బ్రహ్మానందం

బ్రహ్మానంద వైభవము

శ్రీ విద్యాప్రకాశానందగిరిస్వాములవారు

శ్రీ శుక బ్రహ్మాశ్రమము,
శ్రీ కాళహస్తి
1983

మొదటి కూర్పు 2000 ప్రతులు
1983

ప్రతులకు
మేనేజరు.
శ్రీ శుకబ్రహ్మాశ్రమము
శ్రీ శుకబ్రహ్మాశ్రమము పోస్టు
శ్రీకాళహస్తి (చిత్తూరుజిల్లా)

ముద్రణ
శ్రీ లక్ష్మీ అరుణ ప్రింటర్స్
[illegible]

ప్రస్తావన

ప్రతిజీవియు ఆనందము కొరకు పాటుపడుచున్నది
కష్టతరమగు ప్రశస్తమై విషయానందమును పొంది
తో తృప్తిపడుచున్నది కర్మబంధము తొలగుటలేదు
కాని ప్రయత్నపూర్వకము కొంతకే యత్నించినచో రారాజు
వలెనుండు సుఖదుఃఖ గొప్పసుఖము లభించుటయే కాక
బంధమున్న తొలగిపోగలదు అట్టి అపూర్వ ప్రయత్న
మే ప్రతిజీవియొక్కయు లక్ష్యము అట్టి లక్ష్యము సాధించ
గల వివిధ పద్ధతులు ఈ గ్రంథమున చక్కగ
ంపబడినవి ముముక్షువులు వానిని గూర్చి తెల్సగ
కొని సాధించి మహత్తరమైన ఆత్మానందము యొక్క
ఫలితమ ఈ జీవితమునందే పొంది ధన్యులగుదురు గాక!

ఇట్లు
ప్రకాశకులు

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమువారు ఈ గ్రంథముద్రణకు రు 5000 00 లు (ఐదువేలరూపాయలు) సహాయము చేసిరి వారికి మా కృతజ్ఞతలు

ఇట్లు

ప్రకాశకులు

ఓం

బ్రహ్మానంద వైభవము

1 బ్రహ్మానందమే జీవితలక్ష్యము

బ్రహ్మానందముయొక్క మహిమాతిశయము

బ్రహ్మానందం పరమసుఖదం కేవలం జ్ఞానమూర్తిం
ద్వంద్వాతీతం గగనసదృశం తత్త్వమస్యాదిలక్ష్యమ్
ఏకం నిత్యం విమలమచలం సర్వధీ సాక్షిభూతం
భావాతీతం త్రిగుణరహితం సద్గురుం తం నమామి

బ్రహ్మానంద స్వరూపుడును పరమ సుఖము నొసంగు వాడును కేవలము జ్ఞానమూర్తియు ద్వంద్వములకు అతీతుడును ఆకాశమువలె సర్వవ్యాపకుడును సూక్ష్మరూపుడును తత్త్వమసి మున్నగు మహావాక్యములకు లక్ష్యమైన అద్వితీయుడును, నిత్యుడును, నిర్మలుడును, నిశ్చలుడును సమస్త ప్రాణికోట్లయొక్క బుద్ధులకు సాక్షియై యున్నవాడును భావాతీతుడును, త్రిగుణరహితుడును అగు ఆ మూర్తి యగు సద్గురువునకు నమస్కరించుచున్నాను

జీవుడా! ఏల యీలాగు చెదరెదవు! ఈ సంసార కూపమున పడి చిక్కులయందుటల నొందుచున్న నీకు విముక్తిమార్గము లేదా! దుఃఖము పోఁగొట్టుకొను ఉపాయము గోచరించుట లేదా! ఆనందమున కేల నీకు కొఱత కలిగినదో విచారించి చూచితివా! విచారణ చేయుటచే ఈ దుఃఖమునకు గలకారణము ఆనందమునకే మాత్రము నీకు లోటు కలుగనేరదు ఆనందము నీ స్వరూపము నీపైన క్రింద ప్రక్కల బయట లోపల ఆనందము పొంగి పొరలుచున్నది ఆనంద సాగరములో నీవు మునకలిడుచున్నావు కెరటముల ఆనందము నీవు ఆ పరమరహస్యమును తెలిసికొనకపోవుటచే నీ దుఃఖములన్నిటికి మూలకారణము రాత్రి గాఢనిద్రయందు చున్నప్పుడు నీకు కలిగిన ఆనందము ఎచటనుండి వచ్చినది! ఒక వస్తువును నీ వపుడు తినలేదు, త్రాగలేదు, చూడలేదు అనుభవించలేదు అయినను అంత సుఖ మెట్లు కలిగినది! అది బయటనుండి వచ్చిన సుఖముగాదు లోపల దాగిన సుఖము మేలుకొని మనస్సును లయముచేసి అట్టి అవిచ్ఛిన్నసుఖమును అనుభవించుటను అభ్యసించవలెను. అదియే సమాధిస్థితి తురీయము (Super conscious state) అట్టి స్థితిని బాగుగ అభ్యసించి నీ జన్మహక్కైన బ్రహ్మానందము నొందుము. అది భూమిని చుట్టుటచే చర్మమును చుట్టివేయుటము సంభవించును,

కావున జీవుడా! నీవు తెలిసికొని ఇక నీ చిన్నతనము మానివేయుము

1) శక్తియుతయు [illegible]
లోని శక్తి [illegible] ధైర్య [illegible] కొరగి [illegible]తన్నా
నేను అల్పుడ నేను దుఃఖిని
అనుచు ఏల పరితపింతువు
సర్వశక్తుల నిలయమైన
ఆత్మ నేనని ధైర్యమొందుమా
తత్త్వసారము తెలిసికొనన్నా
సద్గురుని చేరి హితము కనగాని బాధమొందకన్నా

[illegible]

2) పరమ సౌఖ్యమె నీవు కోరన్నా
దుఃఖమెప్పుడు లేశమయినను నీకు లేదన్నా
మనసు చేసెనె దుఃఖమేర్పడు
మనసుదాటిన దుఃఖమెచట
మనసులేని ఆత్మయందున
ఎల్లవేళల స్థితిని బడయుమా ॥శ॥

Stand up O lions! Shake of the delusion that you are sheep You are souls immortal blest

* [illegible] 108 [illegible]

and free తో వివేకానందస్వామి ఉద్బోధించిరి. నీవు
దుర్బలుడవుకావు దుఃఖమువాడవు పరమానందరూపుడవు.

ఇక తృప్తి నిత్యమైనదగు బ్రహ్మానంద మెట్టిదో
విచారించెదము:- బ్రహ్మానందము వర్ణించుటకు అలవికానిది
అది అనుభవైకవేద్యము అయియున్నది. అది ఎట్టిదో
ఎవరైనను వర్ణించగలరా! అట్టి బ్రహ్మానందమునుగూర్చి

> సమాధి నిర్ధూతమలస్య చేతసో
> నివేశితస్యాత్మని యత్సుఖం భవేత్
>
> న శక్యతే వర్ణయితుం గిరా తదా
> స్వయం తదంతఃకరణేన గృహ్యతే

ధ్యానముయొక్క అభ్యాసముచే మన మాలిన్యము తొలగుచు
రాగా అప్పుడు బుద్ధిని [illegible] మహానీయులు ఎట్టి సచ్చి
దానందమును అనుభవించెదరో అద్దాని వాక్కుతో మన
ము వర్ణించజాలము. అది వారివారిచేత స్వయముగ అను
భవింపబడదగినదే అయియున్నది. ఎంతవారైనా అట్టి తీపితో
తల్లిపాలు త్రాగుచున్న దూడని [illegible] పట్టుకొని లాగి
నను అది [illegible] వచ్చు [illegible] నిద్రయందు నిశ్చ
లరై బ్రహ్మానందమును [illegible] అట్టి
ఆనందమై [illegible] ఇచ్చు [illegible]
ఆయానందము త్రెంపుచేసి దుఃఖము నవశేషమైనను
లేనిది [illegible] ఆ బ్రహ్మానందమునకొద్ది
[illegible] చనును

న సుఖం సురేంద్రస్య న సుఖం చక్రవర్తినాం
యత్సుఖం వీతరాగస్య మునేరేకాన్తవాసినః

రాగద్వేషరహితుడై ఏకాంతమున ధ్యాననిష్ఠయందు బ్రహ్మానంద మనుభవించుచుండువానికి కలుగు సుఖము దేవేంద్రునకుగాని చక్రవర్తులకుగాని కలుగనేరదు

యస్యైకలేశలవ విస్ఫురణేన విశ్వ
మానందతి ప్రచురభాగ్య పదాపిందిం

తద్బ్రహ్మ పూర్ణసుఖమాత్మతయోపలభ్య
క స్తత్త్వ విద్భ్రమితు మిచ్ఛతి భావ్యకల్పే

ఏ బ్రహ్మానందముయొక్క లవలేశపు స్ఫూర్తిచేత ఈ ప్రపంచమందలి సమస్త ప్రాణులు ఆనందము ననుభవించుచున్నవో, అట్టి ఆనందమే తన ఆత్మయని గ్రహించిన ఏ తత్త్వవేత్త ఇత రు ద్వైత భూతమగు దృశ్యభోగ్యము ననుభవించుటకు ఇచ్ఛగించును ?

శ్రీ శంకరాచార్యులవారు తమ మనీషా పంచకమున బ్రహ్మానందముయొక్క చక్కటి వివరణమును ఈ ప్రకారముగ గావించినారు —

యత్సౌఖ్యాంబుధి లేశలేశత ఇమే శక్రాదయో నిర్వృతాః
యచ్చిత్తే నితరాం ప్రశాన్తకలనే లబ్ధ్వా మునిర్నిర్వృతః

యస్మిన్ స్థిత్వా పరమానందతో గళితరజస్తమో హి
బ్రహ్మవిత్
యః కశ్చిత్ సురేంద్రవందితపదం నూతం మహేశా మమ

ఏ బ్రహ్మానంద సముద్రము నొక్క వదేశమును గ్రహించి ఇంద్రుడు మొదలైనవారు పరమానంద పడు చున్నారో చేరిన తమ హృదయమున ననుభవించుచు మునీశ్వరులు పరమశాంతిని పొందియున్నారో నిక్కమైన ఏ సుఖ సాగరమున తమ బుద్ధిని యుంచి పరా బ్రహ్మవేత్త సాక్షాత్ పరబ్రహ్మమే యగుచున్నాడో దేవేంద్రునిచే కూడ వంద నీయమైన అట్టి నిరతిశయ బ్రహ్మానందము నిత్యముగ నీకు నిత్యస్వరూపము.

బ్రహ్మానందమనది ఒక నిధిగా నిక్షేపముగా శాస్త్రములందు వర్ణింపబడియున్నది లోకములో ధనమున్నవా ముని జనులు ఆహా జాగరితగ రాత్రింబగళ్ళు కాపాడు చుందురు అట్టి బ్రహ్మానందమను నిధి అహంకారమను సర్ప ముచే రక్షింపబడుచున్నదనియు ఆ యహంకారమును తొలగించినచో మాత్రమే దివ్యానందానుభూతిని జనులు బడయగలరనియు ఏ సాధకుని ధీరుడో అహంకారమును సాధించి పరమానంద మనుభవించుచున్నాడనియు ఈ క్రింది శ్లోకముద్వారా స్పష్టముగ బోధపడుచున్నది

బ్రహ్మానంద నిధిర్మహాబలవతాఽహంకార ఘోరాహినా
సంవేష్ట్యాత్మని రక్ష్యతే గుణమయైశ్చండైస్త్రిభిర్మస్తకైః

జ్ఞానాత్మమహోపినా ద్యుతిమతా విప్రర్ష శీర్షత్రయం
ధ్యానల్యాహిమిమాం సుఖకరం ధీరోమ భోక్తుం క్షమః

(వివేక చూడామణి)

శ్రీ బ్రహ్మానంద రసానుభూతిని బడసిన మహానీయుల
పెక్కు అనుభవ వాక్యము లెన్నియో వేదములందును
యోగవాసిష్ఠమున దును ఇతర శాస్త్ర గ్రంథములందును
గ్రాక చెప్పఁబడినవి. కాని పఠించినచో అట్టి సాక్షా
త్కారముచే జీవు డెట్టి మహదానందమును పొందుచు ఉనో
స్పష్టముగ తెలియఁగలదు. ఇట్టియు జీవుని అంతరంగమున
గల మహోన్నత ఆనందమునకు ఆ స్త్రీయు తలకో
నలు సహితిగి పరమాశ్చర్యము నొందుచుందురు. అట్టి
యానంద స్వరూపం ఇట్టి సమస్త లక్ష దుఃఖములకు పరాకాష్ఠ
గురు బ్రహ్మానందమును అనుభవించుటకు చక్కటి అవకాశ
ప్రకృతినది కలాయని మహాత్ములు బోలోని సంతోషించు
చుందురు

అట్టి అపారమైన ఆనందమే మానవుని స్వరూపము
యగును. అజ్ఞానముచే అతడు తాను జడమగు దేహమని
పంచభూతాత్మకమైన ఆకారము భిన్నవస్తువని (దేహమని)
యెంచి దానిపై మమత్వము కలిగి ఇంద్రియసుఖములకే
సమసుఖములనియు ప్రాపంచిక వైభవములే జీవిత లక్ష్య
మనియు తలంచి అమూల్యమైన మానవజీవితమును వ్యర్థ
ము గను చేయుచున్నాడు. దృశ్య వ్యామోహములోపడి

బ్రహ్మానందమునకొరకు వైభవమును ఎటు గణింపగలుగువాడు కాని మహనీయులు శాశ్వతమగు సద్బ్రహ్మానందమునకొరకీలు ఆ వైభవమును గుర్తింపగ దానిని అనుభవించుచుండిరి. రాజ్యములకు తృణప్రాయముగ వదలివైచిరి. బుద్ధుడు సర్వైశ్వర్యపూర్ణమగు రాజ్యవైభవమును విడచి తృటిలో త్యజించినవాడై బ్రహ్మానందము కొరకై యత్నించెను. సకల సామ్రాజ్యము అట్లే భగీరథుడు అరణ్యమునకు ఏగెను. రాజులున్ను విషయానంద సుఖములను రాజ్యాదులను విడనాడి బ్రహ్మానందము కొరకై తీవ్రతరసాధనలు చేసి ఐక్యమును పొంది కృతార్థులైరి. ప్రపంచ వైభవము ఏపాటి! బ్రహ్మానందవైభవ మేపాటి!

> అతః పరానంద రసానుభూతి
> ముత్సృజ్య శూన్యేషు రమేత విద్వాన్
> చంద్రే మహాహ్లాదిని దీప్యమానే
> చిత్రేందు మాలోకయితుం క ఇచ్ఛేత్

మహత్తరమైన బ్రహ్మానందానుభవమును విడిచి కేవల శూన్యమైన (మిథ్యాగోచరములైన) ప్రాపంచిక విషయములందు ఏ వివేకవంతుడు ప్రీతి గొనును! మహానంద మొసంగు చంద్రుడు వెలుగుచుండగా చిత్రమందలి చంద్రుని ఎవరు చూడగోరును!

శ్రీ వాల్మీకిమహర్షి తమ యోగవాసిష్ఠ మహాగ్రంథమును ప్రారంభించుచు బ్రహ్మానందస్వరూపుడగు పరమాత్మకు నమస్కారము చేసెను—

స్ఫురత్తి పీతకా యస్మాదానందస్యాంబరేఽవనౌ
సర్వేషాం జీవనం తస్మై బ్రహ్మానందాత్మనే నమః

ఏ ఆనందసాగరమునందలి లవలేశమే చిన్నకొంచెమే సమస్త ప్రాణికోట్లకును జీవనమై యలరుచున్నదో అట్టి బ్రహ్మానంద రూపునకు వందనములు నమస్కారము.

బ్రహ్మానందముయొక్క నిర్వచనమును గావించుచు బృహదారణ్యకోపనిషత్తు ఈ క్రింది విధముగ చెప్పుచున్నది

స యో మనుష్యాణాం రాద్ధః సమృద్ధో భవత్యన్యేషా మధిపతిః సర్వైర్మానుష్యకైర్భోగైః సంపన్నతమస్స మను ష్యాణాం పరమ ఆనందోఽథ యే శతం మనుష్యాణా మాన న్దాస్స ఏకః పితౄణాం జితలోకానామానందోఽథ యే శతం పితౄణాం జితలోకానామానందాస్స ఏకో గంధర్వలోక ఆనందోఽథ యే శతం గంధర్వలోక ఆనన్దాస్స ఏకః కర్మ దేవానామానన్దో యే కర్మణా దేవత్వ మభిసంపద్యన్తే అథ యే శతం కర్మదేవానా మానన్దాస్స ఏక ఆజానదేవా నామానన్దో యశ్చ శ్రోత్రియోఽవృజినోఽకామహతోఽ థ యే శతం ప్రజాపతిలోక ఆనన్దాస్స ఏకో బ్రహ్మలోక ఆనన్దో యశ్చ శ్రోత్రియోఽవృజినోఽకామహతోఽథైష ఏవ పరమ ఆనన్ద ఏష బ్రహ్మలోకస్సమ్రాడితి హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః।

ధనధాన్య సంపత్సమృద్ధుడును సర్వులకు అధిపతియు నగు సమస్తమానవభోగములతో కూడియున్నవాడును అగు

స్వర్గస్థితులక్కు ఆనందము: ఒక మానుష్యానందము దానికి నూఱురెట్లు ఒక పితరుల ఆనందము దానికి నూఱురెట్లు ఒక గంధర్వానందము దానికి నూఱురెట్లు ఒక కర్మదేవతల ఆనందము దానికి నూఱురెట్లు ఒక ఆజానదేవతానందము దానికి నూఱురెట్లు ఒక ప్రజాపతిలోక ఆనందము దానికి నూఱురెట్లు ఒక బ్రహ్మలోక ఆనందము దానికి అనేకరెట్లు పరమానందము బ్రహ్మానందము

లోకములోగల సమస్త ఆనందములును బ్రహ్మానందమునం దిమిడి యున్నవి. కావున అద్దానిని మహాత్ములు సౌఖ్యాంబుధి అనగా ఆనందసముద్రము అని వర్ణించిరి అట్టి మహోన్నతసుఖము అట్టి ఆనంద(బ్రహ్మానందము జీవుల స్వరూపమే అయియుండ ఇట్టి ఏల అజ్ఞానులై ప్రయత్నించ రాదు! క్షణికమై దుఃఖమిశ్రితమై మిథ్యాభూతమై కల్పితమై యట్టి విషయసుఖసంపాదనమందే ఏల జీవితము ధారపోసవలెను పిల్లలగువారల్లన్నటిని చేయుట ప్రతిబింబము వలె వారు ప్రాణులకు బింబస్వరూపమైన సద్వస్తువు కొఱకే బ్రహ్మానందరూపమగు స్వస్వరూపాత్మ సాక్షాత్కారము కొఱకే వారు ప్రయత్నించుదురు అట్లు ప్రయత్నించి బ్రహ్మానందానుభూతిని బడయుటచే వారు కృతకృత్యులై కర్తగా కృతార్థులై యున్నది

యాజ్ఞవల్క్యుడు అద్వైతసిద్ధుడు సిద్ధులు మొదలైన వారికి ఆత్మజ్ఞానమును బోధించి జనకమహారాజు మహాత్ముడగు తన జ్ఞానభూమిక బడయుచు ఈ విధముగ చెప్పెను.

ఆత్మయను మణిని పొంది అద్దాని నవలోకించుచు (ధ్యానించుచు) ఇతర చేష్ట లెవ్వియుఁజేయ వానికైన ఏకాంతముగ బ్రహ్మానంద మనుభవించుచు సుఖస్వరూపముగ నుండె నట మీ చిత్రమా! ఈ చంచల సంసారము ఆత్మకు సుఖదాయకము కాదు. కావున నీవు శమించుము. నీవు శమించినచో విక్షేపరహితమై సారభూతమైనట్టి ఆత్మసుఖము బ్రహ్మానందము లభించును. ఇక బ్రహ్మాదులున్ను జ్ఞానోదయము గాంచినవారట ఈ ప్రకారముగ ఉపదేశించిరి— అనంతానంద దాయకమై పరమశాంతి ప్రదమైనట్టి ఈ శుద్ధ చిన్మయ ఆత్మ) దృష్టి భిన్నులైనట్టి యందును నేటికైన యున్నది యట్టి ఆత్మానందము మనుజుని ఈ సందడిలోగలది. జగద్రాజ్యము యొక్క మహిమలు మనుజుని చిన ఒకింతైన సుఖము నిచ్చునవి కావు యగును. ఎవడు సర్వోత్తమమగు ఈ బ్రహ్మవిద్యామృతమును అంతరంగమున ఆస్వాదించునో అట్టి పరిపూర్ణుడగు విషయసుఖము నాశించైనను నాదరించి యున్నవ్వ [illegible] సుఖసాధనములను పూర్ణముగ బొందినవాడే యగును.

ఈ ముల్లోకములందును వాస్తవము మొక్కైనను కడు వెలయునగా రాజ్యమును పొందియు మహావీరుడు [illegible] గొనుచున్నాడు సమస్త సుఖములున్ను ఆత్మయందే లదు [illegible] రాజుల పేల ఆరాధించుటకేమి! మహాదాంత్య మనుజుడు ఈ ఆత్మయను [illegible] బంధువు దర్శించుట [illegible] మాతపాశముల న్నయం విచ్ఛిన్నమై పోవును. కామ క్రోధాది శత్రువు లందరును క్షీణించి పోవుదురు. [illegible]

తెల్పియు మన్నను చేదింపబడుదురు. అహా! కలిం గొనదు [illegible] నీవుడు కలింగొంటిని చూపబడిన దంతియును గూంచితిని. జీవి పొందినవా ఇక పొందవలసిన దిద్దియు లేని గుఱుడనై అట్టి ఆ త్రయ పదార్థమును ఆత్మను, బ్రహ్మ పదమును నీవుడు పొందితిని ఓ ఆత్మదేవా! నీవు సమస్త మా సర్వోత్కృష్టుడవు నిర్మలుడవును అగు నీవు గ్రొత్తపడిన కడవ ఈ దేహ భోగమహాహములు [illegible] యున్నది నాకిపుడు దుఃఖించుట లేదు

సత్ చిత్ ఆనందములే పరమాత్మయొక్క స్వరూపములగుటచేత ఆత్మ సాక్షాత్కారముచే కలిగెడు ఆనందానుభూతి తెల్పుటకు శక్యముకాక కలదు ఆనందము సర్వుల కీనిని [illegible] తెలుపుటకు కాకాలు సన్న్యాసుల నామధేయములు చివర అని ఆను పదము విధిగ చేర్చబడుచున్నది (యోగానంద [illegible] విధముగ) అట్టి [illegible] ఆత్మానుభూతి బ్రహ్మానందమును ఎట్లు పడయగలరో ఆ పద్ధతులు, సాధనోపాయములు ముందు ఈ గ్రంథమున తెలుపబడగలవు

ఏ ఆనందము కొఱకై నిత్యమంతట సమస్త ప్రాణులును తహతహలాడుచున్నవో ఏది సర్వులయొక్క జీవనమై యలరుచున్నదో పెద్దలయొక్క అను భూతి బ్రహ్మస్థిత స్థానమంతయగాగల ప్రాణకోట్లకు [illegible] మనస తృప్తిని తుష్టిని ప్రీతిని ఉత్సాహమును ఉల్లాసమును కలుగజేయుచున్నదో

ఏది విషయ పరబ్రహ్మముయొక్క మాదు లక్షణములగు సత్
చిత్ ఆనందములలో ప్రధానమగు దానియగల్గి దో ఆట్టి
బ్రహ్మానందము ఎంతటి మహా వ్యాప్తమైన పదార్థము దానిని
వాంఛించని వ్యక్తి లోకములో ఎవరైన ఉండగలరా ? ఉద
యము నిద్రలేచినది మొదలు మరల పండువరకు ఇప్పుర
వరకు మొదలుగొని కోరికలను వలచిన ప్రతిజీవియు ప్రతి
క్షణము అట్టి ఆనందము కొరకే ఆతురత చెందుచున్నాడు.
అట్టి ఆనందమును కోరిన అవరోధము కలిగినచో దానిని తొల
గించుటకై రోగ నివేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నాడు.

అయితే ప్రతిజీవి ఆనందమే వాస్తవముగ ఆన దియని
భావించి దానికొరకు వెదకుచున్నాడు. అదియే అతని పొర
పాటు. ఇంద్రియములద్వారా లభించు విషయానందము
శాశ్వతమైనదికాదు అవిచ్ఛిన్నమైనదికాదు అది కొద్దికాల తి
రిగి మానిపోవును అగాధమైన దుఃఖములోనికి దింపును

సుఖమల్పం బహుక్లేశం విషయగ్రాహిణాం నృణాం
అనన్తం బ్రహ్మనిష్ఠానా మితి వేదాన్తకిండిమః

అని శ్రీ శంకరభగవత్పాదులు ఆత్మబోధ యందు
లిఖించియున్నారు.

యే హి సంస్పర్శజా భోగా దుఃఖయోనయ ఏవ తే
ఆద్యన్తవన్తః కౌన్తేయ న తేషు రమతే బుధః

ఆ శ్రీకృష్ణపరమాత్మ గీతయం దు వ్యక్తపఱచినట్లు విధముగను ద్రవ్యవిషయములు వలన లభించు ఆనందము పరిపూర్ణమైనదికాదు పైగా దుఃఖమిశ్రితమైనది క్షణము లోన గలిగి పైపైన ఆనందముగా తోచునది కావున అట్టి అల్పానందములతో జీవితములో అమూల్యమైన ఘడియలను ధారపోయక శాశ్వతముగను ఆత్మానందమునకై బ్రహ్మానందమునకే విజ్ఞుడు ప్రయత్నించవలెను

ఆనందమే పరబ్రహ్మము ఆనందమే జీవుని నిజస్వరూపము ఆనందపరిపూర్ణుడగు జీవుడు తన స్వరూపమగు నిత్యానందమును మఱచి దుఃఖించుట హాస్యాస్పదమే యగును. భ్రాంతివలననే అట్టి వైపరీత్యము సంభవించినది కావున సద్గురూపదేశముచే తిరిగి తన యథార్థస్వరూపమును గుర్తెఱిగి అట్టి అవిచ్ఛిన్న బ్రహ్మానందమునందే స్థితిగలిగి చిదానందరూప శివోఽహం శివోఽహమ్ అని ఎలుగెత్తి చాటుచు ముక్తుడుగ మానవ జీవితమును సార్థకము చేసికొనవలెను అట్టి భువనోన్నత ఆనందానుభూతియే జీవిత లక్ష్యము

ప్రతిమానవుని కర్తవ్యము అట్టి అవిచ్ఛిన్న అక్షయ బ్రహ్మానందమును బాగుగ తెలిసికొని అద్దాని ప్రాప్తికొఱకై అనవరత కృషి సలుపవలయును ఆ యానందము నశించునదికాదు. తొలగిపోవునదికాదు తొలగింపబడుటకు వీలు లేనిది అది సత్యానందము నిత్యస్వరూపము అందలి

కొంత్ర్య కర్తృతో ఆ ఆనందము అది అవిచ్ఛిన్నమైనది
త్రెంపలేనిది అవ్యయమైనది

వినాశ మవ్యయస్యాస్య న కశ్చిత్కర్తుమర్హతి

అని గీతాచార్యుడు పేర్కొనిన చందమున ఆ ఆనంద మునకు నాశము లేదు అట్టాని వినాశమును ఎవరును చేయ లేరు. తెలిసియో తెలియకనో సర్వజీవులును ఆ ఆనందమునే అపేక్షించుచున్నవి అట్టి ఆనందోన్ముఖముగనే ప్రయాణము సల్పుచున్నవి కాని తమ తమ వ్యావహారాంతరాళమున తలయుచున్న ఆత్మ స్వసిద్ధమైన ఆనందస్వరూపమని తెలి యక, ఆనంద మహాసాగరము కాదుగా చిన్న చిన్న అల్ప సుఖములకొఱకై విషయానందములకొఱకై ఎండుట ఆశ్రీలు పాకుచున్నారు

యస్త్వాత్మమత మాత్మస్థో సుఖం బాహ్యా మపేక్షతే
కరస్థం పాయసం త్యక్త్వా స మూఢో లేఢి కూర్పరం

ఎవడు ఆత్మసుఖమును వదలి బాహ్య మందలి విషయ సుఖ మును అపేక్షించుచున్నాడో అట్టివాడు అరచేతియందున్న పాయసమును వదలివైచి మోచేతిమీదుగా కారిన ఉత్తర పాయసలేశమును నాకువాడే యగును — అని శ్రీ శంకరభగవ త్పాదులు మహావాక్యదర్పణమునందు సెలవిచ్చి యున్నారు.

ఆనందమును అపేక్షించనివాడు ఈ ప్రపంచ మందు లేడు కీటకాది బ్రహ్మపర్యంతము ప్రతి ప్రాణియు

ఆనందమునే వాంఛించుచున్నది తన స్వరూపము ఆ యనరు
కాబట్టియే అట్టి వాంఛ సర్వజీవులకును కలుగుచున్నది
పోగొట్టుకొనిన తన ఆనందమును తిరిగి సంపాదింపవలెనని
ప్రతి ప్రాణియు తహతహలాడుచున్నది మరచిన తన స్వరూప
మును ఏనాటికైనను తిరిగి పొందవలెనని అభిలాష కలిగి
యుండుచున్నది ప్రాణికోట్లయొక్క ఆనందాన్వేషణము ఈ
కారణ విధియే కలుగుచున్నది

పరిపూర్ణ సుఖము బయట వస్తువులందు లేదు ఆత్మ
యందే కలదు కనుకనే సమాధి స్థితి యందు జీవుడు బాహ్య
పదార్థము లన్నిటిని పరిత్యజించి తనలో అణిగియున్న సుఖాను
భూతిని పొందుచున్నాడు ధ్యాననిష్ఠయందు నిలుకడ కలిగిన
వారు తన ఆత్మయందు గాంచు సుఖము చెప్పనలవికాదు
అజ్ఞానిని మహాత్ములు తప్ప నెరుంగరు అది అనుభవైక
వేద్యమగు సుఖము

వాచా వక్తుమశక్యమేవ మననా మన్తుం న వా శక్యతే
స్వానన్దామృతపూరపూరిత పరబ్రహ్మాంబుధేర్వైభవమ్
అంభోరాశి విశీర్ణవార్షికశిలాభావం భజన్మే మనో
యస్యాంశాంశలవే విలీనమధునాఽఽనన్దాత్మనా నిర్వృతమ్

వాక్కుచేత చెప్పుటకుగాని మనస్సుచేత తలంచుటకుగాని
వీలుపడనిది ఆ ఆత్మానందానుభూతి ఆ ఆనందము అవధులు
లేని సముద్రము వంటిది మనస్సను వడగండ్ల వంటిది అట్టి

ఆత్మ యను సముద్రములో పడి విలీనమై ఆత్మాకారమై పో[illegible] గుచు [illegible]నంద మగ్నుడగుచున్నాడు. అది శ్రీ శంకర భగవత్పాదులు వివేకచూడామణియందు అర్ణవమునకు [illegible] నిద్రలోని మను జుడు గొప్ప సుఖమును బడయుచున్నట్లు బ్రాహ్మీ స్థితి యందు [illegible] నిద్రయందు మనస్సు లయించినను అది జడస్థితి. బ్రాహ్మీస్థితి కాబట్టి అది అంత గొప్పస్థితి కాదు. సకలవృత్తులను నిగ్రహించుకొని కదా మేలుకొని మనస్సును లయము చేసికొనవలెను. అదియే మహో న్నత సమాధిస్థితి. అదియే ఆత్మస్థితి. బహుకాలము ప్రయత్నము చేసిన సాధనాభ్యాసముచేతను వైరాగ్యభావముచేతను ఆత్మ తురీయస్థితి తప్పక చేకూరగలదు.

అది గొప్ప బ్రహ్మానందస్థితి కాబట్టియే శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ అర్జునునకు బోధించు గీతలో వక్కాణించెను.

యం లబ్ధ్వా చాపరం లాభం మన్యతే నాధికం తతః
యస్మిన్ స్థితో న దుఃఖేన గురుణాపి విచాల్యతే

కోటి కొలది ధనముకంటె గొప్ప లాభ ముగ పొందినట్లుగనో శరీరమందు విలాసముగ [illegible] యున్నతో ఎట్టి భయంకర దుఃఖమునకు చలింపకయుండునో అదియే ఆత్మస్థితి. కాబట్టి విజ్ఞుడు అట్టి ఆత్మస్థితి కొరకై అధికముగ యత్నమును సలుపవలయును.

2)

ఒకింత విషయసుఖమునకొఱకై దూరదూరముగ
పోయి అవస్థలు పడుచుండెడు నల్పసుఖములకు స్వశక్తి
యగు గొప్పదు లభింపగలదని తెలిసికొనుట కు తన
అతిసమీపమున నున్నదై తన స్వరూపమే అయి యుండు
చున్నట్టి పరిపూర్ణ ఆత్మసుఖము కొఱకై ఏల అన్వేషింప
రాదు! చేతిలోనున్న పండు వదలి చెట్టు ప్రతిబింబి
చిన పండుకై ఆశించుట బుద్ధి యగునా!

బాహ్యవస్తువులు ఒకింత సుఖమును కలుగజేసినను
మరల కొంతకాలమునకు దుఃఖదాయకములై పరిణమించును
విషయ సుఖము దుఃఖమునుకూడ కలదేంట గొప్పదేమి
యుండును. అది దుఃఖమిశ్రితమైన సుఖమన్నదే చెప్పవల
యుండును పైగా అది పరిచ్ఛిన్నమైనది. మోదము, ప్ర
మోదక యున్నది. కావున కలవారు ఆ ద్దానిని ఆశించక
భగవానులు సూచించినారు

విజ్ఞుడగువాడు శ్రోత్రియుని ఆనందమునే ఆపేక్షిం
చవలెను. అవిచ్ఛిన్నమగు ఆనందమునే కాంక్షించవలెను. ఆ
అంతర్ముఖ ఆనందము ఆత్మయందే కలదు దృశ్యమైన దేని
యందు లేదు అందువలన ముముక్షువగువాడు ఇంద్రియార్థ
ములు యందు విరాగము కలిగి అంతర్ముఖుడై ఆనందరూపమగు
మగు ఆత్మయొక్క దర్శనేచ్ఛ అందు నిమగ్నుడై పరిపూర్ణ
ముననుభవించుట జీవితమునకు చరితార్థము నొసగును

ప్రపంచములోని ఏ పదార్థమైనను తీర్పనట్టి తెంపు
తో ఆనందమును ఒసఁగఁజాలునా? ఒక గంట
రెండుగంటలసేపైనను అవిచ్ఛిన్నమైన సంతృప్తిని పంతో
మనకు గలుగఁజేయుచున్నదా? లేదు. రాజాధిరాజులు
అనుభవించు సుఖములైనను తాత్కాలికమైనవే. వె టనే
ఏదియో యొక దుఃఖమువచ్చి ఆ సంతోషమును అపహరించి
వేయుచున్నది. అట్టి చంచల సుఖములకు ఏమైన విలువ
యుండునా? అది అపాయములతో గూడిన భయప్రదము
సుఖములని శాస్త్రకారులు ఏమాత్రము విలువ ఇవ్వలేదు
అది సుఖమును కలిగించునట్లు తోఁచినను లోన అపారమగు
దుఃఖమును కలిగించును. కనుకనే గీతాచార్యుడు
వకీలు వచ్చే బుధః — వానియందు తెలివిగలవాడు
ఆసక్తిఁ బొందడు అని సెలవిచ్చెను.

యయాతి రెండు వేలవత్సరములు కాలము ఆక్ష్మ
భోగములను పరిపూర్ణముగ అనుభవించి తుదకు వానిచే
శాశ్వతమైన శాంతిగాని పూర్ణసంతృప్తిగాని కలుగనే కలుగ
దని బ్రహ్మోపాసించి లోకులకు చాటెను. ఏమియనగా
విషయభోగముల సారము లేదని చెప్పినతో
ఆ మాటకు లోకము విలువ నొసంగకపోవచ్చును. అది
అభావ వైరాగ్యమని త్రోసివేయవచ్చును కాని ఒక మహా
రాజ చక్రవర్తి భోగభాగ్యములు సకల సంపదలు తన అధీన
మందు గలిగియుండి ఓ యౌవనకాలమునాఁడు వదలక

రెండు యోగ మునులు — నీతియగుచుం సమస్త ఇంద్రియ
సుఖములు అనుభవించి తెలిసిన అభిప్రాయమునకు తృప్తి
కలుగనందున యు పుర అందుచే లోకములకు దాటిన
అంతకముదునగా—— ఓ జనులారా! అనుభవించినకొలది
కోరికలు పెరుగుచుండునేగాని తరగవు. నిశ్చయముగా నెయ్యి
పోసిన అగ్ని ఎట్లు విజృంభించునే కాని తరిగిపోదుగదా!
అట్లే కోరికలున్ను ఎంత అనుభవించినను చాలు అని అనవు.
అనవు ఎన్ని నదులు వచ్చి సముద్రములో పడినను సము
ద్రము తృప్తినొందనట్లు మనస్సునకు ఎన్ని ప్రాపంచిక సుఖ
ముల ననుభవించినను, తృప్తిని శాంతిని పొందలేదే
యుండును."

పతంజలియోగము నిర్వాణప్రకరణములో ఒక విద్యా
ధరునియొక్క ఉపాఖ్యానము చెప్పబడియున్నది. ఒకానొక
విద్యాధరుడు వేలకొలది సంవత్సరములు రాజ్యమేలి దేవ
లోకము జయించి బ్రహ్మాది స్తంబపర్యంతముగల సమస్త
సుఖములను కడువారు అనుభవించి పిదప అసంతృప్తినే వెల్ల
డించెను. పరిపూర్ణశాంతి, పరిపూర్ణ సుఖము వాసనలు లేనప్పుడు
కలుగజేసేదని అతడు బాహాటముగ వెల్లడించి శాశ్వతమగు
ఆత్మసుఖమునకై తీవ్రముగ పరితపించెను

ప్రాప్తేన యేన నో భూయః ప్రాప్తవ్య మవశిష్యతే
తత్ప్రాప్తౌ యత్నమాతిష్ఠేత్కష్టయాపి హి చేష్టయా

దేనిని పొందినచో తిరిగి మరి దేనిని పొందవలసినదుండదో,

అట్టి శాశ్వత ఆత్మప్రాప్తిగాంచెనే సాయుజ్యసామ్రాజ్య
పదము అని ఆ విద్యార్థులు తమ్ము తెలిసిన అభిప్రాయ
ములు లోకములకు తెల్లడించెను

అట్లు భోగవిలాసములందు మునిగితేలిన భర్తృహరి
ఎప్పుడెప్పుడు నేను గంగాతీరమందలి యుపలశిలాతలపై నూను
చుండి బద్ధపద్మాసనస్థుండనై దృష్టిని అంతర్ముఖమొనర్చి ఓ
గౌరీనాథా! ఓ త్రిపురాంతకా! ఓ శంభో! ఓ త్రినేత్రా!
అని ఆ పరమ శివుని ఆ ఆత్మారాముని ఏకాగ్రచిత్తముతో
ధ్యానింతునో! అని తల్లడిల్లెను. ఈ ప్రకారముగ ఎందరో
రాజాధిరాజులు మహాసంపన్నులు అగర్భశ్రీమంతులు ఈ
ప్రాపంచిక సుఖములను ఈ ఇంద్రియార్థములను ఈ విషయ
భోగములను తనివితీర అనుభవించి అనుభవించి తుదకు
మింపడ ? పది వారిచే పూర్ణతృప్తిగాని పూర్ణసుఖమును
గాని యొందజాలక వానియన్నిటికి ఒక నమస్కారము పెట్టి
వైరాగ్యము నవలంబించి ఆత్మోన్ముఖులైరి ప్రాపంచిక
సుఖములు మృగతృష్ణవంటివి సుఖములు కావు ప్రతిబింబ
సుఖములే కాని బింబసుఖములు కావు రాజస సుఖములే
కాని సాత్త్విక సుఖములు కావు పరిణామమున విషతుల్యము లైన
అని పైకి మధురముగ కన్పించినను లోన దుఃఖములే కలిగి
యుండును

ఇట్లు నశ్వరమగు ప్రాపంచిక సుఖములు దుఃఖములైయుండగనున్న
ఎట్టి సుఖ శాశ్వతమగు ప్రపంచమునందలి మనము ? తమ తమ

ఇంద్రియములను అంతర్ముఖ మొనర్చి ఆత్మానందమునకై
తీవ్రతరయత్నము సలిపిన హృదయమందు మనమ్ము లయించినపుడు
దృశ్యములను మరచినపుడు జీవుడు బ్రహ్మమై ఆనందమును
అనుభవించుచున్నాడు. అట్టి ధ్యానాభ్యాసముచే మనుజుడు
అనిర్వచ్యమైన ఆత్మసుఖమును అనుభవించగలడు. అయితే
హృదయమందలి వస్తువని గట్టి బంధరాహిత్యమును గలుగ
జేయజాలదు. ధ్యానమందలి చైతన్యస్థితి సమాధిస్థితి
కావున బంధనము తొలగింపజేయగలదు. కావున మహాసి
యోగ వైరాగ్య విచారణాదులచేతను భక్తిజ్ఞానముల చేరదు
తన మనస్సును పవిత్రము మొనర్చి అతీతాత్ముడుగా
అధిష్ఠానమగు ఆత్మయందు లయింపజేసి అట్టి సమాధిస్థితి
యందు పరమానంద మనుభవించుచుండును. అదియే ఆత్మ
సుఖము బ్రహ్మానందము. అది త్రెంపులేనిది అంతులేనిది
అదియే జీవుని స్వస్వరూపము. అదియే జీవుని జన్మసాఫ-
ల్యమని సమర్థించుటకై శాస్త్రములు ప్రమాణముగ యున్నవి
కానలయును

చరిత్ర (History) లో అశోక చక్రవర్తిని గూర్చి
మనము వినుచుందుము. ప్రతి జీవుడు ఒక అశోకచక్రవర్తి
యను పరమ సత్యమును ఉపనిషత్తులు ఉద్ఘోషించుచున్నవి
దానిని అనుభవానికి తెచ్చుకొనినచో ఇక శోకము, దుఃఖము
క్లేశము ఆపదలు లవలేశమైనను జీవుని బాధింపనేరవు
మానవుడు శోకించవలదు అని గీతాచార్యుడు అర్జునకు

పతే పారలౌకిక గాది చి శోకసంవిగ్న మానసుడగు అర్జు
నునకు శాంతిని బ్రసాదించను గీతాబోధ అర్జునుని శోక
రహితుడుగా చేసినట్లుగా ఇక తక్కిన వారిని వల శోకరహి
తులుగా చేయకుండునా! బివ్వక చేయును ఆ బోధను
అందిన వారలును గీతాచార్యుల ఆప్తులగు
ప్రధులను శాంతాశ్రిత మొనర్చిన వారలును.

జీవులు శోకరహితమైన సచ్చిదానందాత్మను తమ
స్వయముండ యనుకొని యున్నప్పటికి పరితపించుచున్నారు.
కారణము అజ్ఞానమే యగుచు బ్రహ్మానందము తమ నిజ
స్వభావమను జ్ఞానము లేనివారుగనే యగుట భగవద్గీతలో
సందర్భమున జీవులు ఎందులకు శోకించుచున్నారు?
ప్రశ్నకు శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ యిట్లు సమాధాన
మిచ్చెను.

> అజ్ఞానేనావృతం జ్ఞానం
> తేన ముహ్యన్తి జన్తవః

మేఘముచే సూర్యుడు కప్పబడినట్లు అజ్ఞానముచే
స్వస్వరూపమగు ఆత్మ కప్పబడుట వలన జీవులు దుఃఖము
పొందుచున్నారు. కావున వారు ఆ భయమునుండి కప్పు
తొలగు ఉపాయము విచారణచే వివేకముచే ఆ అజ్ఞాన
ము తొలగించుకొనుటయే యగును —

> జ్ఞానేన తు తదజ్ఞానం యేషాం నాశితమాత్మనః
> తేషామాదిత్యవజ్జ్ఞానం ప్రకాశయతి తత్పరమ్

ప్రాచీన శ్లోకః । ప్రథమముగ నా పాఠకుల మనోహరముగను శ్లోకపద్ధతమును అర్థము తెలుపగాని ఇదే ... కన శ్రీశంకరాచార్యులు అరోచ్యాన్ అని తర్కించి పరమును ప్రయోగించి ఓ జనుల రా! మీరు వాస్తవముగ శోక దగనివారు ... అని గ్రహించి మీరా వారు ప్రత్ కలు తేరు సంసార చక్రము నను సాక్షిత్వము గలిగియున్న నిత్య శుద్ధ బుద్ధముక్త ఆత్మయే మీరు మీరు దేహము కాదు మనస్సు కాదు దృశ్యవస్తువులు కాదు స్థూలము కాదు క్షేత్రజ్ఞుడగు ఆత్మయే మీరు అని ఘంటాపథముగ ఉద్బోధించెను ఈ బోధ సంసారదుఃఖపరితప్తులగు జనులపాలిటి కల్పవృక్షము వలె పనిచేయుచున్నది

తన శిష్యుని కన్నుల నీరు చూచు తగా విశేషానంద స్వామి వారికి ఈ క్రింది వాక్యములు వెడలెను పరమ ధైర్యము చేకూర్చుచున్నవి

> కిం నామ రోదిషి సఖే త్వయి సర్వశక్తిః
> ఆమంత్రయస్వ భగవన్ భగదం స్వరూపమ్
> త్రైలోక్యమేతదఖిలం తవపాదమూలే
> ఆత్మైవహి ప్రభవతి నజడః కదాచిత్

నాయనా ! ఎందుకు ఏడ్చుచున్నావు ? నీవు దుఃఖించ వలసినవాడవు కావు. నీయందు అనంతమైన శక్తి ఇమిడియున్నది నీ నిజస్వరూపమును గ్రహించి తెలిసికొని ఆత్మను ప్రకటిం

చుచు ఈ శ్లోకములున్నూ నీ పాదములచెంతనే యున్నది. వైశ్వర్యమగు ఆత్మయే నీవు కాని జడమగు దేహము నీవు కాదు

కాబట్టి జీవుడు దుఃఖరూపుడు కాడు ఆ లోక చక్రవర్తి ఆనంద సామ్రాజ్యమునకు అధిపతి ఆన నరుడ శ్శివోఽహమ్, శివోఽహమ్ అని ఎలుగెత్తి పాడిర సదాను తన స్వరూపమును మైమరచి సంసార వ్యామోహములో పడి అనాదికాలము నుండి ఆ ... అందుచేతనే ... పెట్టుకొని తన యాత్రను గడుపుచున్నాడు జీవుడు సుఖము జీవునకు సహజముకాదు అది ఆగంతుకము మధ్యలో వచ్చినది మన మనస్సులోనే (వివేకముచే) తొలగిపోవును దుఃఖము మనస్సువలన కలుగుచున్నది జీవుని స్వరూపము మనస్సు కాదు మనస్సునకు సాక్షియైన ఆత్మ కనుక దుఃఖము శోకము మనకు లేవన్నమాటే జీవుడు సుషుప్తిలో మనస్సు లయించుటచే అవిచ్ఛిన్నమైన సుఖమును జీవుడనుభవించుచున్నాడు కదా సుషుప్తి అవస్థలోనే అంత ఆనందమును అనుభవించుచుండ ఇక చైతన్యరూపమగు సమాధిస్థితియందు ఎంత ఆనందమును జీవుడనుభవించును !

కాబట్టి ప్రతి జీవియు తాను మనస్సునకు అతీతమైన ఆత్మనే యని నిరంతరము భావించ యత్నించుటకు శోకమును పాఱద్రోలి అశోక స్వరూపుడై నిలుచుటకు జీవితమున వర కేమిగలదో అప్పటికప్పుడు గ నొసబ్బుకొనవలెను

సామాన్యముగ జనులు విషయభోగము లనుభవించి అంతట పొందిన సుఖము ఆనందము లేక మహానందమని యనుకొన్నారు. ఇంద్రియార్థములగు శబ్ద స్పర్శ రూప రసగంధముల ననుభవించి అవియే జీవితపరమావధిగ తలంచి తృప్తి నొందు చున్నారు. కాని వాస్తవముగ వ్యక్తికి కావలసినది చింత లేనిదైన ప్రతిదిన సుఖము కాక బ్రహ్మానందముకాని విషయానందము కాదు. ప్రతిదినమును ఎంత గొప్పగా గడుపుచున్నను దానికి విలువలేదు. స్వప్నమందలి రాజ్య సుఖము మేలుకొనిన పిదప ఎందుకును పనికిరాకయుండును గదా!

వాస్తవముగ జీవు డనుభవించు భోగములు భోగము లేనా అను విషయము విచారింపవలసియున్నది. ప్రాపంచిక విషయసుఖములకై పగలనక రాత్రనక అదేపనిగ జీవుడు పరుగిడుచున్నాడో వాటి వాస్తవ తత్త్వమును ఒకింత పరి శోధింపవలసియున్నది. దృష్టాంతమునకు ఒకనికి ఆకలి చేయుచున్నపుడు ఆ ఆకలికి తట్టుకొనలేక ఆతడు అన్నమును భుజించి పరమానందపడుచున్నాడు. ఆ అన్నమును ఆ పిండి వంటలను ఆ ఫలాహారములను ఎంతగానో మ్రింగుచున్నాడు. గొప్ప భోగము ననుభవించితినని సంతుష్టి పడుచున్నాడు. ఇది వాస్తవముగ భోగమేనా? విచారించిచూచినచో ఆకలి అనునది ఒక వ్యాధి. ఏ వ్యాధి అయినను కొంతకాలము వచ్చి మరల పోవుచుండును. కాని ఆకలి అను వ్యాధి జీవితపర్యంతము

ప్రాణము విడిచిపెట్టదు. అట్లే వ్యాధులు ఎప్పుడో ఒక
పర్యాయము వచ్చును. కాని ఆకలివ్యాధి రోజుకు మూడు
సార్లు వచ్చుచుండును. ఆ వ్యాధి వచ్చినపుడు దానికి అన్నము
అను ఔషధము కొరకు వ్యాధిని తొలగించుకొనవలయును.
శ్రీశంకరాచార్యులవారుకూడ ఆకలిని ఒకానొక రోగముగను,
భోజనమును తన్నివారణౌషధముగను సాధన పంచకములో
వర్ణించి యున్నారు—

క్షుద్వ్యాధిశ్చ చికిత్స్యతాం
ప్రతిదినం భిక్షౌషధం భుజ్యతామ్

కాబట్టి భోజన మనునది వాస్తవముగ క్షుత్ (ఆకలి) రోగ
నివారణమునకే కాగలదు. అట్లే దాహము కలిగినవాడు
నీటినో పాలనో ఇతర పానీయములనో సేవించి పరమానంద
పడుచున్నాడు. ఇచట జరిగినదేమన రోగనివారణమే. దాహ
మను రోగమును పోగొట్టుకొనుటకు పానీయమను ఔషధ
మును సేవించెను. అట్లే కామ మనునది ఒక రోగము. అది
మనుష్యుని ఆక్రమించినపుడు శృంగారచేష్టయను ఔషధమును సేవించి
రోగమును చల్లార్చుకొనుచుండును. ఈ ప్రకారముగ ఆయా
రోగనివారణ కృత్యములు భోగములుగ చలామణి యగు
చున్నవి. వాస్తవముగ అవి భోగములుకావు. రోగ నివృత్తి
కార్యములే యగును. జనులు తాము భోగముల ననుభవించు
చున్నామని సంతృప్తి చెందుచున్నారేగాని వారు వాస్తవముగ
గావించునది రోగనివారణ కార్యములే.

ఈ రహస్యమును భర్తృహరి గమనించినవాడై —
రోగ శాంతికర కృత్యముల భోగమనుచు తెల్పెనే!

అని తన వైరాగ్య శతకమున లోకమును నిలదీసి ప్రశ్నించెను వారి గంభీర భావములు ఈ క్రింది శ్లోకమున చక్కగ ప్రస్ఫురించుచున్నది

తృష్ణా శుష్యత్యాస్యే పిబతి సలిలం శీతమధురం
క్షుధార్తశ్శాల్యన్నం కబళయతి మాంసాది కలితమ్
ప్రదీప్తే కామాగ్నౌ సుదృఢతర మాలింగతి వధూం
ప్రతీకారం వ్యాధేస్సుఖమితి విపర్యస్యతి జనః

దప్పికచే నోరెండినపుడు మనుజుడు చల్లని మంచి నీరు త్రాగును. ఆకలి కలిగినపుడు మంచి భోజన మారగించును కామాగ్ని ప్రజ్వలించినపుడు శృంగారచేష్టలను గావించును. ఈ ప్రకారముగ రోగమును నివారించుకొనుచు దానిని భోగముగ తలంచి పొరబడుచున్నారే జనులు!

కాబట్టి చంచల సుఖములను గొప్పగా తలంచరాదు రోగనివారణ కృత్యములను భోగములుగ భావించరాదు విషయ సుఖములను జీవిత పరమావధిగ నెంచరాదు. అసలైన సుఖము ఆత్మయందే కలదు బ్రహ్మమందే కలదు బాహ్య పదార్థములందు లేక ఉన్నదని తలంచి మోసపోరాదు మహానుభావులు ప్రాపంచిక సుఖముల అనుభవించి అనుభ

వంటి చివరికి పశ్చాత్తాపపడి పరిపూర్ణ సుఖము బయటలేదని గ్రహించినవారై అంతర్ముఖత్వమును పొందిరి

యో౽న్తస్సుఖో౽న్తరారామ
స్తథాన్తర్జ్యోతిరేవ యః

అని గీతాచార్యులు సెలవిచ్చినట్లు పరిపూర్ణ ఆనంద సుఖము లోపల ఆత్మయందే కలదు కావున విద్యాగురువారు వినయ యోగమునందై ఆత్మలు బాధల బాహ్య విషయానుభవము నందే కాలము గడపక శాశ్వత సుఖము ఆత్మయందే బ్రహ్మానందమునందే కలదని గ్రహించి ఆత్మధ్యానపరులై బ్రహ్మానంద మనుభవించవలయును ఏలయనిన ఇదియే అన్నిటి కంటెను గొప్పలాభము.

2 గొప్ప లాభము

ప్రతి జీవుడు లాభమునే కోరుకొనును నష్టమును కాదు సుఖమునే కోరుచుండును, దుఃఖమును కాదు. వర్తకుడ వ్యాపారములో గాని ఉద్యోగములో గాని ధాన్యమును కొలుచునప్పుడ లాభం అని మొదలు పెట్టుకొని ఒకటి అని అనడు. అట్లే ఆయువరకు కొలిచి తరువాత ఆయున్నాకటి అని అనుకొని ఏక అని అనడు (ప్రతిపదమునకు పద్యాసేవా యుక్తి) జీవునియొక్క ప్రధానమగు తనకు లాభమే కలుగవలెననియు ఏమియు నష్టము కలుగకూడదనియు కాంక్షించుచున్నట్లు కన్పడుచున్నది. కా

అన్ని లోకములలోను గొప్పలోక మేదియో అతనికి తెలియ నున్నది అల్ప లోకముతోనే అతడు సంతుష్టిపడుచున్నాడు

ప్రపంచవస్తువులు ఎన్ని ఉన్నను అవి గొప్ప లోకము కానేరవు ఏలయనగా అవియన్నియు కాల గర్భమున నశించిపోవును. ఇంద్రపదవి చంద్రపదము బ్రహ్మాండ పదవికూడ పరమార్థ దృష్టితో చూచినచో అల్పమైనవే ఏలయనిన అవియన్నియు కాలక్రమమున నశించిపోవునవే కాలముచే గ్రసింపబడని పదార్థము ప్రపంచమున లేనేలేదు

ఓనాయనా వ్యక్తి ఒక మహానగరమున ప్రవేశించి దాని సౌందర్యమునకు రమణీయత్వమునకు ముగ్ధుడై ఆహా! ఈ పట్టణ మెంత శోభాయమానముగ నున్నది! దాని ఏ త గొప్పవారలై యున్నారు! రాజభవన మెంత మనోహర ముగ నున్నది! —అని ఈ ప్రకారముగ స్తోత్రము చేయు చుండగా ఆ వాక్యములను విని ఒక సాధువుగారు ఈ మహానగరమంతయు కాలక్రమమున ఏ కాలమునందో కరాళవదనమునకు గ్రసింపబడిపోవుచున్నదో అట్టి కాలము నకు నమస్కారము! అని పలికెను—

సారమ్యా నగరీ మహాన్ స నృపతిః సామంతచక్రం
చ తత్
పార్శ్వే తస్య చ సా విదగ్ధ పరిషత్తాశ్చంద్రబింబాననాః

ఉద్వృత్తస్స చ రాజపుత్ర నివహస్తే వన్దినస్తాః కథాః
సర్వం యస్య వశాదగాత్ స్మృతిపథం కాలాయ తస్మై
నమః

కాబట్టి అశాశ్వతములైనవి ఎంత గొప్పగా కనిపించినను అవి అల్పమైనవే యగును. ప్రపంచమున శాశ్వతమైనది ఒక్క పరమాత్మయే. కావున అదియే అన్నిటికంటెను గొప్ప వస్తువు. ఆత్మను ప్రాప్తించుటయే అన్నిటికంటెను గొప్ప లాభము. అదియే గొప్ప ఐశ్వర్యము.

గీతాచార్యుడు అర్జునకు బోధించుచు ఓ ధనంజయా! సర్వజీవులయొక్క బాహ్యాభ్యంతరములందు వెలుగు సచ్చిదానంద పరమాత్మయే అన్ని లాభములకంటెను గొప్ప లాభము. దానిని పొందినచో ఇక మనుజుడు ఏ యితర లాభమును వాంఛించడు. అట్టి ఆత్మస్థితియందున్నవాడు ఎంతటి ఘోరవిపత్తు సంభవించినను లేశమైనను చలింపడు.

యం లబ్ధ్వా చాపరం లాభం మన్యతే నాధికం తతః।
యస్మిన్ స్థితో న దుఃఖేన గురుణాపి విచాల్యతే

అని సెలవిచ్చెను. కాబట్టి దైవదృష్టియందు ఆత్మ యొకటయే సర్వోత్తమలాభమని స్పష్టపడుచున్నది. అట్టిచో అద్దానికొఱకై ఏల యత్నము సలుపరాదు? సామాన్యలాభముల కొఱకై జీవితమంతయు ధారపోసి కర్మరాశిని పెంచుకొనుచు జనన

ము స్వర్గమునకు రికల్పాని నానా పూరిలు అను
భవించుచుంట కంటె అధిక్యమైన బాధమైన పగలు నిత్యము బంధ
బంధరాహిత్యమును యొసంగు శ్రేయస్కరము కదా!

ప్రపంచ వస్తువుల విలువకు పరమాత్మయొక్క విలు
వకు పోలికలేదు. ప్రపంచపదార్థములు ఎంత విలువైనవి అయి
యున్నప్పటికిని నేలరాని వ్యక్తితో సాటిరావు. భగవం
తుడు శ్రీకృష్ణతులాభారమందు ఒక్క తులసీదళము సువర్ణ
రత్న వైడూర్యాదులన్నిటికంటె అధికమైనదిగ తేలలేదా?
కాబట్టి ప్రపంచ వస్తువేదియు ఆత్మతో సమానము కాజాలదు.
అవి యన్నియు ఎంత గొప్పవైనను నశ్వరములగుటచేత క్షుద్ర
ములే యగును. అవిపోయిన వానివెంట పరుగిడుట గాని జ్ఞాని
కాదు.

పరాచః కామాననుయన్తి బాలా
స్తేమృత్యోర్యన్తి వితతస్య పాశమ్
అథ ధీరా అమృతత్వం విదిత్వా
ధ్రువమధ్రువేష్విహ న ప్రార్థయన్తే

అని కఠోపనిషత్తునందు యమధర్మరాజు నచికేతునకు బోధి
చిన చందమున బాలురే (అజ్ఞానులే) కామములను విషయ
భోగములవెంట పరుగెత్తి తుదకు మృత్యువుచేతనుండు
ప్రపంచపాశమునకు చిక్కుకొనుచున్నారు. ధీరులగు జ్ఞానులు
శాశ్వతమగు పరమాత్మను తెలిసికొని దానినే ఆశ్ర

పించుటకు కాని అశాశ్వతములగు ప్రాపంచిక దృశ్య పదార్థములను గాదు

కావున లాభములలోకెల్ల ప్రతివారును అన్నిటికంటె గొప్ప లాభమేదియో శాస్త్రసమ్మతముగా తెలిసికొని మరియలాభములు అత్మసమర్పణమే అన్వేషించి ఆత్మప్రాప్తిచే జీవితమును ధన్యమొనర్చుకొన వలెను

ప్రపంచములో ఎన్నియో సుఖములు లాభములు కలవు కాని అవి యన్నియు శరీరమునందున్నంతవరకే అవి దేహముతో సంబంధము కలిగియున్నవి కావున దేహవియోగముచే వాని వియోగమున్ను లభించుచున్నది. విజ్ఞుడగువాడు క్షణికసుఖములను తాత్కాలిక లాభములను ఆశింపడు శాశ్వత సౌఖ్యమునే అతడు కోరును అనంత పరమార్థ లాభమునే అతడు కాంక్షించును

యోగవాసిష్ఠమందు నిర్వాణప్రకరణమున ఒకానొక విద్యాధరుని గూర్చిన గాథ కలదు ఒక విద్యాధరుడు వేల కొలది సంవత్సరములు రాజ్యమును పరిపాలించి తుట్టతుదకు ఈ ప్రకారముగ తన అనుభవమును వెల్లడించెను

ఈ ప్రాపంచిక విషయభోగములన్నిటిని ఇంద్రియ సుఖములన్నిటిని, ఒక సంవత్సరముకాదు రెండు సంవత్సర ములుకాదు వేలకొలది సంవత్సరములు అనుభవించితిని

3)

కీటకాది బ్రహ్మపర్యంతముగల ఈ సకలాయమునకును లభించిన
అనుభోగింపబడిన దాని తృప్తి కలుగలేదు ఇంతవరకు అనుభ-
వించవలెనను నా ఆశ పెరిగిపోవుచున్నది అనేకకాలము
సామ్రాజ్యమునంతను పరిపాలించినను శత్రువులన్నిటిని పరి-
మార్చినను అపూర్వమైన వస్తువును జూచిన నేను చూడలేదు
రకరకముల చిత్రలేఖనల పరములను బొందినను ముల్లోకము-
లను ఏకఛత్రముగ పరిపాలించినవారినికూడ చివరకు బాధలలో
కలిసిపోయిరి కావున ఏది శాశ్వతమో అట్టి పదార్థమునే
నేను పొందవలయును దేనిని పొందినచో ఇక పొందదగిన
వస్తువేదియు మిగిలియుండదో దేనిని తెలిసికొనినచో ఇక
తెలిసికొనవలసిన వస్తువేదియు శేషించియుండదో అట్టి ఆత్మను
గూర్చియే ప్రయత్నపూర్వకముగ నేను అన్వేషించవలెను

ఎన్ని కష్టములకోర్చినను, ఎన్ని ప్రయాణముల చేసి
నానామైనను ఆత్మనే తెలిసి పొందవలెను అట్టి ఆత్మనే
జీవన్ముక్తులుగా అతడు సాక్షాత్కరించుకొనవలెను

విద్యార్థులు ఈ శాస్త్రములు ముముక్షువులకు శిరో-
ధార్యములు అవశ్యమాచరణీయములు ఎన్ని వేల సంవత్సర-
ములు రాజ్యమును పరిపాలించి ఎన్ని సుఖములు అనుభ-
వించి అనుభవించి తుదకు వానిలో సారము లేదనియు శాశ్వ-
తమైనది శాశ్వత సచ్చిదానంద పరమాత్మయేయనియు
అతడు చెప్పిన వాక్యములు ఎంతయో విలువగలిగినవై

న్నవి కావున అన్ని లాభములకు నీ గొప్పలాభము పర
మ లాభమేయని స్పష్టపడుచున్నది

పూజ చేయునపుడు ఈ క్రింది శ్లోకమును జపించు
చుచుండును:—

లాభస్తేషాం జయస్తేషాం కుతస్తేషాం పరాభవః
యేషామిందీవరశ్యామో హృదయస్థో జనార్దనః

ఎవరి యొక్క హృదయకమలమందు జనార్దనుడగు మహా
ప్రభువుండునో వారికి లాభము జయము
ప్రాప్తించును భగవంతునియందు మనస్సు నిల్చిన
చో శ్రీకృష్ణుని పరమలాభము దైవలాభమునకు మించిన
ది ఈ ప్రపంచమున మరేది కలదు! సంజయులవారు
సాధించి సమాప్తము చేయుచు ఒక్క శ్లోకములో గీతా
మునందలి ఇద్దరి ధర్మమును తెలియజేసిరి:—

యత్ర యోగీశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో ధనుర్ధరః
తత్ర శ్రీర్విజయో భూతిర్ధ్రువా నీతిర్మతిర్మమ

యోగీశ్వరుడగు శ్రీకృష్ణపరమాత్మయొక్క యుని
దునో ఎవరు భక్తుడగు అర్జునునియొక్క యుని సంగ
నో అచట ఐశ్వర్యము విజయము సంపదలు నీతి
లను ధియున్నయా వచ్చిచేరును కావున భగవత్కృప
ను అన్ని సంపదలను అన్ని ఐశ్వర్యములను మూలమై
న్నది

ఒక భక్తుడు తన మనస్సును ఈ ప్రకారముగ సంబో
ధించుచున్నాడు:—

చేతశ్చంచలతాం విహాయ పురతః సంధాయ కోటిద్వయమ్
తత్రైకత్ర నిధేహి సర్వవిషయానన్యత్ర చ శ్రీపతిమ్
విశ్రాన్తిర్హితమప్యహో క్వను తయోర్మధ్యే తదాలోచ్య
తామ్
యుక్త్యా వానుభవేన యత్ర పరమానందశ్చ తత్సేవ్య
తామ్

ఓ మనస్సా! నీవు నీచపలత్వమును విడనాడి ఒక త్రాసును
తెచ్చి అందలి ఒక పళ్ళెమునందు ప్రపంచములోగల సమస్త
విషయములను పెట్టుము మఱియొక పళ్ళెమునందు పరమాత్మను
పెట్టి చూడుము. ఏది బరువుగానుండునో ఏది చాలగలిగి
యుండునో ఏది అతిలలిత ఆనందము నొసంగునో దేనియందు
పరిపూర్ణ విశ్రాంతి నీకు లభించునో దానిని నీవు యుక్తి
చేతను స్వానుభవముచేతను బాగుగ తెలిసికొని అట్టి ఆనంద
ప్రదమగు పరమాత్మనే ఆశ్రయించి దన్యను గడతేర్చుకొనుము

కావుననే బుధులు ఒకింతవివేకము నాశ్రయించి ప్రపంచ
ములో సారభూతమైన వస్తు వెయ్యదియో చక్కగ గ్రహించి
అన్నిలాభములకంటె గొప్పలాభ మేదియో మహాత్ముల
మూలమున తెలిసికొని, శాస్త్రవాక్యములచే అర్థమును పరి
శోధించి స్వానుభవముచే అర్థానిని దృఢపరచుకొని
అట్టి అత్యుత్తమ పరమార్థ లాభమునే పొంది బ్రహ్మానందమున

టి లాభమేమి. అట్టి బ్రహ్మానందమే ప్రపంచములో అన్నిటి కంటెను చాల విలువైన వస్తువు.

ఇండ్లలో విలువైన వస్తువులను ఎవరును బయట నుంచరు. డబ్బు, ఆభరణములు మొదలైన విలువగల వస్తువులను లోపల ఇనుపపెట్టెయందు భద్రపఱచుదురు. కుండలు చట్లు మొదలైన విలువలేని వాటిని బయట ఉంచుదురు. సముద్రములోన విలువైన రత్నములు ఉండును. సముద్రము బయట నత్తగుల్లలు మొదలైనవి ఉండును. అట్లే దేహము లోను పంచకోశాతీతమున మహా విలువగల ఆత్మ వెలయుచున్నది. దేహము బయట నశ్వరములగు నామరూపములు గలవాని నశ్వరములని కనుక మహాత్ములు బాహ్యదృశ్య వస్తువులమొదల విరాగముగలిగి అంతర్ముఖులై లోపలగల పరమాత్మయందు మనస్సును కేంద్రీకరించి ఆత్మానందము బడసి ధన్యులగుచున్నారు.

ఆత్మ విలువైన వస్తువగుటవలననే ఆత్మాని ప్రాప్తి కొఱకై కొందరు రాజ్యములనుగూడ తృణప్రాయముగ త్యజించి వే ళ్ళియున్నారు. అలనాడు సిద్ధార్థుడు, భర్తృహరి, అరిష్టనేమి మొదలైన మహారాజులు రాజ్యములను త్యజించిరి. గొప్ప సామ్రాజ్యము ను సహితము తృణములో వదలివైచి వైరాగ్యమునకేగి మన స్సును అంతర్ముఖమొనర్చి ధ్యాననిరతులైరి. రాజ్యసుఖమే అన్నిసుఖములకంటె గొప్పదైనచో, అదియే అన్ని లాభముల కంటె గొప్పలాభమైనచో వారు దానినే అంటిపెట్టుకొని

యుండెడివారు. వారు దానిని త్యజించివేయుటలోని ఔద్ధ
త్యము దానికంటె గొప్పవస్తువును అన్వేషించుటయే
యగును. తెలివిగలవారు వృథాగా ఒక వస్తువును పోగొట్టు
కొనరు. దానికంటె విలువైన వస్తువు మఱియొకటి తప్ప
దను తెలిసినా లభించినప్పుడే వారు దాని త్యాగమొనర్చివేయు
దురు. గీతలో శ్రీకృష్ణపరమాత్మ 'ఓ అర్జునా! అన్ని లాభ
ములకంటె గొప్పలాభము ఆత్మలాభమే.' దానిని తెలిసికొని
యుండెడు శరణనే విజ్ఞులగువారు ప్రపంచములోని తారా
పారములను చక్కగ వివేచించి వారకుదాన ఆత్మనే గ్రహించి
అనాత్మ వస్తువులకు నామరూపములందు వ్యామోహమును
తొలగించివేయుదురు.

పూర్వము పాండవులకు కౌరవులకు యుద్ధము ప్రారం
భము కానున్న సందర్భమున ఒకరోజున అర్జునుడు, దుర్యో
ధనుడు సహాయము మార్థించుటకై ఒకే సమయమున
శ్రీకృష్ణుని యొక్క ద్వారకకు అరుగుకొని వచ్చియుండుటచే
నిద్రాభంగము కలుగజేయరాదని తలంచి దుర్యోధనుడు
శ్రీకృష్ణుని శిరస్సువద్ద అర్జునుడు పాదముల చెంత ఆసీనులై
యుండిరి. శ్రీకృష్ణుడు లేచి కూర్చొని మొదట పాదముల
యొద్దయున్న అర్జునునిచూచి అర్జునా! ఏల వచ్చితివని
ప్రశ్నించెను. యుద్ధమున మీ సహాయమును అర్థించుటకై
వచ్చితినని అర్జునుడు పలికెను. అంతట శ్రీకృష్ణుడు నేను
కావలెనా నా సైన్యము కావలెనా? ఏదియో ఒకటి కోరు

కోరుమని చెప్పగా పాండవమధ్యముడు కృష్ణునే కోరుకొను చుండెను. తిరిగిరాగా దుర్యోధనుడు కావలెనంత దుర్యోధనా! ఏల వచ్చితివని ప్రశ్నించగ నీకా సహాయము కొఱకని బదులు చెప్పగా శ్రీకృష్ణుడు నా సైన్యమును తీసుకొందువా అని యడుగ మహానందముగ నతడు సమ్మతించెను. సైన్య మాత్రిని అర్జునుడు కోరలేదు. అవస్వరూపమును దుర్యోధనుడు గైకొనెను దుర్యోధనుడు సైన్యబలము తీసుకొని వెళ్లెను అర్జునుడు శ్రీకృష్ణుని స్వీకరించి వెళ్లెను తుదకు విజయ మెవరిని వరించినదో చరిత్రయే స్పష్టముగ తెల్పు చున్నది. శాశ్వత జ్ఞానగుణాలు ప్రపంచములో సారభూతమైన ఆత్మనే పొందుటకు ప్రయత్నించవలెనుగాని అనాత్మవస్తు సంపాదనమునందు కాలమును వ్యర్థము చేయరాదు

సున్నలు ఎన్ని యున్నను వానిప్రక్కన ఒకటి అనునది లేనిచో వాటికి విలువ యుండునా ? ఆట్లే కాలగర్భమున అతిరించిపోవు వరియు ప్రకృతి అధీనములును, కాలచక్ర గర్భములందు తగులొన్న గిరగిర తిరుగుచున్నదియునగు ప్రపంచిక దృశ్యపదార్థములకు ఏమాత్రము విలువలేదు చైతన్యమగు ఆత్మయే విలువైన వస్తువు దాని సాన్నిధ్య మందే ఈ ప్రకృతి కదలుచున్నది కదలుచున్నది కనుకనే బ్రహ్మానందరసాస్వాదనయోగ్యమనందు ఆత్మా వా అరే ద్రష్టవ్యః శ్రోతవ్యః మన్తవ్యః నిదిధ్యాసితవ్యః ఆత్మనే చూడవలెను,

వినవలెను మననము చేయవలెను నిదిధ్యాసనము చేయవలెను అని అసందిగ్ధముగ చెప్పబడినది.

ఈ ప్రకారముగ ఈ ప్రపంచమున నానా విలువైన వస్తువు ఆత్మయేయని బ్రహ్మమేయని స్పష్టమగుటచే ముముక్షువు లజ్ఞాననివారణ ప్రయత్నముచే తమ హృదయమందు ధ్యానించి సాక్షాత్కరించగా నట్టి దివ్యానుభూతిచే పరమానందమయులై వర్తించవలెను. హృదయమున ఆత్మదీపమును జ్ఞానజ్యోతిని వెలిగించవలయును.

3 ఆనంద జ్యోతి

దీపమునకు ఒక మహత్తర శక్తి గలదు. ఆ శక్తి ప్రపంచములోని మరి ఏ ఇతర పదార్థమునకును లేదు. అంధకారమును పలాయనము చేయుటయే ఆ శక్తి. చీకటిని పోగొట్ట గల అపూర్వమైన సామర్థ్యము ఏ వస్తువునకు కలదు! కనుకనే దీపమును జనులు పూజించుచున్నారు. దీపమునకు నమస్కరించుచున్నారు. దీపమునకు ప్రదక్షిణములు సల్పుచున్నారు. దీపమును వెలిగించి పండుగలను జరుపుకొనుచున్నారు. దీపమునకు ఎంత ప్రాముఖ్యత కలదు. కనుకనే ఏ పుణ్యకార్యము ప్రారంభించినను ముందుగా దీపమును వెలిగించియే తీరవలెను. దీపారాధన చేయక ఏ పూజాకార్యమును ఉపక్రమింపబడదు.

దీపమునకు మరియొక విశేషము కలదు. సదా ఊర్ధ్వదృష్టి కలిగియుండుటయే ఆ విశేషము. ఆ ఊర్ధ్వ దృష్టి

దానిని తెలిసికొను ఏకాగ్రత దీపము వెలిగించినను జ్ఞాన దృష్టి వచ్చునని శ్రీమద్ భగవ[illegible]టి ఋషులారా! ఊర్ధ్వదృష్టి జ్ఞానదృష్టి దైవదృష్టి కలిగియుందురు. అధోదృష్టిని అజ్ఞాన దృష్టిని మానవదృష్టిని పామరులందు ఆ దీపము బోధించు చున్నది

ఈ ప్రకారముగ ఋషులును నారదాదులును ఊర్ధ్వ దృష్టిని కలిగియుండుటయును నేను అనుభవ గోచరముగ సాక్షాత్కరించుకొనుటచే దీపమునకు పూర్ణాకారము వచ్చిన పిదప దీపములోని మానవుడు ప్రకాశించుచున్న దీపంబు పాతముచే. అజ్ఞానమను చీకటిని పోగొట్టుట మానవదృష్టిని విశ దారుట ఇదియే దివ్యగుణములు చెప్పబడినవి ఇక మానవుడు మానవుడుగా మరుగడు మాధవుడుగా పరిణమించును. దీపజ్యోతివలె పూర్ణత్వము నొందును. దివ్యప్రకాశముచు నలుదైవుల వెదజల్లును

అయితే దీపము బయట చీకటిని పోగొట్టగలదేగాని లోని చీకటిని (అజ్ఞానమును) పోగొట్టలేదు. అజ్ఞానమను గాఢాంధకారము మనలలో కోట్లకొలది జన్మలనుండియు హృదయమందు పేరుకొని గట్టిపడియున్నది. దాని వలనమనము అనేక బాధలను ధరింపరాని ముఖము సంసారయాతనలు కలుగుచున్నవి. ఆత్మజ్ఞానమును సంపాదించి ఆ లోని చీకటిని తొలగించుకొనవలయున్నది

అంతనేయులు లంకాపట్టణమును కాల్చివైచినపుడు అర్ధరాత్రి దాకయుండెను అగ్నిజ్వాలలచే వట్టపగలుగా వెలుగొందెను రావణుని హృదయము కందలి చీకటి మాత్రము పోలేదు. కాల గాను అది బయటి చీకటి కంటె దారుణమైనది. ఆ చీకటి దేశాభిమానమను ఆ చీకటి. ఆ చీకటి పోగొట్టుకొనలేక రావణుడు చేతనే రావణుని అధోగతి సంభవించినది

తాతో బ్రహ్మకులే జగద్ధనపతిర్భ్రాతా కుంభకర్ణానుజః
పుత్రః శక్రజితః స్వయం దశశిరః పూర్ణాధునా వింశతిః
స్వైత్యః రామచరో రథాశ్వభజయా మధ్యే సముద్రం గృహం
సర్వం విస్ఫురితం తథైవ విధినా దైవే బలే దుర్బలే

బ్రహ్మదేవుని ప్రపౌత్రుండు జన్మించినను కుబేరుని అన్నగా గలిగియున్నను కుంభకర్ణుని బలశాలి తమ్ముడుగా నున్నను ఇంద్రుని జయించి ప్రతిభాశాలియైన ఇంద్రజిత్తు కుమారుడుగా నుండినను పది తలలు ఇరువది చేతులు గలిగి యున్నను ఆకాశగమనాది సద్గుణా ప్రతిభలున్నను దుర్భేద్య మైన లంకాపట్టణమునకు అధిపతియైయుండియు గొప్ప గొప్ప రథములు గుఱ్ఱములు అస్త్రశస్త్రములు గలిగియున్నను చిత్తశుద్ధి లేక కామమునకు లోనై సీతాదేవిని అపహరించి సర్వనాశనము చేసెను, రావణుడు మహాపరాక్రమశాలి రామునకు పరాజయము చేతను. రామాదులకు హృదయమున ప్రేమ

మెఱుంగినందుచేతను లోని చీకటిని పోగొట్టుకొనఁజాలనందుచేతను
రావణుఁడు తన అవివేకము నిక్క మెఱుఁగకొనెను

కాబట్టి అజ్ఞానమును పోఁగొట్టగలిగిన శాస్త్రోక్తలగల
జ్ఞానజ్యోతి మానవునకు అవశ్యకమై యున్నది బాహ్యదీపము
అట్టి జ్ఞానజ్యోతికి ప్రతీకమాత్రమే అయియున్నది బాహ్య
దీపమును వెలిగించి అంతటితో సరిపెట్టుకొందరాదు జీవి
తమునొక్క ప్రధానలక్ష్యము హృదయమందున జ్ఞానదీపమును
వెలిగించుటయే యగును. అట్లు వెలిగించుటయే వాస్తవమగు
దీపావళి కాగలదు ఇక అజ్ఞాన దీపమును ఆనంద జ్యోతిని
యెట్లు వెలిగి చవలెనో వెలిగించు పద్ధతి యేదియో తెలిసి
కొందము

దీపమును వెలిగించుటకు నాలుగు వస్తువు లవసర
ముతైయున్నవి అవి ప్రమిద నూనె వత్తి అగ్గిపెట్టె. కూరాలి
గింటితో వడి లేకున్నను దీపము వెలుగదు అట్లే వైరాగ్య
మను ప్రమిద భక్తియను నూనె చిత్తైకాగ్రతియను వత్తి
తత్త్వవిచారణయను అగ్గిపెట్టె యున్నచో జ్ఞానమను దీపము
చక్కగ వెలిగి అజ్ఞానమను అంధకారమును పటాపంచలు చేయ
కేయగలదు సామాన్యదీపము నిలుచుటకు ప్రమిదె యెట్లు
మూలాధారమైయున్నదో అట్లే జ్ఞానదీపము వెలుగుటకు
వైరాగ్యమనునది మూలాధారమైయున్నది. మన్నె పవిత
మైన వైరాగ్యభావనలేక ప్రాపంచిక విషయభోగములపై

అత్యాత్మికముగ వరుసగ పోవుచున్నచో అది దైవము నెట్లు నిలకడ కలిగియుండగలదు ?

భోగైశ్వర్య ప్రసక్తానాం తయాపహృత చేతసాం
వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధిస్సమాధౌ న విధీయతే

భోగైశ్వర్యములందు ఆసక్తిగలిగి వానిచే అపహృత మనస్సు గలవారికి వ్యవసాయాత్మకమగు ఏకాగ్రత కుదురనేరదని గీతాచార్యుడు ఘంటాపథముగ చెప్పియున్నాడు.

శాస్త్ర జ్ఞానదీపము చక్కగ వెలుగుటకు వైరాగ్యాది సాధన సామగ్రిని మనము కష్టపడి సంపాదించుకొనవలెను. ప్రమిదలో దీపము వెలుగుచున్నను ద్వారములుండగా కిటికీలగుండా గాలి జోరుగ వీచినచో అది ఆరిపోవుటకు అవకాశమున్నట్లును దీపమును సంరక్షించుకొనదలచినవారు ఆయా ద్వారములను మూసివేయునట్లును జ్ఞానదీపమును సంపాదించుకొనినవారు ఇంద్రియములగుండా విషయవాయువులు లోనికి ప్రవేశించకుండ యథాశక్తి జాగరూకులై యుండవలెను. లేకున్న ఎంతో ప్రయాసతో సంపాదించిన జ్ఞానము క్రమక్రమముగా అదృశ్యమైపోగలదు. ఈ విషయమును శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ గీతయందలి స్థితప్రజ్ఞ లక్షణములను వివరించునపుడు స్పష్టముగా పేర్కొనియుండెను.

ఈ ప్రకారముగ జ్ఞానదీపమును వెలిగించుటయే గాక స్థిరముగ దీపమును ఆర్పకుండ సమాధి క్రమము పరిజ్ఞానము

లేక దృశ్యప్రపంచమే సత్యమనుకొని అజ్ఞానసముద్రమున మునకలిడుచుండు జనులు పరిపూర్ణ శాంతిసుఖములను బడయ వలెనన్న ఏనాటికైనను జ్ఞానజ్యోతిని వెలిగించవలెను

తమసో మా జ్యోతిర్గమయ

తమస్సు (చీకటి) నుండి జ్యోతిలోనికి నన్ను తీసుకొని పొమ్ము అను ప్రార్థనయొక్క అంతర్యమిదియే. ఎన్ని కోట్ల జన్మలయందియో జ్ఞానగంధ మేమాత్రము లేక ఈ జననమరణ ప్రవాహమునబడి ఈ ఘోరసంసృతియందుబడి మతిలో చిక్కుకొనిన పురుషుడు నానాయాతనలు పొందుచు చీకటిలో కొట్టుమిట్టాడుచుండు జీవుడు ఈ మానవ జీవితమందు ఆత్మ ప్రకాశములో ప్రకాశించి పూర్ణసుఖమును బడయుట [illegible] శరణము. ఇక మనకు సంసృతికి భరతవాక్యము పలుకుట భాగ్యమైయున్నది

కావున బయటి చీకటి పోవుటకై దీపమును వెలిగించు విధముగ లోని చీకటి (అజ్ఞానమును) పోగొట్టుటకై జ్ఞానదీపమును వెలిగించవలెను. ఎంతకాలమునుండియో హృదయ క్షేత్రమున కామాదిరాక్షసులు గూడుకట్టుకొని కాపురమున్నారు. ఇప్పుడు పరమాత్మను లోనికి ఆహ్వానించి ఆ రాక్షసులను తరిమివేయవలెను. ప్రకాశమున్నచోట చీకటి యుండుటకు సాహసింపదు. పలాయనము చిత్తగించును. అట్లే దైవప్రకాశమువెంట అజ్ఞానాంధకారము నిలవనే నిలవదు. తక్షణము పారిపోవును.

ఆగమార్థంతు దేవానాం ।
గమనార్థంతు రక్షసాం

ఓ దేవతలారా! రండు! ఓ రాక్షసులారా! పొండు అని పూజాకాలమున చెప్పు మంత్రము చాలా సముచితముగ నున్నది. గాఢ శాంతికాముకులైన ఈ ముముక్షువులు పర మాత్మను తమ హృదయములోనికి ఆహ్వానించుటకును ఈ సందర్భమున ఒకానొక భక్తుడు చెప్పిన ఈ క్రింది శ్లోకము ఉల్లేఖింపదగియున్నది

శ్రీరహార మమహృత్కళంకయా ।
వీక్ష్యతాం యది సలాయనం త్వయి
మామకే మమ ఘనాంధకారహే ।
నందనందన కథం న భీయసే

ఓ బాలకృష్ణా! వెన్నదొంగిలించుట మొదలైన చిలిపి చేష్టలు చేయుచున్నపుడు యశోద నిన్ను కొట్టవచ్చిన సమయ మున ఆమెకు చిక్కకుండ పారిపోయి ఎక్కడో చీకటి ప్రదే శములో నీవు దాగుకొన ప్రయత్నించుచుందువు. ఆ చీకటి చోటు ఎక్కడ ఉన్నదాయని నీవు ఆలోచించ నక్కరలేదు. నా హృదయమున బహు జన్మలనుండియు చీకటి (అజ్ఞానము) కాపురముండుచున్నది. కృష్ణా! రమ్ము! దయచేయుము! నా హృదయమునకు ప్రవేశింపుము! అట్లు చేసినచో నీవు

మహోదర దెబ్బలు తప్పిపోవును నాడు పట్టిన తిమ్మిరి వదలి పోవును (నా హృదయమందలి చీకటి తొలగిపోవును)

భగవంతుడు ప్రకాశస్వరూపుడు వారి సాన్నిధ్యమందు చీకటి ఉండుటకు అవకాశమే లేదు కావున ప్రతి వాడును ప్రయత్నపూర్వకముగ తన హృదయమందు జ్ఞాన దీపమును వెలిగించుకొనవలెను జ్ఞానదబ్బుయొక్క చరమ లక్ష్యమిదియే

నూనె లేనిచో ప్రమిదలోని దీపము ఆరిపోవును కరెంటు లేనిచో ఎలెక్ట్రిక్ దీపము ఆరిపోవును ప్రళయకాలమే కలిగినచో సూర్యుడు చంద్రుడు నక్షత్రములు అను జ్యోతులు ఆరిపోవును. మరి ఈ ప్రపంచమున ఆరిపోని దీపమేది? నిరంతరము ఏకధాటిగ ప్రకాశించునదేది? ఎన్ని ప్రళయములు సంభవించినను ఎన్ని అవాంతరములు తటస్థించినను అవిచ్ఛిన్నముగ అప్రతిహతముగ నిత్యతేజోవిరాజితమై వెలుగునదేది? అదియే ఆత్మ అదియే బ్రహ్మప్రకాశము అదియే పరంజ్యోతి దానికి ఆది లేదు అంతము లేదు దానిని వెలిగించువాడు లేడు ఆర్పగలవాడు లేడు. అది ఏనాటికిని ఆరునదియు కాదు ఆ జ్యోతి యున్నందువలననే ఈ సూర్యాది జ్యోతులన్నియు ప్రకాశించుచున్నవి

తమేవభాన్త మనుభాతి సర్వం
తస్యభాసా సర్వమిదం విభాతి

అని ఉపనిషత్తులు ఈ సత్యమునే ఉద్ఘాటించుచున్నవి
వేదము లన్నియు ఈ అఖండ దీపమునే పేర్కొని సంస్తుతించు
చున్నవి అదియే శివుని వాస్తవ స్వరూపము దాని సాక్షాత్
కారమే జీవిత లక్ష్యము దాని సాక్షాత్కారించుకొనుటయే
జీవిత పరమావధి ఆ పరమాత్మ దీపములకు దీపము

లోకము జాగ్రత్తులో ఉన్న దీపము స్వప్నము
ఉండదు స్వప్నములో ఉన్న దీపము సుషుప్తిలో ఉండదు
కాని ఈ ఆత్మదీపము ఈ పరంజ్యోతి జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తి
మూడింటియందును నిర్విరామముగ అవిచ్ఛిన్నముగ వెలు
గొందుచున్నది అట్టి చైతన్యదీపము నాశ్రయించినచో
అదియే తన నిజస్వరూపమను యనుభూతి కలుగునచో ఆ
జీవునకు దుఃఖము లవలేశమైనను ఉండదు అఖండానందము
నొక్క అనుభవము కలుగును మానవజీవిత మెప్పటికిని
అట్టి దివ్యానుభవము కొఱకే యగును

తృటిలో మోక్షము కలుగఁజేయుమని ప్రార్థించిన ఒక
వృద్ధునకును శ్రీ శంకరాచార్యులకును మధ్య జరిగిన ఈ క్రింది
సంభాషణము ఈ సందర్భమున పేర్కొనదగియున్నది

శంకరులు — ఏ ప్రకాశముచేత నీ వీ దృశ్య వస్తువుల నన్నిటి
తెలిసికొనుచున్నావు!

వృద్ధుడు — పగలు సూర్యుని ప్రకాశముచేత రాత్రి చంద్రు
కాంతియు, నక్షత్రములకాంతియు దీపాదుల
కాంతియు ప్రకాశముచేత

ఆ సూర్యాదులను చూచి తెలిసికొనుచున్నావు?

నేత్రములచే

ఆ నేత్రములను చూచి తెలిసికొనుచున్నావు?

బుద్ధిచే

ఆ బుద్ధిని చూచేది తెలిసికొనుచున్నావు? (ఆ బుద్ధిని ప్రకాశింపజేయుచున్నదేది!

ఆత్మవలన

ఆ ఆత్మయే సర్వప్రకాశకము అదియే నీ యథార్థ స్వరూపము అదియే నీవు. అట్టి నీ నిజస్వరూపమందు నిలకడ కలిగియుండుము. సమస్త దుఃఖములు తొలగి పోగలవు అదియే దుఃఖరహితమగు పరమానందస్థితి అదియే మోక్షము.

ఈ ప్రకారము (శ్రీ) శంకరాచార్యులవారు కాటికి కాళ్ళు జాపుకొనియున్న ఆ వృద్ధుని కనికరించి సూక్ష్మములో మోక్షమును తెలియజేసిరి

జ్యోతిషా మపి తజ్జ్యోతిః
తమసః పరముచ్యతే
జ్ఞానం జ్ఞేయం జ్ఞానగమ్యం
హృది సర్వస్య ధిష్ఠితమ్

ఆ గీతాచార్యుల సెలవిచ్చినట్లు జ్యోతులకు జ్యోతియై దీపములకు దీపమై తమస్సునకు పరమై జ్ఞానమూర్తియై జ్ఞేయస్వరూపమై ప్రతి ప్రాణియొక్క హృదయాలోకమున విరాజిల్లుచుండు ఆత్మజ్యోతిని చూచి చక్కగ తెలిసికొని భక్తి వైరాగ్య విచారణాది సాధనల ద్వారా అజ్ఞానియందు నిజమ కలిగియుండుటయే దీపావళి తత్త్వము. జను లీసత్యమును ఎంత శీఘ్రముగ గ్రహించిన అంత శ్రేయస్కరమై యుండగలదు

భారతీయులు జరుపుకొను పండుగలలో దీపావళి చాల ప్రముఖమైనది. ఆనాడు జనులు శుచిర్భూతులై దీపములను వెలిగించి పూజింతురు. దీపమును పూజించుటలోగల అంతరార్థమేమిటో తెలిసికొనవలెను. చీకటిలో సామాన్యముగ ప్రతివారును అనేక బాధలు పడుచుందురు. ఏ వస్తువు ఎక్కడున్నదో తెలియక పొరపాటులకు లోనగుచుందురు. ఇటువంటి చీకటులలో కాలికి ఏదైనా ముల్లుగాని కర్రగాని గట్టిగా కొట్టుకొనవచ్చును. తేలుగాని కరవవచ్చును. ఇట్టి పరిస్థితిలో ముందుగా దీపమును వెలిగించుటకే ప్రతివారును ప్రయత్నము చేయుదురు. ఇతర పనులన్నిటిని ఆపివైచి దీపమును వెలిగించు కార్యమే ఆ వ్యక్తి ప్రథమకర్తవ్యమై యుండును. ఏలయనగా ఆ ఒక్క కార్యము చేతనే అంధకారజనితములైన బాధలన్నియును నశించిపోవును

వాస్తవముగ చీకటి అనునదెక్కడ లేనేలేదు; దీప
ము యొక్క అభావమే చీకటి యనిపించును. ఇట్టి
స్థితియొక్క ఉనికి కారణ చీకటిలో కల్గుచు భయంకర
ములు అనదగు దుఃఖములు బాధలు అన్నియు తొలగిపోవలె
నన్న ఇతరములగు ఏ ఉపాయములున్ను పనికిరావు. దీపా
రాధన మొకటియే శరణ్యము. ఆ యొక్క కార్యమునకే దీపా
ర్పణమువలన కలుగు బాధలన్నియు నశించిపోవును.

అట్లే ప్రపంచములో జీవు డనుభవించుచున్న బాధ
లన్నిటికిని కారణము అజ్ఞానమే అయియున్నది. అజ్ఞానమనగా
నేమి? తాను కాని పదార్థము తానని తలంచుటయే అజ్ఞా
నము. తాను వాస్తవముగ దేహముకాదు ఇంద్రియములు
కాదు మనస్సుకాదు. తాను కాని ఉపాధిని తానని తలంచుట
ఒకదోషము. తాను అయియున్న ఆత్మను విస్మరించుట మరి
యొక దోషము. ఇట్టి విపరీతభావన, అనంతకాల మనియు
అందురు. ఈ రెండిటియొక్క సమ్మేళనమే అజ్ఞానము. అనగా
తన స్వరూపమగు ఆత్మను విస్మరించుట, తానుకాని దేహ
మును తానని తలంచుట—ఇదియే అవిద్య అజ్ఞానము.

ఈ అజ్ఞానముయొక్క ప్రభావముచేతనే జీవుడు అనేక
ములైన సాంసారిక దుఃఖములన్నియు అనుభవించుచున్నాడు.
తద్విభావము వలన జీవుడు సంసారమను మహాసముద్రమునబడి
దిక్కుగానక సతమతమై పోవుచున్నాడు. ఇట్టి సందర్భమున
అతనికి తరణోపాయమేది? ఆత్మజ్ఞానమొక్కటియే సంసార

దుఃఖము లిచ్చుచుండిన పాతకపాశములైన అవిద్యను ధూమాల్లోక
ముల వినాశనము చేయగలిగిన శ్రీమత్ ఒక్క ఆత్మజ్ఞాన
మునకే కలదు.

శిష్యా! అజ్ఞానము పెంచే జ్ఞానము దీపకాంతిలో
దుఃఖాలనకు చెడ్డవి తప్పిపోవునట్లు జ్ఞానప్రభ వముచే సంసా
ర బాధలు మటుమాయమైపోవును. కనుక శాంతిముఖము
నపేక్షించు ప్రతివానికి ఆత్మజ్ఞానము అవశ్యము ఉండితీర
వలెను. దానిచే దేహాభిమానము తప్పగ దుఃఖమూల
తొలగిపోయి ఆత్మానుభూతి కల్గినిత్య పరమానందము
లభించును.

శిష్యా! పోగొట్టు దీపములలోకూడ తరతమ భేదముండు
గాని ప్రమిద దీపము గొడ్డిచేప్పు దుయ పరిమాణము ఇంత
గాంతసేవుండును ఎలక్ట్రిక్ బల్బు కత్తితో తప్పుంటవరకు
వెలుగుచుండును ప్రళయ కాలమువరకు సూర్య చంద్రాది
దీపములు వెలుగుచుండును. కాని ప్రళయ కాలమునకూడ
వశించక జాగ్రత్ స్వప్న సుషుప్తులందును తురీయమందును
ఎల్లప్పుడుకూడ ఏకరీతి అవిచ్ఛిన్నముగ వెలుగుచుండు దీప
మొకటి కలదు అదియే ఆత్మ అదియే బ్రహ్మము. అదియే
పరంజ్యోతి దానికి వృద్ధిక్షయములేదు నాశములేదు పూర్వ
లేదు పరాలములేదు పాపపుణ్యములేవు అట్టి నిర్వికార
పరంజ్యోతియగు పరమాత్మయను దీపమును ఆరాధించవలెను
తన హృదయమందు అక్షరమగు పరంజ్యోతిని సేవించవలెను

తన యంతరంగమున అహర్నిశము దేదీప్యమానముగ వెలుగుచున్న సచ్చిదానంద బ్రహ్మతేజమునెట్లు అనుభూతిని బడయవలెనో ఈ ప్రకారముగ అజ్ఞానరూప బహిరంగముమ విచ్ఛిన్న మొనర్చుకొని అనేక జన్మలనుండి తగులుకొని యున్న సంసార బంధమునుండి జీవుడు విముక్తుడు కావలయును

4 బంధవిముక్తి

పూర్వోక్త [illegible] గజమును భయంకరమైన మొసలి నోటినుండి తప్పించి విష్ణుభగవానుడు కాపాడెనని భాగవతమునందు చెప్పబడిన విషయమును సామాన్యముగ ప్రతివారును వినియే యుందురు. నీవే తక్క నెవ్వరు లేరు అను ఆ గజేంద్రునియొక్క ఆర్తికరమైన ప్రార్థనయే నారాయణ [illegible] ఆ [illegible] రక్షించు వానియొక్క సర్వవ్యాప్తిత్వమే అర్థానికి [illegible]

అట్టి జీవుడను గజము ఆ సముద్రగాఢమైన ఊబిలో చిక్కుకొని అనాదికాలమునుండి బహుయాతనల నొందు చున్నది. సంసార మను మొసలి దీనిని ఇందుండి బయటకు రానీక [illegible] తిప్పుకొనుచున్నది [illegible] దుఃఖపడుచున్నది. ఇట్టి గజముల ప్రపంచమున ఒకటికాదు [illegible] కోటానుకోట్లు కలవు. అట్టి అగణిత గజేంద్రు

దీనిగూర్చి వసిష్ఠమహర్షి లిఖిత ఈ క్రింది వాక్యములు అత్యంత ప్రాముఖ్యత గలిగియున్నవి—

అహంకార మహారావం
తృష్ణారజ్జుం మహోదధమ్
జన్మజంబాల నిర్మగ్నం
జీవద ద్వినముద్ధరేత్

అహంకారమను కట్టుకొయ్యునకు కట్టబడినదియు తృష్ణ యను త్రాటిచే బిగింపబడియున్నదియు మహోన్నమ పరధారలు గలదియు జననమరణములను బురదలో కూరు కొని యున్నదియునగు జీవుడను పశువును బంధనమునుండి విడుదల చేసి సముద్ధరింపవలయును.

శ్రీమన్మహర్షి శ్రీరామచంద్రునకు పై వాక్యముల వలన చెప్పె నేను దేహమును అని తలంచుటయే జీవు ని ఒక గొప్ప బంధనము. కనుకనే ఇట్టి దేహాభిమాన మను అహంభావమును ఒక కట్టుకొయ్యగా మహర్షి వర్ణించెను. జీవుడు వాస్తవముగ ఆత్మయే గాని దేహముగాదు. పరమాత్మయేగాని దేహము కాదు. ఈ తత్త్వమును తెలియ నని కారణము చేతనే అనాది కాలమునుండి అనేక జన న దేహములతో తాదాత్మ్యము నొందుచు అజ్ఞాని యగు చు కన్నై ఆశ పించుకొనుచు పరమదుఃఖమును పొందు న్నాడు. జన మరణములతో పోరాడుచున్నాడు. కాబట్టి

కాదు ఆత్మ చేతగాని దేహాదులచేత గాదని జ్ఞానము సద్గు
రువుల ద్వారా సచ్ఛాస్త్రములద్వారా తెలిసికొని జీవుడు
ద్యానమున కట్టుబడియుండుట విడుదల పొందవలయునని
ఇదియే గతేంద్రియాత్మకుడు చెప్పిన అంతరార్థము

ఇట్టి విధము గా జీవుడు తనయొక్క స్వస్వరూపమును
తెలసి లభించుచు ధైర్యములో మాయచే ఎరగొట్టబడి
వివేకముచే భోగములను కలిసిపై దృష్టులలో ఇంద్రి
యములను స్వాధీనపరచుకొని అనాదికాలమునుండి తన్ను
పట్టియుండిన వాసనా సమూహమును ఎరిగి విలువ
ఎట్టిదని ఆశ్చర్యపడుచుండిన జయించి చేయవలెను వస్తు
వును తనదట్టు తానే దారము అల్లుకొని బంధనములో
చిక్కు కొనునట్లు జీవుడు తన అజ్ఞానము వలననే సంసారబంధ
నమును కొనితెచ్చుకొనినాడు ఇప్పుడు తమ్ము తెలుసుకొని
తన తప్పిదములు తానుగా దైవికంగా వివేకములో కూడినవాడై
తన బంధమును త్రెంచి తానే కలుగజేసికొనవలయును.

ఖురదలో గావురము దులము ప్రగట మున్న ఇచ్చ
గింపకు కట్టుకొనబడిన బాధింపబడుటకు ఏ శరీరేంద్రియము
వారాధీనమై అంతఃకరణము తన స్వశక్తిచే మండుటకు ఏమంతియు
కోయగాదు అట్లే వివేక పురుషుడు ఏ మానవుడున్న ఉన్న
జరామరణమున నిమగ్నము కాకుండగాని సుఖదుఃఖములచే తాను
బడుటముగాని ప్రకృతి పరాధీనుడై కొట్టబడుటగాని అంగీ
కరించడు ద్వంద్వాతీతముగ తన నిరంజన లక్ష్యస్వరూపమున

తిరిగి పరిశీలనానందముగ చదువుటకే కాంక్షించెను దేవేంద్రుడు తన ప్రయత్నాతిశయముచేతను భక్తి తపశ్శక్తిచేతను మాత్రమును ఇవ్వని చందమున తిమానవులున్ను తన నిష్ఠ గొంటరై ఈ జన్మ యందే గొప్ప అధ్యవసాయమును అవలంబించవలెయును యత్నశీలురచే సాధ్యపడని ఈ ప్రపంచమున ఏదియును లేదనేరదు మాత్రము కేవలము గకేంద్రునివలె సాధకులై యుండలేదు సమస్త మానవులును, దాయ్యాల సమ ప్రభాత ట్లను అట్టి మాత్రపదమును పొందుటకు పూర్వార్జ్జమగు స్త్రీ కలిగియున్నారు గాలి తెరచి చర్యానుకు యతు నే శోధి చు ఈ మానవజన్మయందే అట్టి విడుదలను సంపాదించి చేయుట ఉత్తమము అట్లు సాధించువారే ధన్యులు కాగలరు

రాత్రివేళ ఎలుకలోను నివాసముండెడి ఎలుకపిల్ల ఉండవలసిన భోజ్యపదార్థములు కొన్ని ముక్కలను వాసనను చమురుండి తే ఆఘ్రాణించుచు, ఆ రుచికరమగు పదార్థము చమురుండి తే ఏమి చేయవలె దాని మార్గము ఎలుకలో నై యుండి లోపల పరుగులాడుచు వెదుకు మధురము లో పల చేరెను అట్లు ప్రవేశించి అహా! ఈ రోజు ఎంత దినము! ఎటువంటి రుచికర భోజ్యపదార్థము నాకు లభించె! అని మురిసిపోయి మెల్లగా దాని చెంతకుపోయి నోటితో పదార్థమును కొఱకును, తక్షణమే బోనుకలుపు పడిపోవును

చిక్కినది. ఎలుక వద్దరిల్లి పోవుట కంటెనే ఆ బిలమునందార
ము వదలిపెట్టి పోవునో యనునటుల తిరుగాడును. కాని బంధ
ప పోవుటకు మార్గము కనబడదు. పారిపోవుటకు దారి
వెతుకు దానికి కానరాకుండును. నేను బంధనమున చిక్కి
కొంటిని అని పూర్ణముగ నిశ్చయించుకొనిన ఆ ఎలుక
ధనము కొరకై ప్రయత్నించుచుండి కాని కపటావరణమున ఉన్నప్పటి
ఆ భోజ్యపదార్థమును కాంక్షింపకుండును. ఇదియే గొప్ప
సాక్షాత్కారము

ఏ పదార్థములకై గోడ్డిపల్లముల క్రిందబడునో వెన్నగ
దగించెనో చేసి తన జీవితమునందొక్క ప్రత్యక్షముగ
నించెనో అట్టి దుఃఖకర వస్తువు చాలనే యున్నప్పటికిని
ప్రాపంచికము అజ్ఞానిని ఆకర్షించగ నెట్లు తప్పించు
కొనునా అని మాత్రమే విచారించుచుండును. దీనికి కార
ణ మతను బంధనమున ఉన్నట్లు తెలిసికొనుటయే.

అట్లే ధనులలో పెక్కుమంది మోహములకై ప్రయ
త్న సఫలమగుచుండుటకు కారణము వారు బంధనమున ఉన్నా
తెలిసికొనక యుండుటయే యగును. వారికి బంధన
మనునది లేదు మేము స్వాతంత్ర్యపురుషులము అని అనుకొ
నుచున్నారు. వారు స్వతంత్రముగ దేహమును ధరించుటయే
కనుక, వారి వృత్తులందు తగులుకొనుటయే బంధనము
కాదు క్రియలు లేకయుండుటయే బంధనము

నాలుగు చూపుల పొత్తుగల ఒక పాంచభౌతిక జడపదార్థము (శరీరము)నందు చిక్కుకొనిపోవుట బంధనము కాక మఱేమి! కొద్ది సంవత్సరములు మనిషిగల కాలము (ఆయుస్సు) నకు లోబడియుండుట బంధనముకాక మఱేమి? అట్లే తాను చేసిన కర్మల వలన సుఖదుఃఖములమధ్య చిక్కుబడి యుండుట బంధనముకాక మఱేమి!

వీనినుండి తప్పించుకొనుటకై ప్రయత్నించువాడే మానవుడు. మా అనగా అజ్ఞానము. న అనగా లేకుండ వ అనగా వర్తించువాడే మానవుడు. బంధవిముక్తికై అవసరమగు సాధన గావించువాడే మానవుడు. అనిత్యమై దుఃఖప్రదమైనట్టి ఈ లోకమున జన్మించిన ప్రతిప్రాణి నిత్యమై సుఖప్రదమైనట్టి వస్తువేదియో చక్కగ విచారించి అద్దాని పొందుటకై నిర్విరామముగ ప్రయత్నించవలెను.

అనిత్యమసుఖం లోకమిమం ప్రాప్య భజస్వమామ్ అని గీతాచార్యుడు చెప్పియున్నాడు. ఈ ప్రపంచమున జన్మించిన ప్రతి మానవుడు శాశ్వత పరమార్థము కొఱకై అన్వేషించుట ధర్మము. ఏలయనగా ప్రతివారును కలకాలమున్న అనిత్యవస్తువును దుఃఖకర వస్తువును కాంక్షించరుగదా! ఈ ప్రపంచమున శాశ్వతవస్తువు ఒక్క పరమాత్మయే నను ప్రాచీనోక్తియొక్క హృదయాంతరాళమున వెలుగొందు సచ్చిదానంద పరబ్రహ్మమే శాశ్వతవస్తువు. అద్దాని కొఱకై అన్వేషించి నశ్వరదేహము తాను కాదని వస్తు ఆత్మ

శాశ్వత పరమాత్మయే తానని గ్రహించి అహర్నిశము లు
ఆ స్వస్వరూపమున నెలకొని యుండుటయే ప్రథమము!
అదియే శాశ్వత కైవల్యము

కావున తాను జడమయమైన రూప బంధమున తగు
లొని యున్నాడనియు ఎన్ని జన్మలనుండియో పుట్టుట,
చచ్చుట గర్భవాసాదులను అనుభవించుట మొదలగువానిచే
మిక్కిలి వేసారియున్నాడనియు దేహరూప ఉపాధిని గ్రహించి
నందువలన కర్మవశాత్తు సంభవించు నానావిధ యాతనలను
అనుభవింపవలసి వచ్చుచున్నదనియు గ్రహించి ఈ బంధన
ములకు ఈ దారిద్ర్యములకు కారణము అజ్ఞానమే యనియు
స్వస్వరూప విస్మృతియే యనియు తెలిసి జ్ఞానప్రాప్తిచే అట్టి
అజ్ఞానమును తొలగించివేసి నిరంతర స్వస్వరూప ఆత్మ
స్థితిచే పరమానందమును తాననుభవించవలెను. పెద్దలు!
తాను బంధమున నున్నానని గుర్తెరింగి బంధవిముక్తి
కి పరతర యత్నము చేయవలెను. ప్రాపంచిక భోగవిలాస
ములకు స్వస్తి చెప్పి మనస్సును అంతర్ముఖముగ త్రిప్పి ధ్యానా
భ్యాసానుష్ఠానములచే ఆత్మయందు నెలకొల్పి మహత్తగు బ్రహ్మ
సాక్షాత్కారమును పడయుటకై యత్నింపవలెను. ప్రయత్నపూర్వకముగ
మాయను ఛేదించవలెను. మాయ యొక్క స్వరూపమేమిటో
ఈ సందర్భమున కొంత విచారించెదము

1 భగవంతుని మరుగుపరచునదే మాయ. ఆత్మస్వరూపమును
విస్మరించుటయే మాయ.

౨. ఆ మీరు దేహమును స్వాత్మయని యుండి అదియే నాదని భావించుటయే మాయ

౩ తల్లిదండ్రులు జగత్తును కర్త యని తలంచుటయే మాయ

౪ సర్వమును భగవంతుడు లేని [illegible] యుంచుటయే మాయ

౫ నిత్యశుద్ధ బుద్ధ ముక్తమగు ఆత్మ మరచుటయే మాయ

౬ మనోబుద్ధీంద్రియాత్మకమైన దేహమును నాదని తలంచినదాని ఎంచు మరుగుటయే మాయ

౭ తన్నది శోధించక తన్నెరుగక తలంచి తానే దాసై ప్రాపులాడుటయే మాయ

౮ దారాపుత్రాదులు, బంధుజాలము ఎల్లప్పుడు తనకుండు వస్తువులని భావించుటయే మాయ

౯ ఇంద్రియములకు దాసానుదాసుడై అవి చెప్పినట్లు నడచుటయే మాయ

౧౦ బహుజన్మార్జిత దుష్కర్మవాసనలకు లోబడి వాని ప్రేరణకు లొంగిపోవుటయే మాయ

౧౧ స్వల్ప సుఖముల కాశపడి అనంత దుఃఖములను కొనితెచ్చుకొనుటయే మాయ

౧౨ తాను చేయునది తప్పని తెలిసియు దానినే చేయుచుండుటయే మాయ

13 ఒక్కటిగ [illegible] దానిగ మరియొక విధముగ చూపు టయే మాయ

14 ఎన్ని యోగాభ్యాసములను చేయుచున్నను మొట్టమొదట కానవక చెల్లినానాపొరలే మాయ

15 అనిత్యమైనదానిని నిత్యముగను అపవిత్రమైనదానిని పవిత్రముగను దుఃఖభూయిష్టమైనదానిని సుఖవంతము గను, అనాత్మ వస్తువును ఆత్మగను, తనకంటె వేఱుగ నున్న దానిని తన రూపముగను భావించుటయే మాయ

ఈ పదునైదు విధములగు మాయలన్నియు జేరి మహా మాయగా పరిణమించి అనాదికాలము నుండియు జీవుని వేధించుచున్నవి కంటికి పొరయున్నచో ఎదుటనున్న వస్తువు లెట్లు కనబడవో యట్లు బ్రహ్మవాడు మాయచే నెట్లు కప్పబడునో అట్లే మహామాయచే నావరింపబడినవాడున్న సత్య వస్తువును కనుగొనలేక యున్నాడు మాయాజాల ప్రాబల్యమే నాన్యథాకర్త్రమై ఆతడు విశ్వమును మరియొక రీతి గాంచు చున్నాడు తాను గాంచినదే సత్యమని వాదించుచున్నాడు ఇదియంతయు మాయయొక్క ప్రభావమే ఆయుష్కృతి మాయ తొలగినగాని యున్నంతవఱకు జీవునకు శాంతిలేదు సుఖములేదు.

మమ మాయా దురత్యయా — నా మాయ భయంకర మైనది దాటుటకు కష్టసాధ్యమైనది — అనియు శ్రీకృష్ణ

నాశానాశ విలక్షణ సంపన్నయగు దానిచే కప్పబడిన
వాడు మాయాతీతమైన అద్వయమగు నా స్వరూపమును
తెలియజాలడు — అనగా ఈ మహామాయను గూర్చి
శ్రీకృష్ణపరమాత్మ గీతయందు చెప్పియున్నాడు. అయితే
దానిని గురించి ఎవరును భయపడ నక్కఱలేదనియు.... మా
మేవ యే ప్రపద్యన్తే మాయా మేతాం తరన్తి తే నన్ను
(పరమాత్మను) ఆశ్రయించినవారు ఈ మాయను అవలీలగ
దాటివేయగలరనియు భగవానుడు ధైర్యము చెప్పెను.

కావున మాయ అనగా ఏదియో దానిని తొలగించు
కొనుట ఎట్లో మానవుడు తప్పక తెలిసికొనవలసియున్నాడు.
మనలో చాలా తరగతులవారు గలరు. కొందరు మాయచే
కప్పబడియున్నను ఆ విషయమును తెలియకయే యుందురు.
ఇకొందరు [illegible] దాని అర్థాని విచారణమునకై ఒకింతైనను
ప్రయత్నము చేయకుందురు. వీరు గణములు. మరికొందరు
తాము మాయచే, అజ్ఞానముచే కప్పబడియున్నట్లు తెలిసి
కొనియు దానిని తొలగించుకొనుటకై ఒకింత ప్రయత్నమొనర
ించి [illegible] తమ ప్రయత్నమును విరమింతురు.
దుష్టి [illegible] దుర్బలులు. ఇక మానవవర్గములో కొద్ది
కప్పియున్న మాయను విచ్ఛిన్నము చేయుటకై తీవ్రతర సాధ
నల నొనర్చుచు విజ్ఞాన వైరాగ్యాది అస్త్రశస్త్రములచే దాని
నెదుర్కొని దాని ద్వంద్వమును అధిగమించి మాయాతీతమగు
తమ లక్ష్యమును ఈ జీవితమునందే సాధించుచుందురు. అట్టివారు

రహితులై ఆత్మ వికాశములై పరమానందయుతులై
విజృంభించుచుందురు ఏమి ఈ తత్త్వములు

మాయయొక్క స్వరూపమును చక్కగ తెలిసి దాని
చిక్కులను యుక్తులను నిశితబుద్ధితో బాగుగ గమనించి
శత్రువులయొక్క బలము ఎచట కేంద్రీకృతమై యున్నదో
వివేకముతో గ్రహించి లేని తెలివితో వారెట్లట్లు అనంగ
కృష్ణుని దృగేవ భిన్నా అని భగవానుడు చెప్పినట్లు
అనుభవరూప విజ్ఞానాస్త్రముచే సమూలముగ మాయాభంగ
మొనర్చి ఆత్మదురానందముల లరగవిలో చేరుటకే కృషిచేస్య
యుండు తావలయును. ప్రయత్నరహితులై యుండువారిని
మాయ ఒక ఆట ఆడించును. వారి అంతు చూచునూ వారిని
ఎంత పీడించవలెనో అంత పీడించి యుద దాని దుష్ప్రభావ
ముచే కష్టములు పాలువరై పెంకారిన వారెందరో కలరు
జీవితము పదకు దుష్కరమైపోయి ఆత్మహత్యకు కూడ పాల్ప
డిన వారెందరో కలరు కావున మాయయొక్క స్వరూప
మెట్టిది ? దాని చేదను తప్పించుకొను మార్గము లేదొక్కటి ?
దానిని సమూలముగ విధ్వంస మొనర్చుటకు ఉపాయమేమి !
అను విషయములను ప్రతిమానవుడును ఈ జీవితముందు
తప్పక తెలిసికొనవలసి యున్నాడు

ప్రతి దినము రాత్రి నిద్రించిన తరువాత ఒక నిశ్చితమైన
అనుభూతి మనము కలుగుచుండును అదియే స్వప్నము
ఆ స్వప్నకాలమున ఏదేని గమనించుచుండునో ...

మనుజుడు ఎన్నో జన్మములు ఆ సమయమునందున కర్తవ్యముగనే
గోచరించు దాని నేలకొనిన ఎడల ఆ తరుణ అనర్థములు
తెలియవచ్చును. ఉదాహరణకు! స్వప్నమున గొప్పసన్నము సంత
రించినట్లుగాని వ్యాఘ్ర భయకంపితుడైనట్లుగాని ఎంతో విలువ
గల ఆభరణముల నిచ్చివేసినట్లుగాని అనుభవము కలిగినచో
అది ఎంతవరకు పరిశీలించవలసియుండును అతని గుండె దడదడ
లాడుచుండును ఆ రాత్రి అతడు పొందు శరీరశ్రమము మ
నశ్శ్రమము చెప్పతరముగాదు ఆ దుఃఖమంతయు మేలుకొన్నంత
ఏ ప్రక్రియచేత అస్తమించియు మాయమగునో అంతరించి
పోగలదు! మేల్కొనుటయే అప్రక్రియ మేలుకొననివారికి
స్వప్నమందలి బాధలన్నియు యదార్థములని తోచును
ఉత్కృష్టమైన నివారణోపాయములన్నియు తాత్కాలిక ఉపశమన
మును కలుగచేయునేగాని శాశ్వత దుఃఖనివృత్తిని
కలుగచేయజాలవు

అట్లే మహామాయచే గ్రసింపబడిన జీవకోటియు
వాసనాబలమున అహంకార ఇంద్రియ మనోబుద్ధ్యాదుల
ఉపాధిద్వారా అనేక దృశ్యప్రపంచమును ఏర్పరచు
కొన్నాడు. ఉపాధులవల్ల మనస్సువల్ల ఇంద్రియములవల్ల
లేక వాసనలవల్ల ఆయా దృశ్యప్రపంచముకూడ వేరు
వేరుగ కాన్పించును. దేవతలకు ఒక విధముగను మానవులకు
ఒక విధముగను జంతువులకు ఒక విధముగను, క్రిమికీ
టాదులకు ఒక విధముగను ఆ ప్రపంచము దృగ్గోచరమగు

నుండును. నిరంతరము కర్మమును చేయువారు క్రమముగా ఆ ప్రపంచమును కనుక సత్యమని భావించి సుఖదుఃఖములకు లొబడి యుందురు. కర్మములను చేయుచు సుఖముచే పొంగిపోవుచు దుఃఖముచే కుంగిపోవుచు సంచరించు అజ్ఞానులైన జీవులను గమనించుచున్నారు. ఈ అజ్ఞానుల ప్రపంచమోహము పోదు! పోవలెనంటే? ఆనగా జ్ఞానమును పొందవలెను. సమ్యక్ జ్ఞానమును పొందియున్న కేవలము స్వప్నలోకము వంటివారికి ఏదియైనా సుఖము దుఃఖము కన్పించినను యుండును. తన యథార్థ స్వరూపమును (ఆత్మను) తాను ఎంత శీఘ్రముగ తెలిసికొనిన సంసార దుఃఖము అంత శీఘ్రముగ అంతరించిపోవును. శ్రీ శంకరాచార్యులవారీవిషయమును ఈ క్రింది శ్లోకముద్వారా చక్కగా నిరూపించియున్నారు —

విశ్వం దర్పణదృశ్యమాననగరీతుల్యం నిజాంతర్గతం
పశ్యన్నాత్మని మాయయా బహిరివోద్భూతం యథా నిద్రయా
యస్సాక్షాత్కురుతే ప్రబోధసమయే స్వాత్మానమేవాద్వయం
తస్మై శ్రీ గురుమూర్తయే నమ ఇదం శ్రీదక్షిణామూర్తయే

ఈ ప్రపంచము అద్దములో ప్రతిబింబించిన పట్టణము వలె కానవచ్చుచున్నది. బాహ్యముగ ఇది అసత్యమైనది సత్యముగ తోచుచున్నది. ఎట్లనిన నిద్రావస్థయందున్న వాడు తనయందే మాయాశక్తిచే లోకము కల్పించుకొనుచున్నాడు.

ప్రత్యగానంద వైభవము

గాఢ తనకంటె బయటను తనకంటె వేఱుగను చూచుచు ఈ జగత్తును భ్రమించుచు నున్నాడు. మేల్కొనిన పిదప లోకము తనకంటె అన్యముకాదనియు తనయందే స్వప్నమువలె ప్రసవించినదనియు చెప్పు తెలిసికొనుచున్నాడో అట్లే అజ్ఞానదశయందు నామరూపాత్మక ప్రపంచమును సత్యముగ చూచువాడు జ్ఞానప్రాప్తి సమయమున తనయందే కల్పితమైన ఈ నామరూపములుగ తనకంటె అన్యము కానట్లు చూచుచు తెలిసికొనుచున్నాడు. అట్టి జ్ఞానోపదేశమును ప్రసాదించు గురుమూర్తిగను శ్రీ దక్షిణామూర్తి నమస్కారము.

అట్లే ఆత్మబోధ యను గ్రంథమునందును శ్రీ శంకర భగవత్పాదులవారు ఈ స్వప్నదృష్టాంతమును అత్యంత సొగసుగ ప్రతిపాదించినారు.

సంసారస్స్వప్నతుల్యో హి
రాగద్వేషాది సంకుల:
స్వకాలే సత్యవద్భాతి
ప్రబోధేఽసత్యవద్భవేత్

ఆనగా రాగద్వేషములతో కూడిన ఈ సంసారము (ప్రపంచము) స్వప్నమును బోలియున్నది. ఇది అజ్ఞాన కాలమున సత్యముగా తోచినను జ్ఞానము కలిగినపుడు కేవలము స్వప్నము అని తెలియగలదు.

అధ్యాత్మ విద్యా క్షేత్రమునం దీ స్వప్న దృష్టాంతమునకు గొప్ప ప్రాముఖ్యత కలదు. కనుకనే ఆత్మానుభూతిని బడసిన మహనీయులు తమ తమ రచనలందు తమ ప్రబోధములందు ఈ దృష్టాంతమును విస్పష్టముగ ఉదహరించుచుందురు. యోగవాసిష్ఠమున వసిష్ఠమహర్షి శ్రీరామచంద్రునకు ఉపదేశించునప్పుడు ఈ స్వప్న దృష్టాంతమును దాదాపు వందవ్యాఖ్యలలో చెప్పియుండవచ్చును. దీనిలో నున్న విశేషమేమనగా ఇది ప్రతిఒకరికి ప్రతిదినము ఏదియో ఒకానొక సమయమున ప్రత్యక్షముగ అనుభవమునకు వచ్చుచునేయుండును. స్వప్నమందలి వస్తువులు ప్రత్యక్షముగ కానుపించిన లోకము ఒక్క క్షణములో కానరాకుండా అదృశ్యమై మిథ్యాత్వమై పోవుచుండును. కనుకనే ఈ స్వప్న దృష్టాంతము ఆధ్యాత్మ ప్రబోధములందు మహోన్నతమైనది. శక్తివంతమైనది. ప్రత్యక్షముగ వస్తువులుగా భాసించినప్పటికిని అవి కల్పితములని రుజువు చేయుటకు ఈ స్వప్న దృష్టాంతమునకు మించిన దృష్టాంతము వేరొకటి లేదు. కావుననే గురువులు తమ శిష్యులకు పరమార్థవిద్యను బోధించునప్పుడు దీనినే ప్రధానముగ ఆశ్రయించుచున్నారు.

ఈ జగత్స్వప్నమును స్వప్నమువలె భావించి ఉపేక్షించి సంసార ప్రవాహమున జనన మరణ రూపమగు సుడిగుండములందు వారిని పట్టి(ద్రో)సి యమయాతనలకు గురిచేయుచుండ విముక్తుడగువాడు గ్రహించి చూచుచు ఊరక యుండగలడా? కొంతసే

దర్శనమున. విరాజించి ఈ మానవాళికెల్ల ప్రథమ
మహనీయ బ్రహ్మజ్ఞానము బోధించిన గౌరవము గ్రాహ్య
మొనర్చుకొనుచు కాలమున తన నిజస్వరూపమెట్టిదో
ఈ జగత్తు ఏర్పడినదో ఈ జగద్భ్రాంతి ఎట్లు తొలగ
గలదో ఈ పెద్దలైన మహర్షులెన్నియో చక్కగ తెలిసికొని
సంపాదించిన మార్గము ననుసరించి సాధించి తరించుట ఎట్లు
తెలుపుచో ఈ మహాభూమి భారతము ఎన్నిరాజ్యముల
కీర్తిని పొంట నీ వేదాంతగలదు రాష్ట్ర విజ్ఞానిల్లను తత్వద్ర
క్షేత్రం అనుచున్న పరమార్థక్షేత్రమున వెంటనే అవతరించి
అపుడేల నీపలో గొప్ప అధ్యవసాయముతో ద్వంద్వరహిత
విచారణాది సాధన లవలంబించి స్వస్వరూపదర్శనము నొంద
దైనవారిని గుర్తించి చక్కగ పర్యాలోచించి యాయతో
ప్రకృతితో అవిద్యతో అజ్ఞానముతో జరుగు ఈ భీమ
సంగ్రామమున విజయమును తెలుపుచునుగాక!

పెద్దల నా గర్భముచే మానవజాతికి మహత్తరము
కీలు తెలిసికొని వారిపెట్టినట్లు ఆత్మజ్ఞానమునకు మహోత్క
ర్షముచే ఈ మానవుని అంతర్ముఖత్వ అత్యున్నతమార్గమువలన
అభివృద్ధి వర్తించుమునుగాక

ప్రపంచమునందలి ఈనాటి ఉత్కృష్టం ఎదటనై ? గోచరి
చుచున్న ! గోచరించును. ఇంద్రధనుస్సు రత్నసర్వము ఆకాశ
నీలిమము స్వప్నపదార్థములు ఎండమావులలోని జలము నదీ
జలమందు ప్రతిబింబించిన సూర్యవృత్తాంతములు స్థానాసనమునకు

జాగ్రత యందలి వస్తువులు పెండ్లై స్వప్నము లో ప్రత్యక్షముగ [illegible] [illegible] గోచరించును వానిలోఆకై [illegible] [illegible] ప్రయత్నించుచున్నను సెలవివ్వలేవాడు [illegible] పదార్థములన్నియు నేత్రములకు ప్రత్యక్షముగ కాపించు [illegible]ను, వివేకవంతులకు వానియందు గ్రాహ్యబుద్ధి కలుగదు. కారణము అవి యదార్థముగ లేనివియని అతనికి తెలియును కాబట్టి ఒక వస్తువును గ్రహించుటకు ముందుగా అది సత్యమైనదా, కాదా? దానివలన మనుజునకు శాశ్వతములగు [illegible] కలుగునా, లేదా? దానివలన సుఖమెంత? దుఃఖమెంత? మానవజీవితమునకు అది ఏమి ప్రయోజనకరము? — ఈ మొదలగు ప్రశ్నలను వేసికొనవలసియుండును. వివేకవంతుడు అగువాడు చేయదగిన మొట్టమొదటి పని యిదియే.

ప్రదృశ్యతే వస్తువియత్ర దోషః
న తత్ర వుంటోఽస్తి పునః ప్రవృత్తిః

అని కాళిదాసు వచించిన విధముగ పదార్థమునందు దోషము కనుపించినచో ఇక దానియందు మనుజునకు ప్రవృత్తి కలుగ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] అవకాశముండదు.

ఈ దృశ్యప్రపంచమునందలి సమస్త పదార్థములందును రెండు దోషములు కలవు. అవి స్వతస్సిద్ధముగ వానియందు కలవేకాని ఒకరు కల్పించినవి కావు, [illegible] ఆపాదించినవి కావు. అవియే (1) నశ్వరత్వము (2) [illegible]

మహాకాలర్పణము. ప్రపంచ మండలి నీ వస్తువ్రజాత మాతే తము కాదు. 'ఏమో మాయో' నటించిపోవును. కాలగర్భము జీర్ణమై శీర్ణమై పోవును — ఇది ఒక దోషము. రెండవది ప్రపంచమండలి నీ పదార్థములన్ని పూర్ణ మనకు కలగజేయ జాలవు. ఏ ఒకటియును బాలియందు దోషించినప్పటికిని అ కాలక్రమమున దుఃఖముగా పరిణమించుటగాని అదృశ్యమై పోవుటగాని సంభవించుచున్నది. కనుకనే శ్రీకృష్ణభగవ నుడు గీతయందు దృశ్యపదార్థములందలి ఈ రెండు దోషము లను ఈ ప్రకారముగ ప్రశంసించి చూపించెను

1) అనిత్య మసుఖం లోకమ్
2) దుఃఖాలయ మశాశ్వతమ్

మహీయాంశ సందర్భమున దుఃఖదోషానుదర్శనమ్ అని నవి ఓ అర్జునా! దృశ్యపదార్థములందుగల మనోతత్త్వ దుఃఖము తత్త్వాది దోషములను తీరుగు మనిషి చింతన చేయవలయునని ఆదేశించెను

కాని మాయాప్రభావముచే అనంత దృశ్యపదార్థము లందు నిరాశులమైయున్న ఈ దోషములు నిత్యానిత్య జ్ఞానమప్పటికేదు. అ మచేరకే వాకు తానిచె ట నడిగెదరు. ఆధ్యాత్మికముల ప్రతిబింబ మనుజులకాశే తత్త్వమున ఉద్బోధించుచు అనవాల్పమైన మానవజాతినను వ్యర్థమగు చున్నారు.

అహో! అజ్ఞానాన్ధతా!

అహా! అజ్ఞానుల ఈ మోహావిలాసము ఎంత ఆశ్చర్యకర మైనది! అని శ్రీ శంకరాచార్యులవారు మాయాప్రవాహ మున కొట్టుకొని పోవుచున్నవారిని జూచి దిమ్మబోయిరి 'మోహముద్గరము' అను శీర్షికతో వారు కొన్ని చక్కని శ్లోకములవలెనే వ్రాసి మాయపై గదాప్రహారములు గావించిరి

మాయకు లోబడుట అజ్ఞుల కార్యము మాయను తెలిసికొని దానిని తుదముట్టించుట జ్ఞానుల కార్యము మాయకు లోబడినవారు ప్రకృతికి దాసులై అజ్ఞాన చెఱ సాలలో కొలువుచుందురు. మాయను జయించినవారు ప్రకృతిని ధిక్కరించి సాక్షాత్ పరమేశ్వరులై వెలయు చుందురు. మాయను జయించినవారి దృష్టికి ఈ ప్రపంచ మందలి భోగవిలాసములు ఎంతో అసహ్యములుగ గన్పట్టును. అవి యన్నియు శాశ్వతములని రమణీయములని సుఖవంతములని అజ్ఞులు తలంచుచుందురు. వాని కళలకు వశు లై లోబడిపోయి పగలనక రాత్రనక వానికొరకే ప్రాకు లాడుచుందురు. అట్టివారు బాలురేయని శాస్త్రములు ఘోషించుచున్నవి —

పరాచః కామాననుయన్తి బాలాః
తే మృత్యోర్యన్తి వితతస్య పాశమ్.

అని కఠోపనిషత్తు తెలుపుచు న్నది. ఇవన్నియు వెన్నంటు
వారు కాలు చేయుటయు వారు వ్యుత్పత్తిపూర్వక పాఠము
నకు లోబడి యుండునని యుధిష్ఠిరునకు ఘంటాపథముగ చెప్పెను

నాలా ఏవాత్ర మిచ్ఛన్తి
ఫలం ముకుళితమ్

అద్దములో ప్రతిబింబించిన ఫలమును భుజించుటకై వచ్చిన
వాడు కాలాది కాని విఘ్నములగుచు ! కాబట్టి మాయయొక్క
మర్మమును తెలిసికొని ఈ జగత్పదార్థములు మనశక్తిచేతనే
యని తెల్సగ నెఱింగి వానియెడల అనాసక్తులై వరుస
మను పాడు చేయక ఆ మనస్సును అధిష్ఠానమై ఆ బిల
మ్మనుకూల కలిగించునదై ఆ మనస్సునకు సాక్షియై కనబ
డిన ఆత్మస్వరూపమునకుగాని ఒకింత పరిశీలనము లేక
అద్దానియందు కొంతసేపైనను నిలకడ కలిగించుకొనుటను
అభ్యసించినచో తనకును అనంతదాయకమై చెప్పెడు
గలుగు మనస్సుయొక్క కదలికచే బంధము ఏర్పడు
యొక్క నిశ్చలత్వమే మోక్షము కావున మనసుయొక్క
మాయను పటాపంచలు చేసి ప్రతిదినము కొంతకాలమును ధ్యాన
శీలుడై మనస్సు ఏకాగ్రముగ చేసినచో, అంతర్ముఖ
మైనట్టి ఆత్మయందు స్థాపించుటకు కొరకే అభ్యాసింప
వలెను. ఈమనసుయొక్క పరమావధి ఆత్మసాక్షాత్కారమే
యని జ్ఞప్తియందుంచుకొనవలెను. మోక్షమునకు మార్గము

లను గాకుండ ... కాయుకోలా
ప్రయత్నించవలెను

పూర్వము నొక యక్షుడు ధర్మరాజును ఈ ప్రశ్న ... ప్రశ్నించెను ... ఆశ్చర్యకరమైన విషయము ... అన్నిటికంటె ఆశ్చర్యకరమైన విషయమేది? ధర్మరాజు దీనికి ఇట్లు సమాధానము చెప్పెను —

అహన్యహని భూతాని గచ్ఛన్తీహ యమాలయమ్
శేషాః స్థావరమిచ్ఛన్తి కిమాశ్చర్య మతఃపరమ్

ప్రతిదినము ఎందరో ప్రాణులు యమసదనమునకు పోవు చున్నారు (చనిపోవుచున్నారు) కాని తక్కినవారు తాము మాత్రము ఇట్లు పోవువారముకాదు ఆచంద్రతారార్కముగ ఇక్కడే పడియుందుము అని తలంచుచుందురు ఇంతకు మించిన ఆశ్చర్యకరమైన విషయము మరియొకటి యేది కలదు? — మాయావశపడుటచే జనులు అనిత్యమైనది నిత్యముగా తోచుచుండును. గురువుల జ్ఞానముచే అనిత్యమును అనిత్యముగను నిత్యమును నిత్యముగను తెలిసికొనుటకు అభ్యసించువారి జీవితము ప్రకాశమయముగ నుండును. తక్కినవారి జీవితములు అంధకారబంధురముగను దుఃఖభాజనముగను నుండును. జనకమహారాజు విరాగతచే ఇ

7)

సమ్యగ్ జ్ఞానమును పొసంగ జనక వ్యవహార నిముక్తులై
యున్నప్పటికిని పరమశాంతిని బడయగల్గెను

ప్రమాతా హంసవద్భూపా కా త్వత్తిస్త్రహ చేతికే

నేను మహారాజను నా ఈ శ్రీ మహారాజ్ఞి నా తాత మహారాజు నా ముత్తాత మహారాజు అయితే ఆ నా పితరులందరును ఇప్పు డెచట కేగినారు? కాలమను ఝంఝామారుతమున ధూళికణములవలె వారందరును కొట్టుకొనిపోయిరి ఇక నా జీవితమా శాశ్వతము? ఇట్టి అల్పజీవితమున అహంభావములు? ఈ రాజ్యమును గూర్చిన సంపదలను గూర్చిన పెంపుడులు? ఇవన్నియు మృగతృష్ణ ముచ్చట x దీనిని గూర్చిన వ్యామోహము చేయరాదని తెలిసియుండవలెను ఇవి అశాశ్వతములు శాశ్వతమైన ఆత్మనుగూర్చి తెలిసికొనుటయే మానవుని కర్తవ్యము అట్టి ఆత్మజ్ఞానమే మానవునకు పరిపూర్ణశాంతిని ప్రసాదించగలదు —ఈ ప్రకారముగ విచారణ చేసి జనకమహారాజు జ్ఞానమును బడసినవాడై ఐహికపదములందు వ్యామోహమును త్యజించినవాడై మహోన్నతమగు మోక్షపదవిని చేపట్టెను

మాయామయోజ్య సన్నాగములకు జనకుడు మోహపోలేదు విచారణాబలముచే వాని నిజరూపాని విమయమును గాంచెను. అట్లే బద్ధజీవుడున్ను మాయావి అత్తలను ముసుగ గనే తెలియని సమ్యగ్ జ్ఞానముచే వానిసన్నిటిని సమగ్రమై చి మహా త్తరమగు నిర్వాణ పదవిని అలంకరించెను. ధ్రువుని

సమయమునగ నోమ్ము గాని తత్త్వభావముచే తన్నదానిని
న్నట్లుగను లేనిదానిని లేనట్లుగను కెరింగొని అద్యుతాంతి
మలు దుశ్ఛేద్యమగు మాయాశృంఖలములు విచ్ఛిన్న
మనర్చి పరమశాంతిని బడసి తక్కినవారు కూడ ఆ ప్రకా
కు జ్ఞానాంజనముచే మాయాతిమిరమును పోగొట్టుకొని
పంచమును బ్రహ్మమయముగ గాంచుటను అభ్యసించినచో
విలము ఆనంద స్రోతస్సులలో నూగునట్లు చేయగలరు

అందుకే సాధకులు తమ సాధనయందు అతిజాగరూకులై
ర్తించవలెను మెరుపువలె పనికిరాదు టార్చిలైటు వెలుగు
వ్వంతవరకు చీకటి దరిదాపులకు కూడ రాకూడదు. లైటు
రిపోగానే ఎక్కడనో దాగుకొనియున్న తమస్సు
ప్పష్టమై వచ్చి ఆవరించును. నీటిలో స్నానము చేయ
ంచినవాడు పాచిని ప్రక్కకుతోసి మునిగి పైకి లేచినచో
వల వెంటనే పాచివచ్చి ఆవరించును

యథా ప్రకృష్టం శైవాలం క్షణమాత్రం న తిష్ఠతి
ఆవృణోతి తథా మాయా ప్రాజ్ఞం వాపి పరాఙ్ముఖమ్

శ్రీ శంకరాచార్యులవారు వివేకచూడామణిలో ఈ సత్య
మ నిరూపించియుండిరి. శ్రీ వసిష్ఠ మునీంద్రుడున్ను
శ్రీరామచంద్రునకు ఈ రహస్యమునే బోధించుచు మాయా
వంచనమున బడక జాగరూకులై యుండవలెనని ఈ క్రింది
కథ ద్వారా హెచ్చరిక చేసెను —

ఏవ సాకహితం చిత్తం కామః కపల జిహ్వతి
సావధానస్య యద్యస్య ఎశా కః కిం కరిష్యతి

ఓ రామచంద్రా! ఎకాంతమున అభ్యాసము చేసిన ఈ మాట వివేకము! అంతరంగము శుద్ధి అయినంత మిగిలి మనస్సు ప్రశాంతము కాగా నాభ్యాసము తెలిసినవాడు సావధానచిత్తుడగు జ్ఞాని మాయా విలాసము వీరియందు కొనసాగదు

కాబట్టి సాధకులగువారు విచారణచే వస్తుతత్త్వమును చక్కగ తెలిసికొని జగమును జగముగను చైతన్యమును చైతన్యముగను తెలిసి నశ్వరములగు దేహాది దృశ్యపదార్థములపై మమత్వమును వ్యామోహమును విడనాడి ప్రాపంచిక విషయభోగముల మొదల విరాగభావమును గలుగజేసికొని మాయను దాటి తీర్చగ నిత్యమగు ఆత్మయందే మనస్సును నిలిపి దివ్యమగు ఆనందామృతాబ్ధి క్రీడనుగ జనియుటకై యత్నించుటయే ముఖ్యము. మాయ దాటుటకు కల్పితమైన ఆకారాది వస్తువులను త్యజించి తెలియుటకు ఆ మాయను లోబడక దానిని అతీతుడై తన్ను తెలియుట మాయా విజయమే మానవతకు చిహ్నము.

5 జన్మ సార్థకత

అది మహాభారత సమయము కురుక్షేత్ర రణరంగమున కౌరవ పాండవుల యుద్ధము జరుగుచున్నది వ్యాసులవారు ఆ

ఎం పోవుచు దీని ప్రక్కనే ఒక అపూర్వ
మైనది వ్యాస వారు పోవుచున్న దారిలో
ముందు ఒక చిన్నపురుగు అతివేగముగ ప్రయాణ
మగుచు అడ్డముగా పోవుచుండెను. వ్యాసులవారికి
కలిగినది ఈ చిన్నప్రాణి ఇంత వేగముగ ఇంత
వల ఎందుకు పరుగిడుచున్నది? దీనికి కారణమేమి? అని
సమాధానమునకై మహాత్ముడు శక్తిని దానికి
ప్రసాదించెను [illegible] —— ఓ పురుగా
ఏమి [illegible] దర? ఇది వేగిరపాటుతో పేల వేయు
వు? అందులకు పురుగిట్లు సమాధాన మొసం
గెను! తమకు తెలియనిది ఏమున్నది? దూర
మార్గముపై ఒక రథము అతివేగముగ వచ్చు
చున్నది. నన్ను మీదిగా పోయినచో ఆ రథచక్రముల
కింద పడుదును. కాబట్టి అదిరాక పూర్వమే ఈ
దాటివేయవలెనని త్వరితముగ పోవుచున్నాను.
అని విని వ్యాసులిట్లు ప్రశ్నించిరి — ఓ కీటకమా!
చిన్నప్రాణివి కదా! నీకు కూడా ప్రాణముమీద
? అప్పుడు పురుగు ఇట్లు సమాధాన మొసంగె

ను! తాము అంతయు తెలిసి వారు. నేను
[illegible] అయినను తమ అజ్ఞకు బద్ధుడనై నా
[illegible] తమ ముందు వ్యక్తపరచుచున్నాను ——

ప్రాణికోట్లలో మాదిరిసుఖములను ఆ బంధించిన అతివేటలకు చిన్న
పెద్ద అను తేడా ఏమీలేదు. అంతటా జీవులు కర్మచే బద్ధులై
సుఖము దుఃఖము అనుభవించుచున్నారు. మానవులు కేవ
లము విషయసుఖము లెట్లు అనుభవించుచున్నారో అల్ప
ప్రాణులును నేటన్ను అట్లే అనుభవించుచున్నారు.
స్వాదిష్టమగు వస్తువుల భుజించునవ్వారుగాని రమణీయమగు
వస్త్రములు ధరించినవారుగాని మనుష్యు లెట్లు ఆనంద
మనుభవించును అట్లే పశువులు అనుభవించుచున్నవి. మాన
వుల కెట్లు సంతానము గలదో పశువులకు కలదు. అయ్యో!
ప్రాపంచిక సుఖము నటు మరణ భయము ఈ దేహము కేవలము మాన
వులకు దేవతలు అందరికీ ఒకటే! గురువు పలికిన ఆ గంభీర
వాక్యములను విని శిష్యులు సంతుష్టమానసులై అప్పుడు
ఏది చూచి ఆ సంఘటనను పురస్కరించుకొని ఆ ముని
వర్యుడు ఉపనిషత్ గోష్ఠిని కై ప్రకారముగ తన సందేశమును
వినిపించెను —

ఓ మానవులారా! ఓ అమృతపుత్రులారా! వినుడు
సుఖమే ప్రాణుల పరమ లక్ష్యమైనచో వారు మానవులుగా
పుట్టి నరజన్మ ఏల? 5 ఇంద్రియ విషయములకు బద్ధులైనచో పరమా
ర్థము అవలంబించి తపించు సుఖము కలదు అవియు
కాక ఇంద్రియార్థములకు శబ్దస్పర్శాదులకు అతీతమగు అనుభ
వించుటకు అవకాశము కలదు మానవజన్మకే పరమార్థము
తెలిసికొనుటకు ఏర్పడినది పరబ్రహ్మమును సాక్షాత్కార

మొదట్లోను జన్మసార్థకత బడయుటకే మానవజన్మ భగ
వంతునిచే ప్రసాదింపబడినది. అట్టి అమూల్య జన్మను క్రిమి
కీటకాదుల వలె భరించుట విహితకార్యమునకే వెచ్చించుట పాడి
కాదు. పశుప్రాయముగా పాడుచేయుట న్యాయముగాదు.
దుర్వ్యర్థముగ గోడు చేయుట ధర్మముగాదు ఇంతే! తెలిసి
కొనుడు! ఆత్మసాక్షాత్కారమును నీ కర్తవ్యముగా
సాధించి సార్థకజన్ములు కండు!

పూర్వాచార్యులు ఈ దివ్యసందేశము ఇనుమడింపజేసి
నారు.

సజాతో యేన జాతేన యాతి వంశః సమున్నతిమ్

ఎవడు తన్ను తాను తెలిసికొని తన హృదయమున
వెలుగుచున్న ఆత్మజ్యోతిని సాక్షాత్కరించుకొనునో ఎవడు
పరమ పవిత్రమగు దైవానుభూతిని బడయునో అట్టివాడే
వాస్తవముగ పుట్టినవాడు. ఎవనివలన వంశము కులము
దేశము ఉద్ధరింపబడునో అతడే పుట్టినవాడు. ఎందరో పుట్టు
చున్నారు గిట్టుచున్నారు. చెట్లు పుట్టుచున్నవి. చీమలు పుట్టు
చున్నవి. మృగములు పుట్టుచున్నవి. క్రిమికీటకాదులు పుట్టు
చున్నవి. కాని అవి పుట్టినట్లా? కాదు. జన్మసార్థకతలేని
జీవితము జీవితముకాదు. పవిత్ర మహర్షి ప్రోక్తములగు ఈ క్రింది
వాక్యము లిట్టి భావమునే వ్యక్తీకరించుచున్నవి.—

దాతా స్త ఏవ ఉ/ తి ఽ స్త్ర ః సాధుజీవితాః
యే ఏవర్ణే హ వా ౹ స్త్రై కేష ఇర గర్భాః

పవిత్ర జీవితము గడుపువారే ఈ ప్రపంచమున వాస్తవ ముగ జన్మించినవారు. మఱియు బ్రహ్మసాక్షాత్కారమునకు వలసిన సాధనలను చక్కగ ఆచరించి పునరావృత్తి రహిత శాశ్వత బ్రహ్మపదమును పొందినవారే నిజముగ పుట్టినవారు. తక్కిన వారు మాతృవులలో తెక్కి పెరిగినవారు గారు.

కావున పుట్టిన ప్రతివారును తిరిగి జన్మబంధమున తగు లొ్కనటుంది తప్పించుకొనుటకు ఉపాయమేదియో ఆలోచింప వలసియున్నది. అజ్ఞానమున్నచో కర్మ తొలగదు. కర్మ తొల గనిచో జన్మ తొలగదు. కావున అజ్ఞానము నిర్మూలమగుటయే జన్మకర్మల రెండు తప్పించుకొనుటకు సరైన ఉపాయము. చేతు రూప దేహాధియందు నాత్మ ధారముగ వెలుగుచున్న ఆత్మను పరబ్రహ్మమును సాక్షాత్కరించుకొనుటయే జన్మబంధవిని ర్ముక్తుడగుటకు చక్కని మార్గము. కాబట్టి ముముక్షువగు వాడు విషయ సుఖములకై ప్రాకులాడక అమూల్య సమయ మును దాని కొఱకు వెచ్చించక వానికై పనికిడి క్రియుకట కాముల సామ్యమును బసయక మానవత్వమును కాపాడు కొని మానవత్వమునుండి మాధవత్వమునకు ఎగబ్రాకి శాశ్వత బ్రహ్మవస్తు చవలేదు జీవితమున ఉత్తరోత్తరాభివృద్ధి ఉన కలదనేగాని దక్షిణాభిము ఖుడు కాదు. ఉత్తరాయణమునే అనుసరింపవలెను. కాని దక్షిణాయ ఎ నుకాన

అనాదియగు సంసారబంధనమున తగుల్కొని నానా యాతనలను అనుభవించుచు సృష్టియందు చరించుచున్న జీవుడు ఆ దుఃఖసాగరమును దాటి శాశ్వత శాంతికై మార్గమేదియని అన్వేషించవలెనుగాని పెద్దల నాశ్రయించి శాస్త్రమతియై మొక్కంత సంపాదించి తరణోపాయమును తెలిసికొనుడు.

కిం మూఢ ఇవ తిష్ఠామి ప్రేక్ష్యేఽహం శాస్త్రవర్త్మనా:

ఇంతకాలము నేనేల మూఢుడుగ వర్తించి కాలము నంతయును వృథా చేసితిని ఇకను బుద్ధి తెచ్చుకొని సద్గురువులను సచ్ఛాస్త్రములను ఆశ్రయించి ముక్తిమార్గము నన్వేషించెదను అని తలంచి అధ్యాత్మమార్గమున ప్రవేశించును ఇదియే జీవునకు ఉత్తరాయణము

అయనము అనగా మార్గము ఉత్తరాయణము అనగా ఉత్తరమార్గము. సూర్యుడు ఉత్తరాభిముఖుడై పోవు కాలము మహాపుణ్యప్రదముగ మహాపవిత్రముగ ఎంచబడుచున్నది. కనుకనే ఆ దినమున జనులు గొప్ప పండుగను గొప్ప వేడుకను జరుపుకొనుచున్నారు. అదియే సంక్రాంతి పండుగ. పండుగ లన్నిటిలో అది ముఖ్యమైనదిగా భావింపబడుటవలన దానిని పెద్ద పండుగ అనియు చెప్పుచుందురు

అజ్ఞ జనులు ఎప్పుడు అధోమార్గమును (అజ్ఞానమును దుర్గుణావలంబనమును) వదలిపైకి ఊర్ధ్వమార్గమున పయనమై పోవుదురో (సద్గుణములను అవలంబింతురో) అదియే

వారి జీవితములో శుభముహూర్తము అదియే వారి జీవిత కాలమున పెద్ద పండుగ అట్టి పండుగను జరుపుకొనువారు ధన్యజీవులు పరిశోధకులు మహిమాన్వితులు వారు క్రమక్రమముగ ఊర్ధ్వమార్గమున పయనిస్తూపోయి తుదకు జీవిత చరమ లక్ష్యమగు పరమాత్మను చేరుకొందురు

ఉన్నత నత సంస్కారములతోగూడి సద్గుణములను అవలంబించుచు సత్ప్రవర్తనను కాపాడుకొనుచు, దైవ పదము అలవాటు చేసికొనుట ఊర్ధ్వమార్గపయనము. ఉత్తరాయణ ప్రయాణము అపవిత్ర సంస్కారములతో గూడి దుర్గుణా లంటివైు హీనమైన చరిత్ర గలిగి అసురీక పదము అభ్యాసము చేయుట అధోమార్గ పయనము దక్షిణాయన ప్రయాణము ఊర్ధ్వమార్గమున పోవువారు శాంతి సుఖములను నొందుదురు భగవత్కృపకు పాత్రులై జీవితమున పరమానంద మనుభవించుచుందురు. అధోమార్గమున పయనించువారు జీవితమున పలు ఇక్కట్లపాలగుదురు శాంతిసుఖములకు దూరులై బాధపడుదురు. గ్రంథిని ఆ తన గట్టిముడివేసికొందురు బంధనమున చిక్కుకొని అశాంతిపరులు జీవితమును గడుపుచుందురు జనన మరణ రూప సంసార చక్రమునుండి విడిపోక వారు బహుకాలము దుఃఖముల పాలగుచుందురు పవిత్రాత్ములై బోధించువారు చేయుటవలన మేము ఆత్మను శోధించువారు ఆత్మజ్ఞానమును పొందనివారు అంధ కార బంధనములో బిత్తరపోవుచు పరమార్థమగు ఈ ప్రకార మారక జీవులు పొందుచుందురు.

కి ది క్రిందికే గాంచు చును అగస్త్య పూజించుచు
గానపర్వగిరుల దాగల వంటుచు అశోకకి పాలుసున ౫౧

అగ్నిర్జ్యోతిరహః శుక్లః
షణ్మాసా ఉత్తరాయణమ్

అని గీతాచార్యులు ఉత్తరాయణ మార్గము సచ్చిదా
ల ఖనము సదానందపరాయణత్వము అగ్ని జ్యోతి పగలు
శుక్లపక్షముల వలె మహాప్రకాశవంతమైన ఆనందకరమని
చెప్పియున్నారు కావున పైవిధానముగా ధన్యులు కృత
కృత్యులు క్రిందికి పోవుటను మరచినవారలు ముము
క్షులు

పవిత్రమైన మానవ జీవితమును ఒసగుచు బ్రహ్మాన
ందమునకు తగిన యోగ్యతను పొందియు నాన జీవనము
ను ఇతర ప్రాణులకు సమానముగ జీవనమును అంధకార
మయముగ గడపవేయుట పాడియా! భగవంతుడు చక్కని
అవకాశమును ప్రసాదించియున్నాడు ఈ అవకాశమును
దవిడునక ఈ అమూల్య జీవితమును వాడినచో పోయిన
కాలము వ్యర్థము పరిత్యాగము చేయుచు మనుట ఊర్ధ్వమార్గ
న సన్మార్గమున దైవమార్గమున వేద్యుల ఉత్తరాయ
ముడ వేయుదుని పోవుచు బ్రహ్మానంద మనుభవించవలెను
న పాప దావానలములనుండి ఈ భవారణ్యమును శీఘ్రము
గ తప్పించుకొనవలయును.

6 సంసార ఘోరారణ్యము

భవమనగా సంసారము ప్రతూళ రాజులకో లాభిక ఈ మహాసంసారము ఎట్లున్నది ఘోరారణ్యమై తోచా జీవు డజ్ఞానమనుపడి మదియంత అగ్నానిన వృక్షగుచ్ఛ కాల చక్రమున గిరిచి తిరుగుచు అంతులేని కర్మఫల సమూహమింతు చున్నాడు. ఆసన మరణ రూపములు మహాకాల ప్రవాహమున చిక్కుకొని దుర్భర యాతనలను పొందుచున్నాడు. గాఢా రణ్యమున చిక్కువడి అంధకారమున తడుముకొనుచు చిక్కు తోచక దారి తెలియక పరిభ్రమించు బాటసారివలె జీవుడు ఈ సంసారారణ్యమున అనాది కాలము నుండియు తిరు గాడుచు దానినుండి బయటకు రాకయున్నాడు. అట్టి కొద గీయు పరిస్థితియందు శ్రీ వసిష్ఠ మహర్షి శ్రీరామచంద్రునకు ఈ క్రింది విధముగ బోధించియున్నాడు.

హా భీషణా వివిధ కంటక సంకటాంగీ
ఘోరాటవీ ఘనతమోగహనాస్వ లోకే
ఆగత్య విస్మృతిమలబ్ధవరావబోధై
రామేత్యతే కుసుమగుల్మక వాటికేవ

మహాభయంకరమై అనేక సంకటములతో కూడి అంధ కార బంధురమై దట్టమై చెట్టు కంటక వృక్షములతో కూడియున్నట్టి ఈ సంసారారణ్యమునకు జీవుడు అందుండి తప్పించుకొను యత్నము చేయక, పై పెచ్చు నందనోద్యాన

గురువులె అజ్ఞానిని సేవించుచు అక్కడే పడియున్నాడు గదా! ఎంత ఆశ్చర్యము!

కాబట్టి సద్గురు మహాత్ముడు శిష్యుడు తన పరిస్థితిని చక్కగ తెలిసికొని బంధనమునుండి తప్పించుకొని విముక్తుడగుటకు ప్రయత్నించవలెను

భవారణ్య ప్రవిష్టస్య దిఙ్మోహ భ్రాంతచేతసః
యేన సందర్శితః పన్థా తస్మై శ్రీ గురవే నమః

సంసార గాఢారణ్యమున ప్రవేశించి దిక్కు తెలియక నానా బాధల నొందుచుండు పాంథునకు దారి చూపి అరణ్యమునుండి వెలుపలకు చేర్చునట్టి ఏ సద్గురువు కలడో అట్టి గురుదేవునకు నమస్కారము - అని గురుధ్యానమందు చెప్పబడుచుండును.

అరణ్యమందు పెద్ద భయంకర జంతువులు నివసించు చున్నట్లు ఈ సంసారారణ్యమందును కామ క్రోధాది షడ్గుణ రూప నానావిధ సాంసారిక జంతువులు, అసూయాదంభాహంకారాది చతుర చోరులు నివసించుచున్నారు. అందుండి ఎంత శీఘ్రముగ తప్పించుకొనిన మానవునకు అంత శ్రేయస్కరము. తప్పించు కొనుట యనగా తాను దేహము ఇంద్రియములు మనస్సు బుద్ధి అని ఇంతవరకు తలంచుకొనుచు వానితోను ప్రాపంచిక దృశ్యపదార్థములతోను తాదాత్మ్యము నొందుచున్నవాడు ఇపుడు గురూపదేశముద్వారా శాస్త్రాధ్యయనము

ద్వారా తాను జనకుఁడై పుత్రుఁడై నాశరహితుఁడైనట్టి దేహము
ఏ కాలమందును గాదనియు దేహసాక్షియై చిన్మయుఁడై
శాశ్వతుఁడై జనన మరణ రహితుఁడైనట్టి సచ్చిదానంద ఆత్మ
యేయని బాగుగ నిశ్చయించి ఆత్మజ్ఞానమును నిలుకడగ కలి
యుండుటయే యగును.

జనులందరు మూఢు లగుటవలనను గాదు తాము
బంధనమందుండియు ఆ విషయమును తెలిసికొనక అజ్ఞానగ
ముండువారు కొందఱు. వారు అజ్ఞానులు బంధజనిత దుఃఖ
జాలమును ననుభవించుచు దుర్భర జీవితములను గడుపుచు
నుందురు. మఱికొందరు తాము బంధనమునందున్నామని
తెలిసియు విముక్తికై ప్రయత్నము చేయకయుందురు. వీరు
సోమరులు. పై వారివలె వీరును సంసార ప్రవాహమునందే
కొట్టుకొనిపోవుచు నానాదుఃఖముల ననుభవించుచునే
యుందురు. ఇంకొందరు తాము బంధనమునందున్నామని
తెలిసికొని బంధవిముక్తికై అహర్నిశలు పాటుపడు
చుందురు. వీరు ముముక్షువులు. వీరు ప్రయత్నశీలురగుటచే
అనతికాలములోనే వారు బంధమునుండి తప్పించుకొని శాశ్వ
తస్థానమును విచ్ఛిన్న మొనర్చి ఆత్మసామ్రాజ్యమున
నభిషిక్తులై తమ స్వస్వరూప పరమానంద మనుభవించుదురు.

రాజర్షి జనకు డొకనాడు ఒక మహారణ్యమున సంచ
రించుచున్నట్లు కలగాంచెను. మార్గమును మాత్రము గతి
తెలియక కొన్నాళ్ళు తిరుగాడుచుండెను. ఆ సమయమున చూచిన

మార్గమునంటు పోయి ధనార్జనకై యత్నించి తప్పించుకొనక
అయి మా వృథా చిత్తగమై అతి చపలమైన కార్యమున
నిలయించి విలయనము చేయగాక ఇప్పటికి ఎన్నికోట్ల
జన్మలలో అజ్ఞానమునందు అజ్ఞానపతిత దుఃఖమును బంధమందు
గడచిపోయినవి ఇక ఏ మాత్రమును జాగుచేయరాదు
కానిచో ఈ లక్షణయుతుడై తన నిత్యస్వరూపమేదియో
శీఘ్రముగ తెలిసికొని చంచలమగు చిత్తమును మొదల విరక్తి
గలిగి శాస్త్రోపదేశ గురు వచనము తన బుద్ధియందు నిలుపుకొని
కలిగియుండుటయే శ్రేష్ఠము చేయవలసిన పని. ఆచార్యులు
నాదరించుచునో ఆయనలో దివ్యానంద బాటసారివలె అంతేకా
కాని ముముక్షువు తన్ను మనస్సు వింతవలె యుండుటను కాంక్షి
జ్ఞాతగవాడు కానప్పుడు విహరించుచున్నది వృత్తాంతములు
కాష్ఠములు కంటకారణ్యములయందును నందనవనము కానియు
భీకరవనాంతరాళములు యనియు శీఘ్రముగ నిలింగి దేహోత్పత్తి
మానవమునకు మారీకరించి విషయభోగములయందు అన్ని
త్యమైనదైన ఆత్మజ్ఞానమును విడచి సంసారారణ్యమున
దాటిపోయినవారు దేని కాల క్రియలను చోదించియుండునట్టి
తత్త్వము శాంతి పొందు సౌఖ్యమెందరు! ఈ మాయయందలి భ్రమ
తప్పి పొందరు. ఆత్మయందు స్థిరత్వమును బడయనప్పుడే చిత్తమునకు
పరిపూర్ణశాంతి లభించును. కావున ఆత్మ ఆత్మజ్ఞానమును
ధ్యానమునగ సంపాదించి ఈ సంసార ఘోరారణ్యమునందిచి
విరుద్ధత్రాణముపట్టి తీవరల కృషి సలుపుట ప్రతి జీవి

రూక్కొరకు ప్రధమ కర్తవ్యమై యున్నది. అపారమైన ఈ సంసార సముద్రమున బడి గిజగిజ తన్నుకొనుచు నానాయాతనల నొందుచు అంతే కాలక్షేపము చేయుచుండుట పాడికాదు. ఆ మహాసముద్రమునుండి బయటపడవలెను

7 సంసారసాగరము

సముద్రమధ్యమున మున్నవాని కెట్లు మహాభయము అగాధ జలమే కానుపించును దిక్కుతోచదు ఎట్లు పోవలెనో అంతు పట్టదు హృదయమున భీతియుండును. అట్లే ఈ సంసార సముద్రమున్ను సామాన్య జనులకు అగాధమై అపారపారావారమై భయజనకమై కన్పట్టుచున్నది. పుట్టినవాడు గిట్టుచున్నాడు గిట్టినవాడు తిరిగి పుట్టుచున్నాడు. ఈ జనన మరణ రూప ప్రవాహమున జీవుడు పీనాడు తగుల్కొనో గాని కోట్లకొలది జన్మలనెత్తి ఆ విధముగ పరిభ్రమించుచునే యున్నాడు అద్దానినుండి తప్పించి, చేయూత నొసంగి రక్షింపు దేవా! అని ముముక్షువులు ప్రార్థన చేయుచున్నారు

సంసార సాగర విశాల కరాళకాల
నక్రగ్రహగ్రసన నిగ్రహ విగ్రహస్య
మగ్నస్య రాగరసదూర్మినిపీడితస్య
లక్ష్మీనృసింహ మమ దేహి కరావలంబమ్

ప్రపత్తి వైభవము

ఓ పరమాత్మా! లక్ష్మీనరసింహా! సంసారమను సముద్రమందు చిక్కుపడి యున్నాను. అతిభయంకరములగు మొసలిచే మ్రింగివేయబడుచున్నాను. విషయము లను తరంగముల మధ్య పీడితమైన దేహము కలవాడనైను. దయతో నీ చేయూతనిచ్చి ఈ అగాధ సముద్రమునుండి నీ వచ్చి కాపాడి దరికి చేర్చుము! ఇదియే ముముక్షువు హృదయపూర్వక విజ్ఞప్తి.

సముద్రమునబడి నానాబాధలు నొందుచు చిక్కి తి పోవుచుండువారికి నావ యట్లు ఆశ్రయణీయు డే అట్టి సంసారసాగర నిమగ్నులకు భగవత్పాదము ల ఆశ్రయము పరమ శ్రేష్ఠ్యమును పరమాత్మాద గలుగజేయును ఆ దేవదేవుని భగవచ్ఛరణా సంసారబాధానివారిణి దైవాశ్రయమే సర్వదుఃఖ నివారకము. శ్రీ వేంకటేశ్వర సుప్రభాతమునందు –

సంసారసాగర సముత్తరణైకసేతో

అను వాక్యము గలదు. సంసారసముద్రమును దాటు టకు వారిని దరిచేర్చుటయందు సేతువంటి ఓ ప్రభూ! తిరస్కారము – అని ఆ వాక్యముయొక్క అర్థము. ఏందు కొట్టుమిట్టాడుచుండువానికి సద్యస్తుగా అట్టి ఆశ్రయమే శ్రేష్ఠమైన శరణ్యము. సంసారమునందు నానా బాధనొందుచుండువానికి శ్రేయోభివృద్ధి యగును పరమాత్మదే

ని మృత్యురూపమగు సంసారమును పరిభవించుచు
ందుగు డువానికి అమృతస్వరూపమగు పరబ్రహ్మమే
శ్రేయము సంసార దుఃఖ పరివేష్టితులగు శిష్యులు
ములను భరింపలేక వానినుండి రక్షింపఁగోరుచున్నారై
కొంతకాలము విషయవిధేయకలై నిట్లు ప్రార్థించు

అపార సంసార సముద్రమధ్యే
సమ్మజ్జతో మే శరణం కిమస్తి
గురో కృపాళో కృపయా వదైతత్ —

గురుదేవా! శ్రీ కృష్ణానారాయణా! అపారమగు ఈ
సముద్రమున మునకలిడుచు నానాబాధల నొందు
నాకు శరణ్యమేదియో దయతో సెలవిండు —
ఆ యార్తనాదమును పరిప్రశ్నను ఆలకించి అనుభూతి
గలవాడగు గురుదేవుఁ డీ ప్రకారముగ సమాధాన
మిచున్నాడు

విశ్వేశ పాదాంబుజ దీర్ఘనౌకా

నాయనా! ఈ అపార సంసార పారావారమును
దు పరమాత్మయొక్క పాదపద్మములను పెద్ద నావను
లయమీ అవిరామముగాటనే నిన్ను గట్టెక్కింపగలదు
గురుదేవుని ప్రత్యుత్తరము అత్యంత సమాధానముగ
భగవదాశ్రయము సమస్త దుఃఖములను పోగొట్టి

ఆత్యంతిక శాంతి నొసంగి భక్తుని ఈ భవాంభోధినుండి మఱు దాటించి నుండి శాశ్వతముగా తొలగించివేయగల భక్తిసామర్థ్యములు గలిగియున్నది

> భవజలధి మగాధం దుస్తరం నిస్తరేయం
> కథమహమితి చేతో మాస్మగాః కాతరత్వమ్
> సరసిజదృశిదేవే తావకీ భక్తిరేకా
> నరకభిది నిషణ్ణా తారయిష్యత్యవశ్యమ్

ఓ మనస్సా! అనంతమైన యగాధమైన సంసారసముద్రమును దాటుటెట్లు? ఈ అగాధజలముండి యెట్లు తరింపగలనాయని దుఃఖింపకుము. కమలనేత్రుడగు శ్రీకృష్ణపరమాత్మను నీ కరము గాంచి భక్తితో ధ్యానించుచుంటే నీవు తరణోపాయము. అట్టి నిష్ఠ భక్తియే నిన్ను సంసారసాగరముండి అవశ్యము దాటించును — అని పరి భక్తియోగముల నిల మనమ్మును సంబోధించి యుండును. ఈ సందర్భమున గమనింపదగినది భాగవతకారులగు శ్రీ శుకమహర్షియు సంసార సాగర తరణోపాయమును ఈ క్రింది విధముగ సూచించెను—

> సంసారసింధుమతిదుస్తరముత్తితీర్షో
> ర్నాన్యః ప్లవో భగవతః పురుషోత్తమస్య
> లీలాకథారసనిషేవణమంతరేణ
> పుంసో భవేద్వివిధ దుఃఖదవార్దితస్య

(భాగవతం 12 4 40)

పెక్కు దుఃఖములకు ఆలవాలమైనట్టియు తొలఁగుటకు శక్యసాధ్యమైనట్టియు ఈసంసారజలధిని తరించిపోవుటకు పురుషోత్తముఁడైన భగవంతుఁడొక్కఁడే లీలలను ప్రకట పెంపొందించుటయు భగవద్దివ్యకథామృతమును గ్రోలుటయు భగవత్కృపయును మననము చేయుటయు తప్ప మరియొక ఉపాయమేదియును లేదు

కాబట్టి జననమరణరూప మగు సంసార మహాసాగర మందు బడి కామాది ఉప్పెనములచే బాధింపబడుచు రాగద్వేషాది కరగములచే గొట్టబడుచు ఒక్కప్పుడును శాంతిసుఖములను నోచుకొనక తిరుగుచు, బాహ్యాభ్యంతరము లందు వేఁగుచున్నట్టియు పంచక్లేశములను సర్వ జగత్తునందు సాక్షియై చెన్నొందుచున్నట్టియు పరమాత్మ నాశ్రయించి జపము, ధ్యానము విచారణాదులద్వారా శ్రీకృష్ణ వైరాగ్యములద్వారా ఆ దేవదేవుని సాక్షాత్కరించుకొని సంసార సముద్రమును తెప్పగ దాటవైచి బంధవిముక్తులై పరమార్థ పరానందమును బ్రహ్మానందమును అనుభవిం చుటే పొందుటకు ప్రయత్నించుట కావలయును. జీవితము పవిత్రముగ గడుపవలెను పాపములు చేయరాదు పా కార్యములచే ఏనాటికైనను దుఃఖమును అనుభవించవలసి యుండును. ఇది నిశ్చయము

ఏ ప్రభుత్వమైనను తన పరిపాలన చక్కఁగ జరుగుటకై కొన్ని శాసనములను ఏర్పరచును. ఆ శాసనములకు అ

సూర్యముగనే ప్రజలు పతనవలసియుండును. వారిని ధి
క్కరించినవారికి తగిన శాస్తి లభించి తీరును. అధినేత
శిక్షాశాస్త్రముని సమర్థించి విధించు శిక్షకు అతడు పాల్పడవ
యుండును. దానిని తప్పించుకొనుటకు వీలులేదు

అట్లే విశ్వప్రభుత్వమునందును కొన్ని నియమములు
శాసనములు కలవు. అవి దండశాసనముల అప్రతిహతము
వాటిని తిరుగులేదు. ఆ నియమములకు అందరును బద్ధు
లావలసినదే. వాటికి వ్యతిరిక్తముగ నడువదలంచినవారు తమ
సంభవించబోవు ఘోరయాతనలను ముందుగనే ఊహించుకొ
అట్టి దైవశాసనోల్లంఘన మనుమాటి విరమించుకొనుట శ్రే
యస్కరము

పాపమునకు ఫలితము దుఃఖము
పుణ్యమునకు ఫలితము సుఖము
జ్ఞానమునకు ఫలితము మోక్షము

ఈ మూడును విశ్వప్రభుత్వమునందలి శాసనము
లవి. దైవనిర్ణయములు. జాతి, మత కుల లింగ విచక్షణ లేక
లేకుండ ఎవరైనను ఆయా క్రియలచే ఆయా ఫలిత
ములు తప్పక పొందియే తీరుదురు

అట్లే ప్రకృతిలోను కొన్ని నియమములు కల
దృష్టాంతమునకు భూమికి ఆకర్షణశక్తి (Law of gravit
కలదు. తత్ఫలితముగ ఏ వస్తువైనను జారవిడువబడిన

పై నుండి క్రిందకు పడిపోవును. భూమి ఆ వేళ్ళను తన వైపునకు ఆకర్షించుకొనును. ఈ శాసనము ప్రకృతియందు అమలు జరుపబడుచున్నందువలననే విమానములు కూలిపోవుచున్నవి, మనవలె మునిగిపోవుచున్నవి. కాలు జారినవాడు క్రిందపడు చున్నాడు. బావిలో తోయబడిన క్రిందకు పోవుచున్నది. ఒక రాజుగారు తన మేడమీదనుండి క్రిందకు దిగుచు కాలు జారి క్రిందపడి కాళ్ళు విరుగగొట్టుకొని తనచుట్టు చేరిన వారితో నేను దేశాధికారినైన రాజునైనా నా కాళ్ళు విరిగి నవే? అది చిత్రమైనదట! రాజైనను సామాన్యుడైనను భూమికి ఆకర్షణ శక్తి ననుసరించి ముక్కలైతే కాలు జారినచో క్రిందపడక తప్పదు బాధ అనుభవించక తప్పదు.

వశిష్ఠ స్వభావాలు చేసిన దిగ్గి ఆరోగ్యములో ఒక సత్య హరిశ్చంద్రుడు మనలో వచ్చిన ప్రాయము వైనా కర్మల ఫలితముగ కష్టములు ప్రపంచమైన సర్వ జనులను కలిగిన వైచిత్రి జీవితములు అని తెలుసుకొన్నారు. ఆరుడు నలమహారాజు తండ్రిగారు అట్టి మహాపురుషుని భూమి బిగాని శాసన మునకు తలవంచెనుగా! లేదు. ఫలితము తప్పక అనుభవింప వలసి వచ్చినది. అట్లే వారి వారి దుష్కృత్యములకు ఫలి తము ననుభవించి విశ్వప్రభుత్వ శాసనమునకు లొంగి ప్రవాహము—వాడు గొప్పవారైనను సామాన్యులైనను ధనికులైనను బీదవారైనను పండితులైనను పామరులైనను తప్పక అనుభవించవలసినదే. ఈ సత్యమును గురుతెరిగి ఇను

తమ తమ జీవితములందు పాపమును పరమాత్మను తె
లియక బహువిధములగువారలై తొలగవలెను. గతించిన
ముదు ప్రాయశ్చిత్తములద్వారా తొలగిన మొదటిచేసే
ముదు నిరంతరాయముగ నొనర్చుకొనవలెను. పాప వశీ
లగు పరిశోధనలమూర్చి బాగుగ శోధించుకొని దు
ర్వ్యసనములను ఏ మాత్రము లేనియట్టి పవిత్ర జీవితమును
మనుజుడు పరిశుద్ధాత్మ ద్వారా తనకు వశ్యత ప్రసాదిం
జీవితమును సంపాదించుకొని తనకున్న అల్పజీవితకాలం
భాగవతకథా శ్రవణముద్వారా భక్తివంత మొదటి
ధన్యుడగును

క్రైస్తవ శాసనములను ఎవరును ధిక్కరించరు
లోకములో ఎన్నెన్నో దుఃఖము లా భవించుచున్నది
వారు గ్రుడ్డివారు అవిటివారు, అంగవికలురు కుష్ఠరో
గులు, దీనులు ధనము లేనివారు బం
ధువులు లేనివారు దీర్ఘరోగములచే బాధింప
బడుచుండువారు ఈ ప్రకారముగ ఎందరో
బాధలను అనుభవించుచున్నారు ఈ బాధలకు కారణము
వెంటుకాడు ఏనాడో తాము చేసిన దారా
దుష్కర్మ, పాపపూరితమైన క్రియలకు విశ్వాసపరీక్షా
మును అనుభవించుచున్నారు. అంతేగాక ఈ విషయ
ములను నిందించిన లాభములేదు. చెడు మార్గమున నడు
చిన మనస్సుకే తామే నిందించుకొని ఆ దినాల ఆట్టి

మార్గమున బాటసారి జనసేవక బహూపకారకుడై వర్తిల్లి
చరణద్వారా వైవాహికముద్వారా జీవితము ఆనంద
మయముగ నొనర్చుకొనుట ఈ క్రమము తన మిత్రావరణమే
తన్ను కాపాడును బంధుమిత్రాదు లవరుద తన్ను ఉద్ధరించ
గాలరు బంధుమిత్రాదుల కలయిక ఒక క్రమములో కలిసి
కొను జనులవంటిదే యగును

తీర్థయాత్రలు చేయువారు త్రోవలో అనేకులు కొన్ని
మజిలీలు ఏర్పాటు చేసికొని ఒకటి రెండు రోజులు అచట
విశ్రమించి మరల తమ యాత్రను కొనసాగించుదురు దారిలో
పేరైన ధర్మసత్రములు కట్టబడినచో అన్నసత్రములందు ఒకటి
రెండు దినములుండి అచ్చటి సత్రములో తమ సామగ్రిని ఉంచుకొని
ఊరిలో చూడవలసిన విశేషస్థలములను చూచి మరల మరు
సటి పోవుదురు. ఒక్కొక్క సత్రములో చాల గమనించుదురు
ఎక్కడెక్కడినుండియో యాత్రికులువచ్చి అచట చేరుదు
రు భిన్నభిన్న ప్రాంతములవారు భిన్నభిన్న భాషలు
మాట్లాడువారు భిన్నభిన్న సంప్రదాయముల కలవారు వివిధ
ఆచారవిచారములు కలిగియున్నవారు అచటికి వచ్చి పరస్ప
రము కుశలప్రశ్నలు వేసికొనుచు వారివారి అనుభవములు
తెలియజేసికొనుచు, ఇల్లు వాకిలి గోత్రములను గూర్చి
మాట్లాడుకొనుచు స్నేహితులుగ మిత్రులుగ బంధువులుగ
అక్కలుగ ఒకే కుటుంబీకులుగ వ్యవహరించుకొనుచు తమ
ప్రొద్దున లేవగనే ఎవరిదారిన వారు పోవుచుందురు. వారి

సంధానములందు స్త్రీ ప్రమాదములవలన మనుష్యులు రోగముల నొందు. స్నేహముల వల్ల నిర్మలమగు రాగము గోచరించును.

ఇంటిలోని కుటుంబ సభ్యుల కలయికయు ఇటువంటిదే యగును. భార్య భర్త తల్లి తండ్రి కుమార్తె కుమారుడు రోగులు అల్లుడు మనుమలు అన్న తాత — వీరందరు ఒక ధర్మసత్రములో కలిసికొను యాత్రికులవంటి వంటివారే యగుదురు. పలువురు సత్రములోనివారు ఎంత ఆత్మీయతతో మెలగినను ఒకటి రెండు రోజులలో అందరు వెళ్ళిపోవలసినవారే. ఎవరి దారిని వారు పోవలసినదే. సత్రములో కలిసికొనునట్టి పూర్వము ఎరుగనివారు తెలియనివారు ఒకరి పరిచయము మరొకరికి లేకపోయినను సత్రములో కలిసి ఒకటి రెండు రోజులు భాయీ భాయీ అని ఎంతయో ప్రీతితో వ్యవహరించుచుందురు. కాని మరునాడు తమదారిని వారు ఒకరి గొకరు తెలియక పోవుదురు. ఇంటిలోని కుటుంబ సభ్యుల యొక్క కలయిక కూడ కేవలం అట్టిదే అయియున్నది. పూర్వజన్మలో భార్య యెవరో భర్త యెవరో తండ్రి యెవరో కుమారు డెవరో ఋణానుబంధమువలనే ఒకచోట చేరినారు. కర్మ ఫలమునుబట్టి ఎవరిదారి వారిదే. మరొకటి జన్మలో ఎవరు ఎక్కడ పుట్టుదురో భగవంతునికే తెలియును! సత్రములో జనుల కలయిక ఒకటి రెండు రోజులు. ఇంటిలో కుటుంబీకుల కలయిక ఒకటి రెండు దశాబ్దములు. ఇంతియే భేదము.

స్వర్గమునకు కలిసిపోయినవారు ఎంత ప్రశంసాపాత్రులై
యున్నను వారియందు మమకారము శోకమునకు కార
ణము. అది లేనందువలననే వారు ఒకరినొకరు విడిపోవు
దుఃఖమును సహనముతో వ్యక్తము చేయకుందురు. ఇంటి
ని వ్యవహారము అట్లుగాదు. వారు తమ్ము గొలచిగాలము
మమకారముచే పరస్పరము బంధించుకొని తత్సంబంధముగ
విడిపోవునపుడు పరమ దుఃఖమును అనుభవించుదురు. స్త్రీ
లో ఎంతకాలమున్నను ఒకరినొకరు విడిపోవుట భాగ్యము
ణ గృహమందు అన్యోన్యానురాగమున్న కాలక్రమమున
కొలు నొందుట తథ్యమని యెరిగిన పిమ్మట వారితో
వర్తించుచున్నపుడు రాగముచే బంధింపబడక మనుష్యునకు
మెలగక ఇది యాజ్ఞాళి మొచ్చుట యనిని మనస్సునందు
నిలుపుకొని వారితో కలిసి మెలసి తిరుగుచుండుట లోక
వర్తక మాచరించినను గృహస్థ ధర్మములను నెరవేర్చు
చుండినను పరస్పర ప్రేమానురాగములు కలిగియున్నప్పటి
కిని తను ఎల్లకాలము ఈ భావము సంబంధము
నిత్యమైనట్టిదని అనిత్యమైన నిర్ణయించుకొని తాను
తప్పక నిలుపుకొనువాడు నిర్లేపముగ, తటస్థముగ నిస్సంగ
గ వర్తించుచుండును.

దుర్యోధనుని సంగ్రామము ప్రారంభమైన కాలమున
నేమయిన అర్జునుడు ప్రతిపక్షమున నిలుచు ఒక్కసారి
గాంచి బీరముగా నా కుటుంబ సభ్యులే మీరందరు నా

కాదే అని మనంబున భావించుకొని స్వజనం స్వజనం
గలవరించుచు యుద్ధమునకు స్వస్తిచెప్ప దలంచుకొనిన స
మయమున అర్జునకు శ్రీకృష్ణపరమాత్మ బోధించిన దివ్యతత్త్వ
మును మిక్కిలి ప్రస్తుతమునందుంచుకొనవలయియున్నది –
అర్జునా! ఎవరు నావారు ఎవరు నీవారు! ఎంతకాల
మీతో సంబంధము! నాశరహితమగు ఆత్మయే ప్రతి
ప్రాణ్యరూపమైయుండ ప్రకృతి భావిక చేయుమటే కా
పొందుట కాదేకదా! అర్జునా! వ్యవహారము చేయవలయు
గాని రసులోకొనరాదు బంధువులతో పరిజనముతో
-తో కలియవచ్చును గాని మమత్వము కలిగియుండరా

(Not renunciation of action
But renunciation in action)

కర్మ త్యాగముకాదు కావలసినది కర్మయందలి (
త్యాగము కర్మయందలి కర్తృత్వ త్యాగము కర్మఫల
సంగత్యాగము కర్మలను నిస్సంగముగ ఆచరించుటయే క
ర్తవ్య కర్తవ్యము అని గీతాచార్యులు ఉద్బోధించెను

కావున వారి వారి స్వభావకర్తవ్యములను ఆసంగ
సాత్త్వికమగు జనులు కర్తృత్వభావన లేకుండుట
పూర్తియందలి మాత్రిమలకల మమత్వరహితులై జీవన
గడుపుట ఉత్తమము.

యాత్రా సమావంగ సమా వరాణాం
కర్త్ర మిత్ర వ్యవహారమాయా

మనశ్శాంతియొక్క యీ భాగ్యా బంధు మిత్ర స్వజనము యాత్రాదులందలి కలయిక వంటిదే యగును. ఆ గానము తన వైరాగ్యమహాత్మ్య గుణవర్ణనలను పవిత్ర చరిత్రములను తెలియజేయు సందర్భమున పలికియుండెను.

కాబట్టి స్నేహము సత్రమును బోలినదేయనియు సహవాసుల కలయిక యాత్రికుల వలెనె సమాగమము లేనిదేయనియు నిశ్చయించుకొని భౌతికదేహమును ధర్మ సద్ దేహముల్కాటించుందురు అనుమానముల్లై వెలుగుచున్న స్వత ఆత్మజ్యోతిని లక్షించండి. అదియే కాదని అదియే బంధుమిత్రాదుల యథార్థ స్వరూపము తెన్నగ భావించుచును జీవితమును ఆనందమయముగ నొనర్చుకొనవలయును.

మూర్తిమంతులుగాని బిడియలుగాని స్వగ్రామములో దీర్ఘ సము ఉండుచున్నారు. కొంత మంది దినములైన చిన్నల వలెను పాగనలేని వారు సొంత ఇంటిలో ఉండవలెనని కములో ఉండుటకు వీలుపడదు. ఈ ప్రపంచ మొక యూ వంటిది. ప్రాణులు వచ్చుచున్నవి పోవుచున్నవి. ఎల్లరు పుట్టుచున్నారు పోవుచున్నారు ఎల్లకాలము ప్రపంచమును అంటిపెట్టుకొని యుండుటకు వీలుపడదు

యేషాం వినాశనం నాసీత్
మైత్ర్యక్తం భువనత్రయమ్
కేఽపి తేఽద్యప్యరేశైవ
నదం తన్మనం గతాః

అది యోగశాస్త్రమున బ్రహ్మ విద్యాధరుడు పలికిన వాక్యములు ఈ సందర్భమున చెప్పినట్లు యున్నవి. [illegible] ఎవరు పరములను [illegible] లోకములను ఎవరు నిరాటంకముగ పరిపాలించిరో అట్టి [illegible] కాలచక్రమున అది నలిగిపోయి [illegible] గలిసిపోయిరి — అని ఆ విద్యాధరుడు పలికెను. వా [illegible] ఈ ప్రపంచములో స్థిరమైనది [illegible] [illegible]

ప్రయాణా, పాండుపద్యూపా
కా ధృతిర్మమ జీవితే

నా కాలము యుక్తాయుక్తము [illegible] [illegible] గాలిచే [illegible] [illegible] [illegible] కొట్టుకొనిపోయిరి నా జీవితము [illegible] — అని [illegible] [illegible] వంశకులకులు [illegible] [illegible] [illegible] ఈ [illegible] [illegible] ఆ వంశములో [illegible] [illegible] కార్యములకు [illegible] [illegible] ఎప్పటికైనను [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] పుట్టిన ప్రాణి ఏనాటికైనను [illegible] జాతస్య హి ధ్రువో మృత్యుః — అని గీ

బాహ్యుడు పేర్కొనియే యున్నాడు. కాబట్టి ఈ ప్రపంచము ఒక నాట్యలీల వివాహస్థలమే కాని శాశ్వత గేహము కాదని స్పష్టమగుచున్నది. వాస్తవముగ ఇది యొక ధర్మ క్షేత్రమే యగుచు.

మానవుని ఆయుఃపరిమితి నూరు సంవత్సరములని శాస్త్రములందు తెలుపబడి యున్నప్పటికిని అనంతకాలమునందు అదియొక రెప్పపాటు కాలమే యగును. అతిశకాలావధి యందు నూరేండ్లు ఒక్క క్షణతుల్యమే కాగలదు. కనుకనే భర్తృహరి తన మహాకావ్యమునందు ఈ ప్రకారముగ చెప్పియుండెను

క్షణం బాలో భూత్వా క్షణమపి యువా కామరసికః
క్షణం విత్తైర్హీనః క్షణమపి చ సంపూర్ణవిభవః
జరాజీర్ణైరంగైర్నట ఇవ వలీమండిత తనుః
నరః సంసారాన్తే విశతి యమధానీ యవనికామ్

అనగా సంసారమనెడు నాటకమునందు మనుష్యుడను నటుడు క్షణకాలము బాలుడుగను క్షణకాలము భోగాసక్తుడైన యువకుడుగను క్షణకాలము దరిద్రుడుగను, క్షణకాలము సుసంపన్నుడుగను క్షణకాలము వృద్ధుడుగను నటించి చివరకు యమలోకమను తెరమరుగునకు పోవుచున్నాడు

జీవితము బుద్బుదము (నీటి బుడగ) వంటిదనియు తటిల్లతాసదృశము (మెఱుపు వంటిది) అనియు పెద్దలు శాస్త్రములందు వక్కాణించియున్నారు. దైవాలో ప్రమాణ దేహమునాడు ఎల్లకాలము దైవాను సృష్టించబడదనుటకు వీలు లేదు కావున స్వేచ్ఛగా ఇవ్వబడిన కాలము అశాశ్వతమైనది. ఈ ప్రపంచమున దీర్ఘకాలము శాశ్వతముగ నిలువదు కావున మానవుడు అతి స్వల్పమగు తన ఆయుష్యమును పారమార్థిక లక్ష్యసిద్ధికై వినియోగించుట శ్రేయస్కరము ప్రాప్తే సతి విద్యార్జనాత్ అని శ్రీకృష్ణభగవానుడు గీతయందు వచించిన ప్రకారము ఆధ్యాత్మిక సాధన కేవల నియోగముగకు పూర్వమే పూర్తి చేయవలయును. అయితే మానవులకు ఇంద్రియసంబంధమైన విషయము సాఫల్యమైనంత త్వరలోనే అనగా శరీరము దృఢముగానుండగనే సాధనలను పూర్తి చేసికొన వలెను.

ఈ ప్రపంచ మెంత ధర్మశాస్త్రము వంటిదనియు ఎప్పుడో కాల మింతటు తీరుమునకు ఆగమింపక ముందే నిజానుభవ జ్ఞానము సాక్షాత్కరింపచేయు భగవంతుని చేరుటకు వలయు సాధన త్రికరణశుద్ధిగ మాత్రముగ సంపాదించుకొని కృతార్థుడు కావలయును.

ఇనుము కాలిన సమయమునందే దానిని వంచివేయవలె (Strike the iron when it u hot) నన్నట్టిని

వండుటకు సాధ్యపడదు అట్లే మానవజీవితము అంతముకాక పూర్వమే అజ్ఞానిని దైవసాక్షాత్కారమునకు వినియోగించవలెను. భవరోగమును బాపుకొనవలయును అట్లుగాక న పార వ్యాధికి చికిత్స ఎంత శీఘ్రముగ గావించుకొనిన అంత శ్రేయస్కరము ఇది తెలియక దీర్ఘవ్యాధి దీనిని గూర్చిలో అంతమొందించవలెను

ఒక రోజలో ఒకానొక వ్యక్తికి జలుబు చేయగా అతడు సదుపాయము గల ఒక అనుభవశాలి వైద్య శాస్త్రజ్ఞునితో తన రోగమునుగూర్చి విన్నవించి వైద్యమునకై అర్థించెను శాస్త్రజ్ఞుడు ఏమండీ! ఈ రోగము నీకు సంవత్సరమునకు ఎన్ని పర్యాయములు వచ్చును ? అని అతని ప్రశ్నించ రెండో మూడు సార్లు అని అతడు జవాబిచ్చెను అప్పుడు శాస్త్రజ్ఞుడు సరేకాని ఆ రోగము వచ్చినపుడు ఎంతకాలముండును ? అని తిరిగి ప్రశ్నింపగా ఒకనెల యుండునని అతడు ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. దీని అర్థము సంవత్సరము పొడుగునా అతనికి జలుబు ఉండుననియే.

ఆ ప్రకారమే మానవునకు ఒక దీర్ఘరోగము వచ్చియుండినది అది పై చెప్పిన జలుబువాని వలె సంవత్సరము పొడుగునతే కాక ప్రతిజన్మయందు వెంటనంటియే యుండును. అంతియేగాదు. అజాగ్రతగా నున్నచో జన్మజన్మాంతరములను బాధించుచుండును. నా రోగము వ్యాధియేదు. ఇట్టి

ఆరోగ్యమున్నది డాక్టరుగారు కూడ ఆరోగ్యవంతులని
సర్టిఫికెట్ ఇచ్చినారు అని యెవరైన అనినచో మహాశయ
మీరు పుట్టుటయే రోగము దేహమును ధరించుట
రోగము జనన మరణ రూపమైన ఈ సంసార చక్రముల
ఈ కాలచక్రములో ఈ కర్మచక్రములో తగుల్కొనుట
రోగము అని వారికి సమాధానము చెప్పవలసియుండు
ఈ వ్యాధి పేరే భవరోగము భవ అనగా ఉండుట
పుట్టుట. శరీరములో ఉండుట, లేక శరీరమును ధరిం
పుట్టుట భవరోగము లేక సంసార రోగము అనబడును.

కోట్లకొలది జన్మలనుండియు మానవులకు దేహధారి
కావలసివచ్చుచున్నందున దీని దీర్ఘరోగము అని పెద్ద
నుడివిరి.

కో దీర్ఘరోగో భవ ఏవ సాధో
కి మౌషధం తస్య విచార ఏవ

అన్నిటికి కంటె దీర్ఘమైన రోగ మేది? అను ప్రశ్నకు జనన
రోగము, భవరోగము అనియు దానికి మందు ఏమి? అను
ప్రశ్నకు తత్త్వవిచారణయే —అనియు శ్రీ శంకరభ
గవత్పాదులు ప్రత్యుత్తర మొసగియున్నారు. అనాదికాల
మునుండియు ఈ జన్మపరంపర ఈ కర్మపరంపర కొనసాగ
వచ్చుచున్నందువలన దీనికి దీర్ఘరోగ మని పేరు వచ్చి
సామాన్యముగ శరీరమునకు వచ్చు రోగము కొద్దికాల

గాని శోధింపఁబడు గాని సిద్ధి పొందఁబడుగాని వీలు పడు
నది పని అది తెలిసికొనుట చేత భవరోగము పెద్ద రోగమువంటిది
శరీరము మరణించుటచేత శరీర వియోగము భవరోగ
వియోగము కాదు భవము అనగా పునర్జన్మము ఈ
దేహముండుటకే యొక మూల మిది యున్నయెడల శాశ్వత
మైన రోగములు కాని ఈ భవరోగ మున్నంతవఱకు
బడుచుండును మీ దుష్టసత్వ సదా వెన్నంటుచునే
యుండును. ఎంతకాలము వఱకు ఆత్మజ్ఞానము పొందనంత
వఱకు స్వస్వరూప సాక్షాత్కారము కలుగనంత వఱకు
నేను దేహము కాదు ఆత్మ నని తెలిసికొనునంత వఱకు
ఆ జ్ఞానము నొసగిన మహాపురుషుని భవరోగము వంటిది
తప్పించు శాశ్వతమైన పరమానంద ప్రాప్తి బంధ
విముక్తి కలుగును.

రోగము వచ్చినపుడు ఔషధము సేవించక
పోయిన వైద్యుడు ప్రయత్నము వచ్చిన అనారోగ్యము
వచ్చినతో తొలగింపక యుండును ఆలాగే తాను బంధములో
తగుల్కొని యున్నాననియు జనన మరణ రూప సంసార
వ్యాధిచే బాధపడుచున్నాననియు తెలిసికొని బుద్ధిమంతులు
ఔను వారియందున్న ఆనియో తెలిసికొని ప్రతి మానవుడును
ఆ బాధనుండి విడిపించుకొనుటకై శ్రీసద్గురువుల్ని పూజించి ప
వలసియుండును కొంతవఱకు ఎందఱో కల్లు గ త్రాగునటో
ఇట్లు కలిగి యున్నాననియు ఎంత కల్లు తాగి త్రాగి

మనుజుల జబ్బులు గూర్చి తెలిసి మరల గర్భనరకమునందు పడ కుండునట్టుగ ప్రయత్నించుట విజ్ఞులగు మానవుని ప్రధాన కర్తవ్యము. బంధవిమోచనము ఇతర జన్మలందు సాధించుట యెంతో కష్టతరము. అన్ని సాధనలతోను గూడిన మానవజన్మ యందే సంసారవ్యాధికి ఔషధమును అన్వేషించవలెనయున్నది

ఇహైవ నరకవ్యాధేశ్చికిత్సాం న కరోతి యః
గత్వా నిరౌషధం దేశం వ్యాధిస్థః కిం కరిష్యతి

ఈ భూలోకమందే ఈ మానవజన్మయందే నరకదుఃఖ మను వ్యాధికి చికిత్సను చేయవలెయును. అట్లుగాక కరించుటకు అనుకూలములు లేని ఇతర లోకములందు గాని ఇతర జన్మలందు గాని పొంది సంసార వ్యాధి పీడితుడగు మానవుడు ఏమి చేయ గలడు? ఆయా లోకములందు ఆయా జన్మలందు శాస్త్ర సద్గురువాది దూరదిక్సౌలభ్యము లేనందున పైగా ఇట్టి ప్రశ్నయే ఆయా జన్మలందు యుండనేరదు. కావున సంసార వ్యాధికి ఇప్పుడే ఇచటనే క్రమముగ చికిత్స ప్రారంభించవలసి యున్నది. వాయిదా వేయుటకు ఇది సమయము కాదు. ఒక్క క్షణము వైపరీత్యములో వ్యర్థముగ గడిచినచో పొరబడినట్లు పోగొట్టుకొనినట్లే కాగలదు

రోగమును కుదరగొట్టుట విజ్ఞులకు కర్తవ్యము కాదు రోగ మున్నదని తెలిసినాడుట రోగనివారణకై కృషి చేయుట ప్రతివాని కర్తవ్యము ముఖ్యధర్మమై యున్నది. అందుచే

జనన మరణ రూపమైన ఈ దీర్ఘరోగమును పేమాత్రము తనేమి వరాదు. శాస్త్ర సజ్జన సాంగత్యముచే వెంటనే తత్త్వ విచారణ ప్రారంభించి తాను పంచభూతాత్మకమైన జడదేహము కాదని నిశ్చయించి జడమునకు సాక్షియైన చైతన్యమే తానని సంభావించి వృత్తుల వ్యాప్తిని శాశ్వత ఆత్మయే తన యథార్థ స్వరూపమని బాగుగ నిశ్చయించి అట్టి ఆత్మస్వరూపమును దే హదా నిరంతర ధ్యానించి అనాదిగా తగులుకొనిన ఈ దీర్ఘరోగమును శీఘ్రముగ దూరీకరించవలయును. అనాది కాలమునుండి రూఢి పడియున్న అజ్ఞానమును చీల్చి పారద్రోలవలెను. నిర్మల హృదయముతో భగవంతుని ఈ ప్రకారముగ ప్రార్థించ వలయును.

సంసార సాగరమునుండి సముద్ధరించి సంరక్షించుము ఓ దేవా! అంధకారబంధురమగు అజ్ఞానమును నాయొక్క హృదయమునుండి తొలగించి జ్ఞాన ప్రకాశమును గలుగ చేయుము. నీ దివ్యనామములను సదా స్మరించు సద్బుద్ధిని దయచేయుము. బాహ్యాభ్యంతరము నీ దివ్య పాదారవిందము లను యెడబాయకుండునట్టి సద్జ్ఞానమును ప్రసాదింపుము ప్రభూ! నాకు ఇతరములగు ప్రాపంచిక వాంఛ లెవ్వియును లేవు. నీ అప్రాకృత దివ్యస్వరూపము నీ మధురనామము నా హృదయ క్షేత్రమందు ప్రతి జన్మయందును సుస్థిరముగ స్థాపితమైయుండుగాక! ఇది యొక్కటే నా కోరిక. అనుగ్రహింపుము!

జగదీశా! అంతర్యామివు [illegible] విశ్రమములు అడు
పడి నా కంఠధ్వని అవలోకించినచో నీ నామమును చేర్చు
స్మరింపగలము? [illegible] ఈ సమయము
న నే నా [illegible] నీ పదవ [illegible] స్థాపిత
మొనర్చుచున్నాను [illegible] పోయి పరికిం చు
చున్న నా [illegible] నీ స్వరూపమును [illegible] అగ్ని [illegible]
[illegible] బరయచున్నాను ఈ
ప్రమాణమైన నీ దివ్యదర్శన [illegible] అన్యమైన
దృష్టియు నాకు నా [illegible] నొసంగవా [illegible]

ఓ పరాత్పరా! యదుశార్ధ [illegible] నాకు [illegible]
నను భయము లేదు [illegible] నీవు నా [illegible]
[illegible] యము లేదు [illegible] కావున [illegible] మైనను
వ్యర్థము చేయ [illegible] ధ్యానించు నదళ్యానము [illegible] గాఢించి
దను, లోకమందలి [illegible]
గించు నీవు నీ దాసునకు [illegible] దేవా!
ఈ జనన [illegible] దుఃఖ
భారముచే క్రుంగి కృశించుచున్న [illegible] నీవు దక్క ని నావ
వంటి వారలు నీ [illegible] కలిన్యము [illegible]
[illegible] భక్తుడు జనులకు [illegible]

లోకైకప్రభూ! భక్తుడనై సాంగత్యము నాకు
[illegible] పొందుచున్నట్లు [illegible] నా [illegible] యు
నీ [illegible] సదా [illegible] యుండునట్లు దీవిం

పురుషు లగణ్యాత్ముల హృదయాంతరాళమున నీ జ్యోతి స్వయం ప్రభమున వెలుగుచుండు. నీయొక్క భవ్యనామామృత సేవనముచే భవరోగము నిర్మూలమై అత్యంతిక సుఖము బడయు తవ్విక గలుగగలదు. సంసార బంధనము త్రెంపి చేకూరగలదు. నీ అనంత మహిమాతిశయముచే ఈ భూలోకమంతయు అవగింపఁబడె. నీ అఖండ భూమాస్వరూపము ముందు బ్రహ్మాండమంతయును అణువంత. అట్టి పదివేల విరాట్స్వరూపములకు నీకు నాయొక్క పదివేల కోట్లకొ నమస్కారములు. ప్రభూ! నీ సాక్షాత్కారమింద యుగళ ధ్యానామృతము ననవరతము గ్రోలుచు జీవితమును పవిత్రవంతముగా జేసికొనుటకు అనుగ్రహింపుము. నీయొక్క దాసానుదాసుడనై యుండునట్లు ఆశీర్వదింపుము ఇదియే నా కోరిక.

2 బ్రహ్మానందానుభూతికి గైకొన వలసిన జాగ్రతలు

1 హృదయ పవిత్రత

ఇక బ్రహ్మానందానుభూతికి గైకొనవలసిన జాగ్రత గూర్చి విచారించెదము. సాధకుడు మొట్టమొదట తన హృదయము పరిశుద్ధముగనున్నదా యని పరీక్షించుకొనవలెను. విశాల కేంద్రముగ క్షీరసాగరముగ ఉండవలెను. మానవ హృదయము లోపాలకే ఆశ్రయముగ దోషాల నిలయముగ మారిపోవుట చాల శోచనీయము. విశాలకేంద్రమైన క్షీరసాగరమందు విష్ణుభగవానుడు శాశ్వతముండును. కావున హృదయమును విశాల కేంద్రముగ క్షీరసముద్రముగ చేసుకొనుట మానవుని ధర్మము. పాలు తెల్లగ నుండును. తెలుపు సత్త్వగుణ చిహ్నము. కావున మనస్సును సత్త్వగుణయుక్తము గావించుకొనినచో మనస్సు నందలి రజోగుణ తమోగుణములను బయటకు గెంటివేసినచో కామక్రోధాది వికారములు పారద్రోలి విశుద్ధ సత్త్వముగ చేసుకొనినచో అట్టి శుద్ధమానసమందు భగవానుడు తెల్లగ ప్రకాశించును (క్షీరసాగరమందు విష్ణువువలె)

అట్లుగాక మనస్సును మలినముగ రజోగుణ తమోగుణ యుక్తముగ గావించుకొనినచో క్షారసముద్రమందు

మకర తిమింగిలాదులు నివసించుచున్నను అంత అశాంతి కాని భ్రమము మొదలైనవి కాన్పరావు. అట్టి మనస్సు పరమసుఖమునకు కాలవాలమై యుండును.

కావున మోక్షమునుగోరువారు అహర్నిశములు తమ మనస్సును వశీభూతమొనరించుకొనుచు దోషములకు లోభములకు చోటీయక ఖలువ్యాగ్రతగ మెలగుచుండవలెను. సద్గుణములను అభ్యసించుచు, సత్ప్రవర్తనమును పెంపొందించుకొనుచు, మనస్సును శ్రీరామునిపై నిల్పి, శుద్ధముగ, స్వచ్ఛముగ ఉంచుకొనవలెను.

ఆగమార్థంతు దేవానాం
గమనార్థంతు రక్షసాం

'ఓ దేవతలారా! రండు, ఓ రాక్షసులారా! పొండు' అను పూజామంత్రముభంగి సాధకుడైనవాడు సద్గుణరాశిని ఆహ్వానించి దుర్గుణజాలమును బహిష్కరించవలెను. కనుకనే గీతాశాస్త్రము పొందదగిన గుణములను, వదలవలసిన గుణములను రెండింటిని ఒకే అధ్యాయమునందు (16 వ అధ్యాయము) పేర్కొనియుండెను.

శరీరము ఆరోగ్యముగ నుండవలెనన్నా, రెండు కార్యములు తప్పక జరుగవలెను. లోపలగల మలిన పదార్థములు బయటకు పోవలెను. బయటగల మంచి పదార్థములు లోనికి రావలెను. ఈ రెండు కార్యములు చక్కగ జరుగుచున్నప్పుడే

దేహముయొక్క స్వాస్థ్యము చెక్కుచెదరకుండునట్లు మనస్సుయొక్క ఆరోగ్యమున్న బాగుగ చూచుకొనవలెను. దుర్గుణములు దుర్వాసనలు దుస్సంకల్పములు దుర్వ్యయములు బయటకు పోవలెను. సద్గుణములు సద్భావనలు సత్సంకల్పములు సద్వృత్తులు లోనికి రావలెను. మనస్సు చాలవర కెల్లగ శుద్ధముగ నుండవలెను. అట్లుండినపుడే క్షీరసాగరమున విష్ణుదేవునివలె మనస్సునందు పరమాత్మ ప్రత్యక్షము కాగలడు. వైవస్వతాశ్వాకరమున జరిగినదే రాజబాట

కావున విజ్ఞులగువారు సంతత సాధనాదులచే తమ తమ చిత్తములు లోపాలకేంద్రములుగాయున్నవా లేక పాలకేంద్రములుగా (సత్త్వగుణయుక్తములుగా) నున్నవా యని సర్వదా పరీక్షించుకొనుచు లోపములేమైన యున్నచో వెరుకుచు వాటిని తొలగించుకొనుచు క్షీరసాగర సదృశముగ వానిని గావించుకొనవలెను. అట్లు చేయుచుండగనే విష్ణుభగవాను డచటికి వచ్చి ప్రవేశించును. ఎచట భగవంతుడుండునో అచట శ్రీయున కీర్తి విజయోత్తరి విజయ ధర్మమైనపోవును.

జీవుని బద్ధునిగను ముక్తునిగను నిర్ణయించునది ఆతని కర్మమే అయియున్నది. పాపకర్మచేత నరకము పుణ్యకర్మచేత చిత్తశుద్ధి జ్ఞానముచేత మోక్షము లభించుచున్నది.

కనుకనే శ్రీ మహానీయుడు భర్తృహరి కర్మనే — నా కర్మకు నమస్కారము అని పలికెను. ఆ వాక్య మెంతయో సమంజసముగనున్నది. మానవుని ఉద్ధరించునది

ి కర్మయే ఆ నిద్రింపకు అప్రయోజనబడియు అతని
చే పుట్టిన కర్మ కైవారిక కర్మ నిష్కామ
కర్మ ఫలనిరపేక్ష కర్మ మొదలగునవి తద్ధి మయ వాగకర్మ
ఫలము కర్మానుకూలముగ అతనికి మధ్యలో కలుగజేయును. వారి
కర్మ ననుసరించి భగవంతుడు జనులకు ఫలములను
కలుగజేయును. భగవంతుడు కర్మఫలప్రదాత. దీనికి కర్మ
ప్రమాణము. కొన్ని శాసనములు అనులంఘ
్రి అని తెలుపుచేసి శాసనములు విశ్వప్రభుత్వమందలి
ఆ శాసనములను ఎవరును ధిక్కరింపలేరు. అవి
ఏవనగా —

1) పాపముచే దుఃఖము
2) పుణ్యముచే సుఖము
3) జ్ఞానముచే మోక్షము

కును పాపముచేయువాడు ఇహలోకమునగాని పరలోక
గాని దుఃఖమనుభవింపక తప్పదు. ఒక రాయిని పార
వేసి అది క్రిందకు పడితీరును. భూమ్యాకర్షణచే అది అట్లు
దున్నది. అట్లే ఒక మనుష్యుడు మేడమీదనుండి జారి
క్రిందకుపడును. అప్పుడును ఆకర్షణనియమము (Th
e law of gravity) పనిచేయుచున్నది. ఎట్టివంటి
ప్రాజ్ఞైనను అధికారియైనను బలవంతుడైనను ధన
వంతుడైనను కాలుజారినచో క్రిందకు పడకతప్పదు. ఏల
గా ఒక నియమము పనిచేయుచున్నది స్థాల్యప్రవంచ

ఉండే ఇట్టి నియమములు పనిచేయుచుండ ఇక సూక్ష్మ
ప్రపంచ నియమములనుగూర్చి వేఱుగ చెప్పనేల? అవి తు.
చ తప్పకుండ పనిచేయును గనుక ఆ నియమముల ప్రకారము
పాపము చేసినవారెవరైన దుఃఖ మనుభవించవలసినదే.

ఎవరికైన ఆపత్తులు సంభవించినచో దేవుడా! మా
కీ విపత్తులు ఏల కలుగజేసితివి? అని ప్రశ్నించుచుందురు
కాని వాస్తవముగ భగవంతునికి జీవుల సుఖదుఃఖములతో
ఏలాటి సంబంధమున్ను లేదు. విశ్వప్రభుత్వ శాసనముల ప్రకా
రము ఆ యా సుఖదుఃఖముల ప్రాప్తులు కలుగుచుండును.
కాబట్టి కష్టములు సంప్రాప్తించినప్పుడు దాని బాధ్యత దాని
కారణము మనయొక్కరికే అగుటచే అది తన పాపకర్మయొక్క
ఫలితమేయని గుర్తించి ఇక మీదట పాపములో వేలుపెట్ట
కుండవలెను.

దుశ్శాసనుడు ద్రౌపదిని నిండుసభలో అవమానము
చేయబూనినప్పుడు ద్రౌపది ఆర్తత్రాణపరాయణుడైన శ్రీకృష్ణు
శరణువేడెను అప్పుడు వెంటనే శ్రీకృష్ణుడు విశ్వప్రభుత్వ
శాసనముల ప్రకారం ద్రౌపది పూర్వజన్మలో ఏదైన పుణ
కార్య మాచరించినదాయని వారిని ప్రశ్నించగా ఒక సాధు
గారికి చిన్న గుడ్డపేలిక దానమొసంగినది వారు సమాధా
నము చెప్పగా ఆ పుణ్యకార్యమును ఆధారముగా తీసికొనిరే
శ్రీకృష్ణుడు ద్రౌపదికి సహాయమొనర్చెను. కాబట్టి వా
వారు చేసికొనిన పుణ్యకార్యములయొక్కయే సత్ఫలితము

మనుటయు దుష్కార్యములుజట్టిదే దుష్ఫలితములు ననుభవించుటయు జరుగుచుండును

ఈ చందముగా శాసనములు గుర్తెఱింగినవాడు మనల ఎవ్వరైన పమానేయ నొంధిగట్టునా? ఒక ప్రాణిని బాధింపనెంచునా? ఒకవేళ అట్లు చేయుట ధర్మమో? ఏ విత్తనమును పెట్టిన ఫలితమును అనుభవించి దము ముంకుడు విత్తనము నాటినచో కుఫలమును బడయును మామిడి విత్తనము పెట్టినచో ఫలమును అనుభవించును. కావున నాటునప్పుడే బాగుగ గోచించి నాటవలెను దుష్కార్యములను చేయవలెనేగాని పము నాచరింపరాదు

నవ్వుచు నవ్వుచు పాపకార్యములను చేయువాడు ఏడ్చుచు ఏడ్చుచు పరమదుఃఖ మనుభవించవలసివచ్చునని శ్రీ మహాత్ములు హెచ్చరించుచున్నారు—

పాపకార్యమును కర్మ యనియా పరిభాషితే కావున శ్రేయోభిలాషిలవాడు దేవునకు దగ్గరకు పోవుటకుగా తన హృదయమున నవమస్కరించి, అది శుభకర్మగా మండునాసన వరమగు ప్రయత్నించవలెను. దుష్కర్మ పాపకర్మ లను ధర్మ మగు తెలిసి కూడవలెను ఇదియే నిష్కళ ఇదియే మానవత సే శాంతికి మూలమగు సత్సంగ మార్గము

శిష్యునకు కలుగు సంశయమునకుగాని దుఃఖమునకుగాని కారణము ఆతని పూర్వార్జిత కర్మయే సత్కర్మ వలన సుఖము

దుష్కర్మవలన కష్టము జీవు లనుభవించు చున్నారు. కావున
సుఖమును వాంఛించు ప్రాణికోటి కర్మవిషయమై యెప్పుడు జా
గరూకత గలిగి యుండవలెను. ఇక చిన్నవిషయమైనను నిర్ల
క్ష్యము చేయరాదు. జీవితమునందు ఎంతటి దుఃఖముగ
ల్గినగాని ఆశా నిరాశ లెన్నియుగాని క్లేశముగాని పూ
ర్వకర్మఫలమే ప్రధానకారణము వలన జీవులు గనుక ఇక
అత్యంత శిక్షణావసర మగుచున్నది. కావున కా
చరించు కర్మ పవిత్రముగా నున్నదా లోకహితము
నున్నదా పరోపకార యుక్తముగా నున్నదాయని మా
నవుడు వరెవరే యాలోచించుచుండవలెను. నరకముగాని
స్వర్గముగాని మోక్షముగాని వారువారు చేయు కర్మము
పైననే ఆధారపడియుండును. పాపకార్యములచే హీనమై
జన్మలు నరకబాధలు కలుగుచుండును. పుణ్యకార్యముల
మూలమున ఉచ్చతరమైన లోకాంతరములు, చిత్తశుద్ధి కలుగుచుండును.
జ్ఞానవిచారణచేతను స్వస్వరూపానుభూతి వలనను మోక్షము
సంప్రాప్తమగుచుండును.

కాబట్టి మనుష్యులనగు వారు తమ వారివారి కర్మలచే
ఆ కర్మను అనుసరించియే నిశ్చయముగా ఆ యా ఫల
ములను వారు పొందుచుందురు. నిశ్చయముగ కొన్ని కా
ములకు అనుగుణ్యముగ నడచుచున్నదనియు ఆ శాసన మ
ను ధిక్కరించి చరించువారికి తగిన శాస్తి తప్పదనియు జనుల
ఎంత శీఘ్రముగ తెలిసికొనిన అంత మంచిది

ఎన్ని కోట్ల జన్మలో గడచిన పిమ్మట మనుష్యజన్మము ఈ మానవజన్మ లభించినది. మోక్షసౌధ మధిరోహించుటకు నిచ్చెనవంటి ఈ అమూల్య సాధనమును ఈ మానవదేహమును ప్రాపంచిక భోగవిలాసములందు క్షణిక ఇంద్రియానందములందు వినియోగించి ఆనందమే పరమార్థమనుకొని తిరిగి వివశుడై దిక్కు తోచనివాడు. జీవితానవసరమైన విషయములెన్ని యో యున్నవి. ఆచరించవలసిన సాధనలు లెక్కలేనన్ని యున్నవి. ఆయుర్దాయమా అత్యంత క్షణికమైయున్నది. విఘ్నములా అంతులేనివై యున్నవి. ఇట్టి పరిస్థితిలో నిరాటంకముగ లెక్కపెట్టుచు కాలయాపన చేయుట తగదు.

ఆయుషః క్షణ ఏకోఽపి
సర్వ రత్నైర్న లభ్యతే
నీయతే తద్వృథాయేన
ప్రమాదః సుమహానహో

ఆయుస్సులోని ఒక్క క్షణకాలము వృథాగ గడచి పోయినచో, ఎన్ని రత్నములు వెచ్చించి అయినను ఆ క్షణమును తిరిగి తెచ్చుకొనలేము. కాబట్టి జీవితమును వ్యర్థముగ గడిపివేయుట మహాప్రమాదమని పెద్దలు అనతిచ్చిరి.

కనుక సత్కర్మ లాచరించవలెను. భగవద్భక్తి అలవరచుకొనవలెను. కానిచో తన నిత్యసాధనమేమియో

ట్టున్నదిగ విచారించవలెను. దేహముపైన దేహ సంబంధ మైన బంధువులపైన ఇతర దృశ్యపదార్థములపైన మమత్వ మును విడనాడవలయును

ప్రతిదినము తనయొక్క నిద్రలేచినది మొదలు మరల రాత్రి పరుండు వరకును కాలము ఏ విధముగ గడచుచున్నది జాగ్రత్తగ గమనించుచు పాపకార్యములందు ఇతరులకు దుఃఖము కలుగజేయు కార్యములందు మనస్సును ప్రవే శింపనీయక, పుణ్యకార్యములందు దైవకార్యములందు పరహిత కార్యములందు మాత్రమే ప్రవర్తింపుచుండవలెను. ఒక డైరీపుస్తకమును ఏర్పాటు చేసి తన లోటుపాట్లు దానిలో వ్రాసికొనుచు, మరుసటిదినము వాటిని పరిహరించు కొనుటకు యత్నశీలుడగుట ఉత్తమము. ఈ ప్రకారముగ మనస్సునందలి కల్మషములన్నియు ఎప్పటికప్పుడు కడిగివేయుచు మరల దానియందు మురికి చేరకుండునట్లుగను బహు జాగ రూకుడై యుండవలెను

నిర్మల దర్పణమున (అద్దమునందు) ముఖము చక్కగ ప్రతిబింబించునట్లు శుద్ధ చిత్తమున అధిష్ఠానమగు ఆత్మ చక్కగ ప్రతిబింబించగ మమకారము పరమానందము జీవిత మున నిత్యమగుచుండును. విశుద్ధ సత్త్వగుణముతో కూడిన నిర్మల మనస్సు ఆత్మయందు లయింప అమనస్కస్థితి సంభ వించును అదియే మోక్షము. అట్టి మహోన్నతస్థితి సర్వాత్మా చరణసేవచే సిద్ధించును. కావున ప్రతివారును వారివారి

కర్మలను సద్గురుకృపయందే నశింపజేసుకొనవలెను. ఇది తప్ప వేరొక తరుణో పాయము వేఱొకటిలేదు. చిత్తమునందు ఏ విధమైన కర్మలును ఉండరాదు

కర్మలనగా మురికి, మాలిన్యము మురికిని ఎవరును సహింపరు దానిని సహించుటకు ఎవరును ఇష్టపడరు బట్టల గాని, దేహముగాని మురికి ఉన్నదని తెలిసినచో వెంటనే దానిని తొలగించివేయుదురు. ప్రతిదినము ప్రతివారు ఉదయము నిద్ర లేవగనే వారివారి ఇండ్లను ఊడ్చుకొని చెత్తచెదారములు పారవేసి శుభ్రపరచుకొందురు గదా! అట్లే వంటిలోగల మురికిని నిత్యకృత్యముల ద్వారా వంటిపైగల మురికిని స్నానాదులద్వారా తొలగించివేయుచుందురు గదా! ఆ ప్రకారము ఎందుకు చేయవలెను? మురికి అనారోగ్యమని వారికి తెలియును కాబట్టి మురికి దేహమునకు అనారోగ్యము కలుగజేయునను సత్యము సర్వులకును ఎరుకయైయున్నది కాబట్టి దానిని వెనువెంటనే దరిక జేర్చరు చేర్చుటకు ఇష్టపడరు అట్లే మనస్సునందును కర్మలును కలవు. అది ఇప్పటిదికాదు. ఎన్ని జన్మలనుండియో జీవుని వెంటాడుచు వచ్చుచున్నది బహుకాలము నుండియు అది చిత్తమున రూఢిపడి వేళ్ళు పాతుకొనియున్నది గీతాచార్యులు చెప్పినట్లు అది 'సువిరూఢ ముగ' వర్తించుచున్నది. ఆ కర్మలను తొలగించుటయే జీవుడు చేయవలసిన పని ఆ మురికిని శీఘ్రాతిశీఘ్రముగ దూరీకరించుటయే జీవుని కర్తవ్యము

ప్రతిదానికి రి ఈ దేహములు కలవు స్థూలకే
సూక్ష్మదేహము అని స్థూలదేహముయొక్క ఆరోగ్యమ
అందమును జాగరూకత్రైయున్నారు మరికొంటినవి
పలుచుటగాని రోగము వచ్చినచో చికిత్స చేయుటగా
వారును ఆచరించుచునేయున్నారు ఇంతమాత్రమునకే
ను పూర్తికాలేదు సూక్ష్మదేహముయొక్క (
విషయమై కూడ జాగరూకత వహింపవలయును
దానియొక్క కృత్రిమముగాక స్వాభావికమైనటువంటి
యందు శక్తులను చేరియున్నది దానిని ఉపేక్ష చేయ
పెద్దలవలన సద్గురువు వలన శాస్త్రములవలన దాని
తెలుసుకొని దాని వివారణ పద్ధతులను తెలుసుకొని
దానికి చిదాభ్యాసము క్రియింపవలెను సకాలమునకు తో
తగినట్టి చికిత్స కావించుచో క్రమక్రమముగ అది
మనతోన పెట్టి ఆహారమును దాని కలుగజేయుచో ఆట్టి
సంతరి శక్తులను సూక్ష్మము సకాలమున నోపించి
గించుకొను యత్నించుచో శరీరము భూలోకమైన
కలుగజేయగలము కనుకనే శ్రీకృష్ణపరమాత్మ గీత
ఉపక్రమించిన నేమకొంటనే ఈ శక్తులను గూర్చి
చెప్పెను

మహాస్వ్య శక్తులందుం విషమే సముపస్థితమ్
? అర్జునా! ఈ మహా ... సమయమునందు ఈ ?
(నామాహము) నిగగలయందు దాపురించినది ? — అని

రాత్మకు అన్యమును ప్రత్యంచెను మనస్సునందలి శక్తులను
మహోన్నతమైనదిగా చేసినది కాబట్టియే సర్వజ్ఞుడైన పరమాత్మ
దానినెరిగి తొలుదొ ప్రానే ప్రవేశించుటయు దాని
నివారణమై తపాయములను పెలిచుబ్బుటయు జరిగెను.

శిష్యుడు వాస్తవముగ నిత్యుడైయున్నాడు నిత్య శుద్ధ బుద్ధ
చైతన్యుడై అతడు అతనియందు శక్తులు అగణితమైనవే
కాని వ్యక్తిగతమైనది కాదు మహాత్ముల దివ్యబోధముచే
అజ్ఞానపు తొలగించి పైకి అతడు తన సహజ నిర్మల వ్యక్తాన
ముకు తిరిగి పొందవలెను కాబట్టి సాధకుడు అతడే మార్గమైన
వైన వాసనామలినమును తొలగించుకొనుటకు ప్రయత్నిం
చేయుట కాక సచ్చిదానందస్వరూపమగు ఆత్మయే కాని
దేహాది దృశ్యపదార్థము కాదని వాదించి చింతన చేయుట—
అను ఈ రెండు సాధనలను గావించుచుండవలెను మొదటి
సాధన వాసనాక్షయమని రెండవ సాధన తత్త్వజ్ఞానమనియు
చెప్పబడుచుండును తత్త్వజ్ఞానముకొరకు సాధనముచే
అనగా దృశ్యవస్తువులు నశ్వరములనియు ఆత్మ శాశ్వత
మనియు తాను ఆత్మయేకాని దేహాది దృశ్యపదార్థము
కాదనియు నిరంతరము చింతన చేయుటచేత మనస్సు నందలి
వాసనలు జన్మాంతర శక్తులను క్షయించి అనగా వాస
నాక్షయముగాగా మనోనాశము కలుగుటయే సిద్ధించును.
ఎప్పుడు మనస్సు లయించునో అప్పుడు శిష్యుడు స్వస్వరూప ఆత్మ
స్థితియందు నిలుకడగలిగియుండును. అదియే మోక్షము.

కాబట్టి విచారణద్వారా మొట్టమొదట జీవుడు తన
ను ఉపాంగాలనుండి లభించియున్న శక్తులను
మనము మరలించి కొంతలోని దానిని గ్రంథుల్ని ప్రత్యేకముగ
బిగించుకొని తిరిగి దానిని దాని తేర్పరచి దూరమగునట్లు
ప్రకాశముగ భవరోగమును గమ్రాోని పూర్ణారోగ్య
మును కాపాడుకు ఆరోగ్యమే మహాభాగ్యమని మనము వాడు
దారోగ్యము మానసికారోగ్యము రెండును ఉండినపుడే
ము రోగరహితుడై నిత్యపరిపూర్ణ ఆత్మస్వరూపుడై వెలయు
ను అట్టి ఆత్మరూప పరమానందానుభూతియే జీవితము
గ్గ- పరమలక్ష్యము!

చిత్తశుద్ధి గాంచినచో సాధకుడు ప్రతి కార్యములనే
పెంపొందు రచపురోభివృద్ధి గాంచి గొప్ప శక్తిని నియమమును
వీర్యాభిరక్షణతో దానిని జాగ్రత్తగ పరిపాలించుచుండి
ను ఆధ్యాత్మిక నియమపాలనము ముఖ్యమైనదని గా
గురవైనదియున్నది

2 నియమపాలనము

సూర్యుడు నిరుపమాన శక్తితో సరిగా ఉదయించు
న్నాడు నియమము ప్రకారము అస్తమించుచున్నాడు
ప్రకృతి, నక్షత్రములు తమ తమ నియమముల ప్రకారము
గా గమనము చెల్లించుచున్నవి. ఋతుకాలము కాగానే
పు చిగురించుచున్నవి. గ్రీష్మఋతువునందు కొన్ని మార్పులెందు

చున్నది. ప్రతి సంవత్సరము ఆ యా ఋతువులందు నియమ ప్రకారము ఆ యా కార్యములు జరుగుచున్నవి. ప్రకృతి యంతయు నియమబద్ధముగ వర్తించుచున్నది. విశ్వమును చక్కగ పరిశీలించి చూచినచో ఈ నియమపాలనము ధర్మము కొట్టవచ్చినట్లు కనిపించును.

మరి మానవుడు సద్గతిని పొందవలెనన్న ఈ నియమ పాలనము అవసరము లేదా ? ప్రకృతి బోధించు ఈ అపూర్వ ధర్మమును మానవుడు ఎన్నటికిని విస్మరింపరాదు. ఉపేక్షింప రాదు. న శ్రేయోనియమం వినా —నియమము లేనిచో శ్రేయస్సు కలుగదు—అని పెద్దల వాక్యము. వ్యక్తిగాని సంఘమునకు గాని జాతిగాని నియమము లేనిదే అభివృద్ధియే లేదు.

పాప పుట్టినప్పుడు ఎట్లుండునో చూచుచున్నపుడును అట్లనే యుండును. సింహము పుట్టినపుడు క్రూరముగా నుండును. చచ్చునపుడు అట్లే యుండును. మార్పు ఉండదు. స్వభావమునందుగాని సంస్కారమునందుగాని వాటికి అభి వృద్ధియే కానరించదు. మానవునకు అట్లుండినచో ఇక మానవత్వమునకు అధిక్యత ఏమి? ఎనుబదినాలుగు లక్షల జీవరాసులలో మానవునియొక్క ప్రత్యేకత ఏమి? స్వభావము మారవలెను. సంస్కారమునందు అభివృద్ధి గోచరించవలెను. మానవుడు మాధవుడుగా మారవలెను. అట్లుమారుచున్నాడా? లేదు. పైపెచ్చు దిగజారి దానవుడుగా పరిణమించుచున్నాడు

మానవుడు తనకు భగవానుడు సృష్టిలో అత్యంత మున్నత స్థానమును ప్రసాదించెనని భావించి జీవితమును నియమబద్ధముగా గడుపుచూ ఆ శేషము నమున్నతిని పొందుటకై తీవ్రతర ప్రయత్నపూర్వకాచరణ చేయవలెను. ఇట్లు ఆధ్యాత్మిక ప్రాపంచిక వాసనల సమన్వయించి మనకున్న పరమార్గమును బడుచుండును. అసురమార్గమును వదలించుచుండుట పరమార్థ నియమమును నడుపుమానము ఆను ప్రాచీన బాధ్య బంధించి పరమార్థమంతయు స్థాపితమగునట్లు చూడవలెను. కొన్ని కొన్ని శాస్త్రని నియమము శ్వేరధుగాని వాటిని జీవితమందు ఆచరించుచుండుట చుకొనవలెను.

ప్రతి దినము తెల్లవారుజామున బ్రహ్మముహూర్తమందు నిద్రలేచుట స్నానసంధ్యా వందన ప్రార్థనాదులను గావించుట ఉద్యోగ పనుల మొదలుకొని ... చేయుచు, నిత్య జీవితమునందు వివిధమైన పాపకార్యములను వదలించుచుండుట మరల రాత్రి పరుండబోవునప్పుడు భగవద్ధ్యాన మాచరించుట మొదలగు నియమములను మానవుడు అనుదినము చేయుచుండవలెను.

ఈ నియమము లన్నిటిలోను ప్రధానమైనది ప్రార్థన. అతి ముఖ్యము అని చెప్పవచ్చును. తనకు ఆయురారోగ్యములను ప్రసాదించి మాత్రమే గాక "కరుణాకరస్వరూపుడై మానవ జన్మము అనుగ్రహించి ఎన్నియో అనుకూలములను గావించుచున్న పరమేశ్వరునకు మానవుడు కృతజ్ఞతాపూర్వకముగా నిత్య

సేవకునకు వ్యవధానము వ ఆయుష్మాసీయుని సంస్మరించవలెను
వరల అవకాశము కలుగజేసికొనుచు భక్త్యతిశయమందు
ప్రార్థనాదులను గాని చదువుచుండవలెను. ప్రార్థన చేయునపుడే, దైవ
చింతన ఉపస్థానదే భోజనము గాని ఆహారము గాని తాక
రాదను నియమము ఏర్పరచుకొనవలెను. ఎన్ని
పనులున్నప్పటికిని భోజనమును ఎవరును వదలుకొనరు. అట్లే
ప్రార్థనను దైవధ్యానమును కూడ వదలరాదు. అన్ని నియమము
లందును ఈ నియమము చాలా ముఖ్యమైనది.

ఇక రెండవది ధర్మపరిపాలన ఒక రెండ ప్రార్థనాదులను
చేయుచు పేరాశవశ్యక ధర్మమునకు విరుద్ధమైన ఆచార
చేయుచుండినచో పనులు లభించుచుండినచో అన్యాయము
వనిత అసలు అనుసరించుచుండినచో చెడు మార్గము
అనుసరించుచుండినచో అది సరికాదు. భగవంతుడు ధర్మ
స్వరూపుడు. ధర్మసంస్థాపనార్థాయ — అనునట్లు ధర్మోద్ధరణ
కొరకే యుగయుగము అవతరించుచుండును. కాబట్టి భగవంతునకు
ఇష్టమైన ధర్మమును స్వీకరించి ధర్మమును పాటించి శ్రేయ
స్సాధన చేయుచుండినచో ఆ దైవమునకు అత్యంత ప్రీతి
కలుగుచుండును కాబట్టి దైవభక్తితో పాటు ధర్మాచరణ
గాని చెప్పుడు తగ్గక కలిగియుండవలెను.

ఈ ప్రకారముగ మానవుడు జీవితమును నియమబద్ధ
ముగ గావించుకొని సృష్టిలో లభించుచుండిన మహోత్కృష్ట
జ్ఞానమును సార్థకపరచుకొని తన్ను తాను సంస్కరించుకొని

భగవత్కృపనగాక పాత్రులై తరింపలేరు అలభ్యమౌ
సాధనమును పూర్తిగ వివరించి అత్యున్నతులై అసా
ములు పాటుపడవలెను.

సాధనము ఏ రంగమందును పనికిరాదు అధ్యా
రంగమందు అసలు పనికిరాదు బద్ధకము అలసత్వము ఉ
న్నచో వానికి పారమార్థిక క్షేత్రమందు తావేలేదు.
విద్యార్థి పరీక్షయందు ఉత్తీర్ణుడగుటకు రాత్రింబగళ్లు ఎంతో
శ్రమించుచున్నాడు. సామాన్యమగు లౌకిక విద్యయందే ఇ
న్నిటుల అధ్యవసాయము కార్యదక్షత అవసరమైనపుడు
పారలౌకిక విద్యయందింకెట్టి తీవ్ర ప్రయత్నము అవసరమో
ఊహించుకొనవచ్చును.

ఈ అయస్కాంతము దూరముగా ఉన్న కర్పూరమునుంచి ఎ
ట్టిది యొక్క శ్రమ్యాదివరకల అభ్యాసవైపు లాగు మంచు
వలె అది సహగత గురుత్వాకర్షణగా ఉన్నది. కనుకనే విష్ణుభగవా
గవత్పుంజితులకు ఉపదేశము చేసినప్పుడు సేవ చేయవలసిన కృ
తార్థతను తాను చేయవలెననియు సాధ్యంగాను
వలసిన కార్యమును ప్రారంభించి చేసి చేయవలెనని
ఉపదేశ్యుప్రేరకులకు చేసియుండినదనియు కాకున్న చా
లావున సాత్త్వ ప్రయత్నములో దాగియున్నవి కర్మ
ధారణ ఏ మార్గము భావ్యములకు అర్హతను కృషి
తత్పరులై సాధనరంగమందు దుముకవలెను

ఏ కార్యమైనను శ్రద్ధగనే చేయక బాగుచేయువాడు దీర్ఘసూత్రి యనబడును. ఇప్పుడే ఏమిటో యొకటి నిదానముగా కాదుకొనవచ్చును అని తలంచి కార్యమును పాడుగా చేయువాడు దీర్ఘసూత్రి అనదు వనిని తెలుప్పుడు తరువాత తరువాత అనుచుండుట తమోగుణప్రభావము చే బద్ధము వహించవ కార్యమును నా కేప్పుకోటాలు గనవచ్చుండును దీర్ఘసూత్రి అనుపదమునకు అర్థము తెలియక ఒకరు వాని యొక్క దానిని గూర్చి ప్రశ్నించగా అరదు చెప్పిన సమాధాన మిా విధముగనున్నది. One that has a long rope to tie himself తన్ను తాను బంధించుకొనుటకై ఒక పెద్దత్రాడు తెచ్చుకొను వాడే దీర్ఘసూత్రి. దీర్ఘమనగా పొడుగు సూత్ర మనగా త్రాడు పొడవైన త్రాడు కలవాడు దీర్ఘసూత్రి ఈ వ్యాఖ్యానము చాల చక్కగయున్నది. మనకెట్టి ఒకరిమ్యాడ గుప్తగారిని ఈ విధముగ ప్రశ్నించెనట. స్వామి! వేదశాస్త్రము లేదిని ఏ పురాణము చూచినా ఒక విషయము స్పష్టముగ నున్నది. ఏమనగా జీవుని ఆత్మకాలమున యమధర్మ రాజు ఒక త్రాడు పాశమును తీసుకొనివచ్చి అతని మెడకు చుట్టి తెచ్చుకొనిపోవునట అయితే గురువుగారూ! రోజు ప్రపంచము మొత్తము మీద కోట్లు చేలకుండి చనిపో చుండునుగదా! మరి అన్ని కోటాన్ల త్రాళ్లు యమధర్మరాజు ఎక్క నుండి తెచ్చునబ్బో వారిలోకములో త్రాళ్లు తయారుచేయు ఫ్యాక్టరీ ఏదైనయున్నదా!

శిష్యుని వాక్యములను విని గురువిట్లనియె నాయనా !
శాస్త్రములన్నియు చెప్పబడునవి కేవలము లేదు ఇట్టియుం
గాకపోవుటచేత తమకు తెలియక శాస్త్రములను చూచుచున్నారు
అలంకారము ఒకశాస్త్రము వ్యాకరణము ఒకశాస్త్రము తర్క
శాస్త్రము కోశము ఒకశాస్త్రము. ఈ విధముగ బాటసారి
తయారుచేసికొని తనతలను మోసుకొని ముందుగనే చుట్టుకొని
యున్న ఆ శాస్త్రమను యముడు పట్టుకొని లాగుకొని పోవును
అంతటితో అది సమాధానమందెనటు! కావున తీరిక
ముతో వారివారు తయారుచేసికొనిన ఈ కాయగ్రంథములన
శాస్త్రములకు వివేకముచే విజ్ఞానముచే వైరాగ్యముచే,
భగవద్భక్తిచే ఛేదించి వేయవలెనే కాని దృఢపరచుకొనరాదు
దీక్షపూర్తి అనగా పోవుట అతడు ఈ గ్రాహ్యము అనవస
రముగ నె తగిలియుండును కనుకనే అతడు తీరికయులో
కల్పితములను ప్రాపంచిక ఆశలకు లోనగుచుండును

కావున మనము ఎప్పటికప్పుడు తెలుసుకొనుచుండవ
లెను. అలక్ష్యము చేయరాదు ఆధ్యాత్మిక సాధనవిషయములో
అశ్రద్ధ పనికిరాదు మానవజన్మ మరల మరల వచ్చునది
గాదు కావున ఇప్పుడున్న పరిపాకములు తీరిన తీర్పునను
అనుసరించి శాశ్వత ఆయుర్భాగ్యములగు ఈ మానవజన్మమునందు
ఆచరించవలసిన మోక్షప్రయత్నములను బాగుచేయక ఇప్పుడే
ఆచరించవలెను శమదమాదులు యమనియమాదులు జ్ఞాన
జ్ఞానవైరాగ్యములు మున్నగు వానిని యిప్పుడే కొంచెముకొంచెముగ

శక్యముగ అత్యల్పముదు కావలెను. దీర్ఘసూత్రత వలన పని వాయిదా వేయరాదు.

రావణాసురుడు తన అంత్యకాలమున సమీపమునున్న వారితో ఈ ప్రకారముగ చెప్పెనట "నేను నా జీవితకాలములో ముఖ్యమైన మూడు పనులు సాధించదలంచితిని. మొదటిది స్వర్గమునకు నిచ్చెన వేయుట. రెండవది నాకేరము చు సముద్రములందంతను మధురజలముగ మార్చివేయుట. మూడవది పరలోకములో పాపులు బాధ అనుభవించు చీకటి పాతాళగము తొలగించుట. తరువాత చేయుదుములే అని కాలయాపన చేయుచు వచ్చినందువలన ఆ పనులను నేను నా జీవితకాలములో నిర్వహించలేకపోయితిని. కాబట్టి ఎవ్వరు చేయవలసిన పనిని అప్పుడే చేసివేయుట ఉత్తమము. నేను నా జీవితములో నేర్చుకొనిన గొప్ప పాఠ మిది"

ఆధ్యాత్మికరంగమున ఈ దీర్ఘసూత్రత్వము (సోమరితనము) మహాప్రమాదకరము కాబట్టియే (శ్రీ)కృష్ణపరమాత్మ దానిని తమోగుణములో చేర్చినాడు. దానివలన జీవుడు తామస కర్తయగును.

విషాదీ దీర్ఘసూత్రీ చ కర్తా తామస ఉచ్యతే (18.28) పీడుపుకొట్టువాడు పనులను ఇప్పుడే చేయక తరువాతకు వాయిదా వేయువాడు తామసకర్తయనబడును.

తనకు సాధకుడగువాడు తమోగుణములో చేరిన ఆ
డి స్వరూపత్వము ఏ కాల మందును అవలంబించక శాం
తముగ గంభీరముగ తన సాధనను కొనసాగించుకొను
పోవుచుండవలెను అటువంటి పురుషుడు ఏ కాలమందును శోకిం
చడు అప్పుడు మాత్రమే శివుడు తన లక్ష్యమును సాధిం
గల్గును. తన భవిష్యత్తును చక్కగ రూపొందించగల్గును

దూరదృష్టి

వర్తమానకాలము మాత్రము సృష్టియందుండునని కొనుచు
పశువు భవిష్యత్కాలమును కూడ యోచించువాడు
మానవుడు భావికాలమున నాగతి యేమగునో! మరణానం
తరము నా పరిస్థితి యెట్లుండును! నరకమా స్వర్గమా
మోక్షమా? నా సాధనలు ఏవి సంభవించును! భావికా
దుర్గతిని తప్పించుకొనుట ఎట్లు? మరల తల్లిగర్భమున నెం త్రిం
ఘుండుటకై అవలంబించవలసిన ఉపాయ మెద్ది! గర్భవాసము
తప్పించుకొని కాలచక్రమున కర్మచక్రమున తగుల్కొ
కుండ విముక్తిపొందు మార్గమెయ్యది! —అని ఈ ప్రకారము
వర్తమానకాలమున యోచించి భావికార్యక్రమమును తీర్చి
దిద్దగలవాడు మానవుడు మానవునకు ఈ అపూర్వశ
క్తిసామర్థ్యములను భగవానుడొసంగియున్నాడు పశుపక్ష్యా
దులకుగాని, క్రిమికీటకాదులకుగాని పయ్యేల మానవేతరకు

ప్రాణికిగాని యిట్టి ఆలోచనా శక్తిని విధి ప్రసాదించ
యుండలేదు ఇట్టి మనోబలము కలవాడే మనుష్యుడు

అయితే మానవుడు తన్నించి ప్రాణికిని లేని
అపూర్వబుద్ధిబలమును సంపాదించి దానిని సద్వినియోగ పరచు
చున్నాడా అనునది ప్రశ్న. ప్రాచీనకాలమునందు దృష్టి
ప్రసరించి చూచిన ఎఱిగియున్న [illegible] [illegible]
బంధనము తెగి కలుగజేయుచున్నను ప్రయత్నము కలు
గున్నాడా అనునది యోచింపవలయు నది కాని మానవుని
చేయుటలేదు అతని దృష్టి [illegible] ప్రసరించుటలేదు ఇది
ప్రాణు వలె వర్తనము చేయుచు [illegible] భవిష్యత్తును
యోచించుటలేదు కదా కేవలము [illegible] [illegible]
కా [illegible] [illegible] [illegible] ప్రవృత్తి [illegible]
[illegible] [illegible] నానాయాతన [illegible] [illegible]
వివేకవంతుడు [illegible] [illegible] [illegible]
భవిష్యత్తున కలుగబోవు [illegible] [illegible] యోచన [illegible]
వానివన్నిటిని శాశ్వతముగ [illegible] [illegible] బద్ధముగ
కావలయును. [illegible] అని భగవానుడు [illegible]
యందు తెలిపినవాడను [illegible] శ్లోకము [illegible]
ముందుగనే (బాహ్యయోగసాధనములంటే) [illegible] విచారించవలె
నని [illegible] శాశ్వతనివారణముకొరకు భగవత్ ప్రేమ
(మామాశ్రిత్య) అను సాధనమే యుక్తమని చెప్పగ [illegible]
[illegible] తెలియుట [illegible] [illegible] [illegible] ప్రా

దృష్టిని యిసనాడి దీక్షవర్ణ్యులై చెన్నుండవలయును వర్తమాన
కాలమునగాక భవిష్యత్కాలముకూడ అతని దృష్టియందు
మెలగుచుండవలెను.

రోగగ్రస్తుని ముసలివానిని మరణించినవానిని ముగ్గురిని
చూచి బుద్ధుడు సంసారమువై రోతజెందెను ప్రతివానికిని
భయంకరములగు ఆమూడవస్థలు ఏనాటికైనను దాపురించగలవు
కావున వానిని దాటివేసి వానిని జయించి శాశ్వతసుఖము
అవిచ్ఛిన్న ఆనందము జన్మరాహిత్యము ఏ ప్రకారము లభింప
గలవని యతడు తీవ్రముగ ఆలోచించి దీక్షముగ పర్యాలో
చించి, నిర్వాణపదవికి మార్గమును కనుగొనెను మనస్సు
నందలి మాలిన్యమును తొలగ్గొట్టి పవిత్రాచరణగల వారై
ఇంద్రియములను అదుపులోనుంచుకొని వాసనా క్షయము
నవలంబించి నిష్కల్మషులగు ఆ మనస్సును అభిమానముగు
అర్హులయ్యెడు లయింపజేయుటయే నిర్వాణరూపమోక్షమునకు
తొలి కమార్గము. కాబట్టి దుఃఖరాహిత్యమును శాశ్వతానంద
రూపకైవల్యమును బయసగోరువారలెవ యంతఃకరణమును
శుద్ధ మొనర్చుకొని దీక్షవర్ణులై తమభవిష్యత్ శ్రేయమును
గూర్చి ఇప్పుడే యోచనచేయుచు తీవ్రసాధన పరులై మెలగ
వలెయుందురు. సాధనలు గావించుటకు బాల్యయౌవనములే
సరియైన సమయములు వార్ధక్యమునందు అనేక ప్రతిబంధ
కములు ఎదురగుచుండును. కాబట్టి సాధన చక్కగా జరుగుటకు
వీలుపడదు కాబట్టి విజ్ఞుడగువాడు తనజీవిత వసంతమందే

ఆధ్యాత్మిక సాధనలను తెప్పకమిం [illegible] [illegible]
వార్ధక్యము వఱకు వానిని వాయిదా వేయరాదు

ముసలితనము ఒక పెద్దవ్యాధి వంటిది. అది [illegible]
ఒడి బాధించుటకు సిద్ధముగా నుండును [illegible] [illegible]
రాకపూర్వమే కాలు చేయవలెను. పరిమార్గ [illegible]
ముసలాడు తప్పిరితముగ ప్రాప్తించును మంచి [illegible]
లభ్యించుకొనుటకు ఎవరికిని వీలు[illegible]గదు. దేహము [illegible]ంచిన
ప్రతివాడును బాల్య, యౌవన, వార్ధక్య [illegible] [illegible]
భవించియే తీరవలెను. ఇది నిసర్గధర్మము. [illegible] కి [illegible]
కొనుటకు వీలుకాని బవక ఎదురుగా నున్నప్పుడు [illegible]
పూర్వమే విజ్ఞుడు ఆత్మశ్రేయమునకై [illegible]

వృద్ధాప్యము దాపురించినప్పుడు శరీరము [illegible]
ముసు గోల్పోవును. ఇంద్రియములు [illegible]
[illegible] మందగించును. ఎవరు [illegible]
గాని శక్తి యుండదు. శరీరము [illegible]
నప్పినను మూసిన కాలు (కట్టె) [illegible]
వలసివచ్చును. భర్తృహరి వార్ధక్యమును [illegible]
విధముగ చక్కగ చిత్రణ చేసెను.—

గాత్రం సంకుచితం గతిర్విగలితా [illegible]
దృష్టిర్నశ్యతి వర్ధతే బధిరతా [illegible]
వాక్యం నాద్రియతే చ [illegible]
హా కష్టం పురుషస్య జీర్ణవయసః [illegible]

వార్ధక్యము ప్రాపించినపుడు శరీరము ముడుతలు పడిపోవును. మరల తొట్రుపడును. పళ్ళు ఊడిపోవును. చూపు మందగించును. చెవులు అవిటివగును. నోటినుండి చొంగ కారును. ఇంటివారు బంధువులు చెప్పిన మాట వినరు. భార్య పరిచర్య చేయదు. స్వంత కుమారుడున్నా తిరగబడును. అపుడే ముసలివాని పరిస్థితి ఎంత కష్టము.

కాబట్టి ముసలితనము శిక్షణకు ఒక బాధాకరమైన అవస్థ యగును. ఆ వార్ధక్యమునందు అనవసరము చేసికొని కూర్చుని ధ్యానము సల్పుదమా యనిన కాళ్ళువెట్టుకొని పోవును. భగవద్గీత ఉపనిషత్తులు భారత భాగవత రామాయణములు చదువుదమా యనిన కంటికి అక్షరము వచ్చుటచే చూపులేదు. వారికి వేదాంతోపన్యాసములు విందుమా యనిన చెవుడు వలన అది సాధ్యముకాదు. గీతా శ్లోకములు ఉపనిషద్వాక్యములు కంఠస్థము చేయుదమా యనిన జ్ఞాపక శక్తి మందగించుటచే నిలువదు. ఇట్టి పరిస్థితిలో ఆత్మ తరించుటకు వార్ధక్యమున యత్నము చేయుటెట్లు? కావున బాల్య యౌవనములందే పరమార్థ సాధనలను పరిపూర్తిగా సాధించవలెను. శ్రీమద్భాగవతము

జరాదర్శిత వర్త్మానం ప్రచండవ్యాధిసైనికం
మృత్యుశత్రుమధిష్ఠాతుః శ్రాంతారం కిం న పశ్యసి

వృద్ధాప్యమను సేనాధిపతి ముందు నడచుచుండగ భయంకర వ్యాధులను సైనికులతో కూడి మృత్యువను

శత్రువు నీపై దండెత్తుటకు వచ్చుచున్నాడు. రక్షకుడగు భగవంతుని వేల ఆశ్రయింపకున్నావో? అని మన నీయులు హెచ్చరిక చేయుచున్నారు. ఒక వృద్ధుని ఒక శవమును చూచుటచే తత్రగా సిద్ధార్థునకు (బుద్ధునకు) వలె వైరాగ్య మంకురించినది వార్ధక్యము, మృత్యువు అను పెను భూతములు మీద పడకుండగా ఈ ప్రవ దశను మానవుడు పూర్ణశాంతిని ఎట్లు పొందగలడు అని అవ్యవహితీయు ' తనలో తెల్సిగా విచర్చించుకొని వానిని అధిగమించుటకు మార్గమును అన్వేషించి కృతకృత్యుడయ్యెను.

జరామరణ మోక్షాయ మామాశ్రిత్య యతన్తియే

అని గీతయందు భగవానుడు తెల్పిన విధముగ శాశ్వతమగు పరమాత్మ నాశ్రయించిన వాడు వార్ధక్యమును మృత్యువును అవలీలగ జయించివేయగలడు. భగవదాశ్రయము ఈ పవిత్ర కార్యమును మానవుడు తన జీవితమందు ఎంత శీఘ్రముగ సాధ్యమైనంత అంతమంచిది. ముసలితనము రాకపూర్వమే ఆత్మార్థ్యము సాధించివేయవలయును

దంతంబుల్ పడనప్పుడే తనువునందారూఢి యున్నప్పుడే
కాంతాసంఘము రోయనప్పుడె జరాక్రాంతంబు గానప్పుడే
వింతల్ మేన చరించనప్పుడె కురుల్ వెల్లగానప్పుడే
చింతింపన్వలె నీ పదాంబుజములన్ శ్రీకాళహస్తీశ్వరా

అని స్వార్థపరమానవ కర్తవ్యమునుగూర్చి చక్కగ ప్రబోధించెను. దైవకార్యములు జీవితవసంతమున ఆచరించవలె. "తరువాత తరువాత" అని వాయిదా వేయుచు ముసలితనము వరకు లెక్కించుచుపోవువారు అలసత్వమునకు అవకాశమిచ్చువారు ఇల్లు కాలిపోవుచుండ బావి త్రవ్వనెంచువారి వలెనుందురు. నిజము యౌవనకాలం జవసత్వములు కర్తృసామర్థ్యములను కామాదిరాక్షసులకు ధారవోసి ముసలితనమున పరమార్థసాధనలను గణించువాడు అశక్తత్వ కారణమునే ఆ యాసాధనలను పరిపూర్ణముగ నెరవేర్చజాలకుండును. కావున కార్య యౌవనమునే ఆధ్యాత్మ సాధనకు సరియైన సమయములు వానిని వృధాచేయరాదు. ముముక్షువగువాడు వృద్ధాప్యమున కేవలము సంభవింపనున్న ప్రతిబంధకములను ముందుగనే చక్కగ యోచించి ఆ ప్రమాదము దాపురించక పూర్వమే జప తపో ధ్యాన విచారణాది సాధనలను తీవ్రముగ సాధించినచో భగవత్కృపకు పాత్రుడై తన జీవితముందే ఆత్మసాక్షాత్కారమును బడయవలయును.

కొందరు బాలురు యువకులు ముసలివారిని ఎగతాళి చేయుచుందురు వారినిగూర్చి పరిహాసముగా పలుకుచుందురు. ఆ ముసలి తనము తమకు తప్ప దక్కినవారి కందరికిని సంక్రమించునని వారి భావన అయియుండవచ్చును. ఈనాటి బాలుడు ఎల్లప్పుడు బాలుడుగనే యుండడు ఈనాటి యువకుడు ఎల్లప్పుడు యువకుడుగనే యుండడు దేహము

కూడియుండును. చిత్తయును పరివర్తన చెందుచుండును.
మనుజుడు కొంతకాలమునకు తండ్రియగును. తండ్రి కొంత
కాలమునకు తాతగా మారిపోవును. శాశ్వత వార్ధక్యమనునది
ఏ ఒకానొకని గ్రహచారవశాత్తు సమ్మతము వృత్తి కీడి చు
చెపుడుకొనుచుండి దేహమును ధరించిన దేవుడు కాడు
తప్పించుకొనజాలడు వృద్ధులకు అవహసించుటకు సాహసించు
వారు అపత్యమును సృష్టించెగి తమ అన్యత్వమునుండి
మొదట క్రమముగ విరమించు కొనిన అంత శ్రేయస్కరము

యోగవాసిష్ఠ ప్రసంగ సందర్భమున దశరథుని ఆస్థాన
మందు వేంచేసియుండి ముముక్షువులు భక్తశ్రేష్ఠులు
తపస్సంపన్నులు వసిష్ఠుని బోధామృతమును ఏకాగ్రచిత్తులై
ఆనివీత శ్రోతలుచుండ బోధయంతయు సమాప్తమైన తరువాత
విశ్వామిత్ర నారదాది శ్రోతలెల్లరు తమ యనుభవమును గొని
యాడుచు అట్టి మహత్తర తత్త్వబోధ ఇదివరకెన్నడును
వినియుండ లేదని ఏకాభిప్రాయము తెల్పుచు పరమా
నందభరితులై యుండ ఎవరి నిమిత్తము ఈయనుద్దిష్ట దివ్య
బోధను గావించెనో అట్టి శ్రీరామచంద్రుడు మాత్రము
శోకాకులై యుండుట గమనించి గురుదేవుడగు వసిష్ఠు
డందులకు కారణమును తెలిసికొనగోరగా ఆ మహాపురుషుండగు
రామచంద్రుడిట్లుపలికెను— మహాత్మా గురుదేవా! తమ
యొక్క బోధామృత వృష్టిచే నాకన్ను పావనమైనది. నాకు
పరమ సంతృప్తి కలిగినది కాని ఒక్క విషయమును తలంచు

గానుచే నాహ్లాదము ... ౧౨ ...
యో బ్రహ్మా! నాకిప్పుడు ఎదున ... సంవత్సరముల వయసు
గతమైన ధనరోగాలము గడచిపోయిన ... ...
వినగల్గితిని! అయ్యో భగవంతుకాలము ...
... నాజన్మ ఎంత ధన్యత చెందియుండెడిది! అమూల్య
మైన జీవితములో పదునాలుగు సంవత్సరముల కాలము వృథాగా
గడచి పోయెనే! అను వ్యథ నన్ను బాధించుచున్నది

రామచంద్రుని ఆ భావగర్భిత వాక్యములు ...
... భక్తి ... భాగ్య ...
... ధ్యానాదులు నలువురకు పరమార్థసాధన లాభదం
... సమయములు వానిని వృథాగా గడిపి వేయు
వారు పాపులు

ఆయుషః క్షణ ఏకోఽపి సర్వరత్నైర్న లభ్యతే
నీయతే తద్వృథా యేన ప్రమాదస్సుమహానహో

ఆయుర్దాయములో గడచిపోయిన ఒక్క క్షణమును ఎన్ని రత్న
ములు వెచ్చించినను తిరిగి పొందలేరు. అట్టి అమూల్యమైన ఆయు
ర్దాయము ఎవరు వ్యర్థముగ గడిపి వేయుదురో అట్టివారు
... ప్రమాదకర విషయ విలాసములందే ...
... అట్టివారు మహాప్రమాదమును ...
పెద్దలు నొక్కి చెప్పుచున్నారు.

అద్యైవ కురు యచ్ఛ్రేయో వృద్ధస్సన్కిం కరిష్యసి
స్వగాత్రాణ్యపి భారాయ భవన్తి హి విపర్యయే

[illegible] అన్న [illegible] కృష్ణుడె
[illegible] బలిచాలు [illegible]
[illegible] అప్పు [illegible] నీకు
[illegible] సత్య మునీంద్రుడు శ్రీరామ
చంద్రు [illegible] యమాపేయుండా ఎవరికి
[illegible] వడుదుగాని
[illegible] ఎక్కువకలదు
మునలి [illegible] దాదానికి తన
[illegible]

[illegible] ప్రాణాలలో
[illegible] పడుడును. కొంత
కాలము [illegible] కొంతకాలము
[illegible] ఆ ప్రాణమే మానవుడు
చచ్చిన [illegible] తర్వాతో నేలపై
[illegible] సార్థక్యము
[illegible] శ్రేయమునుగాని
[illegible] తన
జీవితాశయము [illegible] జయముట
ఉత్తమము జీవితలక్ష్య [illegible] సాధింప
గలుగువాడే కృతకృత్యు [illegible]

ఇట్లు కాలిపోవుచుండు [illegible] సీతకొరకు
వారికి అది తెలియుటచే [illegible] వెనుల [illegible]

అతిఘోర దౌర్భాగ్యస్వరూపమైన కృత్యమా అట్టి మృత్యుదేవత శరీరమును శిథిలించివేయుటకు సిద్ధముగనుండు రోగములు చేయుచున్న వారికొక్కసారియు కాయకల్పయుక్త ఔషధక్రియ ములు వ్యర్థమగు గోచరించుటైన కాలమును గడిపించుచుండు నై సాక్ష్యమును ఇప్పుడే ఆచరించక దానధర్మములు తెల్పించుడు తరువాత తరువాత అని వాయిదావేయుచు నుండువాని శరీరము దౌర్భాగ్యప్రదమైనదేగదా.

రోగా భజంతి సతతం ప్రబలాశ్శరీరం
కామాదయోఽప్యనుదినం ప్రదహంతి చిత్తం
మృత్యుశ్చ నృత్యతి సదా కలయన్ దినాని
తస్మాత్త్వమద్య శరణం మమ దీనబంధో

ఓ దీనబంధూ! పరాత్పరా! తీవ్రతరములగు వ్యాధులు శరీరమును నిరంతరము బాధించుచున్నవి. కామాది వికారములు వేధించుచున్నవి. మృత్యువు రోజులు లెక్కపెట్టు చున్నది. కాబట్టి నీవే నాకిప్పుడు శరణ్యము. నన్ను రక్షించు వాడవు వేరొకడులేడు! అని ఒక భక్తుడు భగవంతుని దైన్య పూర్వకముగ ప్రార్థించెను.

జీవ మున్నప్పుడే ఇట్లు లెక్కపెట్టుకొనుట బుద్ధి లక్షణము. కొద్దిక్షణములకు భాగ్యకాలము యౌవన కాలమును వృథాచేయరాదు. సత్కర్మలు చేయవలెను. పూర్వమే విశేషముగా కాదు వచ్చిన ఇట్టి సాధకునకు

వారికి 60 వ వత్సరముల వయస్సు దాటినతో ఇక ఆనపుడు ప్రమాదస్థాయిని (Danger zone) చేరినారన్న చింతవారికి కల్గును. అట్టివారిని ఆశ్రితులుగా చేయించి ఆ వయస్సు లో చేయు దాటగనే వారిని రోగముమండి విముక్తి చేయుచున్నారు.

జన్మ మృత్యు జరావ్యాధి దుఃఖ దోషానుదర్శనమ్ అను గీతావాక్యమును శ్రీకృష్ణపరమాత్మ వాక్యము ముఖ్యముగ నిత్యము గల దుఃఖమును దోషములను ముందుగనే గ్రహించి అవి సంభవించకపూర్వమే అధ్యాత్మ ద్వారా తొలగించుకొన తనదేశ్య కొనుటకు యుక్తి వచ్చునదిగా వారి చేయు పాపట్టి వృద్ధాప్యము ఇక తను పాక్షించని గాని ఆధ్యాత్మిక సాధన ను ఇష్టముగ ఆచరించుచు ప్రారంభించినవారు తమశక్తి ననుసరించి ఏ ఆనందము సాధ్యమో అంతయును అవధ్యానవిధానాది సాధనలను గావించుచు తమ జీవితాల్ని మానవజీవితమునందు భగవత్సాక్షాత్కారము పరమ లక్ష్యమును పొందుటయే ముఖ్యముగ పొందించే బ్రహ్మానంద నిమగ్నమగువారు. ఏమా సాధ్యతే ఆధ్యాత్మిక సాధకులు మరల మరల గావించుచుండవలెను సాధనలను తీవ్రముగ ఆళ్వరించుచు ఉండవలెను.

గురువు బోధించిన విధముగా శిష్యుడు మరల మరల చింతనచేసి తనలో ఐక్యము చేసికొనవలెను. ఒక్కసారి శ్రవణముచేసిన దానిని అనేక పర్యాయములు మననము

చేయుటయు అట్లు మననము చేసవలెనని నిదిధ్యాసన మొనర్చి తనలో కెన్నగ తలంచుకొనుటయు జరుపవలెను. కేవలము శ్రవణమాత్రముచే సంసిద్ధి కలుగరాదు గనుకనే శాస్త్రములు గురుబోధను అభ్యాసము చేయవలెనని అనగా మరల మరల చింతనచేయవలెనని నొక్కి చెప్పుచున్నవి.

ఆవృత్తి రస కృదుపదేశాత్

అది (శ్రీ) వేదవ్యాసమహర్షి బ్రహ్మసూత్రములందు ఈ విషయమునే విశదమొనర్చియున్నారు. అనేక జన్మలనుండి దాచిపడియున్న అజ్ఞానము తొలగుటకు జ్ఞానసంబంధమైన విచార యొక్క ఆవృత్తి (మరల మరల చింతనచేయుట) అత్యావశ్యకమైనదని ఒకటి రెండుసార్లు వింటచో దగ్గరియుండే జన్మాంతరయూ ప్రాచీన సంస్కారము తొలగనేరదు.

కనుకనే గురువు తమ శిష్యునకు బోధించునప్పుడు విసుగుకొనక పదేపదే అతనికి నూరిపోయుచుండును. ఛాందోగ్యోపనిషత్తు నందు ఆరుణి యుద్దాలకుడు శ్వేతకేతు వను తన కుమారునకు మహావాక్యమును ఒకసారికాక తొ సార్లుగా తొమ్మిదిపర్యాయములు ఉపదేశించియుండ గదా సత్యమైన భగవద్గీతయందు శ్రీకృష్ణపరమాత్మ భూయః అను పదమును అనేకసార్లు ప్రయోగించుచు అర్జునా! నేను చెప్పిన దానినే తిరిగి చెప్పుచున్నాను మతియు విను అర్జునుని హృదయఫలకమున

చెప్పినది కాదుగ వాస్తవానికి ప్రత్యక్ష శ్రీకృష్ణమహా
చెప్పినదానినే మరల మరల చెప్పుచున్నాము ఇది సద్గురు
యొక్క లక్షణము తనబోధ శిష్యులకు కష్టసాధ్యమైనచో తే
లిక ఈ క్రమముగనుచు వరికించి ల్లు గాని ఆ బోధ
మరల మరల అప్పజెప్పి చేయుచుండను

ప్రయోగించిన పదమును మరల ప్రయోగించు
నాటిశాస్త్రములందు దోషముగా పరిగణింపబడుచుండు
దానినే పునరుక్తి దోషమని యందురు కాని ఆధ్యాత్మిక వి
షయమందు చెప్పినదానిని మరలచెప్పుట ఒక గుణముగా
ఎంచుచుండును అదియొక శోభగా కలుగా రాణించును
ఋషులవాలుశాసనలు జన్మాంతర రహస్య సాధనములు చెప్పు
తానుదేహమున నిలిచియుంచును నిరూపనముగ అదటు
యు మను. వానిని పరిశీలించి చేయుటకు జ్ఞానసంబంధ విద
నిర్వహణముగ జరుగుచునే యుండవలెను ఇది
పూటకో గాని ఒక్కటికో గాని పూర్తియగునది కా
ద ఈ దీర్ఘకాల నైరంతర్య సత్కారసేవితో దృఢభూః।

అని పతంజలిమహర్షి సూచించినట్లు అయా
సమాధ్యనుభవము శాస్త్రసందేశములను గురుబోధ మ్రీ
విశ్వాసముతో దీర్ఘకాలము నిరంతరము వ్యాప్యారో
మననము చేయుచుండవలెను.

జనన్మృతియు ఇందుకొరకే వర్పడినది సాధకున
జనులాల కీర్ణాని కడ జన్మజన్మాంతరములు మరల

జనించుచుండును జన్మమృత్యువులనే మరల సేవించుచుండును. తిన్నది తినదానినే మరల తినుచుండును. అట్టిశ్రమము పూర్తి అయినచో కొందఱు అదే మంత్రమును ఇంకొక అష్టోత్తరము గాని భక్తితో జపించుట వలన అది మనంబున తెచ్చిన యోధపతి భగవంతునిపై ఆనందలహరియై భక్తి యేర్పడగలదు.

కావున పరిపూర్ణమనంతమైనది ఈ అగాధ సంసార దుఃఖసాగరమును శీఘ్రముగ తరించి కేవలానందము ప్రతి మానవుడును నిర్విఘ్నమైన బుద్ధిను పరమాత్మ తన ఆత్మ స్వరూపమునుగాంచి నిరంతరము చింతన చేయుచు సకల మరల భావన చేయుచు అజ్ఞానమంధకారమున కలిగియుండుటయై శ్రీపతభయమ్ము హరించుచు బ్రహ్మహత్యచేయగల సాధనము ఏమాత్రము విరమింపక కొనసాగించుచునే యుండవలెను అట్టి సాధన కొంతకాలము శ్రద్ధతో చేయుచుండగా హృదయము నిర్మలమైనప్పుడు శివుడు సాక్షాత్ పరమాత్మ స్వరూపుడే అయిపోగలడు.

సకలజీవులలోన నారాయణుడు దాగియుండగా ? మానవుడు ఎక్కువైన మాధవుడుగా వర్తించి తెలియగలడా ? శివుడు ఏనాడైన శివుడు కాగలడా ? అని కొందఱు ప్రశ్నించు చుండురు. శివుడు కాగలడు మహాత్ములు వలయుచున్నారు శాస్త్రములున్ను ఆ ప్రకారము తెలియజేయుచున్నవి. అయిన శివుడు శివుడు కాకుండుటన్నది ఎప్పుడు ? అని అద్వైతులు

నిలిచి ప్రశ్నించుచున్నారు అజ్ఞానకాలమున నున్న ఏ జీవుడు శివుడుగనే యున్నాడనియు ఆ విషయము తెలియక జీవుడు అనవసరముగ నానాబాధ నొందుచున్నాడనియు ఏ క్షణము నాతడు గిన ఐశ్వర్యాదులకు ఆత్మను తెలిసికొనునో ఆ క్షణమునందే బంధవిముక్తుడై తన శివ స్వరూపముతో వెలుగొందుననియు పెద్దలు వచించుచున్నారు

జీవశ్శివ శ్శివో జీవః
సజీవః కేవలః శివః
పాశబద్ధ స్తథా జీవో
పాశముక్త స్సదాశివః

అని ఉపనిషత్తుల యుక్తి గ్రంథములో పలుకుచున్నది జీవుడు అల్పుడు కాడనియు సాక్షాత్ శివస్వరూపుడేయనియు అనిత్యోపాసకుడున్నది పాశముచే కట్టబడినచో జీవుడనియు పాశవిముక్తినచో శివుడగనియు అతడు చెప్పబడుచున్నాడు

కృత్స్నా త్తు విశ్వే అమ్మగస్య చిత్రః

అద్వైతస్వరూపమును పరమాత్మయొక్క స్వరూపములారా! వినుడు! అనేక ఋషిశిరస్సులు మానవుని దేహమగ వర్ణించినది కాబట్టి జీవుడు యథార్థముగ శివస్వరూపుడే యగుచున్నాడు ఆ సత్యమును తెలియక అజ్ఞానకారణముగ రొంపిలోపడి తికమకపడుచున్నాడనియు స్పష్టమగుచున్నది

ఇప్పుడు జీవుడు తిరిగి తన స్వస్వరూపస్థితిని బడయు వలెనని ఒక ఉపాయము కలదు తన ఆత్మస్వరూపమును

గూర్చి నిరంతరము చింతన చేయుటయే ఆ ఉపాయము మఱియు నానిన న తెలియు గ్త గచేయుటయే ఆ ఉపాయము తాను అపరిచ్ఛిన్నుడగు ఆత్మయే తాను పరిచ్ఛిన్నుడగు దేహముగదనియు తాను సచ్చిదానంద శివస్వరూపుడనని యున్నైన ఉపాసనా ని బు అహర్నిశములు జీవుడు చింతన చేయుచుండవలెను ఆ ప్రకారము చింతన చేయుచుండినచో అచిరకాలములో ధ్యేయుడగు ఆ పరమాత్మరూపుడే తాను కాగలడు

ఇందులకొక చక్కని దృష్టాంతము శాస్త్రములలో చెప్పబడినది అదియే భ్రమరకీటన్యాయము భ్రమరమనగా తుమ్మెద కీటకమనగా పురుగు తుమ్మెద ఒకపురుగును తెచ్చి గూటిలోపలపెట్టి బయటకు ఎగిరిపోవును. తుమ్మెదవచ్చి తన్ను చంపివేయునేమోయను భీతిచే పురుగు నిరంతరము తుమ్మెదను గూర్చియే భావన చేయుచు నుండ తత్ఫలితముగ ఆ పురుగు తుమ్మెదగనే మారిపోవుచున్నది ఇది ప్రకృతి యందలి వాస్తవాంశ నిర్విగ్రహి ఎన్నటికము జీవబ్రహ్మైక్యమును గూర్చి చెప్పునప్పుడు ఈ దృష్టాంతమును ఉపయోగించెదరు జీవుడు అహర్నిశములు శ్రద్ధతో భక్తితో ఏకాగ్రతతో పర బ్రహ్మమును గూర్చి చింతించుచుండినచో ధ్యానించుచుండి నచో ఆ పరబ్రహ్మరూపమునే యతడు పొందుచున్నాడు కీట కము భ్రమరరూపమును పొందుగాగున అయితే దృష్టాంత మందు పురుగు తుమ్మెద వేరువేరుగానున్నట్లు జీవుడు బ్రహ్మ

చేయుచేయుగ పలుకాల సంగములచే అజ్ఞానదశయందుండు జీవుడు
బ్రహ్మముగనే యుండియున్నాడు. అట్టి అజ్ఞానము చేతనే
వలననే దుఃఖములపాలగుచున్నాడు. సద్గురూపదేశము
వలన సచ్ఛాస్త్ర శ్రవణముచేతను. తన స్థితిని అనుభవము
చేయు సాధకుడు తన నిజస్వరూపమగు పరమాత్మ నిత్య
శుద్ధరూపుడే యగుచు పరమానందమును పొందుచున్నాడు.
ఇదియే మోక్షము.

అయితే వృత్తి తదేకనిష్ఠతో ముక్తుడను చింతన
చేయునట్లు సాధకుడు తన నిజస్వరూపమును అత్యంతాస్థ
ఏకాగ్రతతో వృత్తులతో ధ్యానించవలెను.

సతు దీర్ఘకాల నైరంతర్య సత్కారాసేవితో దృఢభూమిః

ఈ పతంజలి సూత్రము చెప్పినట్లు దీర్ఘకాలము
నిరంతరము శ్రద్ధతో ఆత్మచింతనచే వృత్తి మాత్రమే
జీవుడు స్వస్వరూపాత్మ సాక్షాత్కారమును పొందు శక్తిని
పొందగలడు. నిరంతరము సాధన (ఎల్లప్పుడు) అను
పదము చాలసార్లు వాడబడియుండుట గమనించదగియున్నది.
కాబట్టి నిరంతర సాధన అత్యవసరము. లేకయుండినచో
కీటము (పురుగు) భ్రమరము చేర్చిన చోట ఉండియే అయితే
కీటమునకు లక్ష్యము భ్రమరము జీవునకు లక్ష్యము బ్రహ్మము
కీటము భ్రమరముగా మారినప్పుడు జీవుడు బ్రహ్మముగా
ఎందుకు మారడు ? తప్పక మారును అయితే నిరంతర
సాధన నిరంతర బ్రహ్మచింతన అవసరము ఈ ప్రకారముగ

నిరంతరమాను ... గంతరద్వైతసిద్ధాంత చేయుచు శిష్యుడు
తన దేహేంద్రియ ... నోపాధి ఉపాధిని పరిశుద్ధ మొనర్చుకొని
ఆ ఉపాధియందు ప్రకాశించు పరబ్రహ్మమును సాక్షాత్కరించు
కొనుచున్నాడు ఉపాధి మలినముగా నున్నచో ద్వైతభావము
తొలగనేరదు

సామాన్యముగ గ్రామములందును పట్టణములందును
రథోత్సవ సమయమున ఇంకను కొన్నిచోట్ల జరుగుచున్నదనగా రథము
నకు బాగా మలిచి రంగులువేయించి అలంకారములు చేయు
చుందురు. ఎందులకు? అది దేవుని రూపముదెట్టు వలయు
కావున ఒక ఉత్తమమగు సమర్పణగా తలచినారనగా కొద్ది
రోజులు ముందుగుండియే పీఠముల పరిశుభ్రముచేసి అర్చకుల
శాస్త్రసమ్మతముగ రంగులను రాతిమూలతో ఉ చేయు
అలంకరించి నిర్మలముగ చేయుచుందురు. ఎందులకు?
ఒక గొప్పవాడు వచ్చుచున్నాడు కావున మహాత్ముల రాక
సందర్భము ఏ ప్రదేశమునైనను శుద్ధముగా నుంచవలెనను
భావము ఆనాటి నుండియే కలుగుచుండును

అట్లే మానసికముగ సమాసీనుడై రాజు ను
రాజై దేవులకు దేవుడై విశ్వప్రభువై వెలుగు పరమాత్మ
నివసించు స్థానమును ఎంత పవిత్రముగా నుంచవలెను అతడు
ఊరేగు రథమును ఎంత పరిశుభ్రముగా నిర్మలముగా నుంచ
వలెను ఆ రథమే శరీరము దేహమను దివ్యరథము నధిరో
హించు పరబ్రహ్మమును సాక్షాత్తు విశ్వమందు సంచరించు

ఉన్నారు. ఈ దేహము సాక్షాత్ బ్రహ్మరథమేయగును
దేహాన్ని అతి పవిత్రముగా శాంత రహితముగా ఉంచవలెను
బ్రహ్మ నివాసయోగ్యముగా తగినట్లుగా దానిని రూపొందించవలెను
దేహముయొక్క బాహ్యాభ్యంతరములు రెండును పరిశుద్ధ
ముగా నుండు లాగున చూడవలెను. బాహ్యశౌచము—
అంతశ్శౌచము రెండిటి విషయము కూడాగూర్చికూడ
గమనించవలెను

బాహ్యశౌచ శోధనగా దేహమును ప్రతిదినము
స్నానాదులచే శుభ్రముగా నుంచుట ఆరోగ్యమును జాగ్రత్తగ
కాపాడుకొనుచుండుట ఆహారవిహారాదులందు క్రమశిక్షణను
పాటించుట ముఖ్యమైనవి. పాశ్చాత్యులకు తమ స్వప్రధానత్వము
తెలి శరీర ధర్మములు శరీరారోగ్యమును చేకూర్చవలెనని వారి
శరీరము ఆరోగ్యముగ నున్నచో మనస్సుచే ధ్యానమెట్లు సాధ్య
మగును? అనుచు నిట్లు తలచెద్రు తలవారు ధ్యానమునకు
కూర్చున్నచో ఆ కొద్దిసేపే శ్వాసించుచుండును గాని
దైవముపై ఏకాగ్రత కుదరదు. కనుకనే పెద్దలు శరీర
మాద్యం ఖలు ధర్మసాధనమ్ అని వక్కాణించియున్నారు.
(శ్రీ) కృష్ణపరమాత్మకూడ గీతయందు యుక్తాహారవిహారము
లను గూర్చి చెప్పెను. బాహ్యశౌచమునుగూడ నొక్కి
వక్కాణించియుండుట ఈ సందర్భమున గమనింపదగియున్నది.

శరీరము ఎంతెంత ఆరోగ్యముగ శుచిగ నిర్మలముగ
నుండునో మనస్సుకూడ అంతంత ఆరోగ్యముగ ఉల్లాసముగా

మ దును ఇన్నే తి రి కరుణూన శుభ్రముగా నుండు
లాగ ఎ సా పలెను తాను వ్యాసము చేయు గతిగాని తాను
నివసించు ఇల్లుగాని మురికిగా ను పరాద ప్రతిదినము వాటిని
శుభ్రపరచుచు ధూపదీపాదులచే అలంకరించు పవిత్ర వాతా
వరణము కలుగ జేయవలెను. ఆ స్థలి భూతాదుండిర
ములో ప్రవేశింపగనే సాధకుల కిది పవిత్ర స్థానము అన్న
భావములు స్ఫురించు చుండును

శరీరముయొక్క స్వస్థతకొఱకై ఆరోగ్యమాత్రమునకు
బహుభాగకరుకలతో పాటి చుచుండవలెను, ఐతేనిది
తినరాదు దానిని వా తినరాదు పొట్టయొక్క ఆకలిని
ఒకటి తీసివేసేగాని నాలుకయొక్క అభీష్టములను నెరవేర్చ
రాదు పొట్ట అనూయకమైనది నాలుక మహా ప్రమాదకర
మైనది అధికముగ తినవద్దని పొట్ట చెప్పుచుండును దబిగా
ఉన్నది కాబట్టి మఱికొంత తినుమని నాలుక కోరుచు
చుండును కాబట్టి ముముక్షువులు సాధకులు నాలుకయొక్క
ఆకలిని సరకు గొనక దాని చెప్పుచేతలలో మెలగక
ఆది ఆడించినట్లు ఆడక, కుములు కొరకు ఆరోగ్యకరమైన
సాత్త్వికాహారమునే భుజించుచుండవలెను మితాహారము
సాత్త్వికాహారము ద్వారా శరీరశాంతము న్యాయార్జితాహారము
అనువానిని భుజించుట శరీరశుద్ధిని కలుగుజేయగలదు

ఆహారశుద్ధౌ సత్త్వశుద్ధిః సత్త్వశుద్ధౌ
ధ్రువా స్మృతిః స్మృతిలంభే సర్వగ్రంథీనాం విప్రమోక్షః

అని ఉపనిషత్తులు ఘోషించినట్లు ఆహారశుద్ధిచే రక్త శుద్ధి కలుగును రక్తశుద్ధిచే చైతన్యస్ఫూర్తి కలుగును చైతన్యస్ఫూర్తిచే బంధవిముక్తి సిద్ధించును కావున ఆహార నియమములను జాగరూకతతో పాటించుచు ఆరోగ్య సూత్రము లను చక్కగ ఆచరించి మంచి మనస్సుతో శుద్ధముగా ను ధ్యానము సాధకుడు కార్యాకార్యములను తెలిసికొని ఆచరించి పరబ్రహ్మముయొక్క నివాసమైన శరీరమను రథమును పరిశుభ్రముగా నుండునట్లుగ అనవరతము యత్నించుచుం వలెను

స్వశరీరే స్వయం జ్యోతిః అని ఉపనిషత్తులు చెప్పి నట్లు ఈ శరీరమందు స్వయం జ్యోతియగు పరమాత్మ నివసించి యున్నాడు. ఆ పరమాత్మయే కేవలము ఈ దేహమను ఉపా ధిని రథముగ ఉపయోగించుచున్నది. ఈ రేసులో మనము ఉంగ రథమును శుభ్రపరచి అలంకరించి సర్వాంగసుందరముగ తయారుచేయునట్లు శిల్పుడు ఈ ఉపాధియొక్క బాహ్యాభ్యం తరము లను అత్యంత పవిత్రముగనొనర్చి పరబ్రహ్మముయొక్క నివాసమునకు యోగ్యమైనదానిగ చేయవలెను శరీరరథము యొక్క బాహ్యశుద్ధినిగూర్చి విచారించియున్నాము. ఇపుడు అంతఃశుద్ధినిగూర్చి విచారింతము —

పాత్రయొక్క బయటిభాగము తోమి లోపల మురికి అట్లే యుంచినయెడల ఆ పాత్ర వంటచేయుటకు ఉపయోగి

ము : ? అట్టి శరీరములకు బాహ్యశుద్ధి కొంటే బు అంతశ్శుద్ధి
కు లేక్స్వగ కలిగియుం ఎతము అంగశుద్ధియు నా మనోనిర్మ
లత్వ ప్రాప్తియ సన్నిగంతి అపేక్ష యున్నది ద్రవ్యమంటియుమ చే
మనస్సు నా పిత్రిన బాది నాయి నా ము చే కలుషితమై
భగవన్నామము ర సాగ్యమై ఉన్నది మురికిచోట
బంధ బద్ధులవక ఇ ంప్పించు నా ? అగమార్గంబు
కేవాన — అని కోపులను అవ్యసి మటకు దు దుగ
గమార్గంబు ఒక్క గం — అని వాక్యములకు విద్యాయ
చెప్పవలయును నుక అట్టి ప్రాప్తియు యుండిరము తంద
వరమాత్మకు సాప్రతిల్పింగవతెవప్పు అరేక వ్యలకుంతియు
అంటట శిష్ట్య శ్రీతాగా యుండిన వానాది వాక్యముల
ముండుగా శరము చేయవ యున్నది రవని జరుగనిచో
శరీరము భగవన్నామము సాగు మాకుటకు అవకాశము ఉండదు

సదా భోగ భాగా యదూత్ వన వం
సదా వ గొ న ంబ మదూత్ విశ్వ స్త

అని (శ్రీ)రామచంద్ర బుహార్భ్యవ శ్లోకము నందు కలదు అనగా
భోగ ంగను తో ప్రపంచక విషయములకు వెంట పరిగిడ
వ రిమండి శ్రీరాముడు అరికూరముగ నెలవైపుడు
భగవన్నా కలిగి నాగన్నారియాంతు పుణ్యాత్ములయొద్దక
అతిథిగా యుగ వచ్చి చేరుకు శాస్త్ర దేశమును యుండిరము
గాగ ఇ స్వ సిన వయార్గముగ మండుటకు గాను అయ్యేది
అతిన ప్రిరి చావరవిశేషమై చెన్నొంచవలయును

ప్రకృతి పై అంతర్ముఖయానము ద్వైతధ్యానమునకు ఆత్మ పరిశోధనము వలన తెలియును, చిత్తమున నే దేహ ఇంద్రియ గుణములు ప్రవేశించుచున్నవో అవెల్ల క్రమముగ వశీకరించు చుండవలెను. పైనైన దుష్టభావనలు గానవించినచో వెంటనే గ్రహించవలెను. కర్మయోగముచే వాటిని [illegible] ఈ ప్రకారముగ ప్రతిరోజు ఆత్మ పరిశోధనము (Introspec tion) గావించినచో అచిరకాలములోనే చిత్తము శుద్ధమై భగవానుడు నివసించుటకు అనువైన దివ్య మందిరముగ మారును. పరబ్రహ్మమునకు దివ్యరథమై [illegible] గాన మనుష్యులగువారు తమ దేహరథమునందలి రాజ్యపర్యంతరమును అతిపవిత్రముగా నుంచుకొని బ్రహ్మ మందిరమును ఆధ్యాత్మిక రూపకముగ నెలకొల్పి బ్రహ్మను గాంచి ఆనందమును పొందవలయును. మనమిట్లు [illegible] మనకొక్కరికి బాహ్యవిషయములపై [illegible] [illegible] పరమాత్మయందే స్థాపించవలెను [illegible] మహిమ కలిగి వర్తించవలయును.

3 బ్రహ్మానంద ప్రాప్తికి సాధనోపాయములు

1 ఇంద్రియ నిగ్రహము

సాధకునికి ఈ సాధనలందుకొని బ్రహ్మానందమును అనుభవించుటకు ఇంద్రియ నిగ్రహము సంయమము చాలా అవసరము. సంయమమనగా నిగ్రహము మనస్సు ఇష్టమువచ్చి నట్లు పరుగెత్తుచున్నపుడు పగ్గముతో గుఱ్ఱమును లాగి పట్టినట్లు వివేకము చేతను వైరాగ్యముచేతను దానిని లాగి పట్టి యథాస్థానమందుంచుటయే సంయమము. పరమార్థ జీవితము సంయమముతోనే ప్రారంభించును. సంయమములేని జీవితము పశుజీవితము కాగలదు. సంయమమును కోల్పోగా అత్యంత మనస్సును దృశ్యవిషయములపై ఇష్టము వచ్చి నట్లు పోనీయక ఆత్మయందు స్థాపించినచో జీవునకు పరమశాంతి లభించి మానవుడు మాధవుడుగా శోభిల్లును. పశువు పశుపతి (ఈశ్వరుడు)గా మారిపోవును. ఇదియే జీవిత పరమావధి

అంకురములకుగాని, పశుపక్ష్యాదులకుగాని ఇతర ప్రాణికోట్లకుగాని పుట్టుకతో వచ్చిన బుద్ధి ప్రవృత్తులు అట్లే యుండును. మార్పు ఏమియు ఉండదు. సింహము క్రూరముగా పుట్టి క్రూరముగా చచ్చిపోవును. ఎటువంటి శిక్షణయిచ్చినను అంత్యకాలమువరకు ఏ మార్పును లేకయుండును. కాని

మానవుడట్లుగాక పుట్టుకతో తల్లిదండ్రుల సంస్కారయుతు
లలవాట్లను పెద్దల సహవాసము చేతను మహనీయులగు
గురువులయొక్క సాంగత్య సాహచర్యముల చేతను
నయొక్క శ్రవణ అనుష్ఠానములచేతను మొదలైనవాని సన్మార్గ
మున ప్రవర్తింపగలడు. జంతువులకును మానవులకును
ఈ యంతరమే కలదు. మానవుని యెడల బ్రహ్మసాక్షాత్కార
మహత్వమును అభ్యాస శక్తిని భగవానుడు ప్రసాదించెను
ఏది సద్వినియోగపఱచుకొనుటలోనే మానవుని మాని
ష్యము ఇమిడియున్నది

కాని అందరు మానవులు ఈ ప్రకారము చేయ
న్నారా? లేదు. మాయాప్రవాహమున చాలమంది
కొట్టుకొని పోవుచున్నారు. కాని ఎవరేని ఒడ్డుచేరువారు ఉపా
ధరు మాయను ప్రకృతిని జయించుటకు కొందరు అనుట
యున్నారు. కావున వీరు అధములు వీరు దుర్గతిని
ఎందుదురు. కొందరు ప్రయత్నము ప్రారంభించి మధ్యలో
విరమింతురు. వీరు మధ్యములు. వీరికి ప్రయత్నానుసారము
శ్రేష్ఠమైన సద్గతి కలుగవచ్చును. మరికొందరు ఎన్ని అంతరా
యములు సంప్రాప్తించినను తమ ప్రయత్నమును విడనాడరు. వీరు
ఉత్తములు. వీరికి సద్గతియే లభించును.

కావున ఉత్తములనగా మానవుడు తన జన్మలక్ష్య
మగు ఆత్మ సాక్షాత్కారమను పరమావధిని గుర్తెఱిగి,
దానికై అత్యావశ్యకమైనట్టి మనస్సంయమమును అలవాటు

తే గొంచెము సామాన్యము। ఇవి ఎ తనకు బుద్ధిని
ఇష్టమైన ప్రపంచ పదార్థముపైన పోవ బయలుదేరు నంతట
నదియు అభ్యసింపగోరువారు దానిపై ... వెంట మనస్సును
ప్రత్యాహార మొనర్చవలెను దానికి ఏ విధమైన వస్తువు
అత్యంత ప్రియమనియు విషయసుఖములకంటె మనోహరమైనదని ఉండిన
సుఖము ఆత్మయందు కలదనియు మనస్సునకు సర్వ చెప్పి
దానిని వెనుకకు మరలించి ఆత్మయందు స్థాపించవలెను

యతో యతో నిశ్చరతి మనశ్చంచల మస్థిరమ్
తత స్తతో నియమ్యైతదాత్మన్యేవ వశం నయేత్

అను శ్లోకమునందు గీతాచార్యుడీ తత్త్వమునే స్పష్ట
మొనర్చెను వసిష్ఠమహర్షియు శ్రీరామచంద్రునకు ఈ
ప్రకారము యోగవాసిష్ఠ గ్రంథమునందు విపులముగ బోధించి
యుండెను

యత్రాభిలాష స్తస్మాన్నం వంతత్యత్యస్థీయతే యది
ప్రాప్త ఏవాశ్ర తన్మోక్షః కిమేతావతి దుష్కరమ్

ఓ రామచంద్రా! మనస్సునకు ఏ ప్రాపంచిక పదార్థము
పైన ఎక్కువ అభిలాషకలదో ఆపదార్థమునుండి అదాని
వలన వదలి పెట్టి అన్నింటి క్రమక్రమముగా స్థిరము
పడి నిశ్చలత్వమును పొందగలదు అట్టి నిశ్చలయుక్తిచే
మోక్షము కాబట్టి ఇంతమాత్రపు కార్యమునందేమి ప్రయా
సము!

మనస్సు యమనియమానుసారి మహాత్ముల మాదిరిగా ఈ శక్తులు గమనించుచుండగ మన పూర్వీకులు కొన్ని ఆచారములు చేస్తుండిరి గమనార్హమైన తమకు తెలిసి యథార్థములు కొన్ని సత్యము వారి శిష్యులై పరార్థమును అడుగ వచ్చి చేసి మనల రాసిని జీవితమునందాచరించుచు ఆచరించనిదే యుండదు. కొందరు తమ శిష్యులుగ కూరను అచట నడిపెట్టి యూస్త విశము దాని కారణమేయుండును. మరికొందరు తమ శిష్యులైన వందలకు పదిలిచ్చుచున్నా ఈ యాచారము లన్నిటి యొక్క ఉద్దేశ్యము మనోనిగ్రహము మనస్సంయమనము ఏదియో విధముగ మనస్సును నియమములతో పోనియక అదుపు లక్ష్యలో నుంచుటే పెద్ద యొక్క అభిప్రాయము.

సంయమనములేని జీవితము జీవితమే కాదు. సాత్విక సంయమన శక్తి లేదు పశుప్రాయ సంయమనశక్తి లేదు అన్ని ఆహారములతో కూడిన మానవులకు ఆ ప్రకారము సంయమనకళాశీలులైన స్వభావ ంబినతో ఉన్న నిగ్రహశక్తి పోగలదు కాబట్టి మోక్షకాంక్షయులు ప్రతిమానవుడును తనకు భగవంతుడు ప్రసాదించిన శక్తిసామర్థ్యములను సదసద యోగముల చేయు సంయమనముతో ఉపయోగించి ఆ మహో న్నతమైన పరమానంద మనుభవించవలెను.

సంయమనమే జీవితమునకు శోభ. సంయమనములేని జీవితము జీవితమే కాదు. మానవుని మానవత్వము సంయమనముచే చక్కగా ప్రకాశించగలదు. ఇట్టి మాన

పర్వత మను కొలబద్ద సంశయమేయుని నొక్కి చెప్ప
వచ్చును పెలయునగా ఇంద్రియములు చెప్పినట్లు ఆడునది
పశుత్వ ప్రవృత్తితో పసంస్కారములు అది కలిగి యు ండునో
నృసిం అను అవియే కొనసాగుచుండును పేమాత్రము
మార్పుచెందక మార్పు కలుగకే పోవును అని బోధించినను
అర్థము చేసికొనగలుగు లేవాత. వాటికి లేదు కనుకనే పశు
జీవితము చా ఘోరమైనది బాధాకరమైనది జ్ఞానశూన్య
మైనది పెద్దలు చెప్పగురు దృష్టాంతమునకు ఒక పిల్లిని
తీసికొనవచ్చి మూర్పునపెట్టి ఓ పిల్లిగారూ ! ఎలుకలను
చ పవద్దు అహింసా పరమోధర్మః అని పావకాశముగ
బోధించినచో అది వినునా ! ఒక సంవత్సరము పనుసగ
బోధించినను ఆ నెలుక మరల అది పాతన స్కారమునకు
అనుగుణ్యముగనే ఆచరించుచుండును మారదు మార్పు
కలుగ జేసికొనవలెనను ఊహారే దానికి యుండదు పశు
స్వభావమునగా ఇదియే

కాని మానవుడు అట్లుకాదు తననున్నవచ్చిన చెడ్డ
సంస్కారములను తన ప్రయత్నములచేతను పెద్దల సాంగత్య
బోధలచేతను మార్పుచేసికొనగలడు పశువుగా జన్మించిన
వాడు పశుపతిగా మారగలడు అట్లు మారినవారు చరిత్రలో
కొల్లలుగానున్నారు శివుడు శివుడై మానవుడు మాధవుడై
పరిఢవిల్లిన సందర్భములు నెన్నెంటో చరిత్ర చూపుచున్నది.
కీని కంకటికికారణము న యుంటమే మనస్సును ఇంద్రియము

లను ఇట్టి వచ్చిట్లు పోసికొని కర్మము వట్టి గుజ్జమును లాగివదంపు ఇ అనుప్రలో మ చెక్కుటయే మానవుని గొప్పతనమునకు నిదర్శనము మహానుభావులైన ఈ శ్రీ ది శోధ ఎంత మహా రసముగ నున్నదో చూడుడు

మహాగని విచారేణ చేతసః స్వస్య నిగ్రహః
మహాగని కృతో యేన తేనాప్తం జన్మనః ఫలం

ఎవడు ఒకింత తత్త్వవిచారణచే మనస్సును కొంచెము నిగ్రహించినప్పటికిని అతడు మనుష్యజన్మ ఎత్తినందుకు గొప్పఫలితమును పొందినట్లే కాగలదు అగుని మహాగబన్మ ఫలప్రదమైనదే కాగలదు ఆహా! వేదమహర్షి సంయమమున కెంతటి ప్రాధాన్యత నొసగెనో చూడుడు కనుకనే తపస్తులు భగవద్గీత భారత భాగవత రామాయణాది శాస్త్రములు సంయమము అతిముఖ్యమైనదనియు అది లేని జీవితము వ్యర్థజీవితము కాగలదనియు చెప్పి పోయి చున్నవి

యోగస్య ప్రథమం ద్వారం వాఙ్నిరోధః

అని శ్రీ శంకరభగవత్పాదులు చెప్పినట్లు వాక్కు మొదలైన ఇంద్రియములను నిగ్రహించుటయే యోగమను భవనమునకు ముఖద్వారమని అనగా లోన ప్రవేశించుటకు ప్రథమద్వారమని స్పష్టమగుచున్నది యోగమనగా కేవలము బ్రహ్మైక్యము అట్టిదానికి మొదటిమెట్టు సంయమమేయని భగవత్పాదులు తేటతెల్లముగ తెలియజేయుచున్నారు.

ఇంద్రియగ్రామ సంగ్రామో జీవా భవసాగరః
తీర్త్వా తే సకలే తస్య కేనచిత్స్యాత్ కర్మణా

అని శ్రీ వసిష్ఠమహర్షి శ్రీరామచంద్రునకు తెలిపినట్లు మహాదుస్తర మైన ఈ సంసారసాగరము ఇంద్రియములతో సంస్కృతి యుద్ధముచేసి జయించుట అను సేతువు (వంతెన) చేతనే దాటుటకు వీలగును కాని ఇతరములగు ఏ కర్మలచేతను గాదు. ఏ క్షణమున ఈ యుద్ధము ప్రారంభమగునో ఆ క్షణము నుండియే దైవికమగు బ్రహ్మ ధర్మ భాగమగు వ్రతములు మొదలు నియమములు ఇందుకొఱకే యేర్పడినవి. ఈవిధమగు వ్రతములన్నియు ప్రధమ బ్రహ్మచర్యవ్రతము మొదలైన వన్నియు మానవుడు సంయమమును పొందుటకు చర్యాని ఆవశ్యకములుగ గణించుచున్నవి.

కావున్నీ పవిత్రవిధములు, మానవజీవితమునకు దైవ జీవితము (Divine Life) గడుపవలెను ప్రతివ్యక్తియు జీవి తాశయము పరిశీలించి ఆత్మానందమును అనుభవించి మోక్షప్రా ప్తి నొందుటకు ప్రతి వ్యక్తియు మోక్ష సాధనమునకు వ్రతధర్మ సోపానములు నడుచుకొనుట చేయవలెను. ఏలన మనుష్యుడు ఇంద్రియములకు లాగబడి తన వశమునందుండనిచో మనో లాగిలాడుచు తెలియకుండగనే విషయములకు దాసుడు గాడు

దాసత్వము Slavery అనగా ఏమన్నను, మానవుడు గల జాతివాడు దాసత్వమునకు అంగీకరించడు. కాని అనాది

గాలము మండీయు ఇంద్రియములను విషయములకు ప్రవృత్తి
మానవుడు దాసానుదాసుడై వాటి చెప్పుచేతలలో మెలగుచు
తత్ఫలితముగ ఈ సార సంసారమున ఎడి బొర్లాడు
చున్నాడు సంసార నాటక రంగమున తెరచాటుననుండి వేషము
లను వేయుచు ఒక్కొక్క వేషముతో రంగస్థలిపై కొద్దిసేపు
నాట్యమాడి తిరిగి తెరచాటునకు పోవుచున్నాడు. ఇది
యంతయు విషయ దాసత్వముకొరకు దారుణ ఫలితము

ఆత్మస్వరూపముగ జీవుడు ప్రకృతికాని దాసుడు కాదు
శంకరుడే గాని కింకరుడు కాడు అజ్ఞానవశమున కింకరత్వము
నకు దాసత్వమునకు పాల్పడి ఇంద్రియములు ఆదేశించునట్లు
ఆడుచు అల్పమైన జడ పదార్థములకు ప్రతీకములుగా శబ్ద
స్పర్శాది విషయములకు లోబడి పోవుచున్నాడు. స్వాతంత్ర్యము
బ్రిటిష్ పరిపాలకులకు లోబడి ఆత్మస్వాతంత్ర్యమునకై భారతీయులు
ఎన్ని ఇక్కట్లు అనుభవించినది సత్యాంశము విదితము కదా! దాని
కాధారముగ జనులు విజ్ఞానులవారై తెల్పుచుండు గాని
తోయిన లేదు స్వాతంత్ర్యము కొఱకై వర్తనముల తగుబడి
దీర్ఘపోరాటమును సలిపి ఎన్నియో త్యాగములు చేసి సుఖము
లన్నియు విడి జైళ్ళకేగి ఎట్టకేలకు స్వరాజ్యమును సంపాదించి
మహాత్ములు జయముగల్గి ఇపుడు ఆ భారత దేశములు
కూడ అట్లే తెల్లవారి గౌరవముండి తప్పించుకొని
స్వతంత్ర వాయువులు పీల్చుకొనుచున్నారు

అయితే ఆ బాలకాలములందే జీవుడు అనుభవించు చున్న యీ ఇంద్రియ దాసత్వ స్థితి ఒకరిచ్చినది కాదు అజ్ఞానమువలన జీవుడు తనకు తాను కొనితెచ్చుకొనినదే సాలెపురుగు తన వస్తువు దారము అల్లుకొని స్వనిర్మిత బంధమున తగులుకొని నానా యాతనలను అనుభవించునట్లు జీవుడు కూడ తన నిజస్వరూపమును మరచి ఆత్మను విస్మరించి మాయామోహము బడి అస్థిరమైన వాటికన్నిటికిని గురవచి స్వశక్తివిషయమంతయు లోబడిపోయి ప్రవృత్తి దయనీయస్థితికి దిగజారిపోయినాడు.

ఇక దీనికట్టి స్థితి కలుగకుండుటకు చూపవలెను గడచిన దానిగూర్చి వగచిన ప్రయోజనములేదు. ఇప్పుడు చేయవలసిన పనిని గూర్చి తీవ్రముగ ఆలోచించి భవిష్యత్తును సఫలవంతముగ గావించుకొనవలెను. విషయవాసనలు కొలంది హరిదాసులు కావలెను రామదాసులు కావలెను ఇంద్రియములకు ప్రాపంచిక విషయభోగములకు తలవంచక భగవంతునకు తలవంచవలెను. పోయిన తన వ్యక్తిత్వమును తిరిగి సంపాదించవలెను. నేను దేహమును కాను ఇంద్రియములు గాను మనస్సుగాను వీని యన్నిటికి సాక్షినైన ప్రత్యగాత్మనే యను అనుభూతిని బడయవలెను. చిదానందరూపః శివోఽహమ్ శివోఽహమ్ అని ఎలుగెత్తి పాడవలెను. నేను భగవదంశభూతుడను అని పరిపూర్ణముగ నిశ్చయించి ధ్యానించి అనుభవించి తదనుగుణ్యముగ వ్యవహరించవలెను

ఇంద్రియములకు గోచరించు పదార్థములను వాటి యిష్ట
రాదు. ఒకే ఒక సంయమమును అభ్యసించి కొన్ని క్రమముల
నియమములను బట్టి మన మాదు చెప్పినట్లు ఇంద్రియములు
ప్రవర్తించు స్థితికి రావలెను. తన ఆదుపాజ్ఞలలో అవి మెలగు
నట్లు చూడవలెను. ప్రాపంచిక పదార్థములయొక్క క్షణికత్వ
మును గుర్తించి వానివల్ల తోచిన వాటి మీదల విరక్తిని
కలిగియుండవలెను. ఈ ప్రకారముగ దృశ్యవిషయములపై
మోహ మెప్పుడు తగ్గిపోయినదో అప్పుడిక మనస్సు బయటకు
పరుగిడక అంతరంగమున ఆత్మోన్ముఖమై వర్తించును.

ఇందుల కెంతయో పట్టుదల అవసరము. పవిత్రత
సహనము పట్టుదల (Purity patience perseverance)
అను ధర్మత్రయమును బట్టి ఈ నివృత్తిమార్గ లక్ష్యమును
సాధించుటకు తీవ్రప్రయత్నము మాచరించవలెను. మానవజన్మ
మరల మరల వచ్చునది కాదు.

పునర్గ్రామః పునః క్షేత్రం పునర్విత్తం పునర్గృహమ్
పునః శుభాశుభం కర్మ న శరీరం పునః పునః

గ్రామము పోయినచో తిరిగి సంపాదించవచ్చును.
పొలము పోయినచో తిరిగి సంపాదించవచ్చును. అట్లే ధనము
గాని ఇతర వస్తువులుగాని పోయినచో తిరిగి ఎట్టివైన రాబట్టు
కొనవచ్చును. కాని అన్ని హంగులతో కూడిన ఈ మానవ
శరీరము రాలిపోయినచో తిరిగి అట్టి అనుకూలము లభ్యమగుటకు
కష్టతరము కాబట్టి సార్థక్యము దాపురించక పూర్వమే

కూటస్థుడు తన స్వప్రకాశనచే ప్రకాశించి విషయ
వాసనాయుతమగు శీలాంబలి యొసంగి తాను ప్రభువగు ఆత్మయే
యని వడివడి చింతనచేయుచు అట్టి ఆత్మస్థితియందు నిలకడగల్గి
బ్రహ్మానంద వైభవ మనుభవించవలెను. బుద్ధిని ధీగుణ
గను వదలిర్ధముగను నుంచుకొని అద్దాని అవస్థ అత్మల
మనస్సు ప్రవృత్తి చట్టు చూపవ యును

కూటస్థుని ఉపాధి ఒక పెద్ద ప్రభుత్వము వంటిది
ప్రభుత్వ యంత్రాంగమందు ప్రభువు మొదలుకొని చిన్న
ఉద్యోగివఱకు ఎందఱో వ్యక్తులు పాల్గొనుచు తమ తమ
నిర్ణీత విధులను స్వతంత్రముగ నిర్వర్తించుచు ఉందురు. పై
అధికారియొక్క ఆదేశమును క్రింది అధికారి వినయ విధేయత
లతో స్వీకరించి కార్యాన్వితి మొనర్చుచుందురు. అట్లే ఈ
ఉపాధియందును బుద్ధి మనస్సు ఇంద్రియములు శరీరము
మొదలైనవి ఒకదానియందొకటి ఒకదానికొకటి క్రమముగ ఆజ్ఞలను
స్వీకరించుచు పైవాని ఆదేశమును శిరసావహించుచు కలిసి
కొట్టుచునుంగ వ్యవహరించు చుందు ఈబుద్ధ్యాదులన్నిటిని ప్రకాశ
మున ఉంచ నేయునది ఆత్మజ్యోతియై ఈ బుద్ధ్యాదులన్నియు
ఆత్మసాన్నిధ్యముచే ప్రకాశవంతములై చైతన్యయుక్తములై
యుండుచున్నవి. ఆసాక్షిమైనసాన్నిధ్య మందు వ్యక్తి
పనిచేయు

ఈ దేహేంద్రియాదియావ దుపాధియందు ఆత్మకు
అత్యంత సమీపమున ఉన్నది బుద్ధి. బుద్ధికి తవల ఉన్నది

మనస్సు మనస్సుకు తనేంతున్నది ఇంద్రియములు ఇంద్రియ
ములకు తనేం ఉన్నది దేహము బుద్ధి ఆత్మకు అతీతమైన
వంత ఉండుటవలన సాక్షాత్ శ్రీ పరంజ్యోతి వెలయుచుండును
అది నిశ్చయాత్మకమైనది. మనస్సు సంకల్పాత్మకమైనది.
అనగా మనస్సుయొక్క స్వభావము సంకల్పించుట బుద్ధి
యొక్క స్వభావము నిశ్చయించుట కాబట్టి ఈ ఉపాధి
యందు బుద్ధియే కార్యాకార్యవివేచన చేయునట్టిది ఏది చేయ
వలెనో ఎట్లు చేయవలెనో నిర్ణయించుచుండును దృష్టాంత
మునకు—

ఒక గ్రామమున ఒక ఆధ్యాత్మిక మహాశయుడు ప్రతిరో
జు సాయంత్రము 6 గంటలు మొదలుకొని 8½ గంటల
వరకు కాని నిర్ణీత సమయము అందు చేరుకొని ప్రజలు
ఆసీనులై వక్తలయొక్క ప్రవచనములను ఉపదేశములను
వినుచుండిరి. సరిగా 6 గంటలు అయినది శ్రోతలలో ఒకరికి
ఆకలి ప్రారంభమైనది. అప్పుడు అతని మనస్సు మెల్లగా
బుద్ధితో ఇట్లనెను ఇంటికి వెళ్లినచో భోజనసమయమైనది
ఆకలిగా ఉన్నది. కాబట్టి బుద్ధి దానికి ఈ ప్రకారముగ
దండించెను— ఓ మనస్సా! ఇంకొక అరగంట సేపు
ఓర్పుతో ఉండుము! సభ పూర్తియగును ఇటువంటి
అవకాశము ఎల్లప్పుడు లభించునా ? కట్టి మహాత్ములు
ఎప్పుడైన మన గ్రామమునకు విచ్చేయుదురా ? ఎప్పుడున్న
ఆకలియే, ఎప్పుడున్న తిండియే ఎప్పుడున్న సంసారమే

కాబట్టి ఇంకొక్క అరగంట మొదలగు కూర్చొనియుండుము
ఇచ్చట పరిశీలించినది మనస్సు నిశ్చయించినది బుద్ధి
బుద్ధియొక్క ఆదేశము లేక ఈ ఉపాధియందు ఏదియు
కదలుటగాని మెదలుట గాని జరుగదు ప్రధమమంత్రియొక్క
ఆజ్ఞ లేనిదే ప్రభుత్వమునందే కార్యక్రమములు జరుగుట
కెట్లు వీలులేదో అట్లే ఈ ఉపాధియందును మనస్సుగాని
ఇంద్రియములుగాని దేహముగాని బుద్ధియొక్క పర్మిషన్
లేనిదే ఏపనియు చేయజాలవు

కాబట్టి బుద్ధి ఏకాగ్రముగ తేజోవంతముగ ప్రజ్ఞా
యుతముగ పవిత్రముగ నున్నప్పుడు ఉపాధిచే నొనర్పబడు
కార్యములన్నియు అత్యంత శుభప్రదములుగ నుండగలవు
కొండొకచో ఈ బుద్ధి వివేకరహితమై వక్రమై అపవిత్రమై
మన్నంపాకరము లేపైయుండినను అట్టివారి దుర్బుద్ధిన్ని
నిర్లిప్తమై హేయమై లోకాపవాద సజనకములై
యుండును గనుక శ్రీకృష్ణపరమాత్మ బుద్ధిని అత్యంత పవి
త్రముగ నుంచుకొనవలెనని అర్జునునకు బోధించి యున్నాడు
(బుద్ధ్యావిశుద్ధయాయుక్తో)

ఒక బండి తోలునప్పుడు తెలివైనవాడై మెలంచునది
సారథియే కాని లాగుచున్నటువంటి ఎద్దులుకాని
బండిని లాగుచున్న గుఱ్ఱములుకాని కావు సారధి తెలివి
తక్కువవాడు అయినచో బండి గుఱ్ఱములు యజమాని

అందువలన గోవిందా! ఉపనిషత్తులు అట్లే ఈ ఉపాధియందు
దేహము రథమువంటిది ఇంద్రియములు గుర్రములు వంటివి
మనస్సు పగ్గమువంటిది బుద్ధి సారధివంటిది అంటి మరక్షీర
ముగ గమ్యస్థానము చేరవలెనన్న సారధి బుద్ధికుశలుడై
యెట్లుండవలెనో అట్లే జీవుడు మరక్షీరముగా మోక్షధామము
చేరవలెనన్న బుద్ధి ప్రజ్ఞాయుతమై కీలకమై సుశీలమై
యుండవలెను. మనస్సు అదుపులో నుంచుటకు యింత
వలెను. మనస్సు యెప్పుడైన దుర్మార్గము నవలంబించుట
కుద్యుక్తమైనచో ధర్మమార్గముగ ప్రవర్తించినచో బుద్ధి
దానిని మందలించి సరియైన మార్గమునకు అధర్మమున
ప్రవేశించకుండునట్లుగను చేయవలెను బుద్ధిచేయవలసిన పని
యిదియే

అట్లుకాక బుద్ధి మనస్సుకు లోబడినచో మనస్సెటు
లాడిన అటు పోవుచుండినచో మనస్సుకు బానిస అయినచో
ఆజీవుని అధోగతికి తీసికొని పోగలదు అట్టి పరిశ్రితమైన
బుద్ధిగల జీవునకు యుక్తాయుక్తములు కరువైపోవును అజ్ఞాని
యొక్క బుద్ధి మనస్సు చెప్పిన దానిని తలూపిన అమోదించు
చుండును మనసు దొంగతనము చేయవలెనని సంకల్పించిన
నచో అట్లే చేయుమని ఆదేశించును జ్ఞానియొక్క బుద్ధి అట్లు
కాదు దొంగతనము మహాపాపము కావున ఎన్నడును
చేయరాదు అని హెచ్చరించి ఆ మనస్సును అట్టి దుష్కా-

ర్యము నుండి విరమింపజేయును. జ్ఞానికి అజ్ఞానికి భేదమే యిదియే. అజ్ఞానిబుద్ధి మనస్సునకు లోబడును. జ్ఞానిబుద్ధి మనస్సును అదుపులో నుంచి తన ఆదేశానుసారము ధర్మమార్గమున నడిపించుచుండును.

కావున సాధకుడు సద్గురూపదేశము చేతను సద్గ్రంథ పఠనము చేతను మహాత్ముల సాంగత్యము చేతను తన అనుష్ఠానము చేతను బుద్ధిని అత్యంతశుద్ధముగ నొనర్చుకొని మనస్సునకు ఇంద్రియములను పాలించవలె. దానిని సన్మార్గమున నడుపునట్లు చేయుచు క్రమక్రమముగ వైరాగ్యభావమును పెంపొందించవలెను. ఆ పిదప మానావమానములందును, శీతోష్ణములందును సమదృష్టిని అభ్యసించవలెను. సమత్వం యోగ ఉచ్యతే అనునట్లు అట్టి సమభావమే యోగమని చెప్పబడును.

2 సమత్వము

అర్జునుడీ పర్యాయము శ్రీకృష్ణపరమాత్మ నిట్లు ప్రశ్నించెను

కృష్ణా! ప్రపంచములో తపస్సంపన్నులైన మహాత్ము లనేకులు, యోగనిష్ఠా పరులైన బ్రహ్మర్షులు ఎందరో గలరు గదా! వీరిలో పరిపూర్ణస్థితిని బడసిన జీవన్ముక్తులైన మహాత్ము లనే ఎట్లు తెలిసికొనగలము? అట్టి వైరాగ్యాంతరమును బొందిన వారిని తెలిసికొనుటకు గుర్తులేమి? అగ్రగణ్యుల

ప్రశ్నమాత్రి ధనంజయుని ఆప్రశ్న కిట్లు సమాధాన మొసం
గెను — అర్జునా ! ఎవడు మానావమానముల యందును,
ందా స్తుతులయందును సమభావము గలిగి యుండునో అట్టి
గారిని జీవన్ముక్తులుగ నెంచ గదము

భగవానుని ఈ సమాధానము మానవుని కెన్నటికి
యను పరీక్షించుటకు చక్కని కొలతబద్దగ ఉపయోగించు
న్నది ఎవరైన దూషించినప్పుడు నిందించినప్పుడు అజ్ఞా
ఒక్రిందులై పోవును క్రోధావిష్టులగుదురు. కొందరు కలవడి
ంతనే కుంగిపోవుదురు. కాని జ్ఞానియగువాడు ఆ యా నింద
చే ఏమాత్రము ప్రభావితుడు కాకుండును

Censure and praise are Mere vibrations of
e air నిందగాని స్తుతిగాని గాలిలోని తరంగములు
మాత్రమే అని భావించుచు నిశ్చలంతుడు నిశ్చయముగా
ండును నిందలితుడు కాకుండును వాస్తవముగ విచారించి
నో ఎవరైన తిట్టినప్పుడు జరిగిన దేమంటేమి ? ఆ తిట్టు
మ శబ్దము వాయువులో ఒక తరంగము (wave) మ
జనగేను అంతమాత్రమువలన ఎదుటివాడు తన కేదో
ఖోపోయినదని భావించవలసిన పనియేమి ? దాని వలన తన
కు అపకారము జరిగినది ? ఆ తిట్టు అను శబ్ద తరంగ
ము తాను స్వీకరించినచో బాధ కలుగునుగాని స్వీకరింప
నో ఇచ్చినవారి యొద్దకే అది తిరిగి పోవును (Return to
e sender)

ఒకప్పుడు బుద్ధదేవుడు ఎచటికో పాదచారియై పోవు చుండెను. మార్గమధ్యమున ఒకడు కనుపించి అదే పనిగా బుద్ధుని దూషింప మొదలిడెను. కాని ఆ దూషణలను బుద్ధ దేవుడు మాత్రము వినక గొనక తన దారిన తాను పోవుచుండెను. అప్పుడా పాంథుడు బుద్ధుని జూచి అయ్యా! మిమ్ములను చాల సేపటినుండి తిట్టుచున్నాను గదా! మీకు కోపము రాకపోవుటకేమి కారణము? అని ప్రశ్నింప అందులకు తథాగతుడిట్లు సమాధాన మిచ్చెను—

నాయనా! మీ యింటికి ఎవరైన అతిథి వచ్చినచో అతని నాదరించి మర్యాద చేసినపుడు మాత్రమే అతడు మీ ఆతిథ్యమును స్వీకరించి మీ యింటిలో విశ్రాంతి తీసికొనును. అట్లు గాక అతడు విముఖుడై ఏమియు పుచ్చుకొనక ఉపేక్షా భావము కలిగియున్నచో అతడు కూడి చూచి తిరిగి యింటికి పోవునుగదా! అట్లే నీవు నన్ను దూషించుచున్నావు. ఆ దూషణను నేను స్వీకరించినచో మాత్రమే నాకు బాధ కలుగును. కాని ఆ ప్రకారము నేను చేయలేదు. ఆ దూషణ మాటల యెడ ఉపేక్షాభావమును వహించితిని. అందుచే ఆ దూష్య వచనములు నీయొద్దకే వచ్చి చేరినవి. బుద్ధుని ఆ వాక్యములచే ఏమియు కాని కనువిప్పు కలిగెను.

మహనీయులైన వారెన్నడూ యమ తృణచేయరు. దీపా యనుల చేతను అనేకవిధములను ఉపయోగపడుదురు.

దా వాక్యములచే ప్రభావితుడు కాకుండుట గొప్పకై ఒక మహనీయుడు అవలంబించిన పద్ధతిని చూడుడు.—

మన్నిందయా యది జనః పరితోషమేతి
నన్వప్రయత్నసులభో ఽయమనుగ్రహో మే
శ్రేయోర్థినో హి పురుషాః పరతుష్టిహేతోః
దుఃఖార్జితాన్యపి ధనాని పరిత్యజంతి

నన్ను తిట్టి ఎవడైనా సంతోషపడుటో అది నా కష్టము ఎందుకనగా ఇతరులకు సంతోష పెట్టుటకు ఆ శ్రమ ఎంతయో ఖర్చుపెట్టి కొందఱు సత్రములను కట్టించుదురు కొందఱు బాధ్యులను రక్షించుదురు కొందఱు భూదానము చేయుచుందురు కొందఱు వస్త్రములను పంచుచుందురు కాని నేనో, ఒక్క పైసా ఖర్చు చేయక నేనే సంతోషము కలుగుటకు కారణభూతుడనగుచున్నాను నన్ను తిట్టి ఒకడు సంతోషపడుచున్నాడనగా అతని సంతోషమునకు నేనే కారణమును గదా నా వలనే గదా వానికి అంత ఆనందము కలిగినది. ఆహా! ఇతరుల ఆనందము కొరకై జనులు వేనవేల రూప్యములు ఖర్చుపెట్టుచుండ, మాత్రము ఖర్చు చేయకయే వానికి సంతోషమును కలుగ జేయుచున్నాను గదా! — అని ఒక మహాత్ముడు తనలో తలంచుకొని నిందలకు అతీతుడై నిలచెను.

సామాన్యపరిస్థితులలో అందరును ప్రశాంతముగనే యుందురు. కాని జీవితములో కొన్ని ఒడిదుడుకులు

సంభవించినప్పుడు జనులు తమకై కలువారి వృథా
అభిమానముచే విచారించినప్పుడు నామామృతలు కల్పించుకొని
పోవుదురు వారి పరిస్థితి బాధాప్రదమైనట్లు సెట్లగును గా
జ్ఞానవంతుడు స్థితప్రజ్ఞుడై మేరువు గంభీరుడై దూమ
ధ్వానములకు రత్నంబై సను చలింపక యుండును గాలివీచ
నప్పుడు గు దురావలి ఎంతటిదాకు రెండును ఒకేచోట నిశ్చ
లముగనుండును పెనుగాలి వీచినచో ఆకు ఎగిరి బహుదూరమ
పడును. గుండురాయి యథాప్రకారము కదలక యుం
డును ఇది యే జ్ఞానికి అజ్ఞానికి గల భేదము జ్ఞాని సుఖదు
ఃఖముల అజ్ఞాని నిందలకు భయపడి తబ్బిబ్బగును వి
చిత్రత్వమును పొందును

ఒకింత వివేకము ఉపయోగించి చూచినచో ప్రపం
చమున మనోవికారములకు ఆస్కారమే యుండదు వివే
కహీనుడే చిత్తవైకల్యము పొందుచుండును గాని వివే
కము కలుగు జ్ఞాని కాదు

పొగడకుండువాడు మరియును పొగడువాడు
తిట్టుచుండువాడు మరియును తిట్టువాడు
ఒక్కటై యుండు సృష్టిగుణములన్న చెప్పుడు
స్వాంతమున సర్వధర్మంబున శాంతిమీరి
ఎత్తిపొడుచు కంఠము ఎత్తిపాడు
యతివరాళికి ఓం తత్సదనుచు నాథు

వివేకానందుల పై వాక్యము లీ సందర్భమున స్ఫూర్తి నొందుచునో నడగినవి. అందరము ఒకే అభ్యుదయమునకు విహరించుచు లోకములో నీదైవదయమంతయు ఆరవత్తి స్థితులలో నైనను మనస్సున సమన్వయము పొందుటకొని గలదు. ఆత్మతత్త్వము తెలియని అవివేకులకే ప్రపంచమున వెగడుగున అవస్థలు. సంధి వెందుదుండదు దుఃఖము స్ఫురించుట డను జ్ఞాన విజ్ఞాన నిత్య వస్తు విశేషము కలవారై ధ్యానము ఎడతెగని ఈశ్వరమూలను ప్రాపంచిక విషయము లను అట్టిస్థితి నిర్వికారుడై సమాధిస్థుడై యుండును. అతని క్రమ శీతోష్ణ సుఖదుఃఖ మానావమానాది ద్వంద్వములు యను సమత్వమును (balance) సాధించగలిగియుండుట- శ్రవణముచే ప్రతివారికి అట్టి నిర్వికార స్థితి తప్పక కలుగుచు ండును.

పూర్వకాలమున ఒకా నొక గురువు తన శిష్యునకీ విధముగ బోధించెను. నాయనా! నిరాశ్రయుల సేవకును కనిపించుకొన్న విచారములు మాత్రమే యని తెలిసికొనుము. తెలియక మనాడు నిన్ను స్తుతించు వారు తన స్వార్థము కొరకై నీ వలన లాభము జరిగినచో సేన నిన్ను దుయ్య బట్టుట సిద్ధముగాగలదు. ఆటిచో అతడు కావించిన స్తుతి మనకేమైన విలువ యుండునా? కావున స్తోత్రములకు పొంగి పోరాదు. వందిమాగధులు చేయు స్తోత్రములకు లొంగకుండు వారలే తప్పిపోవుదురు కాని విశేష వెలుగు కాదు కాదు

అట్టి జనులు గాబట్టి మృతి నొందుట సామాన్యులే
ప్రభావితులగుదురు కాని ఒకరి విరాళ మనుభవము కాదు

కొందరు ఈ ప్రకారముగ చెప్పుదురు నేనేమియు
తప్పు చేయలేదు నాకు అకారణముగ కష్టము ఇచ్చుచున్నాడు
నాయనా! నీ వేమియు తప్పుచేయలేదా ఒక పెద్దతప్పు
చేసియే యున్నావు క్రిందటి జన్మలో ఆత్మ సాక్షాత్కారము
నకై నీవు ప్రయత్నము సల్పలేదు అదియే గొప్ప తప్పిదము
నీవు ప్రయత్నము చేయలేదని మా పెద్దలు తెలియుదురు అని
అందువలనే క్రిందటి జన్మలో నిజముగా నీవు ఆత్మజ్ఞానమును
సంపాదించి యుండినచో నీకు జన్మరాహిత్యమే సిద్ధించి
యుండెడిది ఇప్పుడు పుట్టియుండవు కాని అట్లుగాక నీ విప్పుడు
జన్మించినావు కాబట్టి పూర్వజన్మమున మోక్షప్రయత్నము
నీవు చేయలేదనియే అర్థము అది ఎంత పొరపాటు! ఎంత తప్పిదము
కాని నేనేమియు తప్పు చేయలేదే యని నీ వెట్లనగలవు?
నీవు పూర్వజన్మలో జన్మరాహిత్యమునకై ప్రయత్నము
చేయక పోవుట బ్రహ్మాండమైన పొరపాటు కదా! కావున
నీవు గొప్ప అపరాధమును చేసియే యున్నావు అని
భావించవలెను వారు తమ్ము అకారణముగ తిట్టలేదు కాని
తమ్ముండు వలననే తిట్టినారు కావున నే నిందులకు బాధ
పడ పోనక్కరలేదు అని ఈ ప్రకారముగ నీలో నీవు
సమన్వయము చేసికొని శాంతి నొందుము

నహ్యుత్తరాధః కిముకారణం స్మృతం
మదర్థ్యమూహేత్యపి నైవ చిన్త్యయేత్
న యత్స్మృతా ప్రాక్తనబంధనిమ్నృతి
స్తతో ఒపరాధ పరమోను భవేత్

అను ఈ శ్లోకము నేను చెప్పిన భావమునే స్పష్టీకరించు చున్నది కాబట్టి నాయనా ! సత్య వ్యవహారమందు ఒకాలు కొంతవరకో నుండును ఇతరులకొక్క పోగ పైబడు ధూమము లవ ఏ మాత్రము ప్రభావితులు కాబడు తగ్గత్ జాగ్రత్త ! జాగ్రత !

పూర్వకాలము ఒకానొక గురువు తన శిష్యులకు గావించిన ఈ హితబోధ ఎంత అర్థవంతముగ ఉత్తేజకరముగ నున్నది మునుముందు పాఠకులకు ఎంత ప్రయోజనకరముగ నున్నది ! శ్రీవివేకానందుల వారు సన్యాసిగీతము (The song of the Sannyasin) యందిట్టి భావములనే స్పష్టీకరించి యున్నారు.

Few only know the Truth The rest will hate and laugh at the great one but pay no heed.

కొందఱే సత్యమెఱుంగుదు రుండురింక
గాక తక్కినవారలు ఘనునిదెన్ను
చేరి ద్వేష హాస్యంబు చేతురోగ

Let one put garlands on another kick thus frame say naught No Praise nor blame can be Where praiser praised and blamer blamed are one Thus be thou calm, sanyasin told I say

om tat sat Om !

కాయమిద్దాని లక్ష్యంబు సేయబోకు
దాని కొనకట్టి మందిరపదంబిగదును
నిందచేసిన నిందక నిందయనక
పొగడెడువాడు మఱియును పొగడువాడు
తిట్టబడువాడు మఱియును తిట్టువాడు
నొక్కటై యుండ స్తుతినిందలున్న చెప్పుము
స్వాంతమును నిశ్చలంబుగ శాంతిమంచి
ఏత్రిపాదము కలదు ఏత్రిపాదు
ఓయి సన్యాసి ధీర ఓం తత్సదయని పాడు

ఇదామ్రతిలుంచు మనస్సున సమభావము(Equilibrium) ఉండుటకు ఒక గొప్పసాధన దీనికి యోగమనియు గీతాచార్యులు సెలవిచ్చియున్నారు (సమత్వం యోగ ఉచ్యతే) [illegible]

1) [illegible]

2) [illegible]

8) సత్పురుషులు గ్రంథములయందు తెలిపినట్లు దేహా
ఎవరైన నిందించినప్పుడు గాని పొగడినప్పుడు గాని చిత్తమునం
దేవిధమైన వికారము కలుగనీయక సమభావముతో సంచ
రించుటే పై వాక్యము యొక్క సారాంశము

ఎవరైన నిందించినను తిట్టినను అపకారము చేసినను ప్రతి
వారు తమలో తాము బాగుగ విమర్శించుకొని తమ అంతః
కరణమును శ్రద్ధగా పరిశోధించుకొని ఎదుటివారి నిందావచ
నములైన దోషము తమయందేమైన ఉండినచో దానిని
తొలగించుకొనవలెను తన యందే దోషములు
లేకుండిన ఎదుటివాడు ఎత్తి చూపిన దానిని తద్ద్వారా
తనయొక్క చిత్త నైర్మల్యత్వమునకు సోపానము కలుగ
జేసినందులకు అతనికి కృతజ్ఞులై యుండవలెను అట్లుకాక
తనయందు కొంచెమైన దోషము లేనిచో అకారణముగ అతడు
నిందవేసినచో దానిని గురించి ఏమాత్రము పట్టి దుఃఖిం
చినట్లు కూడ దానిని ప్రకటించుట గాని చేసి వినయముగ
తటస్థముగ నుండవలెను

ఇట్టి నిందా స్తుతులకు అతీతులుగ ఉండు
టకై మహాత్ములు ఉపాయమున్న దలచు అది యేమనగా
ఎవరైన నిందించు నప్పుడు అతడు దేనిని నిందించుచున్నాడు ?
శరీరమునా ? ఆత్మనా ? అని ప్రశ్న చూసుకొనవలెను

ఆత్మానం యది నిన్దన్తి నిన్దతి స్వయమేవహి
శరీరం యది నిన్దన్తి సహాయాస్తే జనా మమ

ఆత్మను నిందించినచో నిందించు వాని ఆత్మయు నిందింప బడిన వాని ఆత్మయు ఒకటే కావున నిందించువాడు తన్ను తాను నిందించుకొని నట్లు కాగలడు. ఇక శరీరమును నిందించి నచో అది రక్తమాంసాదులతో మల మూత్రాదులతో నిండి నిందార్హమై యుండుటచే అట్టి నింద నహేతుకము. ముముక్షువు ముముక్షువు యొక్క సాధనకు పై చెప్పు సహనాభ్యాసముగ కూడ నుండుచున్నది కావున రెండు విధములుగాను ముముక్షువులు నిందలచే చిత్తవికారము నొందవలసిన అగత్యము లేకున్నది.

ఈ ప్రకారముగ సాధకుడు వివేకియై యోచించి పరుల దూషణ భావములయందు ఏ మాత్రము కలత నిందా స్తుతులందు సమ భావమును వహించి ఇట్టి మహోన్నత సాధనము ద్వారా నిర్వికార నిశ్చలచిత్తమును సంపాదించి తన్మూలముగ ఆత్మ సాక్షాత్కారమును బ్రహ్మానుభూతిని ఉత్తమమైనయున అనేక విహారములందును సాధకుడు చాల జాగరూకుడై మెలగవలెను ఆరోగ్యమును జాగ్రతగ కాపాడుకొనుచుండవలెను.

3 ఆహారనియమము

బ్రహ్మచర్యము కొఱకై మానసికములైన ప్రయత్నములు సల్పు సాధకుడు తన ఆరోగ్య విషయమై అత్యంత జాగరూకత కలిగియుండ వలయును. ఆరోగ్యమే

మహాభాగ్యమునను శక్తి అన్నిరంగములవారికిని అన్వయిం చుండును. ఆరోగ్యముతోడనే మనుజుడు సాధన ఎట్లు చేయ గలడు! ఒక గంటసేపు ఆసనముపై కూర్చొనవలసియున్నచో ఆరోగ్యము లేని వానికి అది ఎట్లు సాధ్యపడును? కడుపు నొప్పి గాని, తలనొప్పిగాని పంటినొప్పిగాని యున్నచో ధ్యానమందు ఏకాగ్రత ఎట్లు కుదురును? అ శక్తి అ బాధయే స్ఫురింపచుండును. ఆ నొప్పియే అనుభవమునకు వచ్చుచుండును. ఆరోగ్యము లేనిచో ఏమి? మనకు కావలసినది భక్తికదా వైరాగ్యము కదా ధ్యానము కదా విచారణకదా అని చెప్పినచో అది అనుభవరహిత మగు వాక్యమే కాగలదు

శరీరమాద్యం ఖలు ధర్మసాధనమ్ మొదట ఆరోగ్యము తరువాత ధర్మసాధనము అని పెద్దలు చెప్పిన దాని అంతరార్థమిదియే అయియున్నది కావున ప్రతివారును ఏ క్షేత్రమున నున్నను సరియే తమ ఆరోగ్యమునుగూర్చి ప్రత్యేకశ్రద్ధ చూపించవలసియుండును మొట్టమొదట ఆహారనియమములు తగిన కట్టుబాటు కలిగియుండవలెను ఆహారమువలన మనమది ఉపయోగపడు అంశమేమనగా ఆహా రముచేతనే రక్తము ఏర్పడును రక్తము క్రమక్రమముగ పరిణ మించి శుక్రముగ మారును ఆహారము రజోగుణయుక్త మైనచో ఆయనచో మనస్సున్ను రజోగుణాత్మకముగ మారును రజస్తమస్సులుయుక్త మనః (కావున మనస్సు

కర్మ నియుక్తావది) అని శ్రుతిమస్తు ఈ సత్యమునే ఉద్ఘాటించు
చున్నది ఒకవేళ ఎవరైన ఆహారమును చిన్నవిషయముగా
భావించినను ఒక్కొక్కప్పుడు చిన్న విషయములందే
అజాగ్రతయే పెద్ద పెద్ద ప్రమాదములకు తెచ్చిపెట్టుచుండును
రైలుపట్టాలకు బిగించియుండబడు చిన్న చీలగాని ట్టుగాని
వదులుగా నున్నచో దానివలన పట్టాలు కదలి రైలంతయు
పడిపోవు ప్రమాదముకలదు కనుకనే కొందఱు రైల్వే వా
వారలు గంటగంటకు ఆ చీలలను రక్షణ చేయుచు అవసర
మైన చోట సుత్తితో కొట్టుచుందురు కావున ఆరోగ్యమునకు
ప్రధాన హేతువైన ఆహారవిషయము త్రోసిపుచ్చదగినది
కాదు దానిని గూర్చి ఎంతయో శ్రద్ధ వహించవలసియున్నది

ఆహారము అత్యంత ముఖ్యముగా నెంచవలసిన అది
(1) సాత్త్వికాహారము (2) మితాహారము (3) వైరాగ్యా
హారము (4) న్యాయార్జితాహారము అనియనవచ్చును ఈ
నాలుగు విధముల శుద్ధముగా నున్నపుడు మాత్రమే ఆయుర్వృద్ధి
శరీరమునకు ఆరోగ్యముగ తేజోవంతముగ బలవంతముగ
నొనర్చుటయే కాక మనస్సును స్వచ్ఛముగ నిశ్చలముగ
ఆధ్యాత్మ జ్ఞాన సంపన్నముగ నొనర్చును అట్టి విషయ
మున నైన నియమములు పాటించక అజాగ్రతగను నీ ఇష్టము
వచ్చినట్లు తినివేయుచు, జిహ్వాచాపల్యమునకు లోనై
ఇంద్రియములకు దాసులై మెలగుచుండుట వలననే నేడు
ఆరోగ్యము చెడిపోయి వైద్యశాలలందు మనస్సు

శత త్రింశత్ ఒక [illegible] ప్రవర్తించినను సరిగా నిలువక నానా బాధలను పొందుచున్నారు

ఆహారనియమములలో మొట్ట మొదటిది సాత్త్వికాహారము శ్రీకృష్ణపరమాత్మ గీతలో 17 వ అధ్యాయమున మూడు విధములగు ఆహారములను గూర్చి (అనగా సాత్త్విక రాజస తామసాహారములను గూర్చి) ప్రస్తావించి సాత్త్వికాహారమునే ప్రోత్సహించెను. ఆయువును, మనోబలమును దేహబలమును ఆరోగ్యమును సౌఖ్యమును ప్రీతిని బాగుగ వృద్ధి నొందించునదియు, రసముగలదియు చమురుగలదియు దేహమునందును చాలకాలము ఉండునదియు మనోహరమగు [illegible] యగునది ఆహారములు సాత్త్వికములనియు చేదుగాను పులుపుగాను ఉప్పగాను ఎక్కువ వేడిగాను కారముగాను దప్పిగొనునదిగాను మిక్కిలి దాహమును కలుగజేయునదిగాను ఉండునదియు శరీరమునకు దుఃఖమును మనస్సునకు వ్యాకులత్వమును కలుగజేయునది రాజసాహారములనియు [illegible] దుర్గంధపూరితమైనది [illegible] తామసాహారములనియు గీతాచార్యులు చెప్పియుండిరి [illegible] ఆరోగ్యము [illegible] ధ్యానాదులు [illegible] ఆహారము [illegible] సాత్త్వికాహారమునే సేవించుచుండవలెను

[illegible] అట్లు కాక మొదటిది [illegible] సాత్త్విక [illegible]

ప్రవర్తనను గల భేదము సర్వులు ఎరింగినదే కదా అది
గాక కొన్ని ఆహార భేదముల వలననే వానికి గుణభేదము ఏర్పడి
నది మార్గ ధ్యానము చక్కగ జరుగవలెనన్న మనస్సు
నిశ్చలముగ స్థిరముగ నుండవలెనన్న సాత్త్వికాహారము
తప్పక చేయవలసియున్నది ఆరోగ్యమాత్రముగా ఇది
ప్రధానమైనది

ఇక ఆహార నియమములలో తెలుపవది మితాహారము
ఆహారము సాత్త్వికమైనప్పటికిని అధికముగ తినరాదు
హితమైన ఆహారమును మితముగ స్వీకరించవలెను. నాత్యశ్న
తస్తు యోగోఽస్తి అతిగా తినువారికి యోగమునందు
నిలుకడ సంభవించదు¹ అని గీతాచార్యుడు చెప్పనే
చెప్పెను యోగమే కాదు ఆటుంచి ఆరోగ్య దృష్ట్యా
చూచినను అమితాహారము పనికిరాదు దానివలన
ఆరోగ్యము చెడుటయేకాక ఒక బీదవానికి పెట్టుటకై
మిగులు ఆహారమును తస్కరించినట్లు కాగలదు. మితాహార
మును తీసుకొని మిగిలిన ఆ ముద్దను బీదవానికి పెట్టినచో దాని
వలన ఆరోగ్యము పుణ్యము అను రెండు లాభములు
చేకూరినట్లు కాగలదు.

ప్రపంచములో బాధపడువారు ఇద్దరు అతిగా
భుజించి జీర్ణము కాక క్రిందమీద పొర్లుచు నానాబాధలు పడు
వాడు ఒకడు ఆకలితో అలమటించువాడు మరియొకడు
ఆకలి బాధకంటె అజీర్ణ బాధ చాల ఘోరము అదుపు తప్పి

తినకేల ? తినుటకు అవస్థపడనేల ? శాస్త్ర నాలుకపై బలిమి కలదయినను గలిగి బలవంతుడ్డ కమ్మగా గాక తిని ఆరోగ్యము గాపాడుకొనుట శ్రేయస్కరము అటులకనుకు గలుగుధించి రెండు ఇంద్రియములు కలవు. ఒకటి నాలుక రెండవది పొట్ట. పొట్ట అమాయకమైనది. నాలుక ప్రమాదకరమైనది. భుజించునప్పుడు కడుపు నిండ పోవుచుండగా అది నాలుకను హెచ్చరించును: ఓ నాలుకగారూ ! ఇక దయచేసి ఆపండి చోటులేదు. కాని నాలుక దాని మాటను ఖాతరు చెయ్యక ఈ ప్రకారముగ బదులిచ్చును: ఓ పొట్టగారూ ! మంచి మంచి భక్ష్యములు సిద్ధముగా నున్నవి. భగవత్ప్రసాదము ఆయురు ఈ ప్రకారముగ పొట్టయొక్క హెచ్చరికను తిరస్కరించి అతిగా తిని కష్టము చేసికొనును మనుజుడు నానా బాధ ల పొందు చుండును కాని నిజమగు పొట్ట చేయు హెచ్చరికను నాలుక పాటించినచో వ్యక్తియొక్క ఆరోగ్యము చక్కగా నుండి ఆధ్యాత్మిక సాధన ధ్యాన భవ దైవచింతన యోగ క్రియలు ఇందు, లోక ఎల్ల కాల కార్య నిర్వహణకు అనుకూలించి ఎన్నిక కలదు కాని అవాల్లాగాపడ్డమనుచే మనుజుడు ఇంద్రియములతో వ్యాధిగ్రస్తుడై అల్పజీవిక ఆరోగ్యమును చెడగొట్టుకొని దైవ ధ్యానము శాంతి దూరమగుచున్నాడు

శరీరము ఒక బస్సు. బస్సులో కొట్టివ్వు ఇనుము కూర్చుండి నేను మనసుతో మార్గమధ్యమున ప్రమాదము

వాటిల్లవచ్చును. కావుననే జిహ్వలోనగాని కామరోగా
వలనంత జనమునే తీనరాదు లోనున ప్రభుత్వము కొనవలె
చేసినది ఎక్కువగా తినుగాని వచ్చినచో ఓవర్ లోడ్ చేసి
క్రింద వారిని అరెస్టు చేయుదురు. అట్లే శరీరమను బండిలో
అధిక అనువును చేయక జాగ్రతగా నడిపించుకొని పోవలెను.
ఆరోగ్యము మహాభాగ్యమను మాట మరిని విస్మరించరాదు.

ఒక గ్రామములో ఒక వైద్యుడు గ్రామాంతరము
నుండి వచ్చి ఒక ఇంటిని అద్దెకు తీసుకొని బోర్డు కట్టి అచట
తన వైద్య వృత్తిని ప్రారంభించెను. కాని సంవత్సరము గడచి
నను ఒక రోగి కూడ మందు కొఱకై అతని వద్దకు రాలేదు.
అతడు ఆశ్చర్యచకితుడై గ్రామవాసులను ఆ విషయమై
అడుగగా వారిట్లు చెప్పిరి. మహాశయా! వారాప్ప రెండు
సంవత్సరముల క్రిందట మా గ్రామమునకు ఒక సాధువుగారు
వచ్చి గ్రామస్థుల దగ్గర వసించి ఆహారమును గూర్చిన
రెండు సూత్రములను చెప్పిరి. వాటిని తప్పకుండగా మేము
నుటలో ఆచరణయందుంచుచుంటిమి. అట్లు పాటించినచో
ఆయురారోగ్య సంపన్నులై బిడ్డలుగలవారమై శోభించి
చుచున్నాము. ఆ సూత్రము లేవియనగా — (1) భుజించు
నప్పుడు ఇక ఒక ముద్దతినినచో కడుపు పూర్తిగ నిండును
కోలకున్నప్పుడు ఆ ముద్దను తినరాదు. అంతటితో భోజనమును
ఆపివేయవలెను. అనగా ఒక ముద్ద తక్కువగనే తినవలెనన్నది
(2 భోజనమునకు భోజనమునకు మధ్య ఏమియు తినరాదు.

చిరుతిండి మానివేయవలెను - ఈ ప్రకారముగ ఆ సాధువు గారు సకోపముగా బుద్ధితో బోధించిన ఆహార సంబంధమైన రెండు సూత్రములను మేము కడు శ్రద్ధతో పాటించు చున్నాము. అప్పటినుండియు మా ఆరోగ్యము చాలా చక్కగా నుండుచున్నది! గ్రామస్థుల ఆ వాక్యములను విని వైద్యుడు సాధువు గారి ఆరోగ్య సూత్రములను, గ్రామస్థుల పరిపూర్ణ విశ్వాసమును, అచంచల దీక్షా నిర్వహణ బుద్ధిని తెలుసుకొని ఆనందపడెను కాబట్టి ఆరోగ్యమును జాగ్రత్తగ కాపాడుకొనదలచువారు, ధ్యాన ధ్యమస్థానములను చక్కగ కొనసాగింపదలచువారు ఆహార విషయమున సంయమశీలురై మెలగవలెను

ఆహారనియమములలో రెండవదియగు మితాహారమును గూర్చి తెలిసికొనవలసిన అంశములు ఇంకను చాల కలవు. కొన్నిటిని గూర్చి విచారించెదము. బ్రహ్మదేవుడు మానవుని శరీరమును సృష్టి చేసినప్పుడు అందలి ప్రధానముగ మను శిరస్సులో రెండు కండ్లు, రెండు చెవులు, రెండు ముక్కురంధ్రములు - ఈ ప్రకారము అన్నియు రెండు రెండుగ పెట్టి, నోరుమాత్రము ఒక్కటిగ ఏర్పాటుచేయుట గమనించవలసినది. నోర్లు కూడ రెండుగ పెట్టవచ్చుగదా! అట్లు పెట్టలేదు? దానికి కారణము కలదు. మితముగ తినుము, మితముగ మాట్లాడుము-అని దానిద్వారా భగవంతుడు బోధించుచున్నాడు

యోగశాస్త్ర ప్రకారం ధ్యానం వాక్కులోని కంఠము దొక్క వాక్కును వాగింద్రియమైన నోటి నందును ప్రాధాన్యతను వ్యక్తము చేయుచున్నది. మాటలు అను ఒక్క పనియే గలదు. చూపు వినుట ఆ పనిమాత్రమే కలదు. కాని నోటికి మాట్లాడుట భుజించుట అను రెండు పనులు గలవు కావున అది బలమైన ఇంద్రియము. దానిని జయించుటకై సాధకుడు మౌన ప్రయత్నము చేయవలెను. అదుపు లేని నో టితో [illegible] మాట్లాడరాదు. మితభోజనము మితభా షణము చాల శ్రేయస్కరము ఎక్కువ నో రోగము సిద్ధించుట ధ్యానము కుదరదని శ్రీ వారు [illegible] సెలవిచ్చియున్నారు (నాలుక రోగి [illegible] కావున అనారోగ్యము [illegible] [illegible].

ఎక్కువగా గాలి పీల్చకుండ ఎవరును ఎ గాలిని పీల్చుట లేదుగదా ఎంత అవసరమో అం [illegible] [illegible] పని చేయుచున్నదిగదా [illegible] [illegible] [illegible] గాని ఎక్కు పీల్చవని ఎవరును ఎక్కువ ప్రాణము తీయుగదా! ఎన్ని అవసరమో అన్నియే ప్రాణమున్నారుగదా! అట్లే [illegible] [illegible] [illegible] ఎంతఅవసరమో అం ప్రేమపూర్వకము ఒక [illegible] అన్నమువుట్టినదో

అవసరమైనంత మాత్రమునకే తక్కువదానిని వదలివేయును.
అట్లే బహుగ్రాసముండు గడ్డివేసినచో అవసరమైనంత తిని
తక్కువదానిని వదలి వెళ్లిపోవును. కాని మానవుడు అట్లు
చేయుచున్నాడా? ఎక్కువగా తిని రోగములు కొని తెచ్చు
కొనుచున్నాడు.

హితభుక్ , మితభుక్

అని పెద్దలు బోధించిరాను. సాత్వికాహారమును మితముగ
సేవింపుమని దాని అర్థము

ఒక పడవలో ప్రయాణించునపుడు నావికుడు ఎక్కువ
మంది ప్రయాణికులను దానిపై ఎక్కింపడు. అట్లు ఎక్కించినచో
నావ, మునిగి, మునిగిపోవును అందరు గంగపాలై
పోవుదురు అట్లే విమానము మొదలైనవానియందు
ప్రయాణించువారికి సామాను (luggage) ఎక్కువ ఉంచ
కూడదు ఉన్నను తీసికొనిపోనివ్వుటకు అధికారులు అను
మతించరు అట్లే ఆధ్యాత్మికగగన వీధులలో విహరించదలంచు
సాధకులు అధికాహారముచే తమ దేహములను భారవంతము
లుగ చేసికొనరాదు. ధ్యానమునకు కూర్చుండి కండ్లు
మూసికొనినపుడు దేహము ఏ మాత్రము స్ఫురించరాదు.
దూది పింజవలె, తేలికవలె అది తోచవలెను. అప్పుడు
మాత్రమే మనస్సు ఊర్ధ్వముఖముగ పయనింప అవకాశ
ముండును. అట్లు కాక అధికాహారముచే శరీరము బరువుగ
తోచినచో దేహభావన మఱచుట అసాధ్యము. అట్టి స్థితిలో

ధ్యానము జరుగనే జరుగదు కావున మితాహార సేవ ము
సాత్వికులకు అత్యవసరము

మితాహారమునవలన రెండు గొప్ప ప్రయోజనములు
సాధింపబడగలవు ఒకటి ఆరోగ్యము తద్ద్వారా ధ్యాన
సిద్ధియును. రెండవది సప్రాణులు వినియోగించుటకు మిగిలిన
ప్రసాదమును మిగుల్చుకొని తద్ద్వారా పరోపకారమును
చేసినవారగుట పుణ్యసంపాదనమును గావించుకొనుట
అధికాహారమువలన అనారోగ్యము కలిగియుండుట ద్వారా
శరీరబాధను కొనితెచ్చుకొనుట సప్రాణులకు సహాయము
చేయకుండుట అన్నదానమును గావించుటకు అవకాశము
లేకుండుటవలన దొరకవలసిన పుణ్యమును పోగొట్టుకొనుట సంభ
వించును. కావున రెండువిధముల అధికభోజనము నష్టము సంభవించును

అతి సర్వత్ర వర్జయేత్

అని పెద్దలు పలికిరి. బోధించియుండిరి ఈ
సూత్రము ఆహారవిషయమున ఇంకను ఎక్కువగ అన్వయించును
ఒక దీపమునకు వత్తి పెంచినచో జ్యోతి మండబట్టుపోవును
తగ్గించినచో ప్రకాశము మందమైపోవును సమ్యకరముగా
ఉంచినచో కాంతియు ప్రకాశమానముగ వెలుగుచుండును
అట్లే శరీరమునకు ఆహారమును మితిమీరి చేసినచో రోగగ్రస్త
మగును. ఆహారము పూర్తిగ తగ్గించినచో శక్తిహీనమై వ్యా
కార్యము చేయుటకును వీలుపడకుండును కనుకనే గీతా
శాస్త్రము యుక్తాహారవిహారములను గూర్చి నొక్కిచెప్పి యున్న

మార్గమును అవలంబించువాడు కృతకృత్యుడని బోధించెను. కాబట్టి ఆహార నియమములై సాధకుడు అతియోగరహితుడై, అప్రమత్తుడై మెలగుచు యీ దేహము అప్పనీయక యుండుకొనుచు ఏకేంద్రియమును అదుపులో నుంచుకొనుచు ఆరోగ్యమును, దర్శ కాంతిని బొందుగాక!

సంసారమను సముద్రమునందు దేహమను నావపై నీవుడు ప్రయాణము సాగించుచున్నాడు. సామాన్యముగ మనవ ననుప్రవాహము అతిబాధ గలదై మంచి యుక్త స్థితిగతులను అనుక్షణము విచారించుచుండును. దాని శ్రీమైన పగులిచ్చినదా, రంధ్రముపడినదా, దారిమారిన బరువు మోయుచున్నదా, అదుపుతప్పి ప్రయాణించుచున్నదా, వేగమెట్లున్నది మున్నగు విషయములను అహర్నిశము అతడు పర్యాలోచించుచుండును. అట్లే మానవుడు తన శరీరమును నావపై సంసార సాగరమున ప్రయాణించుచు మోక్షమను ఆవలి తీరమునకు పోవ నుద్యుక్తుడగుచున్నాడు. కాబట్టి శరీరమను నావను సర్వ విధముల శారీరకములను సూర్చుతు ఆరోగ్యమును కూర్చుచు పదే పదే జాగ్రత వహించవలసియున్నది ఆహారనిగ్రహము చక్కగ పాటించవలసియున్నది

ఆహార నియమములలో తెలుపబడియుండు మితాహారమును గురించి ఇప్పుడు విచారించుచున్నాము. ఏకభుక్తే సదా రోగముక్తః ద్విభుక్తముగలవాడు రోగరహితుడై యుండునని పెద్దలు చెప్పుదురు. ఒకవేళ అల్పసాధ్యమునకు తక్కువ

కొంత పూటలు ఫలాదులను సేవించవచ్చును శరీరము
ఆరోగ్యవంతముగను, ధ్యానాదిసాధనలు నిరాటంకముగ
జరుపుకొనుటకు తేలికగను ఉండునట్లు చూడవలయును

Eat to live live not to eat

జీవించుటకు తినుము తినుటకు జీవించకుము అను
నానుడిగలదు కొందరు ప్రొద్దస్తమానము ఏదియో తినుచునే
యుందురు మరికొందరు అపరిమితముగ చిరుతిండ్లు తినుచుందు
దురు. అట్టివారికి డబ్బు సెలవైపోవుట ఆరోగ్యము చెడు
టయు అను రెండు అనర్థములు వాటిల్లుచుండును ఆహార
నియమము ఆధ్యాత్మిక సాధనలలో అతి ముఖ్యమైనది
కాబట్టియే శ్రీకృష్ణపరమాత్మ దానిని గూర్చి గీతయందు
అనేకచోట్ల ప్రస్తావించుచుపోయెను యుక్తాహార గీతను పరి
గణనము చేయు దయయుయునకూడ లిఖ్యాతి (సాధకుడు
మితాహారియై యుండవలెను) అని శాస్త్రాలలో ఆహార సంబంధ
మైన సూచనలను చేసెను

ఆహారమును మందు వలె సేవించవలెను —

భిక్షౌషధ భుజ్యతాం

అని శ్రీ శంకరాచార్యులవారు తమ సాధన పంచకమున చెప్పి
యున్నారు ఔషధమును ఎవరును ఎక్కువగ తినరు ఎంత
మందు సేవించుచున్నా ఒక ఔన్సుగాని రెండుఔన్సులుగాని
ఒక చిన్న మాత్రగాని ఒక చిన్న మందు పొట్లము
గాని ఒకటాబ్లెట్‌గాని తీసికొందురు డాక్టరుగారూ! పెద్ద

"మాత్రే ఇత్యంతీ" - అని యెవరును అనగను. ఈ ప్రకారము మందు విషయమై సహజముగనే మానవులెల్లరు మితిని కావాడుచున్నారో, అట్లే ఆహారవిషయమైకూడ పరిమితిని కావాడుట శ్రేష్ఠమని, సాధకులకేకాక ఎవరికైనను ఈ నియమము చాల శ్రేయస్కరమనియు అనుభవజ్ఞులైన మహనీయులు చెప్పుదురు

శాస్త్రములందు మితాహారమును గురించి ఈ ప్రకారముగ చెప్పబడెను—

ద్వాభాగౌ పూరయేదన్నై। స్తోయేనైకం ప్రపూరయేత్
మారుతస్య ప్రచారార్థం చతుర్థ మవశేషయేత్

పొట్టయొక్క రెండుభాగములను అన్నము, కూర, పులుసు, మజ్జిగ మున్నగువానితోను, ఒక భాగమును మంచినీటితోను నింపి మిగిలిన ఒక భాగమును గాలి సంచారమునకై ఖాళీగా మంచవలయుననీ—ఇదియే మితాహార లక్షణము—అని ఈ శ్లోకము యొక్క అర్థము

ఆహారమును భుజించుటకై వచ్చి కూర్చొనునప్పుడను ఆకలి చురుకుగా నుండునో, ఆహారసేవనానంతరము కూడ అంత చురుకుగా నుండవలెను. మితాహారమును సేవించినప్పుడే ఇట్టి స్థితి సాధ్యమగును ఎక్కువగ తినినచో అసలు పీటపైనుండి లేచుటయే చాల ప్రయాసగ నుండును అట్టి అమితభోజనప్రియులు భక్తాయాసముచే బాధపడి నానా యాతనలు పొందుచుందురు. ఎక్కువగ తినసేల, ఇట్టి అవస్థలు

ఎట్లనగా ! ఈ సందర్భమున భాగవతమున చెప్పబడిన ఈ శ్లోకము చట ఉల్లేఖింపబడియున్నది—

యావద్భ్రియేత జఠరం తావత్స్వత్వం హి దేహినాం
అధికం యోఽభిమన్యేత స స్తేనో దండమర్హతి

పొట్టకు ఎంత అవసరమో అంత మాత్రమే సేవింపవలెను అంతమాత్రపు ఆహారముపైననే మానవునకు హక్కు కలదు అధికముగా సేవించువాడు దొంగయేయగును అట్టివాడు దండనకు అర్హుడు ఆ ప్రకారమే యోగవాసిష్ఠమందును శ్రీ వసిష్ఠమహర్షి ఆహారము ప్రాణసంరక్షణకొఱకే గాని భోగవిలాసముల కొఱకు కాదని స్పష్టీకరించిరి ఎట్లనిన—

ఆహారార్థం కర్మ కుర్యాదనింద్యం
కుర్యాదాహారం ప్రాణసంధారణార్థం
ప్రాణాస్సంధార్యాస్తత్త్వజిజ్ఞాసనార్థం
తత్త్వం జిజ్ఞాస్యం యేన భూయో న దుఃఖం

ఈ ప్రమాణములను అనుసరించి ఆహారమును కార్యసాధనకొఱకే చేసికొనవచ్చును ఆహారము ప్రాణ సంరక్షణకొఱకు మాత్రమే సేవించవలెను అనగా బ్రతుకుటకు మాత్రమే ఆహారము గైకొనవలెను ఇక బ్రతుకుట దేనికొఱకనగా భగవత్తత్త్వమును తెలిసికొనుటకొఱకు భగవత్తత్త్వమును ఎఱుగుట తెలిసికొనవలెననగా ముక్తి నొందుటకు జన్మరాహిత్యము నొందుటకొఱకు

ఈ ప్రకారముగ శ్రేష్ఠ ధాన్యములు తినుటే ఉపేక్షము కాక, రోగములకు ఔషధము కాక, తృప్తి మహాశ్రమముగా పక్వముగ చెప్పబడెను కొంతకాలము పిండివంటలు కొరకై, ఎంతవారో ప్రాణము తెచ్చుకొనుచున్నారు అని పెద్దలనుట మును తెచ్చుటకే కాని ఆరోగ్యమును కాపాడుటకై ఆహారము వలయునని పై చెప్పు అధిక సేవనముచే అనారోగ్యము ఎవి కలుగ జేయును. ఆరోగ్య శాస్త్రమై ఒకింత ఆరుచి గలిగి అది కొంచెము రుచులన్నిటిని ఇచ్చునట్టిదైతే, అది వాంఛించిన విధముగా సమకూర్చుటకై, శరీరధారుల శరీర స్థితికి అవసరమైన ఆహారమునే సేవించుట ఉత్తమము

స్వాద్వన్నధః యు ...
నిత్య ... సుస్వ్యాయామ

అని శ్రీ శంకరులు ప్రస్తావించినట్లు రుచులు కోరక, అవసరములు తీర్చుకొని సాధకుడు వాగింద్రియము సంయమము కలవాడై ఆరోగ్యమును ఉద్ధరక కాపాడుకొనుచు క్రమముగా ఆధ్యాత్మిక పథమున ముందునకు కొనసాగిపోవలెను

జీవితములో ఎక్కువ భాగమును ఇతరులకు అపహరించుచున్నారు వారే అహారము, నిద్ర, ఆ రెండిటిని వశము (Control) నందుంచుకొనదగిన పద్ధతులను ఎంతవరకు పరుగుము. అధిక సేవనముగ, నిద్రయందు పరిమితిని అవలంబించినచో శ్రేయస్సు కలిగించుటకై ప్రయత్నము

పెరుటకు పోలేదు నయుయను అభిరుచుచుండును శరీర
ములో ప్రధానమైనది వీర్యసంపదనము వైవబించిన వానిని
స్మరించి జనులు ఈశ్వరములను ప్రపంచిక విషయములు
లతో పనికిరుచున్నారు. కాబట్టి వీర్యపు శాశ్వతముగ
పరిరించు వీర్యము భగవద్భక్తి ఆత్మ విచారణ యున్నగు
వి గొఱుత్తై నయుయముల ఎంత మిగుల్చుకొనిన అంత
ఆచిది. వీర్యము చారిబత్తేయుపంటిది చారిబత్తేయుయు
బందుగనే జాగ్రతపడుచుకొనువాని ప్రవాహము పవిధమైన
తీరుపులు లేక నవ్యయముగా జరిగిపోవుచున్న వీర్యము
స్థంభనము చేసి ఎట్టివల వద్దకైనే కలుగుచుండును కాభున
కదా! శ్రేయమును కల్గచేయు వీర్యసంపాదన
మయమైన చిత్రము కమ్మాలోలాత్మకై యుండి సమయమును
దారీరాయయందు వృధాగా గడిపివేయక క్రమశిక్షణతో
నిని అవశ్యకమందుండుగాని అవసరమైనంత మాత్రమే
పను అవసరమైనంత కాలమే నిద్రించుచు మిగతా
సమయమును తన శ్రేయాభివృద్ధికై వినియోగించుచుండ
వలె నీతో అమూల్యమైన మానవజీవితము వ్యర్థమై
పోవు.

మితాహారము వలన వైద్యసహాయము నవయను
లేకనే మనుషులు పెరుగుటకేకాక ఆరోగ్యమున్న జనులకు
కూడ కలదు మితాహారము తినవారనునతో సమానమని
ద్రుడు చెప్పుటను అధికాహారమునే శరీరమునకు తగదు

నిద్రించుచుండును ఒక ఫ్యాక్టరి నిరంతరము పని చేయు చుండినచో చెడిపోవును గదా! కనుకనే వారమునకు ఒక రోజు దానికి విశ్రాంతి ఇవ్వబడును. అట్లే శరీరమునకున్ను - సమస్త అవయవముల కొరకు ఉపవాసము ద్వారా విశ్రాంతి నొసంగుట శ్రేయము. తక్కిన దినములందును మితాహార మునే దేహమునకొసంగ వలెనుగాని పొట్టను బిగువెక్కునట్లు చేయరాదు. సాత్త్వికాహారము వలన, మితాహారము చేతను శరీరమున్ను, మనస్సున్ను ఆరోగ్యవంతముగా నుండునని శాస్త్రములు ఘోషించుచున్నవి.

'ఆహారశుద్ధౌ సత్త్వశుద్ధిః, సత్త్వశుద్ధౌ ధ్రువాస్మృతిః, స్మృతిలంభే సర్వగ్రంథీనాం విప్రమోక్షః' అని ఉపనిషత్తులు ఈ భావమునే స్పష్టీకరించుచున్నవి. ఆహారశుద్ధిచే రక్తము శుద్ధమగును, రక్తశుద్ధిచే మనస్సు శుద్ధమగును దానిచే భావములు శుద్ధపడును. ధ్యానాదులున్ను చక్కగ జరుగును.

పదార్థములు బాగుగానున్నవని కొందరు కడుపు పట్టి ఎక్కువగా తిని, జీర్ణించుకొనలేక, నానా బాధలను పడు చుందురు. ఇట్టివారలకు ఏనాటికి శాంతము. ప్రాచీనమైన రోమ దేశీయులు జిహ్వేంద్రియమునకు తృప్తిగ ఎక్కువగా తిని, కక్కుకొని మరల తినుచుండువారట! జాగరూకత చేసి నాలుక ఒనగూర్చు ముఖ్యముగ త్రొక్కిపట్టి ఏసుప్రభువలె స్వాధీన పరచుకొనవలెను. కాబట్టి నియమము చాల అవసరము.

ఒకచోట విందు జరుగుచుండెను. నాలుకపై అదుపు తప్పిన కొందరు దానిలో పాల్గొని పిండివంటలను తినుచు ఎడవ లేక తపించుచుండగా మహాత్ముడు అతని లోపమును పరిస్థితి గమనించి అతని ప్రశాంతముగ హితబోధ గావించె ను నాయనా! ఒక బండి లాగాని బస్సులోగాని ఎక్కువమందిని కూర్చొనబెట్టినచో అది విరిగిపోవును కావున నాలుకపై కంట్రోల్ లేక పెట్టి ప్రభుత్వమువారు శిక్ష విధించుదురుగదా! అట్లే శరీరమును కూడ అతిహారసేవనముచే బరువెక్కించిన చో దైవప్రభుత్వమువారు కూడ వారికి శిక్ష విధించుదురు రోగమే ఆ శిక్ష! అశాంతియే ఆ శిక్ష. కావున ఇక మీదట దైవము జాగరూకతపై శరీరమును బాధింపక నాలుకపై నియమము కలిగి మితముగనే భుజింపుము అతని వాక్యము లను విని తిండిపోతు ప్రమాదము నేడుగాని తప్పిపోవుట సక్రమముగ వ్యవహరించవలెనని నాలుకకు లొంగక యుండు టనియు వరికి చాలిపోయెను

కావున మునుముందువులగువారు ఆహారవిషయమై సంయమము కలిగియుండి సాత్వికాహార మితాహారము లనే సేవించుచు బ్రహ్మచర్యమును లోపముగాక ఇంద్రియములను అదుపులో నుంచుకొని క్రమముగను దైవధ్యాన ఆత్మవిచారాదులందు గడుపుచుండు టుర యుగు ప్రణీతను గావించుకొనవలయును

సుస్థితి నేర్పడుచుండును. ఒక ఫ్యాక్టరీ యందలి యంత్రము పని చేయు చుండినచో చెడిపోవును గదా. కనుక వారమునకు ఒక రోజు దానికి విశ్రాంతి ఇచ్చుచుందురు. అట్లే శరీరమునకున్ను - పదునైదు రోజుల కొకసారి ఉపవాసము ద్వారా విశ్రాంతి నొసగవలెను. ఉపవాసము తక్కువ దినములందును మితాహార మునే దేహమునకొసంగి ఎక్కువగాని పొట్టను బరువెక్కునట్లు చేయరాదు. సాత్వికాహారము మేలను, మితాహారము చేతను శరీరమేగాక, మనస్సున్ను ఆరోగ్యవంతముగా నుండునని శాస్త్రములు చెప్పుచున్నవి.

'ఆహారశుద్ధౌ సత్త్వశుద్ధిః, సత్త్వశుద్ధౌ ధ్రువాస్మృతిః, స్మృతి లాభే సర్వగ్రంథీనాం విప్రమోక్షః' అని ఉపనిషత్తులు ఈ భావమునే స్పష్టీకరించుచున్నవి. ఆహారశుద్ధిచే సత్త్వము శుద్ధమగును, సత్త్వశుద్ధిచే మనసు శుద్ధమగును. దానిచే జ్ఞానములు వృద్ధిపొందును. ధ్యానాదులున్ను చక్కగ జరుగును.

పదార్థములు బాగుగానున్నవని కొందరు కడుపార తిని ఎక్కువగాతిని, జీర్ణించుకొనలేక, నానాబాధలను పడు చుందురు. అల్పాహారమే మేలని శాస్త్రము. పూర్వమొక రాజు జిహ్వేంద్రియమునకు పూర్తిగ వశుడై, ఎక్కువగా తిని, కక్కుకొని మరల తినుచుండువాడట! బాగుగా తిని దేవో నాలుక బలమును ముక్కుకు త్రాడుకట్టి పశువువలె బాగుచ్చి చేయవలెను. కాబట్టి నియమము చాల అవసరము.

4 నిర్దుష్టకర్మ

జీవిత నిర్వహణముకొరకై ఆహారము ఆవసరము కావున ఆహార సంపాదనార్థమై ఏదైన పని చేయవలయుననియు ఏదైన వృత్తిని చేపట్టవలయుననియు పెద్దలు చెప్పుచున్నారు శాస్త్రములన్ను అందుకు అనుమతి నిచ్చినవి. అయితే ఆ చేపట్టునది నింద్యము కానిదై యుండవలెను కాసింతి అధర్మము అన్యాయము అధర్మితో కూడినదని శాస్త్ర సమ్మతముకాదు అది నింద్యమైనది పాపభూయిష్టమై ది అట్టి పని కర్తను చేయు తెచ్చును. నరకమున ఆత్మద్రోహమును కావున అట్టి నింద్యకర్మను ఎవరును ఆచరించరాదు ప్రోత్సహించరాదు

అన్యాయముగ సంపాదించిన ధనముతో పంచభక్ష్య పరమాన్నము లారగించినను ఆ యాహారము జీర్ణముకాదు రోగములే కలిగించును న్యాయముగ సత్యముగ సంపాదించిన కొలది ధనముతో అంబలి తినినను ఆ యాహారము పుష్టికరమై తిన్నవారికి క్షేమమును చేకూర్చును

పూర్వకాలపుమాట అర్జునుని తీక్ష్ణబాణములచే భీష్ముడు పడిపోగా ఆతడు మరణించే ముందు [illegible] అర్జునునిచే అంపశయ్య ఏర్పాటు చేయబడెను [illegible] [illegible] ఉత్తరాయణమునకు [illegible] భీష్ముడు ఆ అంపశయ్యపై పడుండి [illegible]

కృశించి పోవుచుండును. ఒక ధార్మిక నిరంతరము పని చేయు చుండినచో చెడిపోవును గదా! కనుకనే వారమునకు ఒక రోజు దానికి విశ్రాంతి ఇచ్చుచుందురు. అటే శరీరమునకున్ను - పదునైదు రోజుల కొకసారి ఉపవాసము ద్వారా విశ్రాంతి నొసంగుట ఉత్తమము. ఇతర దినములందును మితాహార మునే కొనసాగ వలెనుగాని పొట్టను బరువెక్కునట్లు చేయరాదు. సాత్త్వికాహారము వలను, ఉపవాసము చేతను శరీరమేగాక, మనస్సున్ను ఆరోగ్యవంతముగా నుండునని శాస్త్రములు ఘోషించుచున్నవి.

'ఆహారశుద్ధౌ సత్త్వశుద్ధిః, సత్త్వశుద్ధౌ ధ్రువాస్మృతిః, స్మృతిలాభే సర్వగ్రంథీనాం విప్రమోక్షః' అని ఉపనిషత్తులు ఈ భావమునే స్పష్టీకరించుచున్నవి. ఆహారశుద్ధిచే చిత్తము శుద్ధమగును, చిత్తశుద్ధిచే బుద్ధి శుద్ధమగును దానిచే భావము శుద్ధపడును. ధ్యానాదులున్ను చక్కగ జరుగును.

ఉపవాసములు బాగుగానున్నవని కొందరు కడుపునకు ఎక్కువగాతిని, జీర్ణించుకొనలేక, నానాబాధలను పడు చుందురు. ఉపవాసానంతరమే వీనికి కారణము. పూర్వమొక రాజు బ్రహ్మేంద్రయతీంద్రులను ప్రార్థించి ఎక్కువ, ఎక్కువగా తిని, కడుపునొప్పి మరల తినుచుండువాడట! జాగరూకత లేనిచో నాలుక మనలను ముక్కుకు త్రాడుకట్టి పశువునువలె ఆడ్చి చేయుచుండును. కాబట్టి సంయమము చాల అవసరము.

మైన అతని అహారము భుజించుటచే నా రక్తము చెడుట
శత్రుభావముచే నా మనసు సరిగా పనిచేయలేదు ఈ
భావములు స్ఫురింపలేదు. అర్జునుని వృత్యాసా అని ఈ నా
అతని అన్నములచే నా నాడులు రక్తము శుద్ధిపొంద వ
ర కము బలిసినది. అందుచే ఈనాడు చక్కని ధర్మ
నాకు స్ఫురించుచున్నది.

భీష్ముని ఈ ప్రత్యుత్తరము గొప్ప ధర్మసూక్ష్మముల
గూడియున్నది. అన్యాయార్జిత విత్తము చే తెచ్చిన
అహారము నాలుకకు స్వాదిష్టమైనను హృదయము
శ్రేయస్కరము కాదు. కావున న్యాయార్జితాహారమ
మనుజుడు స్వీకరింపవలెను. దానిచే రక్తశుద్ధి, రక్తశుద్ధి
చిత్తశుద్ధి, చిత్తశుద్ధిచే మోక్షసిద్ధి చేకూరగలదు.

కనుకనే పెద్దలు అహారము దొరకనిచో ఏదైన నింద్య
కాని పనిని చేసికొనవచ్చునని ఆదేశించిరి. మరియు నిం
కర్మచే ప్రతిఫలముగ దుఃఖము జీవునకు కలుగగల
పాపము చేయుటకు పుణ్యముచే సుఖము జ్ఞానమ
మోక్షము అగునది ఈ విశ్వమందు అనాదికాలమున
అమలులో నున్న సనాతనము విశ్వవ్యవస్థయందు
అపరివర్తనీయము కావున ఆ నియమమును
యందుండియే పాపవృత్తిని దూరీకరించి పుణ్యవృ
చేపట్టవలయును. కర్మలను చేయునప్పుడు కదా
ఇష్టమువచ్చినట్లు ప్రవర్తింపరాదు. దీని కారణమునకు

గుణ్యముగనే ప్రవర్తింపవలెను. కాబట్టి ఆహారమునొక్కటే నియమముగాని పూనే చేసికొనవలెను, గాని నిత్యమైనదానిని కాదు. ఏ క్షేత్రమందును పాపము పనికిరాదు. అపకారము పనికిరాదు. అన్యాయము, అధర్మము, అవినీతి పనికిరాదు. నిప్పులో వ్రేలుపెట్టి తరువాత పశ్చాత్తాపపడినచో ప్రయోజనము లేదు. ఏకర్మకారణమునకు తెలిసి ప్రవర్తించరాదు. ధర్మస్మృతే తనను రక్షించును.

ధర్మో రక్షతి రక్షితః

ఈ ప్రకారముగైన వివిధ సాధనలద్వారా మానవుడు తన చిత్తమును శుద్ధి చేసుకొని, ఆత్మజ్ఞానమును సంపాదించి ఆ జ్ఞాననేత్రముచే తనయందాత్మస్వరూపమును ఎల్లెడ దర్శించవలెను. అజ్ఞానియందు నిలకడ కలిగి బ్రహ్మానందానుభూతిని పొందవలెను.

చర్మనేత్రము లేనివాడు అంధుడు. జ్ఞాననేత్రము లేనివాడు మహాంధుడు. నాస్తికత్వము పొందినవాడు అంధుడు. జ్ఞానదృష్టి లోపించినవాడు మహాంధుడు. కష్టములు లేనివాడు బాహ్యచక్షువులలో బాధపడును, జ్ఞానము లేనివాడు జన్మజన్మాంతరములు బాధపడును. జనన మరణరూప సంసారచక్రమునందు పడిపోయి నానాయోనులందు సంచరించుచుండును. అంధుడు తన అంధత్వమును పోగొట్టుకొనుటకు ఎన్నియో చికిత్సలను గావించుకొనుచుండును. కాని చిత్రముగా కాని మహాంధులు తమ అజ్ఞానమును పోగొట్టుకొనుటకు ప్రయత్నిం

గ్రాసాసక్తులైయున్నారు తత్ఫలితముగ వారు సంసారదు
ఃఖానలమున బడి తీవ్ర దుష్పరిణామములకు లో
నున్నారు

తన్నుతాను తెలిసికొనక యుండుటచే గ్రుడ్డితన
మని ఆత్మ స్వరూపమును తాను చక్కగ తెలిసికొని శ
రీరముకాని మనస్సుకాని ఇంద్రియములుకాని కాదని
ప్రత్య క్శుద్ధ చిదాత్మయే తన యథార్థస్వరూపమనియు ఎవ
డుగ తెలిసికొనునో అట్టివాడు ఆ గ్రుడ్డితనమును పోగొ
ట్టుకొనినవాడగును అట్టివాడే వాస్తవముగ నేత్రములు |
గలవాడగును

యః పశ్యతి స పశ్యతి

అని గీతాచార్యుడీ సత్యమునే స్పష్టముగ తెలిపియుండె.
సమస్తభూతములందును సమముగ నున్నట్టి పరమాత్మను
యా ప్రాణుల దేహములు నశించినను నశింపనివానిగ ఎవ
డు చూచుచున్నాడో అతడే నిజముగ చూచువాడగును. అని భ
గవానుడు గీతయందు వాక్రుచ్చియున్నాడు అనగా ఆత్మకాన్య
మగు దేహాది దృశ్యపదార్థములు అశాశ్వతములని తెలి
సికొని శాశ్వతమగు ఆత్మస్వరూపమున నిలచి కలిగి దృశ్య
వస్తువులందు వ్యామోహము లేనివాడు మనుజుడే నేత్రము
గలవాడని భావము ఇదియే జ్ఞానదృష్టి ఈ వ్యావహారికముల
జూచుకన్నులు భౌతికదృష్టి యున్నప్పటికిని ఎవరికి జ్ఞానదృ
ష్టి యుండదో అట్టివారిని దుఃఖములు కన్నంటుచునే యుండును

గుణ్యముగనే ప్రవర్తించవలెను. కావున ఆహారమునందు తృప్తి
నిద్రయుగాని పనిచే చేసికొనవలెను, గాని నిత్యమైనదానిని
కాదు ఏ క్షేత్రమందును పాపము చేయరాదు. అపకారము
చేయరాదు అన్యాయము, అధర్మము, అవినీతి చేయరాదు
నిద్రలో ప్రేలుపెట్టి తరువాత పశ్చాత్తాపపడినచో ప్రయోజ
నము లేదు. ఆత్మసాధనమునకు తలవగ్గి ప్రవర్తించవలెను
ధర్మస్మృతయే తనను రక్షించును.

ధర్మో రక్షతి రక్షితః

ఈ ప్రకారముగైన వివిధ సాధనలద్వారా మనమువ్యక్తి
తన చిత్తమును శుద్ధి పొందుచుకొని, ఆత్మజ్ఞానమును సంపా
దించి ఆత్మజ్ఞాననేత్రముచే తనయందాత్మస్వరూపమును గుర్తించా
వలెనను గుర్తించినచో అజ్ఞానియందు నిలకడ కలిగి బ్రహ్మా
నందము ను తెలిసి ఆనందించును.

చర్మనేత్రము లేనివాడు అంధుడు జ్ఞాననేత్రము లేని
వాడు మహాంధుడు. లౌకికదృష్టి పోగొట్టుకొనిన వాడు అంధు
డు జ్ఞానదృష్టి పోగొట్టుకొనినవాడు మహాంధుడు. కన్నులులేనివా డు
ఐహికజన్మలో బాధపడును, జ్ఞానము లేనివాడు జన్మజన్మాంత
రములు బాధపడును. జనన మరణరూప సంసారచక్రము
నందు పడి కర్మలన్నీ నానావిధములవల్ల అనుభవించుచుండును
అజ్ఞానముచే తన అంధత్వమును పోగొట్టుకొనుటకు ఎన్నియో
ప్రయత్నములను గావించుకొనుచుండును. కాని చిత్తశుద్ధియే కాని
మహాంధులు తమ అజ్ఞానమును పోగొట్టుకొనుటకు ప్రయత్నిం

పశ్యన్తి జ్ఞానచక్షుషః (15—10)
అన్తరం జ్ఞానచక్షుషా (13—34)
దివ్యం దదామి తే చక్షుః (11—8)

జ్ఞానస్వరూపమునకున్ను ఆవశ్యకతయు చమత్కా పైవాక్యమ
ద్వారా లోకమునకు వ్యక్తమొనర్చెను జ్ఞానదృష్టిలేనివా
రవిద్యను ఆశ్రయించినవారు, అంధకారపూరితులుగ లో
కము లోకములందు బొందుచు పెద్దగ నయ ప్రకాశిత
ము సమస్తమును చూచుచున్నారు ఉపాసకులు చేనే
వెలుగుచున్నారు.

కాబట్టి అంధత్వమునకు చికిత్స చేయునట్టులైనను క
నులుపోయినను మహాంధత్వ నివారణమన్న మహా తర క
నులు కలిగి దివ్యమైన జ్ఞానదృష్టిని బడసినవారై జ్ఞాన
ములచే భగవద్దర్శనము గావించి గోప్యమైనదును పరమా
నందమును నొందన్గానవలయును. అట్టి జ్ఞానదృష్టి క
లుగుటయే శాస్త్రవిషయక పాండిత్యము

విద్యలందు ప్రవీణతయు కవిత్వాదులందు చమ
త్కారత్వము గ్రంథరచనా నైపుణ్యము నాట్య నాటకా
దుల పరిజ్ఞానము కళాకౌశల్యము విద్యావైదుష్య
కలిగియుండుటయే పాండిత్యమని సామాన్యముగ జన
లెంచుచుందురు అట్టి పాండిత్యము శరీరానికి మాత్ర
మనియు చెప్పుచుందురు

కాని శ్రీకృష్ణపరమాత్మ గీతయందు వివరించినట్లుయు, కేవల శాస్త్రములు శోధించినా కే పండితులనియు (నాను శోధన స్త్రి పండితా॥), జ్ఞానాగ్ని చే యను కర్మలు దగ్ధమైనవ్ని కొనినవారే పండితులనియు (జ్ఞానాగ్నిదగ్ధ కర్మాణం తమాహుః పండితం బుధాః), సమస్త చరాచర ప్రాణికోట్లయందును సమదృష్టి కలవారే పండితులనియు (పండితాః సమదర్శినః) వక్కాణించెను కృత్యాకృత్య విచారణ గల్గుటయే యథార్థ మగు పాండిత్యము. అట్టి పాండిత్యశక్తి అలవడనివాని కాడు ఎన్ని శాస్త్రవిద్యలం దారితేరిన వ్యక్తిని, శాంతిని నొందజాలడు, మృత్యువును తప్పించుకొనలేడు. జనన మరణ ప్రవాహమును దాటలేడు, కర్మ బంధనమును తెంచ్చు కొనలేడు

> నిరక్షరస్యాపి తు యస్య కుక్షౌ
> బ్రహ్మైవ భాభాతి స ఏవ సాక్షరః
> సర్వాక్షరస్యాపి తు యస్య చిత్తే
> బ్రహ్మైవ నాభాతి స వై నిరక్షరః

చదువు లేని వ్యక్తికి, లేదా చదువుకొన్న వ్యక్తికి, ఎవని హృదయ మందు పరబ్రహ్మము సదా భాసించుచుండునో, ఎవడు ఆత్మానుభూతి చక్కగ కలిగియుండునో అతడు సమస్త విద్య లను నేర్చుకొనినవాడే యగును. సమస్త విద్యలయందును ఆరితేరిన వ్యక్తికి ఎవనికి బ్రహ్మానుభవము లేకయుండునో అతడు వాస్తవముగ నిరక్షరకుక్షియే యగును. కావున లౌకిక పాండి

శ్యముతోపాటు పారమార్థిక పాండిత్యమును [illegible] కలి
యుండుట శ్రేయస్కరము

శ్రీ వసిష్ఠమహర్షి శ్రీరామచంద్రునకు పెక్కు ధర్మ
రహస్యములను బోధించుచు సంసారకూపమునుండి లేవ
నెత్తి తిరిగి అట్టి కూపమున బడకుండ చేయునట్టిదే పాండిత్య
మనియు దానిని యత్నపూర్వకముగ సంపాదించవలయు
ననియు ఉద్బోధించెను.

> తావన్మయా భవభయార్తి విపండితత్వం న యావ
> త్తత్పాండిత్యం తతపి వ పునర్నైవ సంసారచక్రే
> యత్నేన కుర్యాదవిరతమతః పండితత్వేఽమలాత్మ
> జ్ఞానోదారే భయమితరథా నైవ వః శాన్తిమేతి
>
> (వసిష్ఠగీత)

శాస్త్రీయ మనుమంతునవగునాడు సంసారబాధలనుండి ఈ పాండిత్య
మును పద్ధతి నభ్యాసించి సహాయముచే తప్పక బయటపడు
చున్నది. కేవల [illegible] పాండిత్యమునకు అది శ్రీ శంకరా
చార్యులు నుడివినట్లు వ్యాకరణాది విద్యలు అత్యంతాలయము
తప్ప బాధను తొలగించనేరవు. మృత్యువాతనుండి అరయని
తప్పించలేవు. కాబట్టి ఇతరవిద్య లెన్ని నేర్చినప్పటికిని
ఎంతటి లౌకిక పాండిత్యప్రకర్షము కలిగి యున్నప్పటికిని
ఆత్మజ్ఞానమను పాండిత్యమును బడయనిచో శిష్యుడు ముక్తి
ముకు తప్పిందుకొనలేడు

అక్షరుండు నిరాకారుండునునైన పరిపూర్ణానందమునకు నా
లక్ష్యం స్వరూపమై యుండగా జ్ఞానులు
కొఱకై ప్రాణులాతురతలోనే సంచరింతురు. సచ్చిదానందుడు
అక్షరుడును సచ్చిదానందాత్మ స్వరూపమునగునట్టి ఒకేదే
నను ప్రపంచములో నెలకొనియుండు తుదకు పశ్చాత్తాపమును
వచ్చును ఎన్ని విద్యలు గడించినప్పటికిని, సంసార సముద్ర
మును తరింపజేయునట్టి ఆత్మవిద్యను అభ్యసింపనిచో, జన్మ
మృత్యు జరా వ్యాధికము క్షయము ఈ దుఃఖదోషములు మరల
మరల గ్రంథములలో తప్పక రావును. ప్రాపంచిక విద్యా
వైదుష్యముతో గాదు. బ్రహ్మజ్ఞానరూప పాండిత్యము న
చేపడు యత్నపూర్వకముగ జూచి అనాదికాలమునుండి తనను
తరుముచు న వచ్చుచున్న సాయుజ్యము వెంబడించుచుండు-
డెకయు తప్పించుకొని బంధవిముక్తి పరమానంద ననుభ
వించవలయును జ్ఞాననేత్రమును చక్కగ వికసింపజేసికొన
వలెను.

5. జ్ఞానదృష్టి

చర్మనేత్రము దృశ్యపదార్థములను చూచును జ్ఞాన
నేత్రము దృశ్యరూపముగు పరమాత్మను వీక్షించును. భౌతిక
నేత్రము నశించు వస్తువులనే చూచును. జ్ఞాననేత్రము శాశ్వత
మగు దేవదేవుని గాంచును. 'యద్దృశ్యం తన్నశ్యం'-కోలు
కన్నులతో చూడబడునది యంతయు కాలగర్భమున ఏనాటికై
నను విలుప్తమైపోవును. చూచునట్టి కన్ను, చూడబడు

ప్రపంచము లేనట్టు అనంతకాలవాహినిలో కొట్టుకొనిపోవుచు
కాని జ్ఞానసాధనతో అవలోకింపబడు ఆత్మదేవుడు కాలము
నకు లోబడక కాలమునే ప్రకాశింపజేయుచు కాలాతీతుడై
కాలమును నిగ్రహించి కూర్చొనియున్నాడు అట్టి ఆత్మను
దర్శించువాడు ధన్యుడు దర్శించుటకు ఉపకరించు జ్ఞానచక్షువు
కలవాడు కృతకృత్యుడు

చర్మనేత్రము మానవులకే గాదు దానవులకును
జంతువులకును పశుపక్ష్యాదులకును గలదు, పిశాచులకును
గలదు రోగులకును అది లేనిచో నిర్జీవుడగును
గాదు మానవుడై పుట్టి జ్ఞాననేత్రమును సంపాదించుటలోనే
గలదు విశేషము జ్ఞానచక్షువును సంపాదించుటకే అసలు
మానవజన్మ ఏర్పడినది. దేవతలుకూడ వారి వారి భోగవిలాస
వాతావరణమందు జ్ఞాననేత్రమును సంపాదించజాలరు ఎప్పుడు
మానవజన్మ లభించునో ఎప్పుడు బ్రహ్మలోకాధిపత్య
సంపాదకులగు అద్భుత మనుష్యకోటులు పొందుదురో చెప్ప
శక్యముగాదు

సృష్టి స్థితిలో అపూర్వమగు మానవజన్మ లభించియు
కోటానుకోట్లలో కృతకృత్యులయ్యెదరు ధన్యులెవరు? ఆహారా
ద్యావశ్యకముల ఇతర పదార్థములకై చింతించుచు కాలము
గడపుట యుక్తమా? వచ్చిన పని యేమి? మనము చేయు
చున్నదేమి? మన గమ్యస్థానమేమి? దానిని పొందుటకై
ఏమైన ఆచరించుచున్నామా? అని ఆలోచించిన నిజము

గలిగిన తేజోమయుడైయున్నట్టి భగవంతుని కనబడునట
న్యాయమా ? స్థూల మాంసనేత్రములచే దివ్యనేత్రమును, జ్ఞాననేత్ర
మును ప్రయత్నపూర్వకముగ బడసి జీవుడు పరమాత్మ
దర్శనమునొనర్చుకొనుట ఎట్లు ధర్మము

భౌతిక నేత్రము పంచభూతాత్మకమై ఏర్పడినది. అది
జడమైనది. కావున అది స్థూలపదార్థములనే చూడగల్గును.
ఆత్మయో అతి సూక్ష్మమైనది. అతి సూక్ష్మమును అత్యంత
స్థూలమగు చర్మచక్షువు చూడజాలదు

సూక్ష్మత్వాత్తదవిజ్ఞేయం

అని గీతాచార్యుడీ సత్యమును గూర్చి వెల్లడించియున్నారు.
కావున పరమాత్మను వీక్షించుటకు ఈ చర్మనేత్రములకు
సామర్థ్యము లేదని స్పష్టమగుచున్నది

కొందరు ఈ ప్రకారముగ ప్రశ్నించుచుందురు -
'అయ్యా! దేవుడున్నాడని చెప్పెదరు మాకేల కనిపించడు
ప్రపంచములోని అన్ని వస్తువులు కనిపించుచున్నవి కదా! మరి
దేవుడు మాత్రము ఎందులకు కానరాడు కనిపించినచో
దేవునిపై మాకు ఎంతయో విశ్వాసము కలుగునుగదా కను
పించని దేవునిపై మాకు విశ్వాసము ఎట్లు కుదురును' -
దీనికి సమాధానము---ప్రపంచములో కనుపించని వస్తువు
లెన్నియో ఉన్నను వానిపై జనులు విశ్వాసము కలిగి
యున్నారు. గాలి కనిపించదు. ఆకాశము కనుపించదు. ఎవరి

కన్ను వారికి కనుపించదు. ఎవరి నేత్ర వారికి కనుపించదు తే
త్రాగారముగ స్థూలమైన సన్నిధి కొన్న సరాయంగా
తిక మాహాత్మ్యతి సూక్ష్మమై సూక్ష్మతరమైన మనస్సునుగూడ
అవలోకించుటకు అత్యంతాతిశ నేత్రమునకు ఎట్లు గోచరించ
గలదు అట్లు గోచరించనంతమాత్రమున అది లేదని ఎట్లు
చెప్పగలము!

దృశ్యతే త్వగ్ర్యయా బుద్ధ్యా
సూక్ష్మయా సూక్ష్మదర్శిభిః

అతి సూక్ష్మమైన జ్ఞాననేత్రముచే ఏకాగ్ర బుద్ధిచే
మహనీయులు పరమాత్మను వీక్షింపగల్గుచున్నారని శ్రుతి
భగవతి ఘోషించుచున్నది

అర్జునుడు రణరంగమున విశ్వరూపమును చూపుమని
శ్రీకృష్ణమూర్తిని ప్రార్థింపగా —

న తు మాం శక్యసే ద్రష్టుమనేనైవ స్వచక్షుషా
దివ్యం దదామి తే చక్షుః పశ్యమే యోగమైశ్వరమ్

ఓ అర్జునా! ఈ చర్మనేత్రముచే నీవు విశ్వరూపమును
చూడజాలవు. నీకు దివ్యనేత్రమును ఒసంగుచున్నాను. దానిచే
నీవు అద్దానిని వీక్షింపగలవు అని పలికి భక్తునియెడ గల
వాత్సల్యాతిశయముచే దివ్యచక్షువును ప్రసాదించెను. అట్టి
దివ్యనేత్రముచే ధనుంజయుడు భగవానుని అద్భుత విశ్వ
రూపమును చూడగల్గెను కాబట్టి దైవదర్శనము (ఆత్మసాక్షా

ఈ (చర్మము) భౌతిక నేత్రముద్వారా చూడజాలము. కాని దివ్య నేత్రము, జ్ఞాననేత్రము అతీంద్రియమైన సూక్ష్మాతిసూక్ష్మ వస్తువులను చూడగలదు. అట్టి దివ్యజ్ఞానమును భౌతికనేత్రము చూడలేదు, సర్వాంతర్యామియగు పరమాత్మను ఎట్లు చూడగల్గును? కాబట్టి భగవద్దర్శనమునకై జీవుడు జ్ఞాన నేత్రమును తప్పక సంపాదించవలసియున్నాడు.

జ్ఞాననేత్రము భౌతిక నేత్రమునకు లక్షింపబడదు. అది లౌకికపద్ధతుల నిత్యానిత్య వివేకమే జ్ఞాన నేత్రము, ఆత్మానాత్మ వివేకమే జ్ఞాననేత్రము వృద్ధిపొందిన చర్మనేత్రము దాని మార్గమును జ్ఞానరశ్ములు ప్రకాశించుచున్నది. ఒకానొక వ్యక్తిని చూచి నపుడు శరీరమునెత్తు బాహ్య స్వరూపమును అనగా ఆకృతిని కన్ను చూచుచున్నది కాని లోన వెలుగుచున్న శాశ్వతమగు ఆత్మను, దివ్యమగు ఆత్మస్వరూపమును జ్ఞాననేత్రము చూచుచున్నది. భౌతిక నేత్రములకు అగోచరములగు అతి సూక్ష్మమగు అత్యంతరహస్యములు తెలిసికొనగలుగు విశేషమే జ్ఞాననేత్ర మన బడును.

ఇట్టి జ్ఞాననేత్రముయొక్క ప్రస్తావన ఉపనిషత్తులందు భగవద్గీత యందు, ఇతర శాస్త్ర గ్రంథములందు అచటచట కానవచ్చుచున్నది. ఓ జనులారా! ప్రయత్నపూర్వకముగ జ్ఞాననేత్రమును సంపాదించుటకొరకు నిత్యమును సాక్షాత్ భగ

సత్యస్వరూపముగ పెట్టించుచు జీవిత కాలమును గడిపెడువాడు
అని శాస్త్రములందు మహనీయులు ఉద్ఘోషించుచున్నారు

అవ్యక్త చత్విరమ్మతత్వమిచ్ఛన్

అని తత్త్వానువృత్తి గంభీరముగ వెలుగుచున్నది అంతగా మరి రహిత ఆత్మస్థితిని పొందుచుందువారు తన మాట్లను ఆచరించుచుండి లోనికి ప్రవృత్తులయ్యెందురని భావము. దృష్టిని బాహ్య విషయముల నుండి మరలించి అంతర్ముఖ మొనరిచి సక్రమముగ ధ్యానించుచున్నచో ఆత్మసుఖానుభవము గలుగగలదని ఉపనిషత్తు చెప్పుచున్నది. అట్టి ధ్యానబలము వివేకము జ్ఞాన నేత్రము దానిచే గాంచుచున్నచో ప్రపంచమంతయు ఒకే దైవ స్వరూపముగ ఒకే ఆత్మస్వరూపముగ గోచరించును

తత్ర కో మోహః కః శోక ఏకత్వమనుపశ్యతః

అచట వైర మెచటకి! దుఃఖ మెచటకి! అజ్ఞాన మెచటకి! అంతయు శాంతి యుండు శత్రు మిత్రాది భేదముగాని స్వకీయ పరకీయ భేదముగాని అచట ఉండనేరదు. సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ—నేహ నానాస్తి కించన —ఈ ప్రపంచ మంతయు పరబ్రహ్మ స్వరూపమే ఇచట అనేకత్వము లేనే లేదు అని ఉపనిషత్తు తెలుపు శ్రుతి వాక్యానుసారముగను

మానవుడు జ్ఞాననేత్రముచే వీక్షించుచున్నచో జడమైనదైనా చైతన్యమైనదైనా స్త్రీయైనదైనా పురుషుడైనను సర్వత్ర

నేదియు • శాశ్వత మేదియు • తీవ్రనఖ విస్పష్టముగ గోచ రించును.

'క్షేత్ర క్షేత్రజ్ఞయో రేవ మన్తరం జ్ఞానచక్షుషా' జ్ఞాన చక్షువుచేత క్షేత్ర క్షేత్రజ్ఞుల భేదమును చక్కగ తెలిసికొని తీరుడు పరమాత్మ పదమును బడయ గల్గుచున్నాడని గీతా వాక్యములున్ను వచించియున్నారు

'దృష్టిం జ్ఞానమయీం కృత్వా పశ్యేత్ బ్రహ్మమయం జగత్' 'కృత్వా' ని దృష్టిని జ్ఞానమయముగ నొనర్చుకొని, జ్ఞాననేత్రమును సంపాదించుకొని ప్రపంచమునంతను బ్రహ్మమయముగ గాంచుము' అని శ్రీ శంకరభగవత్పాదులు ఉద్ఘోషించిరి.

ఈ ప్రకారముగ ఉపనిషత్తులేమి, భగవద్గీత యేమి, సమస్త శాస్త్రములేమి, శంకరాచార్యాది మహనీయులేమి— ముక్తకంఠముగ జ్ఞాననేత్రావలంబనమునుగూర్చి ఉద్బోధించి యున్నందున దాని నెట్లైన ఈ జీవితములో సాధించి తెచ్చు కొనుట ముముక్షువుల కర్తవ్యమైయున్నది.

ఎఱుపు అద్దములు గల కళ్లజోడు పెట్టుకొని చూచి నచో ప్రపంచ మంతయు ఎఱ్ఱగా కనిపించును నలుపు అద్ద ములు పెట్టుకొనినచో నల్లగా కనిపించును, తెలుపు అద్దములు పెట్టుకొనినచో తెల్లగా కనిపించును అట్లే జ్ఞానదృష్టితో వీక్షించినచో సమస్తము బ్రహ్మమయముగ గోచరించును

అజ్ఞానముచే దృష్టి అపవిత్రమైపోయి నందువలన జగము
ప్రపంచము ప్రత్యక్షముగా కనిపించుచున్నది. ఆ దృష్టిని శుద్ధ
పఱచుకొనినచో గురు శాస్త్రోపదేశ బలముచే బ్రహ్మా
నుభవము చేయను విధిగల మోహవ్యామోహము ప్రపంచము
ప్రపంచరూపముగాక దైవరూపముగ గోచరమగును. అట్టి
స్థితిని సాధించుటకే మానవజన్మ సృష్టించబడి జ్ఞాననేత్ర
సంపాదనకై మహాప్రయత్నము మనుష్యత్వమును భగ
వానుడు జీవులకు ప్రసాదించెను. అట్టి మనుష్యత్వమును
సార్థక పఱచుకొనుట ప్రతివానికిని ముఖ్యకర్తవ్యము.

అయితే ముందుగా భక్తిని చక్కగ అభివృద్ధి పఱచు
కొనవలెను. పూజా జపధ్యానాదుల ద్వారా భగవంతుని
చెన్నగ ఉపాసించవలెను. అట్టి జీవుల భక్తికి మెచ్చి
యనుగ్రహించు పరాత్పరుడు బుద్ధియోగమును వారికి
ప్రసాదించెను (దదామి బుద్ధియోగం) ఆ బుద్ధియోగమే
జ్ఞాననేత్రము అదియే దివ్యనేత్రము అట్టి దివ్యనేత్రముచేతనే
భక్తుడు విశ్వరూపమును చక్కగ చూడగల్గి భగవంతుని
ద్వాత్మ్యపరత్వమును చెన్నగ అవగాహనము చేసికొనగలుగును

భక్త్యాత్వనన్యయాశక్య అహమేవంవిధోఽర్జున
జ్ఞాతుం ద్రష్టుం చ తత్త్వేన ప్రవేష్టుం చ పరంతప

ఆ నేత్రమును ఒక్క అర్జునుకే కాదు ఎవరైనను పొంద
గలను. అనన్య భక్తి కలిగియుండిన చాలును—అని

శ్రీకృష్ణ భగవానులు సెలవిచ్చియున్నారు కాబట్టి అతి సులభమైన భక్తిని చేబట్టి భగవత్కృపకు పాత్రులై, భగవదనుగ్రహముచే జ్ఞాననేత్రమును బడసి ఏది సత్యమో ఏది అసత్యమో తెలిసికొని, ఏది బింబమో ఏది ప్రతిబింబమో అవగతము చేసుకొని, ఏది నిత్యమో ఏది క్షణికమో అనుభూతమొనర్చుకొని నిత్యమైన ఆత్మయందు మనస్సు నిలిపి క్షణికమైన ప్రత్యక్షపదార్థములందు వ్యామోహమును వదలి నిరతిశయ ఆత్మానందానుభూతిచే జీవితమును చరితార్థ మొనర్చుకొనవలయును

చర్మనేత్రములు అందరికిని కలవు. జ్ఞాననేత్రములు మాత్రము అందరికిని లేవు. జంతువులును పక్షులును, క్రిమికీటకాదులకును, దేవతలకును, రాక్షసులకును పెద్దల, పిన్నలకును చర్మచక్షువులు కలవు. అవి తోలు కండ్లు, వాని ద్వారా ప్రాణి బాహ్యమునందున్న వస్తువులను గాంచగల్గుచున్నాడు. నశించు నామరూపములను మాత్రము దర్శించగలుగుచున్నాడు. అంతియేకాని ఆత్మను గాదు. ఆత్మదర్శనమునకు జ్ఞాననేత్రము ఆవశ్యకమైయున్నది. అట్టి జ్ఞాననేత్రము లేనివాని జీవితము అంధుని జీవితము వంటిది. దుర్భర దుఃఖములతో కూడియుండును. సూర్యుడు దేదీప్యమానముగ ప్రకాశించుచున్నను, గ్రుడ్డివాడు చూడలేకున్నట్లు పరమాత్మ సర్వవ్యాపకుడై సర్వత్ర వెలయుచున్నను అజ్ఞాని గాంచజాల

ఉన్నారు. ఆధునాతన వెలువర్చబడి యున్నది. (శ్రీ) శంకర భగవత్పాదు లీ సత్యమునే క్రింది శ్లోకముద్వారా చక్కగ నిరూపించి యున్నారు.

> సర్వగం సచ్చిదానందం జ్ఞానచక్షు ర్నిరీక్షతే
> అజ్ఞానచక్షుర్నేక్షేత భాస్వంతం భానుమంధవత్
>
> (ఆత్మబోధ)

కావున జ్ఞాననేత్రమును ప్రయత్నపూర్వకముగ సంపాదించవలెను. మానవుని దివ్య నిధియైన [illegible] పవిత్రమగు మానవజన్మను [illegible] తగదు. ఈ జ్ఞాననేత్రమునకు [illegible]

జడమందు చేతనమును గ్రహించ గల్గుటయే జ్ఞాననేత్రము. పక్షికయందు [illegible] అంతఃకరణమునకు కల్గునటులే జ్ఞాననేత్రము. [illegible] గల్గుటయే జ్ఞాననేత్రము. [illegible] సచ్చిదానంద పరబ్రహ్మము [illegible] మనస్సునకు కల్గుటయే జ్ఞాననేత్రము. [illegible] జ్ఞాననేత్రము [illegible]

వైద్యులు X కిరణములు (X rays) ఆధారముగ [illegible]

లకు తెలిపికొనుచుందురు. అట్టి జ్ఞానులగు మహనీయులు జ్ఞానకిరణములను ప్రసరింపజేసి ప్రతివస్తువునందును పరబ్రహ్మమును అవలోకింతురు.

> దృష్టిం జ్ఞానమయీం కృత్వా
> పశ్యేద్బ్రహ్మమయం జగత్

దృష్టిని జ్ఞానవంతముగా నొనర్చుకొని జగత్తును బ్రహ్మమయముగా వీక్షించవలెనని ఉపనిషత్తు బోధించుచున్నది. ఉపాధులన్నిటియందును అనుస్యూతమై వ్యాపించియున్న అంతరాత్మను విచారణచే దర్శించుటను మానవుడు తప్పనిసరిగా అభ్యసించవలసియున్నాడు.

అజ్ఞానులు బాహ్యములను మాత్రమే చూచెదరు. వారి దృష్టి అంతవరకే పోవును. ఎటువంటి మహాపండితుడైనను బాహ్యమగు ఉపాధిని మాత్రమే చూచునో, లోనున్న వస్తువును చూడనిచో అతడు అజ్ఞానియేయగును. కావున 'X' కిరణములచే వస్తువులయొక్క అభ్యంతరవిశేషములు గోచరించునట్లు వివేకమను కిరణములను ప్రసరింపజేసి ప్రతి జీవియందును, ప్రతి [illegible] నున్న ఆత్మను దర్శించవలెను. అప్పుడు స[illegible] [illegible] ప్రేమ, దయ, కరుణ, సహకారము వెల్లివిరియుచుండును.

> యస్మిన్సర్వాణి భూతాని
> ఆత్మైవాభూద్విజానతః

తత్ర కో మోహః కః శోక
ఏకత్వ మనుపశ్యతః

ఆ ఉపనిషత్తులు ఘోషించినవిధముగ సర్వభూతము
లందును తనయందలి ఆత్మయే ప్రకాశించుచుండ ఇక ఒకడు
ఇంకొకనికి అపకారమెట్లు చేయగలడు? అప్రశిక ద్వేష
మెట్లు? కోపమెట్లు? అసూయయెట్లు? కావున ఆత్మ
జ్ఞానదృష్టిచే దుర్గుణములన్నియు నశించిపోయి విశ్వ
వ్యాపకమయు హృదయముయర్పగలదు ప్రేమ దయా సాగి పొరలగలవు.
మనుష్యుడంతయు తన కుటుంబమే యను భావము కలుగగలదు.

ఒక వ్యక్తిని చూచగనే దేహమును మాత్రము పరికించు
వాడు అధముడు. మనస్సుగా చూచువాడు మధ్యముడు.
ఆత్మను గాంచువాడు ఉత్తముడు. వివేకవిచారణాదుల
చేతను భక్తి వైరాగ్యాది సాధనల చేతను జ్ఞాననేత్రమును
తెరచి ప్రతి వస్తువునందును ప్రతి ప్రాణి
యందును సచ్చిదానందపరబ్రహ్మమును దర్శించుచు జీవిత
మును ఆనందమయముగ నొనర్చుకొనవలెను. ఈదృష్టిచే
సంసారము ఆనందపర్యవసాయి కాగలదు.

సర్వభూతేషు యేనైకం భావమవ్యయమీక్షతే
అవిభక్తం విభక్తేషు తజ్జ్ఞానం విద్ధి సాత్త్వికమ్

అని గీతాచార్యుడు ఘోషించిన సందర్భమున విభజింప
బడియున్న ఈ జగత్ప్రపంచము విభజింపబడకయున్న పర

మాత్మను దర్శించుటను చేయఁగొనవలెను. అదియే సాత్త్విక
జ్ఞానము, అదియే తత్త్వజ్ఞానము.

అటువంటి సాధనచే ఇట్టి జ్ఞాననేత్రము తప్పక లభ్యము
కాగలదు. "దదామి బుద్ధియోగమ్" అని భగవానుడు స్పష్ట
ముగ చెప్పియుండుటవల్ల భక్తిని చక్కగా అభివృద్ధి
గావించుకొనినచో ఆ పరాత్పరుడే తగిన బుద్ధిబలమును,
విచారణాశక్తిని, జ్ఞానదృష్టిని ప్రసాదించగలడు. కావున అట్టి
మహోన్నతలక్ష్యము కొఱకై సర్వులును యత్నశీలురై,
దృష్టిని పవిత్రవంతముగ నొనర్చుకొని, జ్ఞాననేత్రముచే విశ్వ
మంతయు తన స్వరూపమేయని అనుభూతిని బడసి బ్రహ్మా
నందమును బడయవలెను. లక్ష్యమును పొందువఱకు ప్రయత్న
మును నిరాశావాదము అభాగ్యతను సోమరితనమును దరికి
చేర్చరాదు.

కొండ ఎక్కుటకు ప్రారంభించినవాడు శిఖరము తప్పక
చేరగలడను హామీ ఏమియు లేదు. మధ్యలోనే నిలిచి
పోవచ్చు. మూడు భాగములు ఎక్కియు ఆగిపోవచ్చు.
శిఖరమునకు దరిదాపులలో కాలుజారి క్రిందకు పడిపోవచ్చు.
ఎక్కుటకు ప్రారంభించిన కొద్ది సేపటికే నిరుత్సాహపడి
వెనుకకు మరలవచ్చు. ఎవ్వరో కొందఱు మాత్రము పైకిచేరిన
వారిలో ఏకొద్దిమందో, తీవ్ర ప్రయత్నముతో శిఖరమును
అధిరోహించి అఖండమైన జయమును, ఎనలేని పట్టమును,

శ్రేయస్సు కష్టతమమగుట చాకచక్యముగను వాదు మాత్రమే ఈ
ప్రకారముగ లక్ష్యము చేరగల్గుదురు

అట్టి వారాధకుల మధ్య యోగించినవలందు కొందరిలో
ప్రయత్నమును ప్రారంభించువారు ఏ కొద్దిమందియో ఉందురు
అట్లు ప్రారంభించినవారిలో సౌభాగ్యముచేత లక్ష్యము
చేరగలవారు మొదట్లో ఏ ఒకరిద్దరు మాత్రమే
యుందురు

ఈ సత్యమునే గీతాచార్యులు

> మనుష్యాణాం సహస్రేషు
> కశ్చిద్యతతి సిద్ధయే
> యతతామపి సిద్ధానాం
> కశ్చిన్మాం వేత్తి తత్త్వతః

అను శ్లోకముద్వారా చక్కగ నిరూపించెను ఈ
లక్ష్యమును చేరుటకు ఎంతయో సాహసము ధైర్యము పట్టు
అవసరము

దనాశక్తియను ఎన్నియో ఆటంకములున్నప్పటికి, తన్ని
వాటినన్నింటిని అధిగమించుటకును క్రొంగ్రొత్త సాధన
అనుష్ఠించుటకును ప్రయత్నము సలుపుచున్నాడు అట్టి
పూర్ణ సాధకు అత్యంతదేవతలు దృశ్యమందు
తాత్త్వికమైన పరమాత్మ సాక్షాత్కారము కొరకై
అహర్నిశలు పాటుపడుచున్నాడు అయితే గమ్యస్థానం

చేరగలుగుచున్నాడా ? లేదు. కారణమేమి ? మాయా ప్రభావముచేతను, జన్మాంతర వాసనా ప్రాబల్యముచేతను ఒకింత అజాగ్రత వాసిత మున్నందున పొంచుకొని దినుకట లాగుచున్నది. దానిని జయించెనా, విజయలక్ష్మిని వరింపగలుగుచున్నాడు. దానికే వివశుడయ్యెనా, దిగజారిపోవుచున్నాడు. ఊర్ధ్వము నుండి పరాఙ్ముఖు డగుచున్నాడు.

రాక్షసులెవరు ? వారున్ను పూర్వము దేవతలే. కాని అజాగ్రతవలన ఉన్నతస్థానమునుండి దిగజారి క్రిందకు పడిపోయినారు. అమరకోశమునందు రాక్షసులనుగూర్చి చెప్పునపుడు ఈ క్రింది వివరణము గావింపబడినది

అసురా దైత్య దైతేయ
దనుజేంద్రారి దానవాః
శుక్రశిష్యా దితిసుతాః
పూర్వదేవాః సురద్విషః।

ఈ పేర్లలో 'పూర్వదేవాః' - అని కలదు. అనగా రాక్షసులు పూర్వము దేవతలేయనుభావము ఇచట చక్కగా స్ఫురించు చున్నది

కాబట్టి గొప్పవారై యున్న వారి గొప్పతనమును కాపాడుకొను ప్రయత్నము చేయుచుండనిచో, అజాగ్రతచే, సోమరితనము చేత, తమోగుణమునకు, మాయకు అవకాశము నొసంగినచో ఆ గొప్ప స్థితినుండి దిగజారి అధఃపతనమును పొందిపోవుదురు. దేవతలు పూర్వ దేవతల (రాక్షసుల) స్థితికి జారిపోవుదురు.

కనుకనే మహామార్గసాధకుడు ప్రమత్తుడై అనగా సోమ
రితనము అజాగ్రత మృత్యువుతో సమానమని పెద్దలు పలికి
(ప్రమాదోవై మృత్యుః) కావున మోక్షాపేక్షగల సాధకు
డజాగరూకుడై సాధనను ఏకాలమందును విడనాడక
పూర్ణత్వమును బడయవలెను కూడ చాల అప్రమత్తుడై యు
డవలెను ఏలయనిన ప్రతి క్రియయందును మహాత్ములవలె
నైనది సాధకుడు ఏకొంచెము అజాగ్రతగ నున్నను వా
నిని సంసారసముద్రమున ముంచివేయుటకై అవిద్యామాయ
యందును చక్రమొక్క ప్రటలను ఒకసారి తిరుగవైచిన
తన్నశక్తిచే అధిరోహించిన ఎందరో మహానీయులను
ఒక్కొక్కప్పుడు మాయయొక్క ఎదురుదెబ్బలుతిని
యొక్క వన్నాగములుగోనై కాలాంతరి పడిపోయిన సం
ఘటనలెన్నియో గలవు

కనుక ముముక్షువగువాడు తన సాధనయందు అజాగ్ర
తమాత్రము కావింపగరాదు శ్రద్ధావిశ్వాసము లేకయు
వానిని హృదయస్థానము నుండి బయటకుగెంటి దూరవేయువ
ఱకు ప్రయత్నములో పడిన కష్టముల చేత ఆచారః
తరంగములు పెల్లుబెల్లుగ నెట్టి పడద్రోయు ఎట్లు చెప్పలేద
ట్లే ముముక్షువు తన హృదయ సాగరమున ప్రవేశి
యుండు సంకల్పములను, కామాది వికారములను వివేక వివ
ర్తన తరంగములచే బయటకు త్రోసివేయవలెను
జాగరూకుడై యుండవలెను

రాశములో ఋషులు బోధించిన గూఢ పరమసత్యములు అను
భవమునకు రాకయున్నవి.

Man must realise God feel God see God talk to God That is religion

మానవుడు భగవంతుని సాక్షాత్కరించుకొనవలెను
అనుభవించవలెను, దర్శించవలెను మాట్లాడవలెను—
అదియే మతము అని వివేకానందుల గంభీర ప్రవచనము
కాబట్టి అనుభూతి కలుగు వఱకు సాధన కొనసాగించుచునే
యుండవలెను

వారివారి సాధన తీవ్రతనుబట్టి పట్టుదలనుబట్టి
కొందఱికి ఆ దైవానుభూతి శీఘ్రముగ లభించవచ్చును మఱి
కొందఱికి కొంతకాలము పట్టవచ్చును కాని ఏనాటికైనను
తప్పక తప్పదు కాక తప్పదు సత్యము నారాయణుడు కాక
తప్పదు ప్రయత్నము మాత్రము విడువరాదు

ఎన్నియో అవతారములలో గూడ దేవతలకుకూడ
లభ్యము కాని అవకాశములు గల్గియున్న ఈ మానవజన్మ
మున మానవుడు తన నిజస్వరూపమగు పరమానందమును పొంది
మానవుని దుఃఖమును అంతమొందించుకొనక జీవితమున
వేరొక విలువ యుండదు గదా! కొట్టుకొనుచు దొరలుటలో తిరు
గాడి తిరుగాడి ఇప్పటికే ఎప్పుడు విసిగిపోయియున్నాము కాబట్టి
ఇక పరమార్థము వీడుటకు చేయుటకగదు. తన బ్రహ్మ
స్వరూపమైన పరమాత్మను తనలో శీఘ్రాతి శీఘ్రముగ చేరవలె

చికిత్సచే మాననేమనవలెను. ఈ ప్రకారముగ ఆ సాధుత్వ గాను వశోపగాక బుద్ధితో శోధించిన ఆహార సంబంధమైన నియమ సూత్రములను మేము కడు శ్రద్ధతో పాటించు చున్నాము. అప్పటినుండియు మా ఆరోగ్యము చాల చక్కగా నుండుచున్నది। గ్రామస్థుల ఆ వాక్యములను విని వైద్యుడు సాధువు గారి ఆరోగ్య సూత్రములకు గ్రామస్థుల సంపూర్ణ విశ్వాసమును అచంచల దీక్షా నిష్ఠతోను బుద్ధిని కలిగియుండుటకొని అనుసరించుట వలనే ఆరోగ్యమును బాగుగ కాపాడుకొనగలుగుచున్నారు. ధ్యానా ధ్యయనములకు చక్కగ కొనసాగింపవలెనని మరియు ఆహార విషయమున నియమములు కై కొనగవలెను.

ఆహారనియమములలో కొంతవరకును ఉత్సాహక మును గూర్చి కొందరు గౌణసంబంధిత అంశములు ఉండును చాల కలవు కొన్నిటిని ఇచట వివరించెదము. బ్రహ్మదేవుడు మానవుని శరీరమును సృష్టిచేసినపుడు అంతటి ప్రధానాంగ ములు శిరస్సులో రెండు కండ్లు రెండు చెవులు రెండు ముక్కురంధ్రములు ఈ ప్రకారము అన్నియు రెండు రెండుగ పెట్టి నోరు మాత్రము ఒక్కటిగ నిర్మాణముచేయుట గమనించదగినది. నోర్లు కూడ రెండుగ పెట్టవచ్చుగదా। అట్లు పెట్టలేదేమి? దానికి కారణము కలదు. మితముగ తినుట మితముగ మాట్లాడుట అని దానిద్వారా భగ వంతుడు బోధించుచున్నాడు.

వదలిపెట్టుటకు శిశువు ఏ మన ప్రారంభించకు తల్లిపాలు త్రాగు
చున్న దూడను త్రాటితో లాగినను అది పొదుగు రాకుండునో
అట్లే ఆత్మానందసామ్రాజ్యమునకు జీవుడు బాహ్య
భోగ్యము విషయానుభవము కర్తృత్వము కల్గి తోచుచు మను
నే ఆత్మ స్వరూపముయొక్క అనుభవము ఇంద్రియాధీనము చతుర్ముఖా
నందములకంటె ఎన్నికోట్లు అధికముగనుండునో అట్టి
ఆనందసాగరముయొక్క పరిచయము అనుభవము పడయు
చున్న జీవుని కిక నే దృశ్యసౌఖ్యము ఆకర్షింపజాలదు

అట్టి మహానంద ఆత్మానుభూతియే సకల ప్రాణుల
యొక్క పరమలక్ష్యము అద్దానిని ఈ పవిత్ర మానవజన్మమున
నే సాధించినేయుట ఉత్తమము కావున సమయమును
వ్యర్థము చేయక నిరంతరము నిదిధ్యాసనాదిక సుమార్గ అభ్యాస
మును శ్రద్ధాభక్తులతో ఆచరించుచు ఈ జన్మముననే భగ
వదనుభూతిని తప్పక బడయవలయునను కృతనిశ్చయముతో
ప్రవర్తించినచో అది కాలక్రమములో లక్ష్యప్రాప్తి చేకూరి
జీవితము ధన్యము కాగలదు మోక్షము కరతలామలకము
కాగలదు

మోక్షమనగా విముక్తి బంధనమునుండి విముక్తి
అనేక జన్మలనుండి సంసార బంధమున చిక్కుకొని జనన
మరణరూప న నా దుఃఖములను అనుభవించుచు తాను
సంసారమను వలలో చిక్కుకొని యున్నానని సంస్కృతవశమున
తెలిసికొనక జీవుడు ఆ బంధమునుండి తప్పించుకొనజాలడని

తెలియుచుండగను 'నేను బంధనమునకు తగులుకొనలేదు, ఈ సంసారము శాశ్వతమైనది కాదు ఇంతకు మించిన సుఖము స్వాతంత్ర్యములో ఎచటనులేదు ' అని తలంచుచుండు వాడు బంధవిముక్తి కొఱకై ఏల ప్రయత్నించును ?

జన్మించిన ప్రతి ప్రాణియు మూడిటిచేత బంధింపబడు చున్నది దేశము, కాలము, క్రియ అనునవియే అవి. వాటినే ఇంగ్లీషులో space, time and Causation అని అందురు. దేశముచేత బంధింపబడుట యనగా ఒక ఆకారము కలిగి యుండుట. దేహమును ఆకృతిని ధరించుట. ఆ దేహము పరిమితముగా నుండును ఆ పరిమితిని మించి అతడు పెరగ లేడు. ఎవ్వడైనా 20 అడుగుల ఎత్తు పెరగగలడా ? నాలుగు చేతులు, రెండు తలలు పెరుగ్గొనగలడా ? భగవంతుడిచ్చిన దానితో తృప్తి పొందవలసినదే. కాబట్టి అతడు దేశము (ఆకారము) చే బద్ధుడై యున్నాడు.

అట్లే కాలము ప్రతి జీవికి పుట్టినప్పటినుండి ఆయుర్దా యము నిర్ణయింపబడియుండును 60 సంవత్సరములో, 70 సంవత్సరములో లేక 80 సంవత్సరములో పరిమితి నయమ్ము నకు ఉండును. ఆ కాలము పూర్తికాగానే ఒక్క క్షణము కూడ అధికముగ నుండజాలడు దేహము నశింపవలసినదే. కాబట్టి జీవుడు కాలముచే బంధింపబడుచున్నాడు.

ఇక క్రియ అనగా కర్మము, జీవుడు తాను పూర్వము చేసిన కర్మమునకు బద్ధుడగుచున్నాడు కర్మవలన పూర్వ

ర్యము లాచరించినచో తత్ఫలితముగ ఇప్పుడు మోక్షము
న్నాడు. ఇదివరకు పాపకార్యము లాచరించినచో తత్ఫలిత
ముగ ఇప్పుడు దుఃఖపడుచున్నాడు. కాబట్టి జీవుడు తన కర్మకు
గాను బద్ధుడై యున్నాడు. ఈ ప్రకారముగ దేశకాల క్రియ
చే బంధింపబడి ప్రకృతిచే బంధింపబడిన పశుపురుషుడు
కారాగారమందుంచబడిన దొంగవలెను జీవుడు నానా
యాతనలను అనుభవించుచున్నాడు.

పుణ్యము ఫలించినవారికే కాదు బంధనముండునన్నాడని
తెలియును. అట్టివాడే ముముక్షువై ప్రయత్నించును. నాకు
బంధనమేలేదు అనుకొనువాడు విముముక్షువై ఏల ప్రయ
త్నించును? దేహము ధరించుటయే బంధనము. గాలముతో
కుటుంబమే బంధనము. కర్మల చేయుటయే బంధనము
ఆత్మజ్ఞానము పొందినవాడే ఈ మాయనుండి తప్పించుకొనును
ను బద్ధుడైన దేహము కాదు. చిన్మయ ఆత్మస్వరూపము
ను అనుకొనువారికి ఇక దేహాదుల బంధనములతో ఏమి
బంధము! కాబట్టి ఉద్యమించిన ప్రతివాడును ఎంత శీఘ్రముగ
ఆత్మజ్ఞానమును పొందగల్గునో అంత ధన్యతను పొందుచుండును.
ఆ ఆత్మజ్ఞానమును శీఘ్రముగ పొందుటకు (శ్రీ) శంకరా
చార్యులవారు చక్కని ఉపాయమును సెలవిచ్చిరి.

ఒక వృద్ధుడు కాశీలో గల్లి వాక్యోపనిషత్తుండి కృష్టితో
గ్రంథమును వల్లెయుటకై ఉపాయమును అర్థించ (శ్రీ) శంకరా
చార్యులవారు అతనితో నిట్లు పలికిరి

కిం జ్యోతిస్తవ భానుమానహని మే రాత్రౌ ప్రదీపాదికం
స్యాదేవం రవిదీపదర్శనవిధౌ కిం జ్యోతిరాఖ్యాహి మే
చక్షుస్తస్య నిమీలనాది సమయే కిం ధీర్ధియో దర్శనే
కిం తత్రాహమతో భవాన్పరమకం జ్యోతిస్తదస్మి ప్రభో ।

శంకరులు—నాయనా! ఈ పదార్థము లన్నిటిని దేనిచే
చూడఁగల్గుచున్నావు?

వృద్ధుడు —పగలు సూర్యుని ప్రకాశముచేతను, రాత్రి చంద్ర,
దీప ప్రకాశములచేతను

శం — ఆ సూర్యుని, దీపాదులను దేనిచే చూడఁగల్గుచున్నావు?

వృ — కంటిచే

శం — కన్ను మూసికొనునపుడు దేనిచే తెలిసికొనుచున్నావు?

వృ — బుద్ధిచే

శం — బుద్ధిని దేనిచే తెలిసికొన గల్గుచున్నావు?

వృ — ఆత్మచే.

శం — కాబట్టి ఆ ఆత్మయే అన్నిటిని ప్రకాశింప [illegible]
చున్నది. అదియే నీవు అదియే నీ స్వరూపము [illegible]
ము. ఆత్మయందు యేకమగుటయే మోక్షము [illegible]
[illegible] సిద్ధి.

ఈ ప్రకారముగ (శ్రీ) శంకరా[illegible] [illegible]
[illegible] వృద్ధుడు మోక్షమును పొందు [illegible] [illegible]
కొనుచు ప్రతివాని హృదయమందు నా[illegible] [illegible]

వెలుగుచున్నను అజ్ఞాని తెలిసికొనజాలక తాను దేహమని భావించి జడమైన ఆ దేహములో తాదాత్మ్యమును బొంది నానా క్లేశములను బొందుచున్నాడు. కాబట్టి ఆత్మయే తానని దృఢముగ భావించుటయే మోక్షము

> కోఽదేహోఽహం మనస్సాక్షీ
> మనోఽపి దృశ్యతే మయా
> తస్మా దేవ స్త్వ మేవాసి
> ఏకో దేవ ఇతి శ్రుతేః

శిష్యుడు — దేవుడు ఎవరు?

గురువు — మనస్సునకు సాక్షియైనవాడు

శి — మనస్సునకు సాక్షి నేనే కదా! నేనే మనస్సును చూచుచున్నాను కదా!

గు — కాబట్టి నీవే (ఆత్మయే) దేవుడవు దేవుడు ఒకడే యని శ్రుతులుపదేశించుచున్నవి

ఈ ప్రకారముగ ఆత్మవిచారణచే దృశ్యస్వరూపమగు ఆత్మను చక్కగా తెలిసికొని అట్టి స్వస్వరూపమందు నిలకడ గలవాడై దృశ్యభావన లేకుండవలెను దృశ్యము భారము లేని భావమును పొందుటయే జీవుని కర్తవ్యము

6. భారరాహిత్యము

శిరస్సుపైగల కట్టెల మోపు బరువు ఎంతెంత తగ్గు
చుండునో మోయువానికి అంతంత ఆనందము కలుగు
చుండును. దృశ్య వస్తువులు బరువువంటివి. అవి ఎంతెంత
తగ్గుచుండునో జీవునకు అంతంత శాంతి, సౌఖ్యము కలుగు
చుండును. శరీరము, ఇంద్రియములు, మనస్సు, బుద్ధి, అహం
కారము, గృహవస్తువులు, బంధుజనులు-మొదలైన
వన్నియు దృశ్యపదార్థముల క్రిందనే పరిగణింపబడుచుండు
ను. శాస్త్రాచార్యులు ప్రవచించి నాటనుండియే క్షేత్రమను
పదము నొసంగెను. జీవుడు క్షేత్రము కాదు. క్షేత్రజ్ఞుడు.
నా స్వరూపము శరీరముతోగాని, శరీర సంబంధమైన
ఇతర పదార్థములతోగాని, వస్తువులతోగాని జీవున కెట్టి
సంబంధములేదు. నాటక దీపమునకు నాటకశాలతో
గాని, పాత్రధారులతోగాని, ప్రేక్షకులతోగాని, ఇంకే
[illegible]లతోగాని ఏ విధమైన సంబంధము ఏమి
యుండదో అట్లే జీవునకును ఈ దృశ్యసంబంధమైన వస్తు
జాలములతో ఏవిధమైన సంబంధమున్ను లేదు.

కాని అజ్ఞానవశమున [illegible] తన
స్త్రీని చేతగాని, ఆయా వస్తువులపై, బంధువులపై
మమత్వమును పెంచుకొని, అవి యన్నియు తనవని భావించి

సంసారమనెడు మహాసాగరమున ప్రవేశించుచున్నారు. గాఢ
నిద్రయందు విషయములతోను సంబంధములేని సమయమున
జీవుడు అపరిమిత అవిచ్ఛిన్న సుఖము ననుభవించుచున్నాడు
మేల్కొనినంత అట్టి అవిచ్ఛిన్న సుఖమును ఏల అనుభవింప
రాదు ? ఆత్మయందు ఒక్క క్షణకాలమైనను మనస్సు నిలకడ
గలిగియున్నచో ఆ క్రమమును కూడ అల్పముగా తోచు
నంతటి పరమానందము జీవునకు లభించునని శాస్త్రములు
వక్కాణించుచున్నవి (శ్రీ కృష్ణపరమాత్మయు అట్టి ఆనంద
ప్రాప్తి పరమ లాభముగా నెన్నె చెను దృశ్యమును ఎంతెంత
తగ్గించుకొనుచు వచ్చిన అంతంత సుఖము మనుజునకు కలుగు
చుండును కాని జనులట్లు గావించుటలేదు దృశ్యవస్తువులను
కోరికోరి పెంచుకొనుచు ప్రాపంచిక పదార్థములను
గోళ్లుగ చేరదీసికొనుచు వాటిపై మమకారమును
కల్పించుకొనుచు తత్సంబంధములైన సంకల్పములతో
కొట్టుకొనుచు నరకమనుభవించుచు దైవధ్యానమునకు దవ్వైనవారై
జను లీరీతి చే నానాయాతనలను అనుభవించుచున్నారు.

ప్రయాణము చేయువారికి కొంటుమండు సామాను
ఎంతతగ్గిన అంతమంచిది అది ఎంతెంత తగ్గునో ప్రయాణము
అంత త ఉల్లాసముగ నుండును కనుకనే రైల్వే అధికారులు
Less luggage (సామాను తగ్గించండి) అని ప్రయాణీకులను
హెచ్చరిక చేయుచున్నారు. జీవితము ఒక మహాప్రయాణము
ఇది ఎప్పుడు ప్రారంభమైనదో ఎవరికి తెలియదు మోక్షధామ

మను చేయుటకై అనాది కాలమునుండి జీవుడు ప్రారంభించిన ఈ ప్రయాణమునందు బరువు పెంచుకొనుట విజ్ఞులు చేసే పని కాదు. కుటుంబమును పరిమితముగ నుంచుకొని, వ్యవహారములను అధిక పెంచుకొనక, అత్యవసరమైన ఏ కొద్ది కార్యక్రమములను మాత్రమే అవలంబించుకొనుచు, బ్రహ్మవిచారము, వైరాగ్యాదులు, సత్సాంగత్యానుష్ఠానమునకు సమయమును ఎక్కువగ వినియోగించుచుండినచో అచిరకాలములోనే శీఘ్రముగ పరమశాంతి లభించగలదు

ఒక ఊరిలో ఒక మధ్యతరగతి వ్యక్తి కలడు. అతనికి పదిమంది కుమారులు, పదిమంది కుమార్తెలు కలరు. వారందరిని పోషించలేక, వారికి చదువులు చెప్పించలేక వారి అవసరములను తీర్చలేక అతడు విసుగుచెంది యుండెను. పిల్లలకు యుక్తవయస్సు వచ్చినప్పుడు వారలకు వివాహము చేయవలెను వచ్చుటచే నానాయాతనలను ఎదుర్కొనుచుండెను. ఒకనాడు అతనికి విసుగుపుట్టి తన ఇంటికి ఒక బోర్డు వ్రేలాడగట్టి దానిపై తన పేరు వ్రాసి, ఆ పేరు చివర F F S F T D. అను బిరుదును ఇంగ్లీషులో వ్రాయించెను. దారిన పోవు మనుష్యులందరును ఆ బిరుదును చదువుకొని— ఈతడు ఏ విశ్వ దేశములో గొప్ప విద్య నభ్యసించి బ్రహ్మాండమైన బిరుదును సంపాదించెనని ఆశ్చర్యమును పొందుచుండిరి

ఆ విశదము పడిసిన ఒక కాలేజి విద్యార్థికి దాని అర్థము తెలిసికొనవలెనని కుతూహలము కలిగి ఒక నాడతని యొద్దకు వెళ్ళి మహానుభావా! మీరు ఏ విశ్వ విద్యాలయమునలో విద్య నభ్యసించిరి! మీ పేరు చివరగల ఆ డిగ్రీయొక్క అర్థమేమి? అని ప్రశ్నింప ఆ యుండి యువకూని కీ ప్రకారముగ దాని వివరణమును తెలియ జేసెను

F F S అనగా Father of five sons

ఐదు మంది కొడుకుల తండ్రిని

F T D అనగా Father of ten daughters

పదిమంది కూతుళ్ళ తండ్రిని

అనగా నాకు ఐదుగురి కొడుకులు పదిమంది కూతూర్లు కలరు

ఆ అర్థమును తెలిసికొనిన విద్యార్థి ఈ భాగ్యానికి దానిని పేర్లపై వ్రాసికొనవలెనా అని ప్రశ్నింప — ఆ గృహస్థుడు నా బాధలు అందరును తెలిసికొనుట మంచిదని భావించి ఆ ప్రకారముగ వ్రాసితిని అని బదులు చెప్పెను

భగవంతుని లక్ష్యించి సర్వస్వరూపమైన ఆత్మను తెలిసికొని పరమానందమయముగ జీవింపవలెనన జీవితములను సార్థకముగ దృక్పథములను పెంచుకొని భావమును దీనితో సృష్టి పొందుచున్న సంసార మహాసముద్రము నుండి ముక్తి

గాక ఏమి? ఇహాముత్రఫలముల సాధనమా? బాహ్య ప్రపంచమునందున. ఒక పరిమిత అవలంబన, దృశ్యమును పెంపొందించు దృశ్యవ్యామోహము తగులొన్నని శాశ్వత పరమార్థమే నిత్య లక్ష్యమని తెలిసికొని ఇల్లక్ష్య సాధనకై తీవ్రతర శ్రద్ధ యొనర్చు మానవుడు తన దేశ్యముగానదగు స్వదేశమును ఆత్మయందే నిలకడకలిగి, విదేశమగు దృశ్యమందు విరక్తికలిగియుండవలెను

స్వదేశమన్నను ఆత్మ ఒక్కటే. బ్రహ్మాండమును పిండాండమును నామరూపములన్నియు విదేశవస్తువులే. మహాత్ములు వస్తుతత్త్వముగు నామరూపములనుండి తమ దృష్టి మరలించి, వాటిపై మమత్వమును విడనాడి శాశ్వతమగు ఆత్మయందే స్వదేశవస్తువునందే మనస్సును లగ్నపరచుచుందురు. బహిర్ముఖత్వము నదలి అంతర్ముఖులై ఆత్మారాములై చరింతురు అంతస్సుఖులై, అంతరారాములై యుందురు 'న దేశో దశదే బుధః' (తెలిసికొనవలెను దృశ్య విలాసములను, విషయభోగములను త్యజించవలెయునవి) అని శ్రీశంకరాచార్యుని వాక్యము

పూర్వము స్వరాజ్యసంపాదనకై జరిగిన ఆందోళనయందు స్వదేశవస్తువులనే వాడవలెననియు, విదేశవస్తువులను బహిష్కరించవలెననియు నాయకులుపదేశించిరి. స్వరాజ్యసాధనకై ఆ క్రొత్త విధానమును ప్రజలవలంబించిరి లక్ష్యమును బాహ్యస్వాతంత్ర్యమైనదే. అట్టి స్వారాజ్య (మోక్ష)

సాధనచేయు ముముక్షువులగువారు దేశ వస్తువులను ప్రాపంచిక
విషయవిలాసములందు దృష్టినుంచక వారిని ఎప్పుడును ఆత్మ
యందే దృష్టిని కేంద్రీకరించవలయును. క్షేత్రములందున్న
వస్తువు లన్నింటిని క్షేత్రజ్ఞునియందు ప్రవేశపెట్టవలెను. ఈ సత్య
మునే భగవానుడు —

ఆత్మసంస్థం మనః కృత్వా న కించిదపి చింతయేత్ -
అను గీతా వాక్యముద్వారా వెల్లడిచేసెను. అనగా మన
స్సును బాహ్యవస్తువులనుండి మరలించి ఆత్మయందు
స్థాపించి అన్యమేమియు చింతింపరాదు-అని అర్థము. ఈ ప్రకా
రముగ ధ్యానమును కలిగించినచో మనుజుడు అక్షయమగు ముక్తి
బడయగలుగును గీతాచార్యుడు వక్కాణించెను

అయితే అనంతకాలముగానున్న ఈ విషయవాసనలను
ఈ భోగ విలాసములను ఏల పరిత్యజించవలెను అనెడు
ప్రశ్న వచ్చును [illegible] ఆనందముగాదు.
చంచలమగు క్షణికమగు దుఃఖమిశ్రితమైన సుఖము.
దుఃఖభూయిష్ఠమగు ప్రాపంచిక భోగసుఖము పైకి సుఖ
ముగా కానిపించి లోన దుఃఖము కలిగించును. బాలురవాడు
గాలిలో చివరగల ఉమ్మెత్తకాయ పండ్లు ఫలించి
నీటిలో పడును. అమాయికమగు చేప పైన కనిపించు
మాంసమునే చూచి అహా! ఈ రోజు ఎటువంటి అదృష్టకర
భోజ్యవస్తువు లభించినది! అని తలంచి వాటిని మిటుకు
మిట్టుకుచు కాని వానవలెనే చూచి లోపలనున్నది

ప్రారంభకమగు ఇనుప సూది. అది కంటిముందు గుచ్చు
కొనగా చేప మరణించుచున్నది. అట్లే జీవుడును అజ్ఞానవశ
మున తాను అనుభవించబోవు ప్రాపంచిక భోగము ఎరమా
నందకరమగు విషయమని తెలియదు. కాని అనుభవించిన
వెంటనే దుఃఖము హెచ్చించుచున్నది. తినకనే తరించు తుతూ
కాలము గలిగిన మహాత్ములు వాటిజోలికిపోరు. వా రెపుల
కిత త్రిగలవారై అంతర్ముఖులై శాశ్వతపరమాత్మను
ధ్యానించుచుందురు.

భగవదనుభూతికి ఇట్టి వైరాగ్యము ప్రధానహేతువు.
అది లేనిదే సాధకుడు ఆధ్యాత్మికస్థితి మున ఒక్క అంగుళ
మైనను ముందుకు పోజాలడు. దీపము వెలుగుటకు ప్రమిద
ఎటువంటిదో జ్ఞానజ్యోతి వెలుగుటకు విరక్తి అటు
వంటిది. అది లేనిచో జ్ఞానము కలుగదు, కలిగినను నిలవదు.

కాబట్టి ఈ సంసారబాధనుండి తప్పించుకొని బయట
పడ దలంచు ప్రతిజీవియు తన వ్యావహారికాలము వెలుగు
చుండ. ఆత్మజ్యోతి మును పరమాత్మయందు . స్థిరచిత్తు
నదు . మనస్సును నిలిపి, దుఃఖప్రదములగు నశ్వర
విషయభోగములందు, ప్రాపంచిక విషయ విలాసములందు
దృశ్యజాలము ను విశేషమున్నట్టు సుఖదాయకమని మనస్సును
పరుగిడనీయక జాగరూకుడై యుండవలెను, తనది కాని
వస్తువుల దృశ్యమందు అభిరుచియేల?

ర దిశాని వస్తువుకు తనదని భావించి దానిని స్వాధీన పరచుకొని అనుభవించునాడు లోకములో దొంగ అని చెప్పబడును దొంగతనమును శాస్త్రము నిషేధించినది బ్రహ్మహత్యమున్ను నిషేధించినది ఈ ప్రకారముగ నిషేధింపబడిన ఆ దొంగతనము అను దానిని ఎవడాచరించునో అతడు బ్రహ్మహత్య విశ్వాసఘాత్యకాదనములు సమకరించి శిక్షార్హుడగును మరియు ఆయా బ్రహ్మహత్యాదులవారిచే విధింపబడు శిక్షను అతడు అనుభవింపవలసివచ్చును

ఈ శరీరముగాని ఇంద్రియములుగాని మనస్సుగాని బుద్ధిగాని తనుకావు తాను నిత్య శుద్ధ బుద్ధ ముక్త సచ్చిదానందాత్మ స్వరూపుడు తాను చైతన్యమేగాని జడముకాదు దేహేంద్రియాదులన్నియు జడములు కాలగర్భమందు నశించిపోవునవి ప్రాణీకములు తాను నశించు వస్తువుకాదు దేశకాల క్రియలకు తాను అతీతుడు తాను సర్వసాక్షియగు దృక్ స్వరూపుడే కాని దృశ్యముకాదు క్షేత్రజ్ఞుడేగాని క్షేత్రముకాదు తాను కానివస్తువులన్నిటిని ఒకచోట చేర్చి వానికి క్షేత్రము అను పేరుపెట్టెను శ్రీకృష్ణపరమాత్మ గీతలో అని చెప్పగా

మహాభూతాన్యహంకారో బుద్ధిరవ్యక్తమేవచ
ఇంద్రియాణి దశైకంచ పంచచేంద్రియగోచరాః
ఇచ్ఛాద్వేషస్సుఖం దుఃఖం సంఘాతశ్చేతనాధృతిః
ఏతత్క్షేత్రం సమాసేన సవికారముదాహృతమ్

ప్రకృత్యాది చతుర్వింశతి తత్త్వములు, అహంకారము, బుద్ధి, మూలప్రకృతి, మనసొకండు ఇంద్రియములు (5 కర్మేంద్రియములు+5 జ్ఞానేంద్రియములు+మనస్సు), 5 ఇంద్రియ విషయములు (శబ్దస్పర్శాదులు) కోరిక, ద్వేషము, సుఖము, దుఃఖము, దేహేంద్రియాదుల సముదాయము, వృత్తిజ్ఞానము, ధైర్యము - ఇవియన్నియు క్షేత్రము బడును ఇవి వికారవంతములు ఇవి తాను కాను వీని యన్నిటికి సాక్షియైన ఆత్మయే తాను

పరమార్థ సత్య మీ విధముగ నుండగా అజ్ఞానియగు జీవుడు ఆ దేహాదులే తానని తలంచి వానిపై అభిమానమును పెంచుకొనుచున్నాడు అనగా శ్రుతిస్మృతులచే సత్యముకాదని నిషేధింపబడిన వానియందు మమత్వము, అభిమానము కలిగి యుండుచున్నాడు. తనది కానివస్తువును తనదని తలంచు దొంగయొక్క ప్రవృత్తి బోలిన ప్రవృత్తి కలిగియుండు చున్నాడు. తత్ఫలితముగ దొంగ శిక్ష అనుభవించునట్లు - విశ్వప్రభుత్వముచే శిక్షితుడై జన్మజరా మరణాదులను, నరకాదులను అనుభవింపవలసివచ్చినది ఈ భావమునే శ్రీ శంకరాచార్యులవారు క్రింది శ్లోకములద్వారా చక్కగ నిరూపించి యున్నారు

> శ్రుతిస్మృతిన్యాయ శతైర్నిషిద్ధే
> దృశ్యేఽత్ర యః స్వాత్మమతిం కరోతి

తే స్తుతి మాతో వరి మానాభిలాషం
నిషిద్ధకర్తా స మలిమ్లుచో యథా

"శ్రుతులచేతను స్మృతులచేతను, పెక్కు న్యాయ శాస్త్రముల చేతను సమర్థింపబడిన (అసత్యమని ప్రోక్తమైన) ఈ దేహాది దృశ్య ప్రపంచమునందు తాను తనది అను బుద్ధిగలిగి యుండువాడు నిషిద్ధ కార్యముల నొనర్చు వాడగుచు దొంగవలె బంధింపబడి పెక్కు దుఃఖము లను పొందుచున్నాడు.

మరియు

సత్యాభిసంధానరతో విముక్తో
మహత్త్వమాత్మీయ ముపైతి నిత్యమ్
మిథ్యాభిసంధానరతస్తు నశ్యే
ద్దృష్టం తదేతద్యద చోరచోరయోః

(వివేక చూ ... 339 శ్లో)

సత్యమును ధర్మమును ఆశ్రయించువాడు సదా గౌరవమును పొంది విముక్తుడగుచున్నాడు. అసత్యమును అధర్మమును ఆశ్రయించువాడు నశించిపోవుచున్నాడు. దొంగ కానివాడు దొంగ అని భ్రమపడిన మొదటివాడు గౌరవింపబడుటయు అతనిచే స్తుతింపబడుటయు రెండవవాడు వినాశమును దుఃఖమును పొందుటయు మన అచే చూపింపబడుటయు లోకములో చూచుచున్నది కదా!

ఇంకను తాను కాని దేహాదులు తానని భావించు అజ్ఞాని నిషిద్ధకార్యములు నొనరించు. ఇంకతో సమానము అతనిని అభినవ చోరుడని చెప్పవచ్చును. అట్టి హేయమగు చోరబుద్ధిని వదలిపెట్టి, దేహాభిమానమును పరిత్యజించి నిజస్వరూపము ఆత్మయే కాని సదా భావించుచు నీవును మహోన్నతమగు నిశ్చింతని బూని కృతార్థుడవు కావలెను. అసంగమను శస్త్రమును ధరించి దేహాది దృశ్యవస్తువులందు తగుల్కొనక అప్రమత్తుడవై యుండవలెను.

కమలము నీటియందు పుట్టినను కమలపత్రము తనపై బడిన నీటిబొట్టుతో అంటుకొనదు. సాలెపురుగు అల్లిన వలయందు తక్క తక్క పురుగులు చిక్కుపడిపోవునేగాని సాలెపురుగు చిక్కుకొనదు. నిరంతరము ఆ వలపైననే తిరుగుచున్నను దానికో చిక్కు సంభవింపకుండును. పెద్దపెద్ద మిల్లులలో ఫాక్టరీలయందు ఇంజను స్టార్టుచేసి వీలకొలది చక్రములు తిరుగుటకు కారణమైనను, వేగముగ తిరుగుచున్న ఆ చక్రముల ప్రక్కనే సంచారము సల్పుచు, వానితో తగుల్కొనకుండ జాగరూకత్వముతో మెలగుచుండును. ఇదియే అసంగము.

అట్లే ఈ ప్రపంచమునందు జ్ఞానియగువాడు ఈనాటిలో దేహేంద్రియాదులతో అనేక కార్యములు ఆచరించుచున్నను ఆ సంగము యొక్క దృఢాభ్యాసమువలన దేనితోను తగుల్కొనక నిజస్వరూపమగు ఆత్మయందే నిలుకడకలిగియుండును.

అట్టిని ఆ దేహేంద్రియాదులతో ఐక్యమొంది నేనే దేహము అని భావించుచు దానితో తాదాత్మ్యమును బొంది దేహాభిమానమువలన నానాబాధలను పొందుచుండును

శత్రువులతో యుద్ధము చేయునపుడు అస్త్రశస్త్రములు నానా ప్రకారములుగను ఆ యుద్ధములు అవసరమైనచందమున అనాదికాలమునుండి జీవునిపై దాడిచేయుచున్న మాయతో ప్రకృతితో అజ్ఞానముతో జరుపు యుద్ధమునందు అసంగమను ప్రబలమైన ఆయుధము జీవునకు ఎంతయో అవసరమై యున్నది కనుకనే శ్రీకృష్ణభగవానుడు ఈ అసంగశస్త్రమును గూర్చి గీతయందు ప్రస్తావించి ఓ అర్జునా! అనాదికాలము నుండి దూఢవడియున్న ఈ సంసారరూప మహావృక్షము అసంగశస్త్రముచేతనే ఛిన్నమైపోగలదని వివరముగ బోధించెను—

అశ్వత్థమేనం సువిరూఢమూల
మసంగశస్త్రేణ దృఢేన ఛిత్వా

కావున ఈ సంసారరంగమున మాయను ఎదిర్చి నిలబడగల స్తోమత అసంగశస్త్రము కలవారికే లభించును లేనివారు పలాయనము చిత్తగించవలసివచ్చును తగిన బలములేని కారణముచే అసంగశస్త్రము బ్రహ్మకవచము — మనుష్యునకు ఆధ్యాత్మ క్షేత్రమున ఆత్మోద్ధారకములైన సాధన సామగ్రి అయియున్నవి దేహాదిదృశ్యవర్గముతో తగులొనక కాదు దేహసాక్షియైన ఆత్మయేయను దృఢ

నిశ్చయము నిరంతరము గలిగియుండుటయే అసంగశస్త్ర ధారణము. అట్టి ఆత్మభావము, బ్రహ్మభావము విడువకుండ ఎల్లప్పుడు కలిగియుండి, నైష్ఠికుడు కవచమును ధరించి శత్రువుల ఆఘాతములనుండి తన్ను సంరక్షించుకొను విధమున, సంసారరంగమున దుఃఖములనుండి తన్ను కాపాడుకొని పరమానందమనుభవించుటయే బ్రహ్మకవచధారణముయొక్క ఫలము

ప్రపంచమున రెండు వస్తువులు కలవు. ఒకటి దృక్కు, రెండవది దృశ్యము. దృక్కు అనగా సర్వసాక్షియగు ఆత్మ. దృశ్యమనగా దేహేంద్రియాదులు, ప్రాపంచిక పదార్థములు. దృక్కు ఆత్మచైతన్యము. దృశ్యము జడము. ఈ రెండును ప్రపంచమున కలిసియున్నవి. వానిని వేఱుచేయవలెను. ఆ వేఱుచేయుటలోనే ఉన్నది మానవునియొక్క తెలివి. అధ్యాత్మశాస్త్రముల ముఖ్యమైన కీలకమిదియే.

ద్రష్టృదృశ్యసంయోగో హేయహేతుః

అని పతంజలి నుడివినట్లు దృక్కు, దృశ్యము - ఈ రెండిటిని కలుపుట మహాప్రమాదము. కావున వానిని విడదీయవలెను. అదియే 'విభాగయోగము'. కలిసిపోయిన వానిని విభజించుయోగము. దృక్కు-దృశ్యములు వేఱైనను కలవ గూడని వానిని అజ్ఞాని కలుపుచున్నాడు. కావుననే దుఃఖ మతనిని వెంటాడుచున్నది. జనన మరణ పరంపర విడువకున్నది.

తా॥ గుణసంగోఽస్య
సదసద్యోని జన్మసు

ఈ గీతాచార్యుడు బోధించిన చందమున జనన మరణములకు కారణము గుణసంగమే అనగా దృశ్యవర్గముతో కలియుటయే మోక్షమునకు కారణము గుణ అసంగమే అనగా దృశ్యముతో కలవక తాను దృక్ స్వరూపముగ ఆత్మదేవుని నిరంతరము భావించుచుండుటయే ఇదియే అసంగమను ఇతరేమేమి మహాశస్త్రము. దీని నూరు తుప్పు లేక పోవుట న సాధించవలయునన్నాడు లేనిచో ఈ ప్రపంచమున శాంతి ఎన్నటికి లభించదు దుఃఖము వెంటాడుచునే యుండును చావుపుట్టుకలు కలుగుచునే యుండును

అయితే ఈ అసంగమను శస్త్రము ఒక్కరోజులో అకస్మాత్తుగ లభించునది కాదు చాలాకాలము గొప్పవిరాగ్యముతో సాధనచేయవలెను ఆత్మవిచారణ చేయవలెను తీవ్ర వైరాగ్యమునవలంబించవలెను విషయభోగములను త్యజించవలెను ఈ ప్రకారముగ సాధనచేయువాని భగవత్కృపచే అచిరకాలములోనే అసంగమను మహా శస్త్రము లభించగలదు దానిచే సంసారదుఃఖ ముంతరించి బ్రహ్మానందము నొందగలడు అట్టి జగన్నాటకమందు తనవు సాక్షియై నిలిచినాడు అజ్ఞానియందు కనబడకయుండును

రాత్రివేళ నాటకము జరుగునప్పుడు రంగస్థలము, పాత్రధారులు, నాటకమును దర్శించువారు, నాటక భవనమునగల కుర్చీలు, బెంచీలు మొదలైన సామగ్రియావన్నియు నుండును. కాని రంగస్థలమందు వెలుగుచుండు దీపము వీటన్నిటిని ప్రకాశింపజేయుచు తానున్ను ప్రకాశించుచుండును. దీపము లేనిచో అచట ఎవరున్నను, ఏమియున్నను శోభించనేరవు. దీపముయొక్క అస్తిత్వముచేతనే అవియన్నియు ప్రకాశించుచు శోభాయమానముగ గన్పట్టును. అయితే దీపమునకు తానన్నిటిని ప్రకాశింపజేయుచున్నానను గర్వముకాని, తనవలన అన్నియు ప్రకాశించుచున్నవను అహంభావముకాని లేనేలేవు.

అట్లే ఆత్మయను దీపము క్షేత్రజ్ఞుడుగా నుండి ఈ శరీరము, ప్రపంచము అను క్షేత్రమునంతయును ప్రకాశింపజేయుచున్నది. అది శరీరరూప ఉపాధికంతకు వెలుగునిచ్చుచున్నది. దేహము, ఇంద్రియములు, మనస్సు, బుద్ధియున్న వానినన్నిటికిని, తేజమొసంగుచున్నది. నాటకమందలి దీపమువలె సర్వసాక్షిగానుండి ఈ జగన్నాటకమునంతను సాక్షిగా వీక్షించుచున్నది.

నాటకము జరుగునప్పుడు కొందరు పాత్రధారులు నవ్వుచుందురు; మరికొందరు ఏడుపును అభినయ మొనర్చుచుందురు. కొందరు సంతోషముగాను, మరికొందరు దిగులుగాను తిరుగుదురు. కొందరు శృంగారరసమును, కొందరు వీర రసమును, కొందరు అద్భుత, భయానక రసములను అభివ్యక్త

మొదట్నుండియు నాటకదీపము మాత్రము నిర్వికారముగనే యుండును. పాత్రధారుల వికారములతో నాటకదీపమాత్రము సంబంధము లేదు. అట్లే ఈ ఉపాధియందు ఆత్మయు. ఇపుడు నా దు సుఖదుఃఖాదులతోగాని ఇంద్రియ మనంబులు పొందుచుండు వికారములతోగాని ఏలాటి సంబంధము లేనిదై నిర్వికారముగ నున్నాండుచు ఉండు. నాటకదీపము నాటకమును పాత్రధారులను దర్శకులను ఇతరసామగ్రిని ప్రకాశింపజేయును. ఆ యా వ్యక్తుల భావములతోను వృత్తులతోను వ్యవహారములతోను వికారములతోను ఎట్టి సంబంధము నున్నదై నిశ్చలముగ వెలుగొందుచుండునట్లు ఈ ఉపాధియందాత్మయు శరీరబుద్ధ్యాదు లన్నిటిని ప్రకాశింపజేయుచు తాను మాత్రము నిర్వికారమై నిశ్చలమై భాసించుచుండును.

ఇపుడు అజ్ఞానవశమున తాను పాత్రధారియని భావించుకొనుచు సుఖదుఃఖములకు లోనగుచున్నాడు. ఇది పెద్ద పొరపాటు. ఇపుడు వాస్తవముగ పాత్రధారి కాదు పాత్రధారి ఉపాధి కాదు. ఉపాధికి సాక్షిగనుండు ఆత్మ విషయమును తెలిసికొనలేక మోహవశమున నానా బాధలకు లోనగుచున్నాడు. నాటకమందలి దీపమువలె జగన్నాటకమున ఇపుడు వాస్తవముగ దీపముగ ఆత్మయే నీ పాత్రధారి కాదు. ఈ సత్యమును అరసి ఎంత శీఘ్రముగ తెలిసికొనిన అంత ధన్యుడు కాగలడు. లేనిచో అనేకజన్మలం సారదుఃఖకూపమున ఇంకను దొర్లవలసి యుండును. ఆత్మ

యము, [illegible] శాస్త్రము ఏ ప్రకార [illegible]
[illegible] చెప్పబడి—

1) [illegible] బ్రహ్మ [illegible]
[illegible]

2) [illegible]
[illegible]

'[illegible] వాడు, [illegible]
[illegible] తెలిసినవాడు
ఆ [illegible] యుండును '

[illegible] సహాయులు [illegible]
[illegible] నాయుండినవారు. [illegible]
సాక్షియగు [illegible]

[illegible] ఆను
సాక్షియగు [illegible], [illegible]
కాదని [illegible], [illegible]
[illegible]
బ్రహ్మబంధి [illegible] !

హరిః ఓం తత్సత్

[illegible] ఈ సంసారచక్రము, ఈ
కాల [illegible], ఈ [illegible] మరల
మరల [illegible]

జాతిమూలకే అనుభవించుదు దుర్భర సంసార క్లేశము
లందు తల్లడిల్లుచున్న ఓ జీవుడా! ఇకనైన ఈ ఆత్మా
నుభవాద్భుత నిద్రనుండి మేల్కొని జ్ఞానభాస్కరుని దర్శించి
తరించుటకు ఇచ్ఛగింపుము! తెమ్ము! ఇప్పటికే కాలాతీత
మైనది ఈ గాథ వినుమ్మని ఈ మోహనిద్రను వదలివేసి
సద్గురువును ఆశ్రయించి సత్సాంప్రదాయము అవలంబించి తరణో
పాయమును తెలిసికొనుము ఈ అవకాశము మరల మరల
దొరకదు.

ఇట్టి మానవజన్మ బ్రహ్మానందమునకు అనువైన
క్షేత్రమగుచు కలిగియున్న జన్మ మోక్షసాధనముగా ఉప
యోగించుటకు సాధకమాత్రమైన అవకాశమగు జన్మ ఇట్టి
ఉత్కృష్టమైన జన్మను విషయభోగములకే వినియోగించుచు
వృథాపుచ్చుకొనుచున్నదానవు అవమానించుచు గడుపు
చాడు మందుడున్న ఇంటిలో గడ్డి మోపై పడుచేయున్న
వాడు యగును ఎంతటి ప్రమాదము! ఇట్టి ఘోరమైన ఈ
పడును గుర్తెరిగి ఇకనైనను జన్మను కర్మనియోగ కొనసాగ
ద్ధరించుకొనుము! గతించిపోయినది పగచిన ప్రయోజ
నము ఇక భవిష్యత్తును బాగు చేసికొనుటయే చేయ
దగినది.

జన్మలెంత చేసికొనుటకైనను ఈ జన్మ ఏర్పడినది
ద నుభవించుటకొరకే ఈ జన్మ ఏర్పడినది అని
ఆత్మ జన్మరాహిత్య మోక్షపదమునకై దీక్ష

చియుటి వి మూనివేయవలెను. ఈ ప్రకారముగ ఆ సాధువు
గారు పరోపకార బుద్ధితో బోధించిన ఆహార సంబంధమైన
రెండు సూత్రములను మేము కడు శ్రద్ధతో పాటించు
చున్నాము. అప్పటినుండియు మా ఆరోగ్యము చాల
చక్కగా నుండుచున్నది। గ్రామస్థులు ఆ వాక్యములను విని
వైద్యుడు సాధువు గారి ఆరోగ్య సూత్రములను గ్రామస్థుల
మనస్సున నిశ్చయముగ ఉంచుకొను దీక్షా నియమముల బుద్ధిని
కలుగజేసిరి అనుసరించుట వలన ఆరోగ్యమును బాగుగ
కాపాడుకొనవలెను అను ధ్యానా ద్యమస్థానములను చక్కగ
బోధించినందుకు మహా ఆహార విషయమున సంతుష్టులై
వెడలిరి

ఆహారనియమములలో కొంతవరకును మిశ్రమాహార
మును గూర్చి తెలియవలసిన అంశములు ఇంకను చాల
కలవు కొన్నిటిని ఇచట వివరించెదము బ్రహ్మదేవుడు
మానవుని శరీరమును సృష్టిచేయునపుడు అందలి ప్రధానాంగ
ములు శిరస్సులో రెండు కండ్లు రెండు చెవులు రెండు
ముక్కురంధ్రములు ఈ ప్రకారము అన్నియు రెండు
రెండుగ పెట్టి నోటిద్వారము ఒక్కటిగ ఏర్పాటుచేయుట
గమనించవలసినది నోట్లు కూడా రెండుగ పెట్టవచ్చునుగదా।
అట్లు పెట్టలేదేమి? దాని కారణము కడు వింతముగ
[illegible] వింతముగ [illegible] దాని ద్వారా భగ
వంతుడు బోధించుచున్నాడు

ఆనందో బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ ఆనందాద్ధ్యేవ
ఖల్విమాని భూతాని జాయన్తే ఆనందేన
జాతాని జీవన్తి । ఆనందం ప్రయన్త్యభిసం విశన్తీతి ౨

ఆనందమే పరబ్రహ్మమని తెలిసికొనవలెను ఈ ప్రాణి
కోట్లన్నియు ఆనందమునుండియే పుట్టుచున్నవి ఆనందము
చేతనే జీవించుచున్నవి ఆనందమునే తిరిగి చేరుచున్నవి

(తై. ఉ)

యో వై భూమా తత్సుఖం
నాల్పే సుఖమస్తి భూమైవ సుఖం ౩

ఏది సర్వవ్యాపకమైనదో అట్టి పరబ్రహ్మమే సుఖము
అల్పమైనదానిలో (పరిచ్ఛిన్నపదార్థమందు) సుఖములేదు

(ఛాందోగ్యోపనిషత్తు)

ఏకో వశీ సర్వ భూతాన్తరాత్మా
ఏకం రూపం బహుధా యః కరోతి
తమాత్మస్థంయేను పశ్యన్తి ధీరా
స్తేషాం సుఖం శాశ్వతం నేతరేషామ్ ౪

ఏకరూపుడును ప్రపంచమంతయు తన వశమందుంచు
కొన్నవాడును సమస్త ప్రాణికోట్లయందును ఆత్మరూపముగ
వెలయుచున్నవాడును, ఏకరూపుడైనను ప్రపంచ రూపములు
అనేకములుగ గోచరించువాడును అగు పరమాత్మను ఏ ధీరులు

తమ [illegible] అట్టి నాంతే [illegible] (అవస్థాంతరము) [illegible] [illegible]

([illegible])

[illegible] అప్రాప్య మనసా సహ
ఆనందమే [illegible] కుతశ్చ [illegible] 5

తే [illegible] [illegible] [illegible] వాగులు [illegible] [illegible] బ్రహ్మ [illegible] [illegible] [illegible] (౫ ౯)

ఆనందో బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ 6

ఆనందము బ్రహ్మమని నేను [illegible] నేను

(తైత్తిరీయోపనిషత్తు)

ఆనందకసత్త్వ ఆమాశ్రయస్త
మాతాపితా కీను నమానదుస్తప
ఆలోకయస్తం జగదింద్రజాల
మాపత్కథం మాం ప్రవిశేదసజ్జక్ 7

లోకసంగమంతలి బ్రహ్మానందము నాశ్రయించు నట్టియు, ఆశాపిశాచమును పార్ద్రోలు నట్టియు, ప్రపంచమును ఇంద్రజాలమువలె మిథ్యగా [illegible] నట్టియు అసంగసూత్రక

దైన రామానంద అ త్తురెట్లు ప్రకే చేసగలవు? (వై ఉ

బ్రహ్మతృప్తం ఏకద్వైతమాత్రే ద్వైతాంతశాంతే 8

బ్రహ్మానందమును అత్యంతమును ప్రాగపరెను. కేవ లక్షణాలు భిన్నాలనమొనప్పటెను (వై ఉ)

నానాత్వభేదహీనోఽస్మి హ్యఖండానందవిగ్రహః 9

నేను అనేకత్వము లేనివాడను భేదరహితుడను అఖండానందస్వరూపుడను అయియున్నాను. (వై ఉ)

స్థాణుర్నిత్యః సదానందః శుద్ధో జ్ఞానమయోఽమలః
ఆత్మాహం సర్వభూతానాం విభుః సాక్షీ న సంశయః 10

నేను నిశ్చలుడను నిత్యుడను సదానందరూపుడను శుద్ధుడను జ్ఞానమయుడను నిర్మలుడను సమస్త ప్రాణుల యొక్క ఆత్మను ప్రభువును సాక్షిని ఇట సంశయము లేదు (సర్వసారోపనిషత్తు)

నిత్యానందం పరమసుఖదం కేవలం జ్ఞానమూర్తిం
విశ్వాతీతం గగనసదృశం తత్త్వమస్యాదిలక్ష్యమ్
ఏకం నిత్యం విమలమచలం సర్వధీసాక్షిభూతం
భావాతీతం త్రిగుణరహితం సద్గురుం తం నమామి 11

నిత్యానందరూపుడును పరమసుఖము నొసంగువాడును జ్ఞానస్వరూపుడును ప్రపంచమును అతీతుడును నిత్యుడును నిర్మలుడును నిశ్చలుడును సమస్త బుద్ధులకు సాక్షిభూతు

డును, భావాతీతుడును త్రిగుణరహితుడును అగు సద్గురువైన పరమాత్మకు నమస్కరించుచున్నను. (శుకరహస్యోపనిషత్తు)

చిత్సదానందరూపాయ సర్వధీవృత్తి సాక్షిణే
నమో వేదాన్తవేద్యాయ బ్రహ్మణేఽనంతరూపిణే 12

సచ్చిదానంద స్వరూపుడును, సమస్త బుద్ధి వృత్తులకును సాక్షియును, వేదాంత వేద్యుడును, అనంత రూపియునగు బ్రహ్మమునకు నమస్కారము (వజ్రసూచికోపనిషత్తు)

సదానందస్వరూపోఽస్మి నిర్వికారోఽహమవ్యయః 13

నేను ఎల్లప్పుడును ఆనందరూపుడను నిర్వికారుడను, నాశరహితుడను అయియున్నాను (తేజోబిందూపనిషత్తు)

భూమానందస్వరూపోఽస్మి భాషాహీనోఽస్మ్యహం సదా

నేను బ్రహ్మానంద స్వరూపుడను, వాక్కునకు అతీతుడను అయియున్నాను (తేజో ష)

ఆనంద ఘనరూపోఽస్మి పరానంద ఘనోఽస్మ్యహమ్.

నేను పరమానంద రూపుడను, ఆనందఘనుడను అయియున్నాను (తేజో ఉ)

బ్రహ్మభూతః ప్రశాన్తాత్మా బ్రహ్మానందమయస్సుఖీ
స్వచ్ఛరూపో మహామౌనీ వైదేహీ ముక్త ఏవసః 16

విదేహముక్తుడు బ్రహ్మస్వరూపుడై ప్రశాంతాత్ముడై బ్రహ్మపదమయుడై సకలవంతుడై నిర్మలరూపుడై మహా మహా స్థైర్యము నొందును (తేజో ఉ)

విషయానంద వాంఛా మే మా భూదానందరూపతః
దారిద్ర్యేణ యథా స్త్రీ సంపన్నస్య తథా మమ 17

ఐశ్వర్యవంతునకు దారిద్ర్యము లేనట్లు బ్రహ్మానంద రూపునకు విషయానందము సూర్యునకు చీకటివలె లేదు గాక! (ఆత్మబోధ పంచకము)

బ్రహ్మానందే నిమగ్నస్య విషయాశా న తద్భవేత్ 18

బ్రహ్మానందము నిమగ్నుడైయుండువానికి విషయానందము నందు ఆశ కలుగదు (ఆత్మ ఉ)

ప్రాణాశ్చలంతు తద్ధర్మైః కామైర్వా హన్యతాం మనః
స్వరూపానంద పూర్ణస్య మమ దుఃఖం కథం భవేత్ 19

ప్రాణాది వాయువులు తమ ధర్మముచే చలించినను మనస్సు కామములచే కొట్టబడినను ఆనందపూర్ణ స్వరూపుడను నాకు దుఃఖమెట్లు కలుగును? (ఆత్మ ఉ)

అహం సచ్చిదానంద బ్రహ్మైవాస్మి న చేతరః
స్వయైవ సూక్ష్మయా బుద్ధ్యా సర్వం విజ్ఞాతవాన్ ఇతి।

నేను సచ్చిదానంద రూపమగు బ్రహ్మమునేగాని అన్యము కాను అని శ్రీశుకులు స్వయముగ తన సూక్ష్మ బుద్ధిచే సర్వజ్ఞుడై తెలిసికొనెను (మహో పని)

తద్బ్రహ్మానంద మద్వంద్వం [illegible] విద్వాన్
[illegible] 21

[illegible]
[illegible]
[illegible] (illegible)

[illegible] 22

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ([illegible])

సుఖమాత్యన్తికం యత్తద్బుద్ధిగ్రాహ్య మతీన్ద్రియమ్

ఆ బ్రహ్మానందము [illegible] మహాత్ముల [illegible]
బుద్ధిచేత [illegible]
[illegible] ([illegible])

ఆనందేన సదా పూర్ణః సదా జ్ఞానమయః సుఖమ్ 24

[illegible] పరిపూర్ణమైనదియు,
[illegible] పరిపూర్ణ సుఖమున్నా
[illegible] ([illegible])

పారమేవ రసంలబ్ధ్వా పాణ్డిత్యేహి సనాతనమ్
మహీభవతి సర్వత్ర అన్యథా మృతిభాజనః 25

పాణ్డిత్యే భగవత్స్వరూపమై సనాతనమై పారమార్థికమైనట్టి బ్రహ్మానంద రసమును యిట్టి తీరున ఎల్లెడల సుఖమును పొందుచున్నాడు అట్లుగాకున్న మరి ఇతరత్ర సుఖము సిద్ధించదు ! (కోలరుద్ర ఉ)

అజ్ఞస్య దుఃఖౌఘమయం జ్ఞస్యానన్దమయం జగత్
అన్ధంభువనమన్ధస్య ప్రకాశంతు సుచక్షుషామ్ 26

ఈ జగత్తు అజ్ఞానికి దుఃఖమయముగను జ్ఞానికి బ్రహ్మానందమయముగను తోచును. గ్రుడ్డివానికి ప్రపంచము చీకటిగను ... కన్నులు గలవానికి ప్రకాశము గను తోచునుగదా ! (వరాహోపనిషత్తు)

ఉపేక్ష్యనామరూపేద్వే సచ్చిదానందతత్పరః
సమాధిం సర్వదా కుర్యాద్ధృదయే వాథవా బహిః 27

సాధకుడు నామరూపములు రెండిటిని విడిచిపెట్టి సచ్చిదానందతత్పరుడై, హృదయమందుగాని బయటగాని సదా ధ్యానము నభ్యసించవలెను (సరస్వతీ రహస్యోపనిషత్తు)

విహాయ విశ్వతిం కృత్స్నం సంకల్పవ్యక్త్యయక్రమాత్
పరిశిష్టంచ చిన్మాత్రం చిదానందం విచిత్రయ 28

చియితి డి మానివేయవలెను. ఈ ప్రకారముగ ఆ సాధువు గారు పరోపకార బుద్ధితో బోధించిన ఆహార సంబంధమైన ఈ సూత్రములను మేము కడు శ్రద్ధతో పాటించు చున్నాము. అప్పటినుండియు మా ఆరోగ్యము చాల చక్కగా నుండుచున్నది! గ్రామస్థులు ఆ వాక్యములను విని వైద్యుడు సాధువు గారి ఆరోగ్య సూత్రములను గ్రామస్థుల మధ్యాహ్న విశ్రాంతమును ఆచరించుట దీక్షా నిర్వహణ బుద్ధిని కలుగుచేసి ఆమోదపరచును గాబట్టి ఆరోగ్యమును జాగ్రత్తగ కాపాడుకొనవలయునని ధ్యానా ద్యవస్థానములను చక్కగ కొనసాగించవలయుననియు ఆహార విషయమున నియమములు పాటించగవలెను

ఆహారనియమములలో కొందరికియును మంచాలకు మేము నూర్చి తెలిసికొనవలసిన అంశములు ఇంకను చాల కలవు. కొన్నిటిని ఇచట విచారించెదము. బ్రహ్మదేవుడు మానవుని శరీరమును సృష్టి చేసినపుడు అందలి ప్రధానాంగ ములు శిరస్సులో రెండు కండ్లు రెండు చెవులు రెండు ముక్కురంధ్రములు ఈ ప్రకారము అన్నియు రెండు రెండుగ పెట్టి నోరుమాత్రము ఒక్కటిగ నేర్పాటుచేయుట గమనించదగినది. నోరు కూడ రెండుగ పెట్టవచ్చుగదా! అట్లు పెట్టలేదేమి? దానికి కారణము కలదు. మితముగ తినుము మితముగ మాట్లాడుము అని దానిద్వారా భగ వంతుడు బోధించుచున్నాడు.

వరమే బ్రహ్మణి స్వస్మిన్
ప్రవిలాప్యాఖిలం జగత్
గాయన్నద్వైతమానందం
ఆస్తే వేదాన్తడిండిమః 32

జ్ఞాని పరబ్రహ్మమునందు అఖిలమైన సమస్త ప్రపంచమును లయమొనర్చి అద్వైతానందమును గానము చేయుచు నుండునని వేదాంతభేరి ఎలుగెత్తుచున్నది

(వేదాంత డిండిమము)

సుఖమల్పం బహుక్లేశో
విషయగ్రాహిణాం నృణామ్
అనన్తం బ్రహ్మవిదానామ్
ఇతి వేదాన్తడిండిమః 33

దృశ్యవిషయములను గ్రహించువారికి సుఖము అల్పము దుఃఖము అధికముగా నుండును కాని బ్రహ్మవిదులకు సుఖము అనంతముగా నుండును బ్రహ్మానందము అనుభవించుచు కేళులాడుదురు (వే డిం)

సచ్చిదానంద రూపత్వాత్
బ్రహ్మైవాత్మా న సంశయః
ప్రమాణకోటి సంధానాత్
ఇతి వేదాన్తడిండిమః 34

ధియతి తి మానివేయవలెను. ఈ ప్రకారముగ ఆ సాధువు గారు పరోపకార బుద్ధితో బోధించిన ఆహార సంబంధమైన నియమములను మేము శ్రద్ధతో పాటించు చున్నాము. అప్పటినుండియు మా ఆరోగ్యము చాల చక్కగా నుండుచున్నది। గ్రామస్థుల ఆ వాక్యములను విని వైద్యుడు సాధువు గారి ఆరోగ్య సూత్రములను గ్రామస్థుల వలన పూర్తి విశ్వాసమును కలిగిన దీక్షా నిర్ణయాల బుద్ధిని కలిగియుండుటకొని అనుభవమున కాబట్టి ఆరోగ్యమును జాగ్రత్తగ కాపాడుకొనవలెనని వారు భావించి వ్యాఖ్యానములను చక్కగ గ్రహించినవారు అహార విషయమున సంయమశీలురై మెలగవలెను

ఆహారనియమములలో కొంతవరకు మాకాహార ములు గూర్చి తెలిసికొనవలసిన అంశములు ఇంకను చాల కలవు. కొన్నిటిని ఇచట విచారించెదము. బ్రహ్మదేవుడు మానవుని శరీరమును సృష్టిచేసినపుడు అంతటి ప్రధానముగ మనకు శిరస్సులో రెండు కండ్లు రెండు చెవులు రెండు ముక్కురంధ్రములు ఈ ప్రకారము అన్నియు రెండు రెండుగ పెట్టి నోటిమాత్రము ఒక్కటిగ ఏర్పాటుచేయుట గమనించవలసినది. నోర్లు కూడ రెండుగ పెట్టవచ్చుగదా। అట్లు పెట్టలేదేమి? దానికి కారణము కలదు. ఎంతముగ తినుట మితముగ మాటలాడుట అని దానివలన భగ వంతుడు బోధించుచున్నాడు

స్వానంద మయ్యాశవిధా నిమగ్నో
విగృహ్య బాహ్యప్రతధీ ప్రచారమ్
తదేకతానన్నమనా నిరీహః
స్వాత్మన్ రమస్వాత్మ మహేనవిత్యమ్ ౩౮

బాహ్యమైన అంతరంగమున బుద్ధి ప్రచారమును నిగ్రహించి ఆత్మానందమను అమృతనిధియందు నిమగ్నుడవై ఇతర చేష్టలు లేక ఆ ఆత్మతో ఏకత్వము నొందిన మనస్సు గ వై ఆత్మసుఖముతో గూడి నీ యందు ఆత్మ యందు సదా క్రీడింపుము [ముని]

కోనామ విద్వానవహాయ నిత్యం
బ్రహ్మ స్వతః ప్రాప్తమఖండ సౌఖ్యం
కథం రమేతాపతి తుచ్ఛకల్పే
మృషాత్మకే వైషయికే సుఖేఽత్ర ౩౯

స్వతః సంప్రాప్తమైన అఖండ శాశ్వత బ్రహ్మానంద మును వదిలిపెట్టి అశాశ్వతమై, తుచ్ఛమైనట్టి విషయ సుఖమందు ఏ విద్వాంసుడు క్రీడించును? [ముని]

త్యక్త్వాత్మానం సదానందం విషయాన్ యస్తు సేవతే
విహాయార్థం మదాంత్యక్త్వా గరళం పాతుమిచ్ఛతి 40

ఎవడు సదానందరూపమైనట్టి తన ఆత్మను వదలి విష యములను సేవించునో అతడు చాతాను కలిగినట్టిదు అమ్మ

శమును వదలి విషయము సేవించువాని చంచలుడై యుండును. [ముకు॥]

యస్త్వాత్మ మననాత్ప్రాప్య సుఖం బాహ్యమపేక్షతే
కరస్థం పాయసం త్యక్త్వా సమూఢో లేఢికూర్పరమ్ 41

ఆత్మసుఖమును వదలి బాహ్యసుఖమును అపేక్షించు వాడు చేతిలోని పాయసమును వదలి మోచేతిమీద కారిన ఒకింత పాయసమును నాకు మూఢునివంటివాడే యగును [ముకు॥]

అఖండం సచ్చిదానందం బ్రహ్మైవాస్మీతి చేతసా
ఆత్మాత్మనానుభవతో బ్రహ్మనిష్ఠస్య యోగినః
యతేర్విష్ణుపదస్యైతే నిత్యం నిర్వాణ సుఖముత్తమమ్ 42

అఖండ సచ్చిదానంద రూపమైనట్టి బ్రహ్మమే నేను కనుక తెలిసియును తాను ఆను అనుభవముకల బ్రహ్మనిష్ఠుడైన యోగికి ఆ శ్రేష్ఠమగు నిర్వాణ సుఖము సదా కలుగుచుండును [ముకు॥]

నిరంతరాభ్యాసవశాత్స్వయం పక్వో భవేన్మునిః
బ్రహ్మానంద సుఖావర్త్యావతి బ్రహ్మణితిష్ఠతి 43

నిరంతరము బ్రహ్మధ్యానము చేయుటవలన మునియగు వాడు స్వయముగ పరిపాకము చెందినవాడై బ్రహ్మానంద సుఖమునందలి త్రితాశ శక్తారూపమైన పరబ్రహ్మమందే స్థిరముగ నిలిచియుండును [ముకు॥]

సవేష పరమో లాభః సైషాస్య పరమాగతిః
సవేష పరమానందో యాస్థితిః కేవలాత్మనా। 44

కేవలము ఆత్మయందు నిలకడ కలిగియుండుట అన్ని లాభములకంటెను గొప్ప లాభము అన్ని స్థానములకంటెను గొప్ప స్థానము అన్ని ఆనందములకంటెను గొప్పదియగు ఆనందము అయియున్నది [వివే°]

బ్రహ్మైవేదం సర్వమిత్యేవ పశ్యన్
కృత్స్యాన్ మన్మనో వితానన్ మహాత్మా
బ్రహ్మ బ్రహ్మరూపేణ తిష్ఠన్
బ్రహ్మానందం బ్రహ్మవిదేవభుఙ్క్తే 45

మహాత్ముడగు బ్రహ్మజ్ఞాని ఈ సమస్తము బ్రహ్మమే యని యెన్నగ చూచుచు మననము చేయుచు తెలిసికొనుచు నుండి బ్రహ్మముంటే బ్రహ్మాకారముతో నిలచి బ్రహ్మానందము ననుభవించుచుందురు. [వి

ఆత్మతృప్త ఆత్మనైవ ఆత్మారామో విపిష్క్రియః
జీవన్నేవ విముక్తస్సన్ శైలత్యానందవారిధౌ 46

జ్ఞాని ఆత్మయందే తృప్తిని పొందుచు, ఆత్మయందే రమించు చరయుడు ఆత్మయందే క్రీడించుచు, నిష్క్రియుడై జీవించియుండగనే విముక్తుడై బ్రహ్మానంద సముద్రమున నోలలాడుచుందురు [వివే°]

బ్రహ్మానందరసాస్వాదాసక్త చిత్తతయా యతేః,
అన్తర్బహిర విజ్ఞానం జీవన్ముక్తస్య లక్షణమ్ 47

యతి బ్రహ్మానంద రసమును ఆస్వాదించుటయందే లగ్నమైన చిత్తము కలిగియుండుటవలన ఇది లోన ఇది వెలుపల అను భావమే లేకుండును. ఇయ్యది జీవన్ముక్తుని లక్షణము (వివేక చూడామణి)

సంసారాధ్వని తాపభానుకిరణ ప్రోద్భూతదాహవ్యథా
ఖిన్నానాం జలకాంక్షయా మరుభువి భ్రాన్త్యా పరిభ్రామ్యతాం
అత్యాసన్నసుధాంబుధిం సుఖకరం బ్రహ్మాద్వయం దర్శయ
త్యేషా శంకరభారతీ విజయతే నిర్వాణసందాయినీ 48

సంసారమను బాటలో నడచుచు తాపత్రయమను ఎండ వేడిమి వలన గలిగిన దాహముచే దప్పి నీరు కొనుటకై మరీచికతో తిరుగుచున్నవారికి సమీపమునందున్న అద్వితీయమైనట్టి బ్రహ్మానందమను సముద్రమును అమృతసాగరమును చూపి మోక్షమొసంగు శ్రీ శంకరుల సూక్తి వెల్లడియైయుండుగాక!

(వివేక

యది దేహం పృథక్కృత్య చితి విశ్రామ్య తిష్ఠసి
అధునైవ సుఖీ శాన్తః బంధముక్తో భవిష్యసి 49

దేహమును వేరుచేసి అది నేను కాను అని తలంచి చైతన్య మునందు విశ్రమించియుందువా ఈ క్షణమునందే

నీవు పరమసుఖమును బ్రహ్మసంగమును శాంతి బొంది విముక్తుడవు కాగలవు (అష్టావక్రుడు జనకమహారాజ బోధించినది) [అష్టావక్ర

యత్రవిశ్వమిద భాతికల్పిత రజ్జుసర్పవత్
ఆన దపరమాన దః సబోధస్త్వ సుఖ చర

ఎచట ఈ ప్రపంచము త్రాటియందు పాము కల్పితమై తోచుచున్నదో అట్టి పరమానంద చైతన్య నీవు కాన సుఖముగా నుండుము [అష్టావక్రగీత]

మా సంకల్పవికల్పాభ్యాం చిత్తంక్షోభయ చిన్మయ
ఉపశామ్యసుఖంతిష్ఠ స్వాత్మన్యానంద విగ్రహే

ఓ చిన్మయా స్వరూపా ! సంకల్ప వికల్పములచే చిత్తమును క్షోభపెట్టకుము శాంతిని బొంది ఆనందరూపమైన ఆత్మయందు సుఖముగా నుండుము [అష్టావక్రగీ

యస్మిన్కాలే ద్వైతభావ నాస్తి విద్రాపి
నాగతృతి తప న్కాలే ఉపలభ్యమాన
యత్సుఖమనిన బ్రహ్మనంద ఇతి బ్రహ్మ
వ దానుభవపద్ధిర్నిరన్తరం భూయాత్

ఏ కాలమందు ద్వైతము గోచరపడదో నిద్రయు రాదో ఆ కాలమున దు తెలియబడునట్టి సుఖమేదికలదో అది బ్రహ్మానందము అను బ్రహ్మానందానుభవ స్థితి సదా కలుగునుగాక [బ్రహ్మానందాశీర్వాద పద్ధతి

అహజ్ఞోఽహం చిదాత్మాహమితి ప్రత్యగాత్మ
ని నివేశితే వృత్తిరహితే న స్యాత్ కేవలమాత్రత
యా స్వాత్మరూపేణావస్థితే చిత్తే ఆత్మనః స్వరూపభూత
పరమానన్దో నిరన్తరం సమ్యగావిర్భూయాత్ ౫౩

నేను అజ్ఞుడను నేను చిదాత్మ అనెడి ప్రత్యగాత్మ యందు ప్రవేశింపబడిన వృత్తిరహితమైనదై న స్వా కేవలమాత్రమగును స్వాత్మస్వరూపముగను నిలిచియుండు చిత్తమందు ఆత్మయొక్క స్వరూపమగు పరమానందము ఎల్లప్పుడు చక్కగా ప్రకాశమగుచుండుగాక । [బ్ర. ఆ. పద్ధతి]

ఆత్మని కదాచిదపి ప్రియత్వాభావేన పరమ
ప్రేమాస్పదత్వేన చ ఆత్మా పరమానందరూప
ఇత్యాత్మనస్త్వాత్మభవః సమ్యగ్భూయాత్ ౫౪

ఆత్మయం దెన్నడును అప్రియత్వము లేనందుచేతను మిక్కుటమైన ప్రియత్వమున కది స్థానభూతమైయుండుటచేత ఆత్మ పరమానంద స్వరూపమను అనుభవాత్మానుభవము చక్కగా కలుగుచుండుగాక ! [బ్ర. ఆ. పద్ధతి]

ఆత్మవిహితత్వేన దుఃఖాత్మకవ్యదేహాదే
రపి ప్రియతమ త్వాదాత్మా పరమానన్ద
రూప ఇత్యాత్మనామభవః సమ్యగ్భూయాత్ ౫౫

www.mohanpublications.com
మోహన్ పబ్లికేషన్స్‌లో లభించు
పుస్తకముల పట్టిక
(Book List)

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, ఆయుర్వేద, మంత్రశాస్త్రాది
అనేక విషయాలు తెలుసుకోండి...

ఫేస్‌బుక్ **మోహన్ పబ్లికేషన్స్** పేజ్ లైక్ చేయండి.

Like us to follow :

MOHAN PUBLICATIONS

Rajamahendravaram

మావద్ద లభించు గ్రంథములు

1. వ్రతకథలు - పూజలు

		వెల రూ.
1.	శ్రీ వినాయక వ్రతం	10-00
2.	శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజా-పుణ్యాహవాచనం	30-00
3.	శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజ (కాణిపాకక్షేత్రమాహాత్మ్యంతో)	10-00
4.	సంకష్టహరచతుర్థి శ్రీమహాగణపతి వ్రతం	30-00
5.	వరలక్ష్మీ వ్రతం	10-00
6.	కేదారేశ్వర వ్రతం	10-00
7.	త్రినాధ వ్రతం(కలర్)	10-00
8.	త్రినాధవ్రతం(సాదా)	5-00
9.	క్షీరాబ్ధి వ్రతం	12-00
10.	మంగళ గౌరీవ్రతం	10-00
11.	వైభవలక్ష్మీ వ్రతం ఫోటో యంత్రంతో	25-00
12.	శ్రీలక్ష్మీ కుబేర వ్రతం (ఫోటో యంత్రంతో)	25-00
13.	కనకమహాలక్ష్మీ వ్రతం (కామేశ్వరీపాటతో)	25-00
14.	సంతోషీమాతా వ్రతం	25-00
15.	ఏడు శనివారాల వ్రతం	25-00
16.	సత్యనారాయణవ్రతం	25-00
17.	శ్రీ సువర్చలాహనుమద్దీక్ష	30-00
18.	శివదీక్ష	10-00
19.	కాత్యాయనీ వ్రతం	20-00
20.	సౌభాగ్య గౌరీవ్రతం	20-00
21.	తిరుప్పావై (ధనుర్మాసవ్రతం)	36-00
22.	స్త్రీల వ్రతకథలు	36-00
23.	స్త్రీలవ్రతకథలుస్థూలాక్షరి (నేదునూరిగంగాధరరావుగారి)	54-00
24.	పెళ్ళి పాటలు - స్త్రీలపాటలు (కామేశ్వరిపాటతో)	36-00
25.	సర్వదేవతా పూజావిధానం	25-00
26.	ఆరువ్రతాలు	30-00
27.	రాహుకాలంలోదుర్గాదేవీపూజా	10-00

ఈ ధరలు నికరముకాదు, ఎప్పటికప్పుడు మారుచుండవచ్చును.

28.	తులసి నిత్యపూజ, తులసీఉపయోగాలు	10-00
29.	శ్రీ చక్ర రహస్య విజ్ఞానమ్	36-00
30.	శ్రీచక్ర పూజావిధానం(పెద్దది)	36-00
31.	లక్ష్మి - గౌరీ నిత్యపూజ	10-00
32.	శ్రీ సరస్వతీ నిత్యపూజ	10-00
33.	శ్రీ దుర్గానిత్యపూజ	10-00
34.	కాలభైరవ నిత్యపూజ	10-00
35.	శివపూజ	10-00
36.	వీరభద్ర పూజ	10-00
37.	ఆంజనేయ నిత్యపూజ	10-00
38.	నాగేంద్ర స్వామి పూజ	10-00
39.	సుబ్రహ్మణ్య నిత్యపూజ	10-00
40.	రామదేవుని కథ	10-00
41.	శివదేవుని కథ	10-00
42.	లక్ష్మీనరసింహపూజ	10-00
43.	వేంకటేశ్వరపూజ	10-00
44.	బ్రహ్మంగారి నిత్యపూజ	10-00
45.	సూర్య నిత్యపూజ	10-00
46.	నవగ్రహ నిత్యపూజ	10-00
47.	రుక్మిణీ కల్యాణం	25-00
48.	ఉమామహేశ్వర వ్రతం	36-00
49.	శ్రీ కామేశ్వరీ వ్రతం	36-00
50.	16 సోమవారముల వ్రతము	25-00
51.	పార్వతీకల్యాణం	25-00
52.	సహస్రకమలవర్తి వ్రతము	25-00
53.	పంచముఖ ఆంజనేయ పూజావిధానము	36-00
54.	అష్టనాగపూజ	36-00
55.	పూజలు ఎందుకుచేయాలి ?	36-00
56.	ఏ దేవునికి ఏపుష్పాలతో పూజించాలి?	36-00
57.	ఏ దేవునికి ఏప్రసాదం నైవేద్యం పెట్టాలి?	36-00
58.	ఏదేవునికి ఏవిధముగాదీపారాధనచెయ్యాలి?	36-00
59.	ఏదేవునికి ఎన్ని ప్రదక్షిణలుచేయాలి ?	36-00
60.	హనుమద్ వ్రతం	36-00
61.	పంచాయతన పూజ	63-00
62.	28 వ్రతములు	120-00

63.	కలశపూజలు (9ఒకేసారి)	150-00
64.	కలశపూజలు (విడివిడిగా) (ప్రింటులో)	....
65.	హ్రీంకార మహాయజ్ఞం (ప్రింటులో)	....
66.	గోమాత	40-00

2. స్తోత్రాలు-సుప్రభాతములు సహస్రనామములు

1.	శ్రీ లలితా విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు పురాణపండ రాధాకృష్ణమూర్తిగారి సంకలనం	45-00
2.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (హిందీ) ,,	50-00
3.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (ఇంగ్లీషు) ,,	50-00
4.	స్థూలాక్షరిలలితావిష్ణుసహస్రనామస్తోత్రములు(పత్రికసైజ్)	99-00
5.	లలితావిష్ణు (కేస్ బైండ్) 1/8 డెమ్మి	63-00
6.	స్థూలాక్షరీ లలితావిష్ణు (క్రౌన్‌సైజు)కేస్‌బైండ్	108-00
7.	సర్వదేవతా స్తోత్రమంజరి	120-00
8.	సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళిః (63)	24-00
9.	విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రమ్ (క్రౌన్)	25-00
10.	లలితా సహస్రనామ స్తోత్రమ్ (క్రౌన్)	36-00
11.	లలితా సహస్రనామములు	24-00
12.	లక్ష్మీ సహస్రనామములు	24-00
13.	దుర్గా సహస్రనామములు	24-00
14.	ఆంజనేయ సహస్రనామములు	24-00
15.	శివ సహస్రనామములు	24-00
16.	విష్ణు సహస్రనామములు	24-00
17.	గణపతి సహస్రనామములు	24-00
18.	సుబ్రహ్మణ్య సహస్రనామములు	24-00
19.	గాయత్రి సహస్రనామములు	24-00
20.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు	24-00
21.	శ్రీరామా సహస్రనామములు	24-00
22.	సరస్వతి సహస్రనామములు	24-00
23.	సూర్యసహస్రనామములు & ఆదిత్యహృదయం	24-00
24.	శ్రీవేంకటేశ్వరసహస్రనామములు	24-00
25.	మణిద్వీపవర్ణన (పెద్దది)	24-00
26.	సంధ్యావందనం	24-00
27.	మంత్రపుష్పమ్	....
28.	త్రిభాషా హనుమాన్‌చాలీసా	15-00
29.	హనుమాన్ చాలీసా	10-00

30.	మణిద్వీపవర్ణన (పాకెట్)	10-00
31.	ఆరు చాలీసాలు	10-00
32.	శివారాధన (శివస్తోత్రాలు)	10-00
33.	వేంకటేశ్వర సుప్రభాతం (పాకెట్)	10-00
34.	ఆరుదండకాలు	5-00
35.	వేంకటేశ్వర గోవిందనామములు	5-00
36.	అష్టలక్ష్మీ స్తోత్రమ్ కనకధారాస్తోత్రమ్	10-00
37.	దేవీఖడ్గమాలాస్తోత్రమ్ (మహిషాసురమర్దనీస్తోత్రంతో)	10-00
38.	సుందరకాండ (పాకెట్)	10-00
39.	భగవద్గీత మూలం	27-00
40.	రామరక్షాస్తోత్రమ్	15-00
41.	స్తోత్ర రత్నావళి	36-00
42.	పురాణపండ లలితా-విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
43.	పురాణపండ లలితాసహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
44.	పురాణపండ విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్	10-00
45.	పురాణపండ ఆదిత్య హృదయం	10-00
46.	మంత్రపుష్పం (మినీ)	10-00
47.	శివానందలహరి-సౌందర్యలహరి	36-00
48.	కుజదోషం	10-00
49.	కాలసర్ప దోషం	10-00
50.	మీ అప్పులు తీరాలా?	10-00
51.	దృష్టిదోషాలు నివారణ	10-00
52.	పంచసూక్తములు	10-00
53.	సంధ్యావందనం	10-00
54.	రుద్రనమకమ్-చమకమ్	10-00
55.	గాయత్రీమంత్రాలు	10-00
56.	హయగ్రీవ స్తోత్రమాల	10-00
57.	దక్షిణామూర్తి స్తోత్రమాల	10-00
58.	ద్వాదశ జ్యోతిర్లింగాలు - పంచారామాలతో	10-00
59.	శ్రీసూక్తం పురుష సూక్తం	10-00
60.	నవగ్రహస్తోత్రమాల	36-00
61.	మహాన్యాసమ్	36-00
62.	సుందరకాండ గానామృతం	36-00
63.	గోమాతపూజావిధానము	10-00
64.	ఆనందసిద్ధి - 1 శ్రీదేవీ స్తోత్రమాల	108-00

65.	ఆనందసిద్ధి - 2 ఏ సమస్యకు ఏ స్తోత్రమ్ పారాయణచేయాలి	108-00
66.	ఆనందసిద్ధి-3 మానసదేవీ స్తోత్రమాల	108-00
67.	శ్రీ కాలభైరవ రక్షా కవచమ్	63-00
68.	అర్చన	40-00
69.	నిత్యదేవతార్చన	40-00
70.	సర్వదేవతా స్తోత్ర నిధి	99-00
71.	శ్రీచక్ర నవవరణార్చన	63-00
72.	చండీ సప్తశతి పారాయణ క్రమం	99-00
73.	శ్రీదేవి స్తోత్ర రత్నావళి 32 దేవి స్తోత్రాలకు తాత్పర్యంతో	99-00
74.	వనదుర్గా మంత్రానుష్ఠాన క్రమమ్	63-00
75.	శ్రీ కాలభైరవ వ్రతము	63-00

3. శ్రీ సాయి దత్త గ్రంథములు

1.	శ్రీ సాయిబాబా సచ్ఛరిత్ర	120-00
2.	సంపూర్ణ శ్రీ గురు చరిత్ర	120-00
3.	శ్రీ సాయిఆరాధన-షిర్డివైభవం	120-00
4.	శ్రీ సాయిబాబా జీవిత చరిత్ర (క్రౌన్)	63-00
5.	శ్రీ గురుచరిత్ర (క్రౌన్)	63-00
6.	నవనాధ చరిత్ర	99-00
7.	శ్రీసాయిచరిత్ర (బైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
8.	శ్రీగురుచరిత్ర (బైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
9.	సత్యదత్తవ్రతం దత్తాత్రేయపూజాకల్పం,సహస్రంతో	30-00
10.	అనఘాదేవీ వ్రతం	30-00
11.	భక్తుల ప్రశ్నలకు బాబా జవాబులు	30-00
12.	శ్రీ సాయిపూజాకల్పం (సహస్రంతో)	25-00
13.	శ్రీ సాయిభజనమాల	20-00
14.	శ్రీ సాయి భజన్స్	20-00
15.	శ్రీ సాయిభక్తి గీతాలు	20-00
16.	శిరిడిహారతులు (భావంతో)	20-00
17.	“శ్రీసాయి”కోటి	27-00
18.	“శ్రీసాయిరామ్”కోటి	20-00
19.	శ్రీ సాయినాథ స్తోత్రమంజరి	10-00
20.	శ్రీ సాయివేయినామాలు	8-00
21.	శ్రీ సాయి హారతులు (పాకెట్)	15-00
22.	శ్రీ సాయి స్తవనమంజరి	10-00
23.	హిందీ శ్రీ సాయి హారతులు	15-00

24. శని సింగణాపూర్ క్షేత్రమాహాత్మ్యం 63-00
25. ఇంగ్లీషు శ్రీ సాయిహారతులు 15-00
26. షిరిడి దర్శనం-శ్రీసాయి వైభవం 99-00
27. సాయిసత్యవ్రతం 30-00
28. సాయి అనుగ్రహమ్ 120-00
29. నవగురువారాల వ్రతకల్పము 15-00
30. శ్రీదత్తలీలామృతము 99-00
31. హృదయంలో సాయి 15-00
32. శ్రీషిరిడీసాయి లీలామృతం(శ్రీసచ్చరిత్ర) 120-00
33. గజాననమహరాజ్ చరిత్ర 99-00

4. జ్యోతిషాలు

1. 'కాలచక్రం' గంటలపంచాంగం (గార్గేయ) 72-00
2. గ్రహభూమి పంచాంగము (గార్గేయ) 108.00
3. ఆనందసిద్ధి పంచాంగం (వై.వి.శాస్త్రి) 63.00
4. ములుగు వారి రాశిఫలితాలు (12రాశులువారికి) 50.00
5. ములుగు వారి రాశిఫలితాలు విడివిడిగాఒక్కొక్కటి 12.00
6. కాలచక్రంజ్యోతిషక్యాలండర్ 25.00
7. గ్రహబలం క్యాలండర్ (శ్రీనివాసగార్గేయ-భక్తిటివి) 25.00
8. శుభమస్తు (పిడపర్తి) క్యాలండర్ 25.00
9. సాదా క్యాలండర్ 5.00
10. పాకెట్ క్యాలండర్ 15.00
11. తాజకనీలకంఠీయమ్ 100-00
12. కేరళ జ్యోతిష రహస్యాలు 180-00
13. జ్యోతిష బ్రహ్మ రహస్యాలు 180-00
14. మానసాగరి జాతకపద్ధతి 180-00
15. వరాహమిహిర జాతకపద్ధతి 180-00
16. వధూవర వివాహమైత్రిద్వాదశకూటములు 99-00
17. సింపుల్ రెమిడీస్ 180-00
18. శంభు హోరప్రకాశిక 250-00
19. పూర్వ పరాశరి 100-00
20. పరాశర జ్యోతిషవిజ్ఞాన సర్వస్వం 200-00
21. ప్రశ్న సింధు 99-00
22. నక్షత్ర విశేష ఫలితాలు 63-00
23. సూర్యసిద్ధాంతపంచాంగగణితంచేయడంఎలా? 180-00
24. దృక్సిద్ధాంతపంచాంగగణితం చేయడంఎలా? 180-00

25. ఆయుర్దాయ నిర్ణయం	63-00
26. జాతక గణిత ప్రవేశిక	63-00
27. జ్యోతిషమర్మబోధిని	63-00
28. జ్యోతిష ప్రశ్నోత్తరమాల	63-00
29. ముహూర్తం నిర్ణయించడంఎలా?	63-00
30. జాతక మకరందం	63-00
31. జ్యోతిష సరస్వతి	63-00
32. మీజననకాల విశేషాలు	63-00
33. ముహూర్త విజ్ఞాన భాస్కరం	63-00
34. జ్యోతిష స్వయంబోధిని	63-00
35. శుభముహూర్త శిరోమణి	63-00
36. నక్షత్ర ఫలమంజరి	36-00
37. పంచాంగం చూసే విధానం	36-00
38. సర్వార్థ జ్యోతిషం	36-00
39. ప్రాథమిక జ్యోతిషం	36-00
40. నవరత్నములు శుభయోగములు	36-00
41. శుభశకునాలు	30-00
42. హస్తరేఖాఫలితాలు	36-00
43. సంఖ్యల్లో భవిష్యత్	36-00
44. ముహూర్త దీపిక	99-00
45. పుట్టుమచ్చలు ఫలితాలు	30-00
46. కలలు ఫలితాలు	30-00
47. జాతక చక్రం వేయడం ఎలా?	36-00
48. మానసాగరి (ప్రాచీనజ్యోతిషగ్రంథం) -పుచ్చాశ్రీనివాసరావు	250-00
49. జ్యోతిషశాస్త్ర చిట్కాలు	120-00
50. గుప్తా శతాబ్ది పంచాంగం (1940-2050)	999-00
51. ప్రశ్నచండేశ్వరమ్	63-00
52. ద్వాదశభావ ఫలచంద్రిక	250-00
53. జ్యోతిష శతయోగరత్నావళి (నూరుయోగాలఫలితాలు)	120-00
54. అంగసాముద్రికం	36-00
55. హస్త సాముద్రికం	63-00
56. లాల్ కితాబ్	99-00
57. శకునశాస్త్రం	63-00
58. ఆధునికప్రశ్నశాస్త్రం	120-00
59. పరాశరజ్యోతిష ప్రశ్నజ్యోతిషం	180-00

60. అష్టకవర్గు (కొండపల్లి)	63-00
61. బృహత్‌జాతకం (ప్రాచీనప్రతికిపునర్ముద్రణ)	250-00
62. లగ్నరత్నాకరం	63-00
63. షట్పంచాశిక	120-00
64. 40 రోజుల్లో జ్యోతిషంనేర్చుకొనండి	270-00
65. 40 రోజుల్లో సాముద్రికంనేర్చుకొనండి	180-00
66. 40 రోజుల్లో సంఖ్యాశాస్త్రం	180-00
67. 40 రోజుల్లో నక్షత్ర (నాడీ) ఫలితములు	270-00
68. 40 రోజుల్లో వైద్యజ్యోతిషం నేర్చుకోండి	250-00
69. మీ పుట్టినతేదీ అద్భుతరహస్యాలు (సాయిగణపతిరెడ్డి)	270-00
70. కె.పి.జ్యోతిషం (పరిచయం)	63-00
71. ముహూర్తచింతామణి	99-00
72. సూర్యచంద్ర గ్రహణములు	63-00
73. ప్రసిద్ధవ్యక్తుల జాతకాలు (వేరేకొండప్ప)	180-00
74. అదృష్టరెమెడీస్	144-00
75. గ్రహసంచార ఫలనిర్ణయదీపిక	63-00
76. జ్యోతిష రెమిడీస్	300-00
77. జాతకమార్తాండం పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
78. జ్యోతిషవిద్యాప్రకాశిక పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
79. నాడీజ్యోతిషం	63-00
80. నక్షత్రపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
81. లగ్నపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
82. గౌతమసంహిత	63-00
83. హోరరత్నమాల	63-00
84. జాతకఫల మణిమంజరి	200-00
85. పుష్కర పంచాంగం (2013-14నుండి 2024-25)	560-00
86. దశాభుక్తిఫల నిర్ణయం	250-00
87. వింత జోష్యములు	63-00
88. షోడశవర్గులు	200-00
89. రవిగ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
90. చంద్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
91. కుజ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
92. బుధ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
93. గురు గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
94. శుక్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00

95. శని గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
96. రాహు & కేతు గ్రహముల సమస్త ప్రభావములు	99-00
97. ఆధునిక గ్రహములు-ఉపగ్రహములు సమస్త ప్రభావములు	99-00
98. ముహూర్తమార్తాండం	63-00
99. లఘుజాతకం	63-00
100. జాతకాలంకారము	63-00
101. మేషలగ్న ఫలితములు	99-00
102. వృషభ లగ్న ఫలితములు	99-00
103. మిధున లగ్న ఫలితములు	99-00
104. కర్కాటక లగ్న ఫలితములు	99-00
105. సింహలగ్న ఫలితములు	99-00
106. కన్యలగ్న ఫలితములు	99-00
107. తుల లగ్న ఫలితములు	99-00
108. వృశ్చిక లగ్న ఫలితములు	99-00
109. ధనుస్సు లగ్న ఫలితములు	99-00
110. మకర లగ్న ఫలితములు	99-00
111. కుంభ లగ్న ఫలితములు	99-00
112. మీన లగ్న ఫలితములు	99-00
113. నారద సంహిత	200-00
114. పంచాంగపీఠికలేఖికాగణితం	250-00
115. తారాబలం - చంద్రబలం (వేరే కొండప్ప)	99-00
116. సులభలగ్న సాధన (చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	200-00
117. రాహు కేతువుల యోగము	99-00
118. ఛాయాగ్రహములు	99-00
119. జ్యోతిషవిజ్ఞాన దీపిక	63-00

బి.వి.రామన్ గారి గ్రంథములు

120. జ్యోతిష విద్యారంభం	50-00
121 గ్రహభావ బలములు	50-00
122. కాలచక్రదశ	50-00
123. అనుభవ ప్రశ్నాజ్యోతిషం	50-00
124. జ్యోతిషశాస్త్రంలో వాతావరణ భూకంపాలు	50-00
125. పురోగామి జాతకం	50-00
126. భావార్థరత్నాకరం	75-00
127. భారతీయజ్యోతిష సర్వస్వం	75-00
128. అష్టకవర్గ పద్ధతిః	75-00

129. జ్యోతిషశాస్త్రంలో సందేహాలు,సమాధానాలు	75-00
130. ప్రశ్నతంత్ర	75-00
131. ముహూర్తం	75-00
132. విశిష్ట జాతకములు	125-00
133. భారతీయఫలితజ్యోతిషం	125-00
134. 300 ముఖ్యమైన యోగములు	125-00
135. జాతకంపరిశీలించడంఎలా ?	300-00

రాష్ట్రపతి అవార్డుగ్రహీత, మహామహోపాధ్యాయ, వాచస్పతి
శ్రీ మధురకృష్ణమూర్తిగారి గ్రంథములు

136. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-1	200-00
137. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-2	200-00
138. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-3	200-00
139. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-4	200-00
140. భావార్థరత్నాకరము	100-00
141. ముహూర్త చింతామణి	100-00
142. ముహుర్త చింతామణి-పార్టు2	200-00
143. స్వప్న శాస్త్రము	36-00
144. శతయోగమంజరి	50-00
145. వ్రతనిర్ణయకల్పవల్లి	250-00
146. దైవజ్ఞవల్లభం	75-00
147. వసంతరాజశకునమ్ (బృహత్శకునశాస్త్రం)	250-00
148. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-1	100-00
149. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-2	200-00
150. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-3	100-00
151. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-4	200-00
152. అనుభవసులభవాస్తు - 1	50-00
153. అనుభవసులభవాస్తు - 2	100-00
154. పంచాంగ వివేకము	99-00
155. వశిష్ఠ సంహిత	360-00
156. పంచపక్షి శాస్త్రం (కేస్బైండ్)	200-00

5. వాస్తులు

1. 40 రోజుల్లో "వాస్తువిద్య" నేర్చుకొనండి	180-00
2. వాస్తుశాస్త్ర రహస్యములు	200-00
3. వాస్తునుబట్టి మీ ఇల్లు	63-00
4. మీరూ మీ వాస్తు	63-00

5.	గృహవాస్తు చిట్కాలు	63-00
6.	వాస్తు పూజ	63-00
7.	వాస్తు సూత్రములు	63-00
8.	వాస్తుశాస్త్ర రహస్యాలు	63-00
9.	గృహవాస్తు వర్గులు	99-00
10.	విశ్వకర్మవాస్తు శాస్త్రరీత్యా మీ ఇంటి ప్లానులు	63-00
11.	విశ్వకర్మ వాస్తుశాస్త్రరీత్యా మీఇండ్లఆయములు	99-00
12.	విశ్వకర్మ వాస్తు శాస్త్రం(చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	180-00
13.	ఆధునిక గృహవాస్తు	99-00
14.	శుభవాస్తు	270-00
15.	వాస్తుయంత్ర రత్నావళి	120-00
16.	వాస్తుశాస్త్రం	120-00
17.	హౌస్ ప్లాన్స్	63-00
18.	గృహనిర్మాణ వాస్తు	63-00
19.	వాస్తు రెమెడీస్	63-00
20.	గృహవాస్తు దర్పణం	63-00
21.	జ్యోతిష-గృహవాస్తుచంద్రిక	200-00
22.	వాస్తురత్నాకరం (కొండపల్లి)	63-00
23.	వాస్తుశిరోమణి ,,	120-00
24.	వాస్తుసంగ్రహమ్ ,,	63-00
25.	పంచవాస్తు పారిజాతం ,,	120-00
26.	వాస్తుడిండిమమ్ ,,	63-00
27.	వాస్తుదుందిభి ,,	120-00
28.	విశ్వకర్మవాస్తుప్రకాశిక (కేస్‌బైండ్)	250-00
29.	కృష్ణవాస్తుశాస్త్రము	63-00
30.	జలవాస్తు,శల్యవాస్తు (దంతూరిపండరీనాథ్)	99-00
31.	మయవాస్తు (గోరసవీరభద్రాచార్య)	120-00
32.	వాస్తు జ్యోతి	63-00
33.	మన ఇల్లు-మనవాస్తు	99-00
34.	వాస్తవ వాస్తుపూజావిధానము	108-00
35.	వాస్తు దర్పణం	120-00

6. మంత్రశాస్త్రాలు

1.	మంత్రసాధన	63-00
2.	తంత్రజాలం	63-00
3.	మంత్రశక్తి	63-00

4.	దత్తాత్రేయ తంత్రవిద్య	63-00
5.	దత్తాత్రేయ మూలికాతంత్రమ్	63-00
6.	తాంత్రిక పంచాంగం	63-00
7.	యక్షిణీ తంత్రం	63-00
8.	మంత్రానుష్ఠాన చంద్రిక	63-00
9.	సర్వదేవతా మంత్రకవచములు	63-00
10.	మంత్రాక్షరాలరహస్యం (బీజాక్షరనిఘంటువు)	63-00
11.	సర్వదేవతా మంత్రరత్నావళి	63-00
12.	సదాచార దీపిక	63-00
13.	యోగినీ-వామకేశ్వరతంత్రం	63-00
14.	ప్రపంచసారతంత్రం	63-00
15.	బదనిక తంత్రమ్	63-00
16.	ఉచ్ఛిష్ట గణపతి తంత్రమ్	63-00
17.	గుప్త సాధన తంత్రం	63-00
18.	గంధర్వ తంత్రమ్	63-00
19.	సౌందర్యలహరి (మంత్రయంత్రరత్నావళి)	63-00
20.	యంత్ర మంత్ర తంత్ర	63-00
21.	పాశుపత తంత్రం	99-00
22.	పంచదశ మహాఖడ్గ తంత్రం	99-00
23.	రుద్రాష్ఠాధ్యాయః	99-00
24.	మంత్రసిద్ధి	120-00
25.	పరశురామతంత్రమ్	108-00
26.	శ్రీలలితావిలోమ పంచదశీ	108-00
27.	శ్రీ గురు తంత్రం	108-00
28.	గాయత్రీ తంత్రమ్	108-00
29.	మహాశక్తి మంత్ర తంత్ర రహస్యాలు	150-00
30.	శ్రీ దుర్గ తంత్రమ్	200-00
31.	మహామృత్యుంజయఅమృతపాశుపతమ్	200-00
32.	సర్ప (నాగ)తంత్రం	250-00
33.	హవన తంత్రం	250-00
34.	షోడశనిత్యతంత్రం	250-00
35.	శాక్తేయతంత్రం	250-00
36.	రుద్రయామళతంత్రం	250-00
37.	లక్ష్మీప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
38.	హిరణ్యశూలినీ తంత్రమ్	250-00

39.	మాయాప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
40.	శ్రీ విశ్వరూప ప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
41.	స్వర్ణాకర్షణభైరవతంత్రం	250-00
42.	కాశీవిశాలాక్షి తంత్రం	250-00
43.	శాంతితంత్రమ్	250-00
44.	యంత్రసిద్ధి	360-00
45.	శ్రీ లక్ష్మీతంత్రమ్	360-00
46.	మంత్రమహోదధి (స్త్రీదేవతాఃకల్పమ్)	360-00
47.	మంత్రమహోదధి (పురుషదేవతాఃకల్పమ్)	360-00
48.	మంత్రశాస్త్రం (గ్రంథము)	360-00
49.	ప్రత్యంగిరాకృత్యాతంత్రం	360-00
50.	కామధేనువు తంత్రం	360-00
51.	శూలినీదుర్గాతంత్రం	360-00
52.	శ్రీవిద్య రహస్యం	290-00
53.	కులార్ణవ తంత్రమ్	150-00
54.	ఆచార్య సిద్ధ నాగార్జునతంత్రం (ఒరిజనల్)	390-00
55.	సిద్ధమూలిక రహస్యం (మంత్ర,యంత్రసహితం)	63-00

7. గ్రంథాలు - ఆరాధనలు

1.	భగవద్గీత శ్లోక తాత్పర్య సహితం	54-00
2.	భగవద్గీత (వచనం)	99-00
3.	భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యం-కేసుబైండింగ్	72-00
2.	గణేశ ఆరాధన 1	99-00
3.	గణేశోపాసన 2	99-00
4.	నవగ్రహవైభవం	99-00
5.	నవగ్రహ రెమెడీస్	99-00
6.	నవగ్రహ వేదం	99-00
7.	శనిగ్రహారాధన	99-00
8.	ఆదిత్యారాధన	99-00
9.	సుబ్రహ్మణ్యారాధన	99-00
10.	శ్రీ శివ ఆరాధన	99-00
11.	లక్ష్మీ ఆరాధన	99-00
12.	హనుమదారాధన	99-00
13.	లలితారాధన	99-00
14.	శ్రీ చక్రారాధన	99-00
15.	గాయత్రీ ఆరాధన	99-00

16.	వీరభద్రారాధన	99-00
17.	కుజగ్రహారాధన	99-00
18.	భైరవారాధన	99-00
19.	దైవారాధన	99-00
20.	గీతారాధన (భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యసహిత)	99-00
21.	శ్రీవేంకటేశ్వరాధన	99-00
22.	హయగ్రీవారాధన	99-00
23.	లక్ష్మీనరసింహారాధన	99-00
24.	శ్రీ బాలాత్రిపురసుందరీ స్తోత్ర కదంబం	99-00
25.	దేవీ లీలామృతం	99-00
26.	పురాణపండ సుందరకాండ వచనం	99-00
27.	పురాణపండ రామాయణం	99-00
28.	పురాణపండ భారతం	99-00
29.	పురాణపండ భాగవతం	99-00
30.	(సూరి) వాల్మీకి రామాయణం	99-00
31.	కాలసర్ప యోగం	99-00
32.	నిత్య జీవితములో రుద్రాక్షలు	99-00
33.	నిత్య జీవితములో నవరత్నాలు	99-00
34.	వేదసూక్తములు	99-00
35.	వేమన పద్యసారామృతం	99-00
36.	పండగలు పర్వదినాలు	99-00
37.	సూక్తిరత్నాలు	99-00
38.	హనుమచ్చరిత్ర	99-00
39.	నవగ్రహ దర్శనమ్	99-00
40.	నిత్యజీవితంలో నవగ్రహాలు	99-00
41.	సాలగ్రామములు	99-00
42.	గురుశుక్ర ప్రభావము చంద్రకళానాడీ	99-00
43.	శనిగ్రహరెమిడీస్	99-00
44.	జాతకసుధాసారము-జాతకమోక్షప్రదాయిని	99-00
45.	వివాహజ్యోతిషమంజరి-మ్యారేజ్‌మ్యాచింగ్‌గైడ్ (సాయిగణపతిరెడ్డి)	99-00
46.	మీపుట్టినతేదీనిబట్టి మీజీవితరహస్యాలు (న్యూమరాలజీ లైఫ్‌గైడ్) ,,	99-00
47.	మీఅదృష్టానికి (పేరు) నేమ్‌కరక్షన్ ,,	99-00
48.	న్యూమరాలజీ రెమిడీస్	99-00
49.	మూకపంచశతీ	99-00
50.	శ్రీరామకర్ణామృతం	99-00

51.	రహస్యకుక్కుటశాస్త్రం	300-00
52.	ఉపాసన విధానం	99-00
53.	పంచమవేదం మహాభారతం	99-00
54.	దేవుళ్ళు డాట్ కామ్	99-00
55.	గణపతిభాష్యం	99-00
56.	యజుర్వేద ఉపనయనవివాహప్రయోగమంజరి	99-00
57.	నవయోగులు	99-00
58.	ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోనిదర్శించవలసిన ప్రముఖదర్గాలు	99-00
59.	సకలదేవతాఅష్టోత్తరాలు(పెద్దది)-(180అష్టోత్తరశతనామావళులతో)	99-00
60.	సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళులు (కేస్‌బైండింగ్)	216-00
61.	సకలదేవతా సహస్రనామములు	99-00
62.	ఆధ్యాత్మిక సూక్తి నిధి	99-00
63.	బ్రాహ్మణులు గోత్రాలు,ప్రవరలు	99-00
64.	సర్వదేవతాస్వరూపుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు	99-00
65.	శ్రీ లక్ష్మీసన్నిధి	99-00
66.	శ్రీలక్ష్మీగణపతి హోమకల్పం	99-00
67.	మార్షల్‌ఆర్ట్ స (కరాటే,కుంగ్‌ఫూనేర్చుకోండి)	99-00
68.	మ్యాజిక్‌గైడ్	99-00
69.	చదరంగం	99-00
70.	పంచముఖ హనుమత్ వైభవం	63-00
71.	గరుడపురాణం	40-00
72.	మాఘపురాణం	36-00
73.	శివపురాణం	36-00
74.	వైశాఖపురాణం	36-00
75.	కార్తీక పురాణం	36-00
76.	కార్తీక పురాణం (చిన్నది)	25-00
77.	సర్వకార్యసిద్ధికి రామాయణపారాయణ	63-00
78.	పెద్దబాలశిక్ష	50-00
79.	గాయత్రీ మహిమ	36-00
80.	వృక్షదేవతలు	63-00
81.	యాజుష స్మార్త సంస్కార చంద్రిక	200-00
82.	సనాతనవైదిక బ్రాహ్మణస్మార్తాగమకల్పమ్	150-00
83.	చతుర్వేదములు	120-00
84.	నవగ్రహారాధన	120-00
85.	తాళపత్ర సమాహార గోపురం	120-00
86.	మనుధర్మ శాస్త్రం (వచనంలో...) (కేస్‌బైండు)	250-00

87. మానవధర్మములు		120-00
88. వేదమంత్ర సంహిత		120-00
89. సహస్రలింగార్చన		120-00
90. శ్రీ శివగీత		120-00
91. ద్వాదశఉపనిషత్తులు		120-00
92. పురాణపండవారి సౌందర్యలహరి	(కేస్‌బైండ్)	250-00
(శ్లోకతాత్పర్యసహిత విపులవ్యాఖ్యతో)	సాదా	120-00
93. బృహత్ శివ స్తోత్ర రత్నాకరము		200-00
94. బృహత్ దేవీ స్తోత్రరత్నాకరము		200-00
95. బృహత్ విష్ణు స్తోత్రరత్నాకరము		200-00
96. కేదారనాథ్ బదరీనాథ్ యాత్రాగైడు		63-00
97. దక్షిణావృత శంఖములు		63-00
98. 108 దివ్యదేశాల విష్ణుక్షేత్రదర్శని		36-00
99. ధర్మసింధువు(కేస్‌బైండింగ్)		270-00
100. భారతీయ శైవక్షేత్రయాత్రాదర్శిని		99-00
101. చిలుకూరి బాలాజీచరిత్ర		36-00
102. భగవత్‌స్తుతి		63-00
103. సూర్యోపాసన		36-00
104. కాశీఖండం		250-00
105. దేవీభాగవతం		360-00
106. శ్రీ ఆంజనేయం		216-00
107. ధర్మసందేహాలు		216-00
108. ఆధ్యాత్మిక దైవిక వస్తువులు		250-00
109. రామాయణం		600-00
110. పోతన భాగవతం		900-00
111. శివమంత్రములు		63-00

8. వైద్య గ్రంథాలు

1. ఆహారం ఆరోగ్యం	36-00
2. మూలికావైద్య చిట్కాలు	36-00
3. ఆయుర్వేద వైద్య చిట్కాలు	30-00
4. గృహవైద్య రహస్యాలు	36-00
5. గృహవైద్యసారం	36-00
6. హోమియోవైద్యం (ద్వాదశలవణచికిత్స)	63-00
7. ప్రకృతివైద్యం	36-00
8. ఆహారం-వైద్యం	99-00

9.	సంపూర్ణ ఆయుర్వేద-చిట్కా వైద్యం	99-00
10.	ఆయుర్వేదమ్	36-00
11.	ఆయుర్వేద మూలికావైద్యదీపిక	99-00
12.	దుంపకూరలు, ఆకుకూరలు, కాయగూరలు (వాడకం - ఉపయోగాలు)	99-00
13.	ఏకమూలికావైద్యం	99-00
14.	అష్టాంగ హృదయం (4భాగాలు)	1200-00
15.	రహస్యసిద్ధయోగవైద్యసారమ్	99-00
16.	ప్రాథమిక హోమియోవైద్యం	99-00
17.	ఒబెసిటి	99-00
18.	హెల్త్‌గైడ్	99-00
19.	ఆయుర్వేదం-జీవనవేదం	99-00
20.	ఫుడ్‌థెరపి	63-00
21.	న్యాచురల్‌థెరపి	99-00
22.	సంపూర్ణఆరోగ్యానికి 20ని॥	63-00
23.	కీళ్ళనొప్పులు మీ సమస్యలైతే...	99-00
24.	యోగామంత్ర	63-00
25.	యోగా మండే టు సండే	63-00
26.	హెర్బల్ మెడిసిన్-హెల్త్‌టుడే	99-00
27.	హెల్త్‌ఫైల్	108-00
28.	వస్తుగుణపాఠం	250-00
29.	రసాయన వాజీకరణ తంత్రం	150-00
30.	వస్తుగుణ మకరందం	400-00
31.	నాటువైద్యం -(కేస్‌బైండ్)	360-00
32.	నాటువైద్యం (చిన్నది)	99-00
33.	ప్రాణాయామము-యోగ	63-00

9. అయ్యప్ప - భవానీ రకాలు

1.	శ్రీ అయ్యప్ప లీలామృతం	30-00
2.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనపాటలు	63-00
3.	శ్రీ అయ్యప్ప పూజాకల్పం	20-00
4.	శ్రీ అయ్యప్ప భక్తి గీతాలు	20-00
5.	హారతిగైకొనుమా	40-00
6.	శ్రీ అయ్యప్ప దీక్ష F	10-00
7.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనమాల F	10-00
8.	శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యపూజ P	10-00

9.	శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యనియమావళి P	10-00
10.	భవానీదీక్ష (శ్రీ భవానీ లీలామృతం)	36-00
11.	దేవీలీలామృతం	99-00
12.	శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	20-00
13.	దేవీ భక్తిగీతాలు	20-00
14.	భవానీదీక్ష P	10-00
15.	దేవీ భక్తిమాల F	10-00
16.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనావళి	120-00
17.	అయ్యప్పపూజావిధి (జేసుదాసుసాంగ్స్‌తో)	24-00

10. భజనలు - కీర్తనలు

1.	అన్నమయ్య కీర్తనలు	20-00
2.	శ్రీరామదాసు కీర్తనలు	20-00
3.	సర్వదేవతా మంగళహారతులు	20-00
4.	వసుంధర మంగళ హారతులు	25-00
5.	సౌభాగ్య దేవతా మంగళహారతులు	36-00
6.	సర్వదేవతా భజనలు	36-00
7.	చిట్టి పొట్టి పాటలు	10-00
8.	జాతీయ గీతాలు	10-00
9.	దేశభక్తి గీతాలు	36-00
10.	పండుగలు-పుణ్యక్షేత్రాలు భక్తిగీతాలు	36-00
11.	గొబ్బిళ్ళపాటలు,లాలిపాటలు,కోలాటపాటలు	36-00
12.	అన్నమయ్య సంకీర్తనలు	99-00
13.	పెళ్ళిపాటలు-స్త్రీలపాటలు	36-00
14.	భక్తానంద భజనకీర్తనలు(ఓల్డ్‌సినీస్టైల్)	36-00
15.	సర్వదేవతాభక్తిమణిమాల	36-00
16.	బతుకమ్మ ఉయ్యాల పాటలు	36-00
17.	అన్నమయ్య సంకీర్తనానిధి(1000కీర్తనలు)	270-00

11. హిట్స్ సాంగ్స్

1.	ఘంటసాల భక్తిగీతాలు-భగవద్గీత	36-00
2.	ఎస్.పి.బాలు భక్తిగీతాలు	36-00
3.	ఘంటసాల సుమధురగీతాలు	99-00
4.	పి. సుశీల సుమధురగీతాలు	99-00

5.	ఎస్.పి. బాలు సుమధురగీతాలు	99-00
6.	ఎస్.జానకి సుమధురగీతాలు	99-00
7.	వేటూరి సుందరరామమూర్తిహిట్స్	99-00
8.	సర్వదేవతా సినీభక్తిగీతాలు	99-00

12. స్త్రీలకు ఉపయుక్త పుస్తకములు

1.	శ్రీకాంతామణి వంటలు (వెజ్)	63-00
2.	శ్రీకాంతామణి వంటలు (నాన్‌వెజ్)	63-00
3.	శాకాహార వంటలు	30-00
4.	మాంసాహారవంటలు	30-00
5.	చిట్టిచిట్కాలు	30-00
6.	అందానికి చిట్కాలు	30-00
7.	పిల్లల పేర్లు (పెద్దది)	30-00
8.	పిల్లల పేర్లు (చిన్నది)	10-00
9.	లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ శారీబోర్డర్స్	36-00
10.	లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ డిజైన్స్	36-00
11.	చిన్నారులకు చిరుతిళ్ళు	30-00
12.	పసందైన ఫాస్ట్‌ఫుడ్ వంటలు	30-00
13.	పలావ్‌లు, ఫ్రైడ్ రైస్‌లు, వెరైటీరైస్‌లు	30-00
14.	వేపుళ్ళు-ఇగుర్లు	30-00
15.	బ్రేక్‌ఫాస్ట్ వంటలు	30-00
16.	పండుగలలో చేసుకొనే పిండివంటలు	30-00
17.	మైక్రోవోవెన్ వంటలు	99-00
18.	సర్వదేవతాభక్తిమాల	36-00
19.	పిల్లలపేర్లు (బాబు)	36-00
20.	పిల్లలపేర్లు (పాప)	36-00
21.	మోడ్రన్ మెహంది (గోరింటాకు డిజైన్స్)	36-00
22.	మోడ్రన్ పిల్లలపేర్లు	99-00
23.	నోరూరించే నాన్‌వెజ్‌వంటలు	99-00
24.	మోడ్రన్ టైలరింగ్ (లేడీస్ & జంట్స్)	99-00

వివిధ రకాలు

ఎందరోమహానుభావులు	270-00
యోగాసనాలు	36-00
సూర్యనమస్కారములు	36-00
పొడుపు కథలు (చిన్నవి)	10-00

హిందీ-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
ఇంగ్లీషు-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
జనరల్ నాలెడ్జ్	20-00
నూరు ఎక్కాలు	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్	10-00
1-100 టేబుల్‌బుక్ (క్రౌన్‌సైజు)	4-50
శ్రీరామకోటి	27-00
శ్రీశివకోటి	27-00
మేజిక్	30-00
అంకెలతో గారడీ	30-00
హృదయస్పందన (కవితలు)	30-00
వాత్స్యయన కామసూత్రాలు	36-00
ఎ.పి.టూరిస్ట్ గైడు	36-00
ఇంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
మహేంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
శరీరభాష (బాడీ లాంగ్వేజ్)	99-00
క్రియాయోగం	36-00
ఆనందంగా జీవిద్దాం	99-00
హరిశ్చంద్ర నాటకం	50-00
వాత్సాయనకామసూత్రాలు	99-00
పంచసాయకం	99-00
రతిరహస్యాలు	99-00
అనంగరంగం (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
శృంగారకేళి (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
గాయత్రీవిజ్ఞాన్	99-00
చింతామణి (నాటకం)	50-00
బాలనాగమ్మ	50-00
కాళహస్తి స్త్రీల వ్రతకథలు	36-00
కాళహస్తి రామాంజనేయ యుద్ధం(బదిరెడ్డి)	50-00
కాళహస్తి గోవింద నామాల భగవద్గీత	36-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు చింతామణి	99-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు మర్మాలు (బైండు)	63-00
రామరాయవాస్తుశాస్త్రం(ముద్రగడరామారావు)	90-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.హనుమాన్‌చాలీసా	10-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.సుందరకాండ	80-00
బ్రహ్మంగారిజీవితచరిత్ర (జవంగుల)	125-00
శ్రీ ఆదిశంకరాచార్య దివ్యచరితామృతం	40-00

కాశీరామేశ్వర మజిలీ కథలు		63-00
శ్రీలలితాసహస్రనామము(భాస్కరభాష్యం)		600-00
ప్రకృతిసిద్ధాంతములు-వేదవిజ్ఞానము-ఫలితజాతక సూత్రములు		595-00
ముదుండి విశ్వనాథరాజుగారి గ్రంథములు		
విశ్వకర్మ ప్రకాశము		80-00
ప్రాచీనవాస్తుశాస్త్రాలు-ఆధునికవాస్తుపరిశీలన	,,	250-00
నారద సంహిత	,,	150-00
వాస్తురాజవల్లభము-మూలానువాదము	,,	60-00
మయమతము - వచనము	,,	80-00
బృహత్సంహిత - వచనము	,,	160-00
వాస్తువిజ్ఞానజ్యోతి		......
పురోహిత దర్శని (గోరసవీరభద్రాచార్య)		....
విశ్వకర్మవాస్తువిద్యారహస్యములు	,,	....
వాస్తు విజ్ఞాన చంద్రిక	,,	....
మహాదశా పారిజాతం	,,	....
వాస్తు నారాయణీయం	,,	120-00
యోగావళీఖండం	,,	120-00
ముహూర్తసింధువు		150-00
సర్వార్థచంద్రిక (4భాగాలు)		1208-00
మీరే న్యూమరాలజిస్ట్ (దావూద్)		370-00
నిర్ణయసింధు (2భాగాలు)		590-00
సాయి...	,,	45-00
శ్రీ దుర్గానందలహరి	,,	200-00
ఆరతిసాయిబాబా	,,	11-00
ప్రతిష్ఠకల్పః(సాగి నరసింహమూర్తి)		500-00
తాజుద్దీన్‌బాబా సచ్చరిత్ర		100-00

సుమారు 100 సం॥రాలునాటి ప్రాచీన ప్రతులు తిరిగి
ఈ క్రింది గ్రంథములు ప్రచురించబడినవి.

శ్రీరామ మంత్రానుష్ఠానము	300-00
శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః	300-00
సీతారామ కథా సుధ అయోధ్యకాండ	200-00
సీతారామ కథా సుధ బాలకాండ	150-00
అరణ్యకాండ	100-00
శ్రాద్ధము ఎందుకు పెట్టాలి ? షోడశ సంస్కారములు	200-00
స్మార్త కాపర్ది కారికలు	200-00
నపుంసక సంజీవనము, వైద్య శిరోమణి	200-00
విషవైద్య చింతామణి	200-00

హేమాద్రి సూరిణా ప్రాయశ్చిత్తాధ్యాయః	300-00
సర్వమూలికా గుణరత్నాకరం	300-00
ఆపస్థంబీయ ధర్మసూత్రాలు	300-00
సర్వశాంతి దర్పణం - అపర ప్రయోగ దర్పణం	200-00
గణకరంజని	200-00
సంతాన దీపిక	200-00
తిథినిర్ణయ కాణ్డః	250-00
ముహూర్త దర్పణం	200-00
జ్యోతిష శాస్త్ర రత్నము (శ్రీపతిజాతక పద్ధతి)	250-00
లఘుతాచకము	200-00
శ్రీ వైఖనస పైతృమేదిక ప్రయోగః	300-00
స్మృతి రత్నాకరము (ధర్మశాస్త్రం)	400-00
జాతకామృతతసారం	300-00
జాతక బోధిని	300-00
సంగీత విద్యాదర్పణం	300-00
సంగీత సర్వార్థసారసంగ్రహం	300-00
ముహూర్త మార్తాండం(టీకతాత్పర్యం)	450-00
జాతకరహస్యం	200-00
రాజమార్తాండం	200-00
ఆయుర్ద్రాయదీపిక	200-00
వైద్యామృతం	200-00
అనుపానమంజరీ	200-00
నవగ్రహశాంతి విధానం-ఉదకశాంతి విధిః	200-00
చికిత్సరత్నము	200-00
స్వరచింతామణి	200-00
ద్వాదశలోహ భస్మవిధానం	200-00
దైవజ్ఞయశో విభూషణం	200-00
అనుపాన రత్నకరము	200-00
కాలామృతము	250-00
దైవజ్ఞకర్ణామృతము	300-00
రసేంద్ర చింతామణి	300-00
రసరత్న సముచ్ఛయం	300-00
వస్తుగుణరత్నాకరము	300-00
హోరానుభవదర్పణము	360-00
విశ్వకర్మ ప్రకాశిక వాస్తుశాస్త్రము	250-00
స్త్రీజన కల్పవల్లి	450-00
సంగీత సర్వార్ధ సంగ్రహం	300-00
సంగీత సుధాసంగ్రహము	250-00
అర్క ప్రకాశము	200-00
సంగీత మార్తాండము	200-00
సంగీత ప్రథమబోధిని	200-00

వైద్యకల్పతరువు	200-00
రసప్రదీపిక	250-00
గణకానందము	250-00
శ్రీ లలితాసహస్రనామావళిః-వివరణాత్మక భావంతో	200-00
నవచండీ వేదోక్త శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	200-00
శ్రీ గాయత్రీ అనుష్ఠాన తత్త్వప్రకాశిక	360-00
సంగీతమార్తాండము	250-00
సారావళి	360-00
భేషజకల్పము	200-00
గురుశిష్య ఆయుర్వేద వైద్యచింతామణి	360-00
జాతకమణి	200-00
సర్వశకున ప్రకాశిక	200-00
యాజుష ప్రయోగ చంద్రిక	250-00
శిక్షావల్లీ-ఆనందవల్లీ-భృగువల్లీ	300-00
వసంతరాజ శకునము	250-00
తొట్టి వైద్యం	450-00
జ్యోతిష సిద్ధాంత సంగ్రహము (పంచాంగ గణితం)	300-00
సహస్ర యోగప్రకాశిక	300-00
శ్రీవిద్యారహస్యం	290-00
మహర్షుల చరిత్ర 1,3 300+300	
వేంకట సోమయాజీయం అను ధర్మశాస్త్రకాండము	250-00
శ్రీఆంజనేయం	216-00
రాశితుల్యవత్సర ఫలితం	200-00
నాడి జ్యోతిష విశ్లేషణ	400-00
రహస్యకుక్కుటశస్త్రం	300-00
స్త్రీ ధర్మరత్న బాండాగారము	200-00
శైవోత్సవరత్నాకరం	300-00
యాజుషప్రయోగ చిన్తామణి	300-00
సుస్వర ఋగ్వేద ప్రయోగదర్శిని	300-00
ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహం	300-00
వశిష్ఠ సంహిత	360-00
హోమియోపతి గృహవైద్యం	200-00
వ్రతచూడామణి	300-00
వైశ్యధర్మప్రకాశిక	300-00
ఆలయ నిత్యార్చన పద్ధతి	200-00
స్మృతిముక్తాఫలం	300-00
ఆపస్థంబయల్లాజీయమ్	300-00
జ్యోతిషశాస్త్రసంగ్రహము	200-00
కర్మవిపాకాఖ్యయం	360-00
ముహూర్త రత్నావళి	250-00
సుదివిలోచనం	300-00
ఉత్తర కాలామృతం	200-00
సర్పవిషయ సర్వస్వసంగ్రహం	200-00